T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

BAFRA HALKEVİ VE ALTIN YAPRAK DERGİSİ

Murat ÇEVİK

Zonguldak 2023

T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

BAFRA HALKEVİ VE ALTIN YAPRAK DERGİSİ

Hazırlayan
Murat ÇEVİK

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Gürbüz ARSLAN

Zonguldak 2023

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda ve basımda enstitü tez yazım ve basım yönergesine uygun davranıldığını taahhüt ederim.

Murat ÇEVİK

13.04.2023

T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Tarih Anabilim Dalında 201282134002 numaralı Murat ÇEVİK'in hazırladığı "**Bafra Halkevi ve Altın Yaprak Dergisi**" başlıklı YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 12/04/2023 Çarşamba günü saat 12:00'de yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezinin onayına OY BİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

Doç. Dr. Gürbüz ARSLAN
(Tez Danışmanı)
Üye

Doç. Dr. Levent DÜZCÜ
Üye

Prof. Dr. Ahmet EFİLOĞLU
Üye

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

… /… / 20…

Doç. Dr. Yücel NAMAL
Enstitü Müdürü

ÖZET

Kurum : ZBEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı

Tez Başlığı : Bafra Halkevi ve Altın Yaprak Dergisi

Tez Yazarı : Murat ÇEVİK

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Gürbüz Arslan

Tez Türü, Yılı : Yüksek Lisans Tezi, 2023

Sayfa Adedi : 141

Cumhuriyetin ilanından sonra devlet ve halk arasındaki kopukluğu fark eden Mustafa Kemal Atatürk, yönetici kadrolarında bulunan kişilerin beklenilen düzeyde halkla temas edememesi ve bu bağlamda halkın kültürel ve sosyal yönden istenilen seviyede olmamasından dolayı çareler aramaya başlamıştır. Zira bu kopukluktan dolayı cumhuriyet rejiminin ve yapılan inkılapların halk tarafından yeteri kadar özümsenmediği görülmüş ve rejimin geleceğine yönelik kaygılar ortaya çıkmıştır. İşte bu kaygılar Halkevlerinin açılmasına giden süreci de beraberinde getirmiştir. Çünkü bu kurumlar halka Türkiye'nin yeni rejimini benimsetecek ve onların sosyo-kültürel açıdan aydınlatılmasını sağlayacaktır. Söz konusu beklentiler içerisinde 19 Şubat 1932'de 14 il merkezi başta olmak üzere halkevleri açılmaya başlamıştır. Halkevleri kapatıldığı 11 Ağustos 1951'e kadar Türkiye'nin her tarafında cumhuriyet değerlerini halka anlatmış, kültürel yönden geliştirmiş ve yaptığı yardımlarla devletin gücünü hissettirmiştir. Bu değişime kayıtsız kalmayan Samsun ilinin Bafra ilçesi ahalisi de bir yıl gibi kısa bir sürede hazırlıklarını tamamlayarak 24 Şubat 1933'te Bafra Halkevi'ni faaliyete geçirmiştir. Kuruluş aşamasında Güzel Sanatlar, Temsil, Sosyal Yardım, Spor, Kütüphane-Neşriyat, Halk Dershaneleri-Kurslar, Köycülük gibi yedi şubeye sahip olan Bafra Halkevi birkaç ay sonra da Dil-Edebiyat-Tarih şubesinin açılışını yapmış ve faaliyetlerini kapatıldığı 1951 yılına kadar sürdürmüştür. Bafra Halkevi'nin yayımladığı Altın Yaprak Dergisi ise başta tarih, edebiyat, millî günler ve eğitimle ilgili kaleme aldığı yazılar olmak üzere Bafra'nın sosyal ve kültürel hayatına canlılık kazandırmıştır.

Çalışmamızda Bafra Halkevi'nin kuruluşu ve sonrasında gerçekleştirdiği çalışmalar ile Altın Yaprak dergisinde yer alan yazılar incelenmiş ve bunların Cumhuriyet devrimlerinin yerleşmesi ve Türk toplumunun modernleşmesi yolunda yapmış olduğu hizmetler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bafra, Halkevleri, Samsun, Cumhuriyet Halk Partisi.

ABSTRACT

Institution	: ZBEÜ Institute of Social Sciences, Department of History
Title	: Bafra Community Center and Golden Leaf Magazine
Author	: Murat ÇEVİK
Adviser	: Assoc. Prof. Dr. Gürbüz ARSLAN
Type of Thesis, Year	: Msc. Thesis, 2023
Total Number of Pages	: 141

Noticing the disconnect between the state and the people after the proclamation of the Republic, Mustafa Kemal Atatürk started to seek remedies because the people in the administrative staff could not contact the public at the expected level and in this context, the people were not at the desired cultural and social level. Because of this disconnection, it was seen that the republican regime and the reforms were not sufficiently assimilated by the people, and concerns about the future of the regime arose. These concerns brought along the process leading to the opening of Community Centers. Because these institutions will make the people adopt Turkey's new regime and will enlighten them in terms of cultural and social aspects. Within these expectations, on February 19, 1932, community centers began to be opened, especially in 14 provincial centres. Until August 11, 1951, when the People's Houses were closed, they explained the values of the republic to the people all over Turkey, developed them culturally and made the power of the state felt with the aid they provided. The people of Bafra district of Samsun province, who were not indifferent to this change, completed their preparations in a short time like one year and put the Bafra Community Center into operation on February 24, 1933. Bafra Community Center, which had seven branches such as Fine Arts, Representation, Social Aid, Sports, Library-Publications, Public Classrooms-Courses, Ruralism during its establishment, opened the Language-Literature-History branch a few months later and continued its activities until 1951, when it was closed. Altın Yaprak Magazine, published by Bafra Community Center, has brought vitality to the social and cultural life of Bafra, especially the articles he wrote about history, literature, national days and education.

In our study, the works carried out during and after the establishment of the Bafra Community Center and the articles in the Altın Yaprak journal were examined and the services they had done for the establishment of the Republican revolutions and the modernization of the Turkish society were tried to be revealed.

Keywords: Bafra, Community Centers, Samsun, Republican People’s Party

ÖN SÖZ

Halkevleri, Atatürk ilke ve inkılâplarını Türk toplumuna anlatmak ve benimsetmek, toplumu kısa zamanda çağdaş düzeye getirecek olan kültürel ve sosyal atılımları gerçekleştirmek maksadıyla 19 Şubat 1932'de başta Ankara olmak üzere 14 il merkezinde açılmıştır. 1950 yılı itibariyle şube sayısı 478'e ulaşan bu kuruluşlardan bir tanesi de Samsun'un bir ilçesi olan Bafra'da açılmıştır. 24 Şubat 1933'te faaliyetlerine başlayan Bafra Halkevi; bünyesindeki Dil-Edebiyat-Tarih, Güzel Sanatlar, Temsil, Spor, Sosyal Yardım, Halk Dershaneleri-Kurslar, Kütüphane ve Neşriyat, Köycüler gibi şubeler ile Altın Yaprak Dergisi vasıtasıyla birçok alanda çalışmalar yürütmüştür. Bafra Halkevi'nin şubeleri yaptıkları çalışmalarla Bafra'nın toplumsal ve sosyal yaşamını canlandırmış, Altın Yaprak Dergisi'nde kaleme alınan yazılar ise bölgenin tarihsel ve kültürel değerlerini ortaya koymuştur.

Çalışmamız giriş ve sonuç bölümü hariç olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; Halkevlerinin açılması, yapısı, teşkilindeki genel esaslar, idare heyeti, şubeleri ve kapatılması konusunda bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde; Bafra Halkevi'nin açılması, idarecileri, üyeleri, binası, mali yapısı ve bütçesi ortaya konulmuştur. Üçüncü bölümde; Bafra Halkevi'nin şube kollarının çalışmaları, teftiş raporları ve kapatılma süreci ele alınmıştır. Dördüncü bölümde; Bafra Halkevi'nin dergisi olan Altın Yaprak incelenmiş ve dergide yer verilen konuların kritiği yapılmıştır.

Çalışma konusunun belirlenmesi, sınırlarının çizilmesi ve araştırma-yazma gibi tüm aşamalarında benden yardımlarını esirgemeyen kıymetli danışman hocam Doç. Dr. Gürbüz Arslan'a vermiş olduğu desteklerden dolayı teşekkür ederim. Ayrıca aldığım her kararda yanımda olan eşim Tuba ŞAKAR ÇEVİK'e sevgilerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET…….……..…….. iv

ABSTRACT……..… v

ÖNSÖZ……..…… vii

İÇİNDEKİLER……...……..…… viii

KISALTMALAR LİSTESİ…….…..….. xi

GİRİŞ……...…….…..... 1

1. HALKEVLERİNİN KURULUŞU VE GELİŞİMİ……...…… 4

1.1. Halkevlerinin Açılması ……... 4

1.2. Halkevlerinin Yapısı ……... 5

1.2.1. Halkevi Teşkilinde Genel Esaslar …… 5

1.2.2. Halkevi İdare Heyeti ……...…… 7

1.3. Halkevi Şubeleri……...……... 9

1.3.1. Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi …… 9

1.3.2. Güzel Sanatlar (Ar) Şubesi …….…. 9

1.3.3. Temsil (Gösterit) Şubesi ……. 10

1.3.4. Spor Şubesi ……..….... 11

1.3.5. Sosyal Yardım Şubesi …… 11

1.3.6. Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi …….…… 13

1.3.7. Kütüphane Şubesi ve Yayın Komitesi …… 13

1.3.8. Köycüler Şubesi ……. 14

1.3.9. Müze ve Sergi Şubesi …….…… 15

1.4. Bütçe Olanakları ……..... 15

1.5. Açılan Halkevleri ……... 16

1.6. Halkevlerinin Kapatılması …….… 19

2. BAFRA HALKEVİ KURULUŞU VE ÖRGÜTLENMESİ……...…. 20

2.1. Bafra Tarihine Kısa Bir Bakış…….. 20

2.2. Bafra Halkevi'nin Açılışı……..... 21

2.3. Bafra Halkevi İdarecileri ve Üyeleri…… 22

2.3.1. Halkevi Başkanları……... 22

2.3.2. Yönetim Kurulu Üyeleri……..… 23

2.3.3. Şube Üyeleri…….……... 26

2.4. Bafra Halkevi Binası…….……... 29

2.5. Bafra Halkevi Mali Yapısı ve Bütçesi……. 33
2.6. Bafra Halkevi'ne Ziyarette Bulunan Önemli Şahsiyetler……..……. 34
3. BAFRA HALKEVİ ŞUBELERİNİN FALİYETLERİ VE BAFRA HALKEVİ'NİN KAPATILMASI ……..…….. **38**
3.1. Bafra Halkevi Şubelerinin Faaliyetleri …… 38
3.1.1. Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesinin Çalışmaları …… 38
3.1.2. Güzel Sanatlar Şubesi'nin Çalışmaları …… 43
3.1.3. Temsil Şubesi'nin Çalışmaları……...……...… 46
3.1.4. Spor Şubesi'nin Çalışmaları……...……...… 49
3.1.5. Sosyal Yardım Şubesi'nin Çalışmaları……..... 51
3.1.6. Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi'nin Çalışmaları……..…… 53
3.1.7. Kütüphane Şubesi ve Yayın Komitesi'nin Çalışmaları …… 55
3.1.8. Köycüler Şubesi'nin Çalışmaları…….. 59
3.2. Bafra Halkevi'yle İlgili Teftiş Raporları…….. 63
3.2.1. 1937 Tarihli Teftiş Raporu……... 63
3.2.2. 1940 Tarihli Teftiş Raporu ……...……... 64
3.2.3. 1941 Tarihli Taftiş Raporu ……...……... 66
3.2.4. 1942 Tarihli Teftiş Raporu ……..... 66
3.2.5. 1943 Tarihli Teftiş Raporu ……..... 67
3.2.6. 1945 Tarihli Teftiş Raporu ……..... 68
3.3. Bafra Halkevi'nin Kapatılışı ……..... 68
4. BAFRA HALKEVİ DERGİSİ: ALTIN YAPRAK…… 70
4.1. Derginin Yayım Hayatının Tarihçesi ……... 70
4.2. Derginin Ele Alınan Başlıca Konular ……... 70
4.2.1. Bafra ile İlgili Yazılar ……... 70
4.2.2. Edebiyatla İlgili Yazılar …… 75
4.2.3. Tarih ile İlgili Yazılar ……..... 82
4.2.4. Milli Günler ve Kutlamalarla ile İlgili Yazılar …… 88
4.2.5. Sağlık ile İlgili Yazılar …… 90
4.2.6. Eğitim ile İlgili Yazılar ……..... 91
4.2.7. Ekonomi ile İlgili Yazılar …… 94
4.2.8. Bafra Halkevi'nin Çalışmaları ile İlgili Yazılar …… 96
4.2.9. Diğer Konular ile İlgili Yazılar …… 99

4.3. Dergideki Yazıların Kritiği…….. 104
SONUÇ……..…… 107
KAYNAKÇA……..…… 110
EKLER…….. 122
Ek 1: Bafra Halkevi'nin Açılış Günü ……. 122
Ek 2: Bafra Halkevi 1933 Yılı Kurucu Heyeti …… 122
Ek 3: Bafra Halkevi'nin İlk Başkanı Kolaylı Hacı Mustafa Önder…… 123
Ek 4: Bafra Halkevi'nin İkinci Başkanı Zihni Lokman ……. 123
Ek 5: Bafra Halkevi'nin Üçüncü Başkanı Hasan Çakın… …… 124
Ek 6: Bafra Halkevi'nin Beşinci Başkanı Necmettin Esin……. 124
Ek 7: Bafra Halkevi'nin Altıncı Başkanı F. Yekta Çubukçuoğlu…… 125
Ek 8: Bafra Halkevi'nin 1935 Yılı Yönetim Kurulu…… 125
Ek 9: Bafra Halkevi'nin 1937 Yılı Yönetim Kurulu…… 126
Ek 10: Bafra Halkevi 30 Ağustos Zafer Bayramı Kutlamaları…… 126
Ek 11: Bafra Halkevi'nin Köy Gezileri (Martıkale Köyü) …… 127
Ek 12: Halkevleri Açılış Töreninde Bulunan Bafra Halkı……..…… 127
Ek 13: Bafra Halkevi'nin Alaçam Gezisi…… 128
Ek 14: Bafra Halkevi Bandosu…… 128
Ek 15: Bafra Halkevi'nin Köy Gezilerinde Tertip Ettiği Bayrak Töreni…… 129
Ek 16: Çarşamba Halkevi'nin Yapmış Olduğu Ziyaret……. 129
Ek 17: Bafra Halkevi'nin Köy Gezileri (Teke Sarmaşık Köyü) …… 130
Ek 18: Bafra Halkevi'nin Köy Gezileri (Nebiyan Dağında) …… 130
Ek 19: Bafra Halkevi'nin Köy Gezileri (Kızılırmak Üzerinde) …… 131
Ek 20: Bafra Halkevi'nin Köy Gezileri……. 131
Ek 21: Bafra Halkevi'nin Köy Gezileri……..…… 132
Ek 22: Bafra Halkevi'nin Köy Gezileri (Nebiyan Dağında) ……..…… 132
Ek 23: Bafra Halkevi'nde Yapılan Köy Toplantısı…… 133
Ek 24: Bafra Halkevi'nin Sinop Gezisi……. 133
Ek 25: Bayındırlık Bakanı Ali Çetinkaya'nın Halkevi'ni Ziyareti…… 134
Ek 26: Bafra Kaymakamı Kadir Sözen'in Ayrılışının Şerefine Halkevi Tarafından Düzenlenen Yemek…….. 134
Ek 27: Bafra Halkevi'nin Köycüler Şubesi…… 135
Ek 28: Bafraspor Futbol Takımı……. 135
Ek 29: Bafra Halkevi Üyelerinin Bulunduğu 23 Nisan Kutlamaları…… 136

Ek 30: Bafra Halkevi Yeni Binasına Ait Proje…… 136
Ek 31: Altın Yaprak Dergisi'nin 1. Sayısı Kapağı…… 137
Ek 32: Altın Yaprak Dergisi'nin Son Sayısı Kapağı……...… 138
Ek 33: Bafrasesi Gazetesi'nin İlk Nüshası Birinci Sayfası…… 139
Ek 34: Bafrasesi Gazetesi'nin Son Nüshası Birinci Sayfası…… 140
ÖZ GEÇMİŞ…….. 141

KISALTMALAR LİSTESİ

BCA : TC Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başbakanlığı Cumhuriyet Arşivi

C. : Cilt

CHF : Cumhuriyet Halk Fırkası

CHP : Cumhuriyet Halk Partisi

Der. : Derleyen

DP : Demokrat Parti

Haz. : Hazırlayan

s. : Sayfa

SCF : Serbest Cumhuriyet Fırkası

TBMM : Türkiye Büyük Millet Meclisi

TD : Tutanak Dergisi

vb. : Ve benzeri

GİRİŞ

Türkiye, Millî Mücadele'den zaferle ayrıldıktan sonra bu mücadelenin ikinci aşaması olan çağdaş bir devlet ve toplum yaratma sürecini başlatmak için iç politikaya önem vermeye başlamıştır. Bu bağlamda Cumhuriyetin ilanıyla birlikte başlatılan süreç kılık-kıyafet inkılabı, tekke ve zaviyelerin kapatılması, Medeni Kanunu'nun kabul edilmesi ve yeni Türk harflerinin kabulü gibi adımlarla devam ettirilmiştir. Hükümet bunları yaparken bir taraftan da yapılan inkılapların halk tarafından benimsenmesine önem vermiş ve Türk Ocakları'ndan da faydalanmaya yoluna gitmiştir. Ayrıca Harf İnkılabından hemen sonra 1928 yılında kurulan Millet Mektepleri de yeni alfabenin duyurulması ve tanıtılması adına önemli görevler ifa etmiştir. Lakin birbiri ardınca yapılan bu inkılaplar tepkileri de beraberinde getirmiş ve önceden beri var olan muhalefet daha da yoğunlaşmıştır (Arslan & Çevik, 2021, s. 906).

Böyle bir dönemde 1929 Ekim ayında Kuzey Amerika merkezli ortaya çıkan ve kısa bir zaman dilimi içerisinde tüm dünyaya yayılan ekonomik kriz Türkiye'ye de etki etmiş ve ekonomik bunalım sonrası uygulanan politikalar bürokrat kesim ve halk arasındaki mesafenin daha da artmasına neden olmuştur (Çeçen, 2018, s. 106-107). Ayrıca ekonomik sıkıntılara çözüm bulunamaması hükümete yönelik tepkilerin büyümesine de etki etmiştir. Bu meyanda 1930 yılı Türkiye açısından birtakım zorlukların ve sıkıntıların yaşandığı bir dönem olmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal (Atatürk), bu sıkıntıların giderilmemesi halinde bunun bir yerde patlak vermesinden, merkezî denetimin yitirilmesinden, Cumhuriyetin ve onun ayrılmaz bir parçası hâline gelen inkılapların yara almasından endişe etmeye başlanmıştır. Mustafa Kemal (Atatürk)'ün söz konusu sorunlara çözüm yolu ise yeni bir partinin kurulmasını sağlamak olmuştur. Zira kurulacak bu parti sayesinde toplumdaki sıkıntılara meclis aracılığıyla çözüm aranacak, hükümet yönlendirilecek, var olan olumsuzluk ve memnuniyetsizliklerin ülkeyi yıpratmasının önüne geçilecektir (Halıcı, 2004, s. 431).

Söz konusu beklentiler dahilinde kurulan parti ise Serbest Cumhuriyet Fırkası (SCF) olmuştur. SCF, 12 Ağustos 1930'da Türk siyasi hayatında yerini alırken, bu durum aynı zamanda Türkiye'de çok partili siyasi hayatın yeniden başladığı bir dönemi beraberinde getirmiştir. Çok partili hayata geçişle birlikte yöneticilerin halka

inemedikleri, yapılan çalışmaları halka aktaramadıkları ve halktan uzak bir yönetim sürdürdükleri daha iyi anlaşılmıştır. Ayrıca rejim ve inkılap karşıtı kişilerin hâlâ var oldukları ve bunların devlet yönetimi için tehlike arz ettikleri de görülmüştür (Zeyrek, 2006, s. 9-10). Bu tablo karşısında SCF kendisinden beklenen sorumluluğu yerine getirememiştir. Zira cumhuriyetin ilkelerini savunması, toplumdaki hoşnutsuzlukları gidermesi ve ekonominin toparlanması yolunda hükümete yol göstermesi umulan partiye rejim karşıtları da üye olmuştur. Bu durum ise partinin kapatılmasına giden süreci beraberinde getirmiştir (Aydın, 1994, s. 266-272; aktaran: Arslan & Çevik, 2021, s. 907). Ayrıca partinin kapatılmasından kısa bir süre sonra rejimin karşıtı bir isyan kalkışması olan Menemen Hadisesi de meydana gelmiştir (Goloğlu, 2017, s. 331-334).

Tüm bu gelişmeler cumhuriyet rejiminin ve yapılan inkılapların halk tarafından henüz yeteri kadar özümsenmediğini ve rejimin tehlike altında kalabileceğini göstermiştir (Arslan & Çevik, 2021, s. 907). Bunun üzerine Mustafa Kemal (Atatürk) sorunları yerinde tespit etmek ve sorunların çözümü yolunda çareler bulmak maksadıyla yurt içi seyahatine çıkmıştır. Mustafa Kemal (Atatürk) çıktığı bu gezilerde vatandaşın sorunlarına ve çaresizliğine bizzat şahit olmuş, inkılapların günlük yaşamda yeterince başarıya ulaşamadığını yakinen görmüş, halkı bir arada tutacak, eğitecek ve kültürel devrimi gerçekleştirecek itici bir güce olan ihtiyacı tespit etmiştir (Gülcü, 2016, s. 16). Ayrıca Cumhuriyet rejiminin benimsetilmesi ve halkın toplumsal açıdan aydınlatılması gayesiyle Türk Ocakları'nın yerine daha işlevsel ve alternatif bir kuruma ihtiyaç olduğuna kanaat getirmiştir (Arslan & Çevik, 2021, s. 907).

Ülkenin ileri gelen yönetici ve aydınları da bir araya gelip yapılabilecekler hakkında toplantılar yapmaya başlamışlardır. Atılacak adımların tartışıldığı bu dönemde halk eğitimi üzerine çalışmalar yapmış olan Vildan Aşir (Savaşır), 1931 yılı sonlarına doğru Türk Ocağı binasında vermiş olduğu konferansta, Çekoslovakların "Sokol'lar" isimli toplumsal grubunun uygulamaları hakkında bilgi vermiştir. Bu grubun yaptığı çalışmalarla ülkelerinde halkın eğitimi ve kültür birliğinin sağlanması yolunda önemli başarılara imza attığından bahsetmiştir (Çeçen, 2018, s. 106-109). Daha sonra da konferanstaki konuşmasını şu sözlerle bitirmiştir:

> "*Bu ev Halkın Evi ve Halk Evi olmalıydı. Halkın evi bir mektep olmayacaktı. Ama öğretecekti, bilimi, kültürü, sanatı, edebiyatı, müziği, sporu, halkın olan ve halktan olan ve bir milleti uygar bir millet yapan değerleri. Bağnazlığın hiçbir türünün yeri olmayacaktı Halkevinde."* (Arıkan, 1999, s. 267-268).

Nihayetinde Cumhuriyet rejiminin benimsetilmesi ve halkın toplumsal açıdan aydınlatılması gayesiyle yapılan çalışmalar neticesinde ihtiyaç duyulan kurumun Halkevleri olduğuna karar verilmiştir. Halkevlerini kurma görevi ise 1932 yılı Eylül ayında Millî Eğitim Bakanlığına atanacak olan Reşit Galip'e verilmiştir. Raşit Galip kendisine verilen görevi iyi bir şekilde yerine getirebilmek adına konunun uzmanlarıyla bir araya gelerek çalışmalara başlamıştır. Bu çalışmalara Vildan Aşir Savaşır, Recep Peker, Şevket Süreyya Aydemir, Hasan Cemil Çambel, İsmail Hüsrev Tökin, Ali Rana Tarhan, İshak Refet, Hamit Zübeyir Koşay, Sadi Irmak, Ziya Cevher Etili, Behçet Kemal Çağlar, Münir Hayri Egeli ve Cevdet Nasuhi gibi dönemin önemli isimleri de iştirak etmiştir (Özdemir ve Aktaş, 2011, s. 245-246).

Yapılan toplantılarda Halkevlerinin kuruluş amaçları, yapısal boyutları ve oluşturulmak istenen kültür birliğini halka benimsetmek gibi hususlarda uzun süren istişareler yapılmıştır. Halkevlerinin yapısı ve işlevi konusunda genel bir kanıya varıldıktan sonra bu kurumların tüzüğünü hazırlamak için Ziya Gevher Etili başkanlığında Kerim Ömer Çağlar, Hamir Zübeyir Koşay, Namık Katoğlu, Hüsayin Namık Orkun, Vildan Aşir Savaşir, Şevket Süreyya Aydemir, Tahsin Banguoğlu ve Sadi Irmak görevlendirilmiştir. Görevlendirilen bu kişiler iki aylık bir çalışmanın sonucunda bir taslak metin hazırlayıp bunu Cumhuriyet Halk Fırkası (CHF) Genel Sekreteri Recep Peker'e sunmuşlardır. Daha sonra bu metin 10-18 Mayıs 1931 tarihlerinde gerçekleşen CHF 3. Büyük Kongresinde gündeme gelmiş ve oybirliğiyle halkevlerinin kurulmasına karar verilmiştir (Çeçen, 2018, s. 110-111).

1. HALKEVLERİNİN KURULUŞU VE GELİŞİMİ

1.1. Halkevlerinin Açılması

CHF Kongresinde alınan karar sonrası Halkevlerinin kuruluş çalışmaları hızlanmış ve nihayetinde 19 Şubat 1932'de başta başkent Ankara olmak üzere Afyon, Aydın, Bolu, Bursa, Çanakkale, Denizli, Diyarbakır, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Konya, Malatya ve Samsun gibi 14 il merkezinde Halkevlerinin açılışı gerçekleştirilmiştir (Hâkimiyet-i Milliyye, 20 Şubat 1932, s. 1).

Basında "Halk Dün Kendi Evlerini Açtı" başlığıyla çıkan haberde Halkevleri hakkında geniş bilgiler verilmiş ve "Gazi'nin Yeni Eseri" şeklinde manşetler atılmıştır. Ankara Halkevi'nin açılış törenine katılan CHF Genel Sekreteri Recep Peker de Halkevlerinin talimatnamesinin hazırlık safhasını, nasıl kurulduğunu, işleyişini anlatmış ve *Biz Halkevleri'nin samimi ve bütün Türk vatandaşlarını müsavi şeref mevkiinde gören zihniyetle kurulmuş çatıları altında bütün vatandaşları toplamaya ve itinalı bir kültür çalışması içinde millî birliğe yükseltmeye azmetmiş bulunuyoruz*" demek suretiyle bu konudaki beklentileri ortaya koymuştur (Cumhuriyet, 20 Şubat 1932, s. 1; Vakit, 20 Şubat 1932, s. 4).

Recep Peker'den sonra kürsüye gelen ve Halkevlerinin kurulmasında önemli rol oynayan Aydın Milletvekili Reşit Galip de halkevi bünyesinde kurulacak şubelerin çalışma usullerini ve amaçları hakkında bilgi vermiştir.

> *"Birinci aşama, düşmanı yıkmaktı, düşman yıkılıyor. İkinci aşama, Sevr'i yıkmaktı, Sevr yıkılıyor. Üçüncü aşama, milli olmaktan çıkmış köhne müesseseleri yıkmaktı, hep yıkılıyor. Dördüncü aşama, cumhuriyeti, onun ana unsurları olan milliyetçi, halkçı, laik, devletçi, inkılapçı esaslarla birlikte kurmaktı, hep kuruluyor"* (Cumhuriyet, 20 Şubat 1932, s. 1; Vakit, 20 Şubat 1932, s. 4)

İstanbul'daki halkevi açılış töreni katılan Başbakan İsmet İnönü ise *"Gördüğüm heyecan ve alâka beni mütehassis bıraktı. Şahit olduğum bu büyük ruhu Ankara'da arkadaşlarıma anlatacağım, muvaffak olacağınızdan, iyi neticeler alacağınızdan eminim"* (Cumhuriyet, 20 Şubat 1932, s. 1; Vakit, 20 Şubat 1932, s. 1) sözleriyle duygularını aktarmıştır.

Gerek 1932 yılı CHF Halkevleri Talimatnamesinde yer verilen;

"Biz tarihe geçmiş müesseselerin cemiyet bünyesinin en derin tabakalarına kadar işlemiş köklerini sökmek, cumhuriyet ve inkılap esaslarını bütün ruhlara ve fikirlere hâkim mukaddes iman şartları halinde perçinlemek vazife ve mecburiyeti karşısındayız. Partimizin program temelleri Cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, devletçilik, laiklik ve inkılâpçılıktır. Programımız; kuvvetli vasıflarda vatandaşlar yetiştirilmesini, milli seciyenin Türk tarihinin ilham ettiği derecelere çıkarılmasını, güzel sanatların yükseltilmesini, milli kültürün ve ilmi hareket ve faaliyetlerin kuvvetlendirilmesini önemli vasıflar olarak tespit ve işaret eder. Halkevlerinin gayesi bu uğurda çalışacak mefkûreci vatandaşlar için toplayıcı ve birleştirici yurt olmaktır" (CHF Halkevleri Talimatnamesi,1932: 1-3)

şeklinde açıklama gerekse Recep Peker, İsmet İnönü ve Reşit Galip Bey'in çeşitli vesilelerle verdikleri söylev ve demeçler çerçevesinde Halkevlerinin amaçlarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

Ulusu bilinçli, birbirini anlayan, birbirini seven, aynı mefkûreye bağlı halk kitlesi hâlinde örgütlemek.

Kültür, ülkü, amaç ve düşünce birliğini güçlendirecek bir toplum olmayı sağlamak.

Ulusal birliği oluşturan, millî ruhu biçimlendiren ve kudretlendiren kültür öğelerini bulup ortaya çıkarmak ve geliştirmek.

Köylü ile kentli, köylü ile aydın zümreler arasındaki ilişkileri düzenleyip artıracak köycülük çalışmaları yapmak.

CHF'nin ilkelerini yaymak, benimsetmek ve hatta geliştirmek (Çavdar, 2013, s. 353; aktaran: Arslan & Çevik, 2021, s. 907).

1.2. Halkevlerinin Yapısı

Halkevlerini yapısını halkevi teşkilinde genel esaslar ve halkevi idare heyeti olarak iki başlık altında inceleyebiliriz.

1.2.1 Halkevlerin Teşkilinde Genel Esaslar

Halkevi, Cumhuriyet Halk Fırkasın cumhuriyetçilik, devletçilik, halkçılık, ulusçuluk, devrimcilik ve laiklik ilkelerini hedef belirleyerek çalışmalarını bu doğrultuda tesis etmiş bir kurumdur (CHP "Cumhuriyet Halk Partisi" Halkevi Örneği, 1938, s. 5). Halkevlerinin açılışının alınma kararı ve açıldıktan sonra genel çalışma prensipleri CHF Genel Sekreterliği kontrolünde, açılan Halkevlerinin tesis, oluşum ve denetimi ise talimatname kurallarına göre il idari heyetlerince yapılmaktadır. Bu kuruluşlar Halkevlerini geliştirme ve büyütme düşüncesi olan her bireyin buluşma yeridir. Bu

düşünceyle Halkevlerinin kapıları CHF'ye kayıtlı olan, olmayan tüm vatandaşlara açılmıştır. Fakat şubelerin idare komitelerinde üye olunabilmesi ve çalışma yapabilmesi için CHF'ye mensup olmak gerekmektedir (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s. 5)

Vatandaşların duygu ve becerilerini gösterebilmesi için Halkevlerinde birçok şube kolları teşkil edilmiş olup bu kollar dokuz şubeden oluşmaktadır:

1- Dil-Edebiyat-Tarih Şubesi

2- Güzel Sanatlar (Ar) Şubesi

3- Temsil (Gösterit) Şubesi

4- Spor Şubesi

5- Sosyal Yardım Şubesi

6- Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesi

7- Kütüphane Şubesi ve Yayın Komitesi

8- Köycüler Şubesi

9- Müze ve Sergi Şubesi (Halkevi İdari ve Teşkilat Talimatnamesi, 1940, s. 4).

Her şubenin üyelik için müracaatta bulunan vatandaşları kayıt altına aldığı bir defteri bulundurmaktadır. Üye sayıları ondan elliye kadar ise üç, eğer elliden fazla ise beş kişilik şube komitesi oluşturulmuştur. Şubenin üye sayısı ondan düşük olduğu zamanlarda da idare komitesi bulundurmayarak kendi içlerinde halkevi idare heyeti tarafından seçecekleri temsilci, o şubenin idari işlerini yapmaktadır. Şubeler çalışma usulleri ve işleyişleriyle ilgili planlamayı kendi bünyesinde yaparak onaylatılmak üzere halkevi idare heyetine göndermektedir. Dokuz şubeden üç tanesinin tamamlanmasına müteakip halkevi açılışı yapılabilmektedir. Geriye kalan şubeler de hazırlıklarını tamamlayarak çalışmalara dahil olabilirler (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s. 6)

Halkevi binalarının açılacağı yapıyı bulmak, düzenlemek, onarımını yaptırmak ve çalışmaları düzene koymak CHF İdare Heyeti'nin sorumluluğundadır. Açılan şubeler eğer halkevi binasına sığamazlarsa başka bir binada çalışmalarında herhangi bir sorun yoktur. Halkevlerinde satranç, bilardo salon tenisi ve salon jimnastiği için yer temin

edilir. Buralarda alkol içilmesine ve başka oyunlara izin verilmez. Sinema ve radyodan yararlanılacak zamanlar ayrıca merkez tarafından belirlenerek halkın bilgisine sunulmuştur (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s. 7)

Parti ve halkevi üyeleri düğün ve nişan merasimlerini halkevi salonunda yapabilme hakkına sahiptir. Belli kurallar dahilinde halkevinde yapılacak bu merasimlerde rakı ve konyaktan farklı olarak yerli içkiler tüketilebilir. Halkla buluşma ve bütünleşme faaliyetleri kapsamında ayda en az bir kez olacak şekilde özel programlar tertip edilebilir. Müzik geceleri, söyleşi ve konferanslar bu programlara dahil değildir (CHP Halkevi Örneği, 1938, s. 7).

Cumhurbaşkanı, başbakan, TBMM (Türkiye Büyük Millet Meclisi) başkanı, vali, kaymakam ve mahallin en rütbeli komutanı dışındaki kişilere halkevi toplantılarında ve gösterilerinde özel yerler ayrılmaz. Halkevlerinde kardeşlik, arkadaşlık, samimiyet, yakınlık ve sıkı dostluk vardır (Halkevi İdari ve Teşkilat Talimatnamesi, 1940, s. 14). Yapılmak istenen çalışmalarla ilgili fikri olan üyelerin düşüncelerine engel olunmaz görüşülüp değerlendirilir. Halkevlerinin gelişimi için yapılmış olan yardımlar halkevi idare heyetince kabul edilir. Şube belirterek yapılmış yardımlar ise o şube ihtiyaçları için harcanır (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s. 7-8)

1.2.2 Halkevleri İdare Heyeti

Halkevi İdare Heyeti; Halkevi başkanı ile şube kollarının başkanlarından kurulur. İdare heyeti üyesinden bir temsilciyi gelir ve gider durumlarını takip etmesi için muhasip olarak seçer. Halkevi başkanı, bulunduğu CHP İdare Heyeti arasından aday gösterilerek, yine bu heyet tarafından seçilir. Halkevi başkanları seçilir seçilmez hemen fotoğraflı sicilleri CHP Genel Sekreterliğine gönderilir. Halkevi başkanı izinli, raporlu veya hasta olduğunda, mutlaka yerine birisi vekalet eder. Vekâlet edecek bu kişinin sicil bilgileri ve vekalet edeceği süre aralığı parti idare heyetine yazıyla bildirilir. Başkanın görevli olduğu şehir ve kasabada ikamet etme zorunluluğu vardır. Başka bir yere taşınan veya uzun zamandır bulunacağı mahalden ayrılan ve bu sebeple üst üste toplantılara katılmayan başkanın yerine, parti idare heyeti tarafından başka biri seçilir (Halkevleri İdari ve Teşkilat Talimatnamesi, 1940, s. 8-9) İdare heyeti ve şube kollarının seçimi iki yılda bir yapılır ve seçilmiş olan üyelerin tekrar seçilmesinde mahsur yoktur (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s.8).

Halkevi İdare Heyeti'nin vazifeleri şunlardır:

- Milli bayramlara ait halk programları tertip etmek ve yönetmek.

- Halkevi gösteri programları planlamak ve uygulamak.

- Muhtelif şubeler arasında çalışma uyumunun korunmasını sağlamak.

- Aykırılık ve anlaşmazlık hallerinde şubeler arasında hakemlik yaparak doğru kararı vermek.

- Şubelerin kendi faaliyetlerini tanzim için hazırlayacakları özel talimatnameleri incelemek ve onaylamak.

- Halkevi hesaplarının tutumu ile demirbaş eşyaların bakımı ve muhafazasını sağlamak.

- Halkevi bütçesinin tanzim ve uygulaması konusunda çalışma yaparak bağlı bulunduğu parti idare heyetine göndermek.

- Parti İdare Heyeti'ne bildirilen bütçe çalışmasını kural ve mevzuata bağlı kalarak uygulamak

- Halkevi başkanının teklifi doğrultusunda bünyesinde çalışan memur ve hizmetlilere ceza vermek, tayin etmek veya işten çıkarmak (Halkevleri İdari ve Teşkilat Talimatnamesi, 1940, s. 4-5)

Halkevi İdare Heyeti azalarından veya şube üyelerinden herhangi biri görevden ayrıldığında yerine mensup olduğu şube tarafından görevlendirme yapılır. Bu tür ayrılıklardan dolayı oluşabilecek bir boşlukta geçici olarak diğer şubedeki üyeler davet edilerek boşluk doldurulur (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s.9). Halkevi İdare Heyeti'nin ve şube kollarının kararları toplantıya katılan üyelerin oy çoğunluğuyla alınır. Oyların eşit olması durumunda halkevi başkanının kullanacağı oy iki oy olarak kabul edilir. Şube teşkilatlarının her konuda danışacakları ve başvuruda bulunacakları mercii halkevi idare heyetidir (CHP Halkevi Örneği, 1938, s. 10). Kayıtlı olduğu idare heyetine ve komite başkanına mazeret bildirmeden peş peşe üç gün gelmeyen üyeler istifa etmiş sayılır (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s.9). Halkevi idare heyetleri aralık ve haziran aylarında olmak üzere her altı ayda bir şubelerin çalışmaları ve faaliyetleri

hakkında CHP Genel Sekreterliğine bir rapor gönderir. Bu raporun bir sureti mahalli parti idare heyetine verilir (CHP Halkevi Örneği, 1938, s. 10; Halkevi İdari ve Teşkilat Talimatnamesi, 1940, s. 11).

1.3. Halkevleri Şubeleri

19 Şubat 1932 tarihinde açılan Halkevleri kendisine yönelik beklentileri yerine getirebilmek için faaliyetlerini çeşitli şubeler üzerinden yürütmüştür. Bu şubelerin adı ve amaçları şu şekildedir:

1.3.1. Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi

Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi'nin amacı; bölge halkının bilgisini ileriye taşıyacak konularda konferans ve söyleşiler düzenleyecek atılımlar yaparak Cumhuriyet ve inkılapları, yurt sevgisi ile vatandaşlık vazifelerinin sağlam temellere dayandırılmasını ilke edinmektir. Türk dilinin dönem itibariyle yazı ve edebiyatta kullanılmayan ve bölge halkı tarafından yaşatılan kelimelerini, atasözlerini ve çok eski milli masalları araştırıp bir araya getirerek halkın istifadesine sunmaktır. Dil, edebiyat ve tarih konularında özel ilgisi olan yetenekli gençleri himayesi altına almak, kabiliyetlerini ve yeteneklerini gösterecek çareler bulmaya teşvik etmektir. Milli tarihin mahalli evrelerini, eskiden göçebe yaşayan bölgedeki Türk aşiretlerini olmak üzere çok eski, milli anane ve adetleri incelemektedir. Şube üyeleri dergi çıkarmak konusunda çaba gösterecek, çıkarılan gazete ve dergilerde Dil, Edebiyat ve Tarih şubesinin çalışma amaçları doğrultusunda neşriyatta bulunacaktır (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s.10). Bilim, sanat, tarih ve edebiyat alanlarında çalışmalar yapmış Türk büyüklerini anma programları tertip etmek, millet nezdinde, tören ve toplantılarla onlara karşı duyulan saygıyı gösterecek çalışmalar yapmayı amaç edinmektir (CHP Halkevi Çalışma Talimatnamesi, 1940, s.7).

1.3.2. Güzel Sanatlar (Ar) Şubesi

Güzel Sanatlar Şubesi; resim, müzik, heykeltıraş, mimari, süsleme sanatları ve farklı sanat dallarında profesyonel ve amatör unsurları bir araya getirerek genç yeteneklerin yetişmesine destek olmayı amaçlamıştır. Halkevlerinde tertip edilen önemli gün ve haftaların musiki kısmını hazırlamak ve tatbik etmekle, halk için musiki akşamları ve aile toplantılarının programlarını yapmakla sorumludur (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s.10). Musiki gösterilerinde uluslararası modern musiki ile milli

türküleri esas alıp, icrası esnasında da uluslararası müzik kültüründen aletler kullanarak halkın musiki zevkini arttırmakla yükümlüdür (CHP Halkevi Çalışma Talimatnamesi, 1940, s.10). Şube muhit içerisinde mümkün olan yer ve zamanda açtığı kurslar ile güzel sanat heveslilerini yetiştirerek kültürel büyümeyi amaç edinmiştir. Tüm halkın milli marşlar ve şarkıları öğrenmesi için destek olmak ve bunların milli bayramlarda planlanan halkevi gösterilerinde milletçe tek ağızdan söylemesi için çaba sarf edecektir (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s.10).

Şube; resim sergileri açmak, imkânlar dâhilinde atölyeler kurmak veya mevcut atölyeleri teknik malzeme konusunda destekleyerek, hevesli yurttaşları resim, heykeltıraş ve süsüleme sanatları konusunda teşvikle sorumludur. Halkevinin açacağı sergilere mahalledeki herkesin iştirak edebilmesi kolaylığı getirilerek, çalışılan eser konusuna serbestlik getirilmiştir. Resim sergilerinde yağlıboya, suluboya, pastel, guvaş, kara kalem, oyma baskı (ofort), tahta üzerine gravür ve desen gibi resim sanatına dâhil her türlü eser teşhir edilebilir. Fotoğrafçılık konusunda halkevi adına fotoğraf makinası ve muhteviyatını tertip edip karanlık oda tesisi için çalışma yaparak bu konuda hevesli yurttaşları eğitmek de şubenin başlıca görevlerindendir (CHP Halkevi Çalışma Talimatnamesi, 1940, s.11-13).

1.3.3. Temsil (Gösterit) Şubesi

Temsil Şubesi; temsil sanatına ilgisi, hevesi ve yeteneği olan kadın ve erkek üyelerden oluşan bir grup teşkil etmek suretiyle halkevi tarafından tertip edilen gösterilerde, eldeki mevcut eserlerden veya yeni yazılmış olan eserlerden piyesler sahneleyerek başarı göstermeyi amaçlamıştır (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s.11). Bunlar amaçlanırken Halkevlerine hayat ve canlılık kazandırmak, vilayet ve kasabalarda tiyatro ihtiyaçlarını gidermek, gençleri etkili ve güzel konuşmaya teşvik etmek, yurttaşların sanat, fikir ve dil terbiyelerine yardımcı olmak, oyunculuk ve tiyatro konusunda yetenekli gençlerin kendini göstermek için imkân vermek, topluluk önünde güzel konuşan, hitabeti güçlü bireyler yetiştirerek memlekete faydalı çalışmalar yapmayı ilke edinmiştir (CHP Halkevi Çalışma Talimatnamesi, 1940, s.13-14).

Şube, sahnesi olmayan yerlerde ve öncelikli olarak köylerde açıktan temsil programları icra edilmesi için teşvikte bulunur. Çalışmalarda temsil edilmek istenen piyesler CHP Genel Merkezi'ne gönderildikten sonra değerlendirme yapılmasına

müteakip sahnelenmesi kararı alınır. Temsil edilen piyeslerde kadın rolleri hiçbir sebep göstererek erkeklere verilmez. Halkevlerinde sabit veya seyyar sinema makineleri bulundurulabilir. Bu makineler CHP Genel Sekreterliği koordinesinde veya halkevi bütçesinden satın alınarak kullanılır. Sinemadaki maksat halkın fikir ve zevkini yükseltmektir. Halkevindeki bütün çalışma kollarında olduğu gibi sinemada da herhangi bir ticari gaye güdülmez ve ücretsiz gösterimler yapılır (CHP Halkevi Çalışma Talimatnamesi, 1940, s. 14-15).

1.3.4. Spor Şubesi

Spor Şubesi; Türk halkının ve Türk gençliğinin spor ve beden hareketlerine karşı sevgi ve ilgisini uyandırmak, bunları bir topluluk hareketi ve milli bir faaliyet haline getirmeyi amaç edinmiştir. Bu milli hedefin gerçekleşmesi için sporun ve bütün beden hareketlerinin kuralına ve usulüne göre bir plan dâhilinde icra edilmiş olması önem arz etmektedir. Türkiye İdman Cemiyetine bağlı olan veya olmayan spor kulüplerine yardım ederek teknik spor faaliyetlerinin yayılmasında destek olur. Kulüp bulunmayan yerlerde kulüp tesisinin kurulmasını teşvik edecek çalışmalar yapar. Sporla ilgilenmeyen gençleri kulüpler ile alakalı olmayı ve teknik konularda yetiştirerek profesyonel sporcu yetiştirmeyi amaç edinir. Her halkevi muhitinde kendi imkânları doğrultusunda futbol, atletizm, kürek çekme, güreş, boks, eskrim, otomobil, bisiklet, yüzme, ata binme, cirit oyunu, balıkçılık, dağ ve kış sporları, avcılık ve jimnastik vb. spor dalları konusunda eğitimler verir. Halkevleri imkânlar ölçüsünde uygun zamanlarda bir veya iki yılda jimnastik günleri, üç veya dört yılda da tüm yurtta jimnastik bayramları tertip eder. Şubenin vatanın her köşesini sevdirmek için bir gezi kültürü yaratmak gibi amacı da vardır. Şubenin motorlu veya yaya gezileriyle, yurttaşlara ülkenin ormanını, dağını, suyunu, kültürel zenginliklerini ve görülebilecek her yerini gezdirmek, yurttaşlar da bunlara ruhen bağlı kalma ve seve seve can verme konusunda bilinç oluşmasını sağlamak gibi yükümlülüğü de vardır (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s.11-14).

1.3.5. Sosyal Yardım Şubesi

Sosyal Yardım Şubesi'nin esas vazifesi; Halkevi'nin bulunduğu muhitte yardıma muhtaç kimsesiz kadınlara, çocuklara, sakatlara, yaşlılara, yatalak hastalara ve kötü durumdaki vatandaşlara şube üyeleri tarafından şefkat eli uzatarak destek olmaktır (CHF

Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s.14). Ayrıca şubeden aşağıdaki yer alan hususları da yerine getirmesi beklenmektedir:

- Kimsesiz okul çocuklarının yemek ihtiyaçları, giyecekleri, yatacakları yerlerin tesisi ve onların bakımları konusunda destek olmak.

- Hastanede yatılı olarak tedavi olacak hastaların sevkini sağlamak ve tedavileri eğer başka mahalde yapılacaksa buralara gönderilmesi konusunda yardımcı olmak.

- Hasta olarak evlerinde yatan kimsesizlere ve doğum yapmış kimsesiz annelere imkânlar dâhilinde yardım etmek.

- Kırsal kesimden kasabaya gelen tedaviye muhtaç çiftçilere ve ailelerine barınma yeri bularak tedavi aşamasında yardımcı olmak.

- Fakir ve muhtaç olduğu anlaşılan hastalara halkevi bütçesinden ücretsiz ilaç temin etmek.

- Bölgede bulunan işsizlere iş bulmalarında yardımcı olmak.

- Çocukların dilenciliği alışkanlık haline getirmesini engellemek.

- Cezaevlerinde yatan muhtaç vatandaşları koruyup kollamak.

-Vatandaşların sağlık bilgisini arttırmak için konferans, afiş ve sıhhi filmler hazırlamak (CHP Halkevi Çalışma Talimatnamesi, 1940, s. 20).

Şube bunların dışında memlekette bulunan hayır cemiyetleriyle istişare ve planlamalar yaparak verimli sonuçlar almaya çalışmakla yükümlüdür. Resmî ve hususi hastane, darülaceze, dispanser, çocuk doğum ve bakım evleri, kreş, talebe yurtları, hıfzıssıhha kanunlarında belirlenen şirketler ve müessesler tarafından oluşturulan tedavi yurtları gibi kurumları verimli kılacak ve buralarda kalanların ihtiyaçlarını daha iyi bir şekilde temin edecek tedbirler bulur (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s.14-15). Görev edindiği tüm konuları yapabilmek için gelir kaynağı bulmaya çalışır. Bu amaçla uygun yer ve zamanda geziler, müsamere ve balolar, yılda üç defayı geçmemek şartıyla da temsil ve konferansalar tertip eder. Yardım amaçlı olarak halkevi mahallin uygun yerlerine yardım kutuları asabilir, bu kutuların asılması ve kullanılması CHP Genel

Sekreterliği'nce yapılacak bir talimatla kullandırılır (CHP Halkevi Çalışma Talimatnamesi, 1940, s. 20).

1.3.6. Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesi

Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi; halkın bilgi seviyesini yükseltecek okuma, yazma ve yetiştirme kursları açılmasını temin ederek faaliyetlerinde devamlılığın sağlanmasını ve başarılı sonuçlara ulaşmayı vazife edinmiştir. Bu şube mahalli idareler, belediyeler ve hususi girişimlerle birlikte görevlendirilen uzman kişiler vasıtasıyla okuma ve yazma, yabancı dil, fen bilimleri, tarih ve yurt bilgisi, medeni bilgiler, sanat, ahlak bilgisi, hesap, muhasebe usulü ve makine yazısı gibi konularda kurs açmak ve yapılan çalışmaları yakından takiple yükümlüdür (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s. 15). Yine bu şube bulunduğu mahallin çevresinde, eskiden bu zamana kadar halk arasında yayılmış ve gelişmiş, el ve tezgâh sanatlarıyla ilgili çalışmalar yaparak öncelikle köylü vatandaşı eğitmek için kurslar açmayı amaçlamıştır (CHP Halkevi Çalışma Talimatnamesi, 1940, s. 24). Derslerde ve kurslarda vatandaşın bilgi birikimine göre faydalı olabilecek metot ve usuller uygulanarak başarılı sonuçlar elde etmeye çalışmaktadır. Halkevinde açılan ders ve kurslar da eğitici öğretmenler gönüllü olarak görev yapmıştır. Ancak öğretmenlerin görev alacakları kurslarda idare heyetinin onay verdiği talimata göre hareket etme kuralı getirilmiştir. Halk dershanelerinde yetişen kursiyerler için dönem sonunda mezuniyet töreni tertip etmek ve başarılı olan kursiyerlere diploma verilmesini sağlamak da şubenin görevleri arasındadır (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s. 16).

1.3.7. Kütüphane Şubesi ve Yayın Komitesi

Kütüphaneler halkın bilgi birikimin artmasına katkı sağlayan başlıca önemli unsurlardır. Bu nedenle her halkevinin bulunduğu muhitte bir kütüphane ve bir okuma odası bulunması Halkevlerinin ilk tesis şartlarından birisi olmuştur. Bu bağlamda eğer halkevi binası müsaitse bir kütüphane ve bir okuma odası için yer ayrılır. Binası müsait olmayan veya ayrılabilecek odası olmayan yerlerde bir kitap dolabı veya rafı bulundurulması ya da müstakil olarak ayrı yerlerde açılması sağlanır. Kütüphaneyi zenginleştirmek için kitap, gazete, mecmua, fotoğraf koleksiyonu, albüm ve haritaların sahipleri, yazar ve yayıncılar alıp okuduktan sonra kendilerine saklayanlar tarafından kütüphaneye bağışlaması teşvik edilir. Bağış yapılmadığı zamanlar gerek doğrudan gerek

belediyelerden alınmak suretiyle ya da idare heyetini kendi bütçelerinden yapacağı yardımlarla uygun görülen eserler satın alınır. Hangi eserlerin satın alınabileceği ise umumi idare heyetince yapılacak bilgilendirme ve tavsiyelerle belli olur. Özel kütüphanelerde bulunan eserler ihtiyaç dâhilinde ödünç alınabilir veya uygun bedelle kiralanabilir. Şube, kitap ve gazete okuyucularının artması için gayret edecek, mecmua alamayan vatandaşların bu isteklerini yerine getirmek için çareler arayacaktır. Her kütüphanede bir fihrist tutulur. Fihrist; kitabın adını, türünü, kütüphane numarasını, kaç kitap veya kaç cilt olduğunu, yazar adını, kaç sayfa olduğunu, nerede yazıldığını ve hangi matbaada basıldığını, bağışlandıysa kim tarafından bağışlandığını aynı zamanda eserin özel niteliği varsa bunları kapsayacak şekilde kaydedilir. Kütüphane ve okuma odalarında, fıkra ocaklarında veya köy odalarında uygun zamanlarda açık okuma günü tertip edilmesi sağlanır. Telgraf, telsiz telgraf, radyo, başka muhabere ve bilgi verme vasıtalarından istifade ederek bu vasıtaların halkın yararlanması için çareler arar (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s.17-19).

Bu şube yayın işleriyle de meşgul olur. Diğer şubeler hazırladıkları eseri komite kararıyla birlikte silsile yoluyla halkevi idare heyetine gönderir. Eğer idare heyeti tanzim edilen eserin basılmasına onay verir ise bir örneği Kütüphane ve Yayın Şubesine teslim edilerek ücreti mukabilinde sırasıyla bastırılması sağlanır. Basılan eserlerden iki tanesi CHP Genel Sekreterliğine, birer tanesi de halkevi ve halkodalarına gönderilir (CHP Halkevi Çalışma Talimatnamesi, 1940, s. 27)

1.3.8. Köycüler Şubesi

Köycüler Şubesi'nin esas vazifesi; köylerin sıhhi, sosyal ve bedii gelişimlerine destek olma, köylü ile şehirli arasında karşılıklı sevgi ve dayanışma duygularını güçlendirerek iyi işler yapmayı hedeflemektedir. Yapılan bu ziyaretlerde köylüye hiç yük olunmaz ve hiç masraf ettirilmez. Şube, mıntıkasında bulunan çevre köylere geziler tertip ederek köylülerin ihtiyaçlarını diğer şubelerin de desteğiyle karşılamaya çalışır. Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi tarafından okuma bilmeyen köylülere ders verilmesini sağlamak, yazı bilmeyen köylülerin on beş günde bir mektuplarını yazmak, Sosyal Yardım Şubesi'nin katkılarıyla da hasta köylüleri tedavi ettirmek, sağlığına kavuşmasına destek olmak ve kullanacakları ilaçları temin etmek gibi görevleri de vardır. Ayrıca köylerde bulunan şehit yakınlarına, gazilere ve gazi yakınlarına destek olarak kasaba içinde takibi zor ve resmî dairelerdeki işlerini kolaylaştırmak için gayret sarf eder (CHF

Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s.19-20). Şube köylerde kuracağı seyyar sergi stantlarıyla birlikte vatandaşlara yerli mallarını tanıtmaya, onların görgü ve bilgilerini yükseltmeye yardımcı olur. Temsil Şubesi ile iş birliği yaparak Karagöz, ortaoyunu, kukla ve millî danslar eşliğinde köylünün neşe ve sevincinin artması için uğraşır (CHP Halkevi Çalışma Talimatnamesi, 1940, s. 28-29).

1.3.9. Müze ve Sergi Şubesi

Müze ve Sergi Şubesi; Halkevi müze ve sergiler grubu olarak ikiye ayrılır. Müze grubunun uğraş ve faaliyetleri mensup olduğu halkevi mıntıkasında tarihi değere sahip eserleri iyi muhafaza edip, ilgili resmî makamları bilgilendirerek bu eserlerin muhafazası maksadıyla kurulan hususi derneklere yardımcı olmaktır. Halkevi'nin bulunduğu bölgelerde müzeler var ise onları zenginleştirerek eksiklerini tamamlar, eğer mıntıkada müze yok ise kurulması için çaba gösterir. Bağış yoluyla veya maddi imkân varsa satın alınarak kıymetli eski yazılar, divanlar, çiniler, ciltler, minyatürler, tezhipler, halılar ve nakışlar gibi milli kültür belleriyle tüfekler, tabancalar, eski kılıçlar, eski milli kıyafetler vb. tarihi kıymeti olan eserlerin sergilenmesine yardımcı olur. Sergi grubu güzel sanatlar, milli mamulat ve mahsulata ait olmak üzere iki kısma ayrılır. Güzel sanatlar kısmı gerek halkevinin bulunduğu muhitte gerek memleketin her bölgesindeki ressamlar, hattatlar, mimarlar, heykeltıraşlar, tezhipçiler ve benzer sanatkârlarla iletişime geçerek onların gösterilmesi ve sergilenmesini istedikleri çalışmalarını halkevi binası içinde halka tanıtır. Kulüplerde, gazinolarda, kahvehanelerde ve ticarethanelerde beğenilen eserlerin yer bulmasına ve tüm yurtta sanatın canlı tutulmasına gayret eder. Eser sahiplerinin farklı bölgelerden masraflarını üstlenerek gönderdikleri eserleri halka sunarak satış şartlarını bölgeye tanıtır (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s.20-21).

1.4. Bütçe Olanakları

Halkevleri ihtiyaçlarını bağlı bulundukları ilin CHF İdare Heyetine silsile yolu bildirir. CHF İdare Heyeti de söz konusu ihtiyaçlar doğrultusunda halkevinin kullanacağı bütçe miktarını tespit eder. CHF teşkilatları kendilerine bağlı olan Halkevlerinin bütçe uygulamalarını kontrol etmekle yükümlüdür. Halkevi başkanları kendilerine daha öncesinde bildirilen bütçelerin birer örneği ile kendilerinin uygulamış olduğu bütçeye ait kesin hesap özetlerini CHF Genel Sekreterliğine gönderir. Halkevlerinde bütçenin miktarı, uygulama koşulları ve bunun kontrolü CHF Umumi İdare Heyeti'nce ayrı bir

talimatname ile yapılır. Halkevlerinin asıl bütçesi kendilerine verilen ödeneklerdir. Bununla birlikte bazı şahısların yaptığı yardımlar, balo, gösteri ve gezilerden elde edilen gelirler, Halkevlerinin kendi bünyesinde çıkarttığı derginin gelirleri de bu kuruluşların diğer gelirlerini oluşturmaktadır. Eşya ve nakdi yardımlar Halkevi İdare Heyeti'nce ve onun onayıyla kabul edilirken, yardımda bulunacak kişi veya kişiler eğer şube belirterek yardımda bulunduysa, o şube dışında kimse tasarrufta bulunamaz. Halkevlerinin bina, tadilat, döşeme ve taşınma işleri gibi ihtiyaçları ilin veya ilçenin partiye ait yerel yönetimlerinden alınan destekle yerine getirilir. Halkevi bütçe, gelir ve giderleriyle ilgili müracaatlarını bağlı oldukları parti idare heyetine yaparlar ve alacakları cevaba göre hareket ederler. Halkevlerinin zilyedinde bulunan demirbaş eşya hususi anlamda geçici bile olsa hiçbir şahsa verilmez. Bu eşyalar arasında dergi, gazete, broşür, kitap, trompet, sinema, radyo vb. dahildir (Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimnamesi, 1940, s. 7-8).

1.5. Açılan Halkevleri

Halkevleri 19 Şubat 1932 tarihinde ilk olarak Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Samsun, Eskişehir, Aydın, Çanakkale, Diyarbakır, Konya, Denizli, Afyonkarahisar, Bolu ve Malatya olmak üzere toplam 14 il merkezinde faaliyete geçmiştir (Cumhuriyet, 20 Şubat 1932, s. 1). İlk açılış tarihine yetişemeyen Antalya, Bilecik, Silifke, Edirne, Kastamonu, Kayseri, Kırklareli, Kütahya, Rize, Sinop, Şebinkarahisar, Trabzon, Giresun, Ordu, Zonguldak, Gaziantep, Kocaeli, Yozgat, Van ve Tekirdağ Halkevlerinin ise 24 Haziran 1933 tarihinde açılışı yapılmış ve böylece Halkevlerinin sayısı 34'ü bulmuştur (Cumhuriyet, 25 Haziran 1932, s. 1).

1933 yılında Adana, Aksaray, Balıkesir, Çankırı, Çorum, Erzincan, Gümüşhane, Isparta, Kars, Manisa, Mersin, Muğla, Nazilli, Niğde, Sivas, Tokat, Alanya, Bafra, Boyabat, İnebolu ve Urla gibi 21 il ve ilçe merkezinde halkevi açılışı yapılmıştır. Bu bağlamda Halkevlerinin toplam sayısı 55'i bulmuştur (Vakit, 24 Şubat 1933, s. 1).

1934 yılında Adapazarı, Amasya, Beyazıt, Bergama, Bitlis, Çorlu, Düzce, Elâzığ, Erzurum, Iğdır, Kula, Maraş, Mardin, Milas, Mudanya, Muş, Sandıklı, Siirt, Silvan, Ünye, Ürgüp, Ödemiş, Uşak, Urfa ve Uzunköprü gibi 25 il ve ilçe merkezinde halkevi açılışı yapılmıştır. Bu açılan Halkevleriyle birlikte sayı 80'i bulmuştur (Milliyet, 24 Şubat 1934, s.1; Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulâsaları, 1935, s.205).

1935 yılında Beyoğlu, Şişli, Beşiktaş, Üsküdar, Kadıköy, Şehremini, Ayvalık Edremit, Bayburt, Dinar, Merzifon, Bartın, Burdur, Gerede, Göynük, Mudurnu, Akçakoca, Simav, Alaşehir, Kandıra, İnegöl, Tire ve Söke gibi 23 il ve ilçe merkezinde halkevi açılışı yapılmıştır. Bu bağlamda Halkevlerinin sayısı 103'ü bulmuştur (Kurun, 23 Şubat 1935, s.1; Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulâsaları, 1935, s.205).

1936 yılında Acıpayam, Akhisar, Artvin, Ayancık, Babaeski, Bandırma, Birecik, Bolvadin, Bor, Çapakçur, Çarşamba, Develi, Devrek, Elbistan, K. Ereğli, Fethiye, Gebze, Gelibolu, Gerze, Gönen, Harput, İskilip, Kilis, Kırşehir, Lüleburgaz, Nevşehir, Niksar, Salihli, Siverek, Turgutlu, Yalvaç, Safranbolu ve Zile gibi 33 il ve ilçe merkezinde halkevi açılışı yapılmıştır. Bu açılan Halkevleriyle birlikte sayı 136 olmuştur (Ulus, 24 Şubat 1936, s. 3).

1937 yılında Akşehir, Bodrum, Bulanık, Burhaniye, Ceyhan, Çölemerik, Emirdağ, Erbaa, Erciş, Ergani, Fatsa, Hozat, Kağızman, Karaman, Keşan, Kırkağaç, Maden, Oltu, Pasinler, Perşembe, Pertek, Sarayköy, Sarıkamış, Tarsus, Taşköprü, Tavas, Tefenni, Tirebolu, Tosya ve Turhal gibi 31 il ve ilçe merkezinde halkevi açılışı yapılmıştır. Bunlarla birlikte Halkevlerinin sayısı 167 olmuştur (Ulus, 22 Şubat 1937, s. 4; CHP Halkevi ve Halkodaları, 1940, s.7-30).

1938 yılında Adıyaman, Ahlat, Arapkir, Ardahan, Aşkale, Bakırköy, Balya, Bayındır, Biga, Bozüyük, Buldan, Cizre, Çeşme, Çine, Demirci, Dikili, Divriği, Elmalı, Eleşkirt, Ereğli, Fatih, Gediz, Gemlik, Karamürsel, Karşıyaka, Kemaliye, Keskin, Kığı, Mustafakemalpaşa, Menemen, Nazilli Sümer, Nusaybin, Savur, Seferihisar, Sivrihisar, Sivrihisar, Sındırgı, Sungurlu, Ş. Karaağaç, Ulukışla, Varto, Vezirköprü, Vize ve Eyüp gibi yurdun 43 yerinde halkevi açılışı yapılmıştır. Bu açılan Halkevleriyle birlikte sayı 210 olmuştur (Halkınsesi, 21 Şubat 1938, s. 1; CHP Halkevi ve Halkodaları, 1940, s.7-30)

1939 yılında Antakya, Adegide, Adagüme, Adilcevaz, Akalan, Akçaabat, Akdağmadeni, Akkise, Akseki, Akviran, Alaca, Alaçam, Alibeyhöyüğü, Alucra, Araklı, Atabey, Argithan, Arslan, Atça, Bademiye, Başmakçı, Bayat, Bayramiç, Bekilli, Beşikdüzü, Beypazarı, Beyşehir, Birgi, Boğazlıyan, Bozdoğan, Bucak, Bulancak, Bulgaz, Bünyan, Cimin, Cihanbeyli, Çal, Çay, Çerkeş, Çermik, Çivril, Çırgıl, Çoğu, Çumra, Darende, Demirköy, Derbent, Dereçine, Dere, Derik, Doğanbey, Doğanhisar, Dümelli,

Eğirdir, Emet, Ermenek, Fevzipaşa, Gercüş, Germencik, Göksun, Gölköy, Gölmarmara, Gönen(Isparta), Gördes, Görele, Gümüşhacıköy, Güney, Gürsu, Gürün, Hançalar, Havsa, Havza, Honaz, Hopa, İncehisar, İncirliova, İnönü, İspala, Ilgaz, Ilgın, Kadıköy (Babadağ), Kale, Karacasu, Karahallı, Karamanlı, Karapınar, Karayaka, Kaymakçı, Kaynarca, Keçiborlu, Kelkit, Kemah, Kırcasalih, Kızılcabölük, Kızılhisar, Korkuteli, Kozan, Kozlu, Kulu, Kuyucak, Ladik, Lice, Mahmudiye, Manastır, Mandıra, Marmaris, Mapavri, Mecitözü, Mesudiye, Midyat, Muradiye, Nikfer, Nizip, Of, Ortakareviran, Osmaniye, Palu, Pazar, Pazarcık, Pehlivanköy, Pirlerkondu, Pınarhisar, Pülümür, Pütürge, Saiteli, Sarayönü, Sargona, Sarıgöl, Senirkent, Seydişehir, Sorgun, Soma, Sultanhisar, Suruç, Sücüllü, Süller, Sürmene, Sütçüler, Şaphane, Şile, Şırnak, Şiran, Tavşanlı, Terme, Tutak, Tuzlukçu, Ulubey, Ulubarlu, Umurlu, Üsküp, Viranşehir, Yayaköy, Yenipazar, Yenişehir, Yeşilyuva, Yomra, Zara, Zeyve, Beylan, Kırıkhan, İskenderun, Reyhaniye ve Yayladağ gibi yurdun 163 yerinde Halkevlerinin açılışı yapılmıştır. Yeni açılan Halkevleriyle birlikte sayı 373 olmuştur (Cumhuriyet, 20 Şubat 1939, s. 1; CHP Halkevi ve Halkodaları, 1940, s.7-30).

1940 yılında Avanos, Hendek, İncesu, Kınık, Malkara ve Sarıyer Halkevi açılmıştır (Cumhuriyet, 26 Şubat 1940, s. 1; CHP Halkevi ve Halkodaları, 1940, s. 8-25). 1941 yılında 4 halkevi (Akşam, 24 Şubat 1941, s. 1), 1942 yılında ise 3 halkevi daha faaliyete geçmiştir. Bu halkevlerinden Londra'da açılanı yurt dışında açılan ilk şube olma özelliğine sahiptir. İngiltere Dış İşleri Bakanı Robert Anthony Eden açılışla ilgili konuşmasında *"Londra Halkevinin açılışı, Türkiye ve İngiltere arasında artan sıkı dostluğun bir nişanesidir*" şeklinde duygularını ifade etmiştir (Tan, 20 Şubat 1942, s. 1). Bu yıl içerisinde farklı tarihlerde 3 halkevi daha açılmıştır (CHP Halkevi ve Halkodalarının 1942 Çalışmaları, 1943, s. 20).

1943'te Söğüt, Bornova, Buca, Torbalı ve Köyceğiz Halkevi açılırken (Vakit, 22 Şubat 1943, s.4; CHP Halkevi ve Halkodalarının 1942 Çalışmaları, 1943, s. 20), 1944'te 12 (Cumhuriyet, 21 Şubat 1944, s.1), 1945'te ise 17 halkevi açılmış ve 15 tanesi de halkodasından halkevine çevrilmiştir (Cumhuriyet, 26 Şubat 1945, s.1; CHP 1945 Yılında Halkevleri ve Halkodaları, 1946 s. 32). 1946'da Yerköy Halkevi açılırken Şereflikoçhisar, Çan, Mihalıççık, Keşap, Beykoz, Çatalca, Kuşadası, Abana, Cide, Kargı, Karahalil köyü, Ahmetli, Yatağan, Koyulhisar, Çekerek, Ayvacık gibi 16 halkodası da halkevine çevrilmiştir (CHP 1945 Yılında Halkevleri ve Halkodaları, 1946 s. 26).

1947'de 8 halkodası, halkevine çevrilmiştir (Cumhuriyet, 24 Şubat 1947 s.1; CHP 16. Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları, 1948 s. 26). 1948'te Fındıklı, Arpaçay, Küre, Hacıbektaş, Çaykara ve Kilimli Halkodası halkevine çevrilmiştir (CHP 16. Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları, 1948 s. 24). 1949'ta Mengen, Seben, Devrekhani, Sivaslı ve Çayıralan Halkodası halkevine çevrilmiştir (CHP 17. Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları, 1949 s. 24). 1950'de Oğuzeli, Muradiye, Seyitgazi, Şavşat ve Yeşilhisar Halkodası halkevine çevrilmiştir (Bafrasesi, 25 Şubat 1950, s.1; CHP 18. Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları, 1950 s. 6). Nihayetinde 1932-1950 yılları arasında Londra Halkevi dışında yurtta 478 halkevi açılmıştır.

1.7. Halkevlerinin Kapatılması

Türkiye'nin çok partili döneme geçtiği 1946 yılından itibaren Halkevlerinin statüsü, özellikle CHP ile Demokrat Parti (DP) arasında siyasi bir mesele haline gelmiştir. Çünkü DP, Halkevlerinin CHP'nin bir parçası olduğunu söyleyerek devlet bütçesinden ve diğer kamu kaynaklarından gelir aktarımına karşı çıkmıştır. CHP'li sözcüler ise Halkevlerinin kuruluş gayesinin üstünde durmuş ve bu kuruluşların milli kültürü halka yaymak için kurulduğunu ve herkese açık olduğunu belirtmiştir. Bu durumun devletten ve diğer kamu kaynaklarından Halkevlerine gelir aktarımını meşrulaştırıldığını, fonların da adil bir biçimde ve sorumluluk çerçevesinde kullanıldığını vurgulamıştır (Çecen, 2018, s. 218-219 aktaran: Arslan & Çevik, 2021, s. 929).

Halkevlerine yönelik tartışmaların yaşandığı böyle bir ortamda 14 Mayıs 1950'de DP'nin iktidara gelmesi söz konusu tartışmaları daha da artmıştır. CHP ile DP arasında Halkevlerinin gelecekteki statüsü konusunda bir uzlaşmaya varabilmek için görüşmeler yapılsa da bu görüşmelerden herhangi bir sonuç alınamamıştır. 8 Ağustos 1951'de de DP Grup Başkan Vekili Refik Şevket İnce, kendi partisinden 7 milletvekili ile birlikte "Resmi Daire ve Müesseselerin Siyasi Partilere Bedelsiz Mal Devir Edemeyeceklerine ve Bu Daire ve Müesseselerin Münfesih Derneklere Ait Olup Siyasi Partilere Terkedilmiş Olan Gayrimenkul Mallara Bu Partiler Tarafından Genel Menfaatler için Yaptırılmış Olan Binaların Sahiplerine ve Hazineye İadesi Hakkındaki Kanun Layihası"nı TBMM'ye sunmuştur. TBMM'de yer alan 342 milletvekilinden 339'u evet, 3'ü hayır oyu vermiştir. Böylece yasallaşan 5830 sayılı kanun teklifi 11 Ağustos 1951 tarihli Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girerken bu kanun çerçevesinde tüm Halkevleri tasfiye edilmiştir (Arslan & Çevik, 2021, s. 929).

2. BAFRA HALKEVİ'NİN KURULUŞU VE ÖRGÜTLENMESİ

2.1. Bafra Tarihine Kısa Bir Bakış

Kızılırmak havzası içerisinde yer alan Bafra ilçesine ilk yerleşim emareleri MÖ 5000 yıllarına kadar uzanmaktadır. Kaşka, Hitit, Paflagon, Lidya, Pers, Helen, Pontus, Roma ve Bizans gibi birçok medeniyetin hüküm sürdüğü bu yerleşim yeri (Demirel, 2015, s. 32), 1071 Malazgirt Savaş'ından sonra Anadolu'nun kapılarının Türklere açılmasıyla birlikte Selçuklu Devleti'nin eline geçmiştir. 1214 yılından itibaren bölgeye Türkmen aşiretler yerleştirilmeye başlanmış ve bu aşiretlerin yerleştirilmesiyle birlikte bölge Türk yurdu haline gelmiştir. 1243 yılında başlayan Moğol saldırılarıyla birlikte Selçuklu Devleti yıkılınca Anadolu'nun birçok yerinde Türk beylikleri kurulmaya başlamıştır. Kurulan beyliklerden bir tanesi de Bafra Beyliği kurulmuştur. Bafra Beyliği, Osmanlı Devleti'nin egemenliğine altına girdiği 1460 yılına kadar varlığını sürdürmüştür (Arslanbay, 2018, s.3).

Osmanlı Devleti'nin egemenliğine girdikten sonra bir dönem nahiye olarak idare edilen Bafra, XVI. yüzyılda ise kaza vasfı kazanmıştır. XVIII. yüzyıla kadar kaza merkezi olma başarısı gösteren Bafra bir dönem tekrardan nahiye olarak devam etmiş ve nihayet 1854 yılında tekrardan kaza hâline getirilmiştir (Ayar, 2010, s. 68). Bafra bölgesinde tütün üretiminin arttığı ve tütünün iktisadi yönden önem kazandığı XIX. yüzyıldan itibaren Rum ve Ermenilerin akınına uğramıştır. Bölgeye gelen Rum ve Ermeni tüccarlar tütün işletmelerini bir süre kontrol altına almışlardır. Bu durum Bafra'da gayrimüslim nüfusun artmasına sebep olunca nüfusunun etnik yapısını dengelemek adına 1860'lardan itibaren bölgede Kafkasyalı göçmenler iskân edilmiştir (Yaşar, 1994, s. 24). 1870 yılında köylerle birlikte 35.000 kişi olan nüfus gelen göçlerle birlikte 1914 yılı nüfus sayımına göre 81.000'den fazla olmuştur.

XX. yüzyıldan itibaren kız ve erkek rüştiyeleri bulunan Bafra'nın sosyal hayatı bu okullarla birlikte değişmeye başlamıştır. Çünkü bu iki eğitim kurumu eskiye nispeten çağdaş bilgi ve düşünceye sahip bireyler yetiştirmiş, bunların katkısı ve heyecanı bölge halkının modernleşme sürecine hareket kazandırmıştır (Ayar, 2010, s. 69-89).

Balkan Savaşları, Bafra'da ekonomik ve iktisadi üstünlüğün Rumların eline geçtiği bir süreci beraberinde getirmiştir. Zira Rumlar, Osmanlı Devleti'nin savaşta olduğu bu dönemde bölgedeki kontrolü ele geçirmiş ve Türk halkına baskı yapmıştır. Hatta çok

geçmeden bölge halkını maddi ve manevi olarak ezmeye başlayan Rumlar (Yaşar, 1994, s. 24), Millî Mücadele döneminde de rahat durmamış ve Türk halkına karşı katliamlar yapmışlardır. Yapılan katliam karşısında Türklerin ilk tepkisi Bafra Cemiyet-i Hayriye-i İslamiye adında bir cemiyet kurmak ve bu cemiyet çatısı altında güçlerini birleştirip Rumlara karşı savaşmak olmuştur. Daha sonradan Bafra Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ismini alacak bu cemiyetle birlikte Bafralılar bölge savunması adına başarılı bir mücadele vermişlerdir. Ayrıca Mustafa Kemal Paşa'ya Anadolu yolculuğu esnasında bağlılıklarını bildirmişler ve özgür yaşam için savaşarak ölmeyi ilke edindiklerini ortaya koymuşlardır (Gümüş, 2007, s. 41-44).

Nihayetinde gerek ekonomisi gerek nüfusu ve gerekse sosyal yaşantısıyla bir değişim ve gelişim içerisinde olan Bafra, Cumhuriyet'in kurulmasından itibaren de Samsun ilinin büyük bir ilçesi olarak yerini muhafaza etmiştir (Arslan & Çevik, 2021, s. 910).

2.2. Bafra Halkevi'nin Açılışı

Halkevlerinin usul ve esasları için tanzim edilen, CHF Halkevleri Talimatnamesine göre Halkevlerinin açılış ve çalışma kuralları CHF İdare Heyeti'ne; binaları tesis etmek, teşkil etmek, düzenlemek ve denetlemek ise CHF İl İdare Heyeti'nin sorumluluğuna verilmiştir. Halkevlerinin tesis ve teşkilinde şubelerin faaliyetlerini destekleyecek hususlar ve bunların çalışmalarını yapabilecekleri bina, yapı, para ve maddi araçlar açılış esnası da ilgili kurumlarca değerlendirilmiştir. Bütün şubeler aynı zamanda teşkil edilemeyip açılışa yetişemiyorsa, en az üç şubenin hazırlıkları tamamlanarak Halkevleri açılabilecek ve diğer şubeler yavaş yavaş faaliyete geçebilecektir. Hazırlık sürecini Fıkra İdare Heyeti yakinen takip edecek ve gereken teşviki sağlayacaktır (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s.5-6).

Halkevlerinin usul ve esasları için tanzim edilen talimatname kapsamında Bafra Halkevi belirtilen şartlara uygun bir şekilde hazırlıklarını tamamlayarak 24 Şubat 1933 tarihinde açılmış ve faaliyetlerine başlamıştır. İlk etapta Güzel Sanatlar, Spor, Temsil, Sosyal Yardım, Kütüphane ve Neşriyat, Halk Dershaneleri ve Kurslar, Köycüler şubesi olarak yedi şubenin açılma kararı alınmış fakat çok geçmeden Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi de açılarak çalışmalarına başlamıştır (Vakit, 24 Ocak 1933, s.7; Vakit, 25 Şubat 1933, s.8). Bafra Halkevi'nin ilk başkanı Hacı Mustafa Bey olurken, yönetim kurulunda

Öğretmen Seniha Hanım, İlkokul Müfettişi Ali Erdoğan, Avukat Yusuf Kemal, Hacı Mustafa oğlu Sırrı Bey, Köprülü oğlu Hasan Bey, Mithat Niyazi Bey ve Melül Raci Bey yer almıştır (Vakit, 15 Mart 1933, s. 11).

Bafra Halkevi şubelerinde üye ve görev alan kişilerin sayısı 566'sı erkek ve 43'ü kadın olmak üzere toplamda 609 kişiye ulaşmıştır. Bunlardan Dil,Edebiyat ve Tarih Şubesi'nde 14 kişi, Güzel Sanatlar Şubesi'nde 36 kişi, Temsil Şubesi'nde 44 kişi, Spor Şubesi'nde 117 kişi, Sosyal Yardım Şubesi'nde 80 kişi, Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi'nde 33 kişi, Kütüphane ve Neşriyat Şubesi'nde 66 kişi, Köycüler Şubesi'nde de 176 kişi üye kaydı yaptırmıştır. Mesleki dağılım açısından bu kişilerin, 11'i doktor, 8'i avukat, 40'i öğretmen, 128'i tüccar, 35'i sanatkâr, 33'ü işçi, 140'ı çiftçi iken 241'i ise diğer meslek gruplarındadır (Halkevleri'nin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934, s. 82-115).

2.3. Bafra Halkevi İdarecileri ve Üyeleri

Bafra Halkevi diğer halkevleri gibi CHF teşkilatına bağlı olarak hareket eden bir kurum olarak faaliyetlerini sürdürmüştür. Halkevlerine her kesimden vatandaş üye olabilmiş ancak halkevi yönetici kadrolarına ve idare komitelerinde görev yapabilmek için CHF'ye üye olmak şartı aranmıştır (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, s. 5). Halkevi başkanlarının seçimi il, ilçe ve nahiyelerde mahallin parti teşkilatları tarafından yapılıyorken (CHP İdari ve Teşkilat Talimatnamesi, 1940, s.9) idare heyetinde görev alacak kişiler ise bulunduğu halkevi tarafından seçim yapılarak göreve getirilmiştir (CHP Halkavi Örneği, 1938, s. 8). Bu bağlamda Bafra Halkevi idarecileri ve üyeleri de bu kurallar çerçevesinde görev almışlardır.

2.3.1. Halkevi Başkanları

Bafra Halkevi'nin ilk başkanı Kolaylı Hacı Mustafa Önder (Vakit, 15 Mart 1933, s. 11; Altın Yaprak, 31 Ocak 1937, s. 5), ikinci başkanı ise aynı zamanda Bafra Belediye Başkanlığı görevini de yürüten Zihni Lokman olmuştur (Altın Yaprak, 30 Kasım 1936, s.19-20). Zihni Lokman'dan sonra Bafra Halkevi başkanlığına Bafra'nın tüccarlarından Hasan Çakın seçilmiştir (BCA.490.01.00.00 / 973.766.3). Bir yıl gibi kısa bir süre görevde kalan Hasan Çakın, 1940 yılı mart ayında görevinden istifa etmiş ve geçici bir süre yerine Kâmil Çuhacı vekâlet etmiştir (Bafrasesi, 27 Mart 1940, s. 1). Aynı yıl içerisinde yapılan seçimle halkevi başkalığına muhasebeci Nesimi Barkın seçilmiştir

(CHP Halkevi ve Halkodaları, 1940, s. 61). Nesimi Barkın da kendinden önceki başkan gibi bir yıl görev de kalmış ve 1941 yılında görevini Ortaokul Müdürü Necmettin Esin'e devretmiştir (BCA.490.01.00.00 / 1002.870.2). Necmettin Esin dokuz yıl boyunca görevinin başında kalmış ve bu bağlamda Bafra Halkevi'ne en uzun süre başkanlık yapan kişi olmuştur. Kendisinin 1950 yılında Tokat iline tayini çıkınca göreve Fehmi Yekta Çubukçu getirilmiştir (Bafrasesi, 25 Şubat 1950, s. 1).

2.3.2. Yönetim Kurulu Üyeleri

Ulaşabildiğimiz veriler çerçevesinde Bafra Halkevi yönetim kurullarında görev alan kişilerle ilgili bilgiler şu şekildedir:

Bafra Halkevi'nin ilk yönetim kurulu başkanı Kolaylı Hacı Mustafa Önder olmuş, yönetim kurulunda ise Öğretmen Seniha Hanım, ilkokul müfettişi Ali Erdoğan, Avukat Yusuf Kemal, Hacı Mustafa oğlu Sırrı Bey, Köprülü oğlu Hasan Bey, Mithat Niyazi Bey ve Melül Raci Bey görev almıştır (Vakit, 15 Mart 1933, s. 11)

1936 yılında şube komitelerinin başkan ve üyeleri şu şekilde teşekkül etmiştir:

Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi: Başkan, Fehmi Yekta Çubukçu. Üyeler: Lami Yalçın, Mahmut Üstüner.

Güzel Sanatlar Şubesi: Başkan, Şahnaz Fuat Çağatay. Üyeler: Kadir Sözen, Mitat Doğu.

Temsil Şubesi: Başkan, Kaşif Başkaya. Üyeler: Mustafa Yalçın, Ahmet Çakın.

Spor Şubesi: Başkan, Cemal Durusoy. Üyeler: Muzaffer Yener, Nazım Baş, Mansur Çakmaklı.

Sosyal Yardım Şubesi: Başkan, Cavit Akdoğan. Üyeler: Ziya Onat, Seraceddin Bulak.

Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi: Başkan, Hüsnü Barkın. Üyeler: Zahit Tüzüner, Ali Yaşmut.

Kütüphane ve Yayın Şubesi: Başkan, Saadet Kadir Sözen. Üyeler: Zihni Şener, Hasan Çakın.

Köycüler Şubesi: Başkan, Fehmi Atik. Üyeler: İhsan Orhon, Ali Rıza Bafra, İsmail Cengiz, Hasan Bengü (BCA, 490.01.00.00.00 / 990.832.1).

1937 yılında yönetim kurulu başkanı Bafra Belediye Başkanı Zihni Lokman iken yönetim kurulunda Mahmut Üstüner, Hasan Çakın, Mithat Doğu, Mustafa Yalçın, Ziya Onat, Mansur Çakmaklı, Faik Kırçıl ve Mustafa Ergin yer almıştır (BCA, 490.01.00.00.00 / 1002.870.2).

Bu yönetim döneminde şubelerin komiteleri şu şekilde teşekkül etmiştir:

Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi: Başkan, M. Nedim Aker, Mümessil, Mahmut Üstüner, Üye, Lami Yalçın.

Güzel Sanatlar Şubesi: Başkan ve mümessil, Mithat Doğu, Üyeler, Muhlis Çakmaklı, Ahmet Kabaş.

Temsil Şubesi: Başkan, Kâşif Başkaya, mümessil, Mustafa Yalçın, üyeler, Ahmet Çakın, Necmiye Soybilge, Refika Gökçen.

Spor Şubesi: Başkan ve mümessil, Mansur Çakmak, üyeler, Abdullah Şenel, Sadık Barutçu, Zeki Ergün.

Sosyal Yardım Şubesi: Başkan, Cavit Aran, mümessil, Ziya Onat, üyeler, Handan Nedim Aker, Galip Alevok, Bekir Sıtkı Kurtulan.

Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi: Başkan, Hüsnü Barkın, mümessil, Faik Ali Kırçıl, üye, Hayriye Pekesen.

Kütüphane ve Yayın Şubesi: Başkan, İsmail Oğuz Çörüş, mümessil, Hasan Çakın, üye, Bedri Edis.

Köycüler Şubesi: Başkan, Kâmil Çuhacı, mümessil, Mustafa Ergin, üyeler, Cemil Akay, Tevfik Oktay, Ömer Çarkçı (Altın Yaprak, 28 Şubat 1937, s. 23-24)

1939 yılında yönetim kurulu başkanı Hasan Çakın iken yönetim kurulunda Bedri Edis, Fethi Arık, Muhlis Çakmaklı, Tufan Tunçsay, Faik Kırçıl, Kemal Kitaplı, Ziya Onat ve Feyzullah Demiray yer almıştır.

Bu yönetim döneminde şubelerin komiteleri şu şekilde teşekkül etmiştir:

Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi: Başkan Bedri Edis, Üyeler: Ayşe Çörüş, Lami Yalçın.

Güzel Sanatlar Şubesi: Başkan, Mehmet Ulusar, Mümessil, Muhlis Çakmaklı, Üye, Süreyya Dikmen.

Temsil Şubesi: Başkan, Meliha Çeliker, Mümessil, Fethi Arık, Üyeler, Remziye Erden, Kâşif Başkaya, Ahmet Çakın.

Spor Şubesi: Başkan, Mustafa Ergin, Mümessil, Tufan Tunçsay, Üyeler, Macide Öğün, Hayriye Özyurt, Sabahattin Ertürk.

Sosyal Yardım Şubesi: Başkan, Suavi Arkayın, Mümessil, Ziya Onat, Üyeler, İlhami Çakır, Makbule Arık, Aziz Doğan.

Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi: Başkan, Hüsnü Barkın, Mümessil, Faik Kırçıl, Üye, Lütfi Oran.

Kütüphane ve Yayın Şubesi: Başkan, İ. Oğuz Çörüş, Mümessil, Kemal Kitaplı, Üye, Süreyya İşgör.

Köycüler Şubesi: Başkan, Abdullah Ertekin, Mümessil, Feyzullah Demiray, Üyeler, Hasan Kırımlıkil, Mahmut Sezgin, Mümin Sümer olarak teşkilatlanmışlardır (BCA, 490.01.00.00.00 / 973.766.3).

28 Kasım 1942'te Halkevi'nin Dil ve Edebiyat, Güzel Sanatlar, Temsil, Sosyal Yardım ve Kütüphane ve Yayın Şubelerinin umumi heyetleri toplanarak yeni seçim yapmışlardır. Bu seçime göre şube başkanları ve üyeleri şu şekilde teşekkül etmiştir.

Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi: Başkan, Halim Ayalar. Üyeler: Saip Sancar, Meliha Oktay.

Güzel Sanatlar Şubesi: Başkan, Metin Gecik. Üyeler: Refika Gökçay, Nahide Gürel.

Temsil Şubesi: Başkan, Münevver Tektaşar. Üyeler: Zehra Kayra, Kâşif Başkaya, Ahmet Çakın, Mümtaz Seçkin.

Sosyal Yardım Şubesi: Başkan, Naci Süalp. Üyeler: Cemil Öztek, Makbule Arık, Necati Bora, İsmail Sırım.

Kütüphane ve Yayın Şubesi: Başkan, Süleyman Türk. Üyeler: Semahat Ünsal, Süreyya Dikmen, Nevres Peker, Mahmut Pasın olmuşlardır (Bafrasesi, 2 Aralık 1942, s. 1).

1945 yılında Köycülük Şubesi tarafından komite seçimi yapılmıştır. Bu seçime göre şube başkanı ve üyeleri şu şekildedir: Başkan Hamit Beyat. Üyeler, Ömer Güriş ve Talip Demircan olmuşlardır (Bafrasesi, 24 Mart 1945, s. 1).

2.3.3. Şube Üyeleri

Ulaşabildiğimiz veriler çerçevesinde Bafra Halkevi bünyesinde bulunan şubelerin üyeleriyle ilgili bilgiler şu şekildedir:

1933 yılı itibariyle

Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi: 1 avukat, 4 öğretmen, 2 tüccar, 2 çiftçi ve 5 sair meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 14 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin hepsi erkeklerden oluşmaktadır.

Güzel Sanatlar Şubesi: 2 doktor, 2 öğretmen, 5 tüccar, 1 çiftçi, 2 işçi, 13 güzel sanatlar, 15 sair meslek gruplarından oluşmakta ve 40 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin içinde 4 kadın ve 36 erkek mevcut vardır.

Temsil Şubesi: 1 avukat, 1 doktor, 4 öğretmen, 10 tüccar, 7 çiftçi, 1 işçi, 2 güzel sanatlar, 30 sair meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 56 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin içinde 12 kadın 44 erkek mevcut vardır.

Spor Şubesi: 4 öğretmen, 42 tüccar, 14 çiftçi, 7 işçi, 8 güzel sanatlar, 42 sair meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 117 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin hepsi erkeklerden oluşmaktadır.

Sosyal Yardım Şubesi: 3 avukat, 5 doktor, 18 tüccar, 14 çiftçi, 5 işçi, 3 güzel sanatlar, 43 sair meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 91 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin içinde 11 kadın 80 erkek mevcut vardır.

Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi: 16 öğretmen, 6 tüccar, 1 çiftçi, 11 sair meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 34 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin içinde 1 kadın 33 erkek mevcut vardır.

Kütüphane ve Yayın Şubesi: 1 avukat, 5 öğretmen, 31 tüccar, 3 çiftçi, 2 işçi, 1 güzel sanatlar, 38 sair meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 81 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin içinde 15 kadın 66 erkek mevcut vardır.

Köycüler Şubesi: 2 avukat, 3 doktor, 5 öğretmen, 14 tüccar, 98 çiftçi, 16 işçi, 8 güzel sanatlar, 30 sair meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 176 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin hepsi erkeklerden oluşmaktadır (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934 s. 82-115). Bu yıl içerisinde toplamda 43 bayan ve 566 erkek üye kaydı yapılmıştır.

1934 yılının sonuna gelindiğinde Bafra Halkevi'nde bulunan şubelerin üye sayısında bir önceki yıla göre herhangi bir değişim olmamıştır. Hâlâ bünyesinde 43 bayan ve 566 erkek üye bulundurmaktadır (Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1935 s. 135).

1935 yılına sonuna gelindiğinde halkevinin şubelerine yeni üye yaptıranların sayısı şu şekildedir:

Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi: 7 öğretmen, 4 tüccar, 1 işçi, 3 çiftçi gruplarından oluşmakta ve toplam 15 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin içinde 1 kadın ve 14 erkek kayıt yaptırmıştır.

Güzel Sanatlar Şubesi: 1 doktor, 1 öğretmen, 1 tüccar, 4 çiftçi, 13 güzel sanatlar, 7 sair meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 27 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin içinde 4 kadın ve 23 erkek kayıt yaptırmıştır.

Temsil Şubesi: 1 avukat, 1 doktor, 11 öğretmen, 7 tüccar, 3 işçi, 3 güzel sanatlar, 13 sair meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 39 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin içinde 10 kadın 29 erkek kayıt yaptırmıştır.

Spor Şubesi: 1 doktor, 2 öğretmen, 30 tüccar, 6 çiftçi, 3 işçi, 28 güzel sanatlar, 9 sair meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 79 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin hepsi erkeklerden oluşmaktadır.

Sosyal Yardım Şubesi: 2 avukat, 2 doktor, 9 tüccar, 2 çiftçi, 7 işçi, 4 güzel sanatlar, 16 sair meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 42 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin içinde 6 kadın 36 erkek kayıt yaptırmıştır.

Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi: 8 öğretmen, 1 tüccar, 2 işçi, 3 sair meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 14 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin içinde 2 kadın 12 erkek kayıt yaptırmıştır.

Kütüphane ve Yayın Şubesi: 2 öğretmen, 15 tüccar, 1 çiftçi, 6 işçi, 8 güzel sanatlar, 13 sair meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 45 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin içinde 5 kadın 40 erkek kayıt yaptırmıştır.

Köycüler Şubesi: 4 öğretmen, 12 tüccar, 105 çiftçi, 14 güzel sanatlar, 17 sair meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 176 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin hepsi erkeklerden oluşmaktadır (Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936 s. 122-179). Bu yıl içerisinde toplamda 28 bayan ve 409 erkek üye kaydı yapılmıştır.

1936 yılında, Bafra Halkevi bünyesinde bulunan sekiz şubeye 28 kadın ve 306 erkek üye kaydı yaptırmıştır. Bu yıl içerisinde üye yaptıranların sayısı 334 olmuştur (1936 Yılında Halkevi Nasıl Çalıştı, 1937 s. 24).

1937 yılının sonuna gelindiğinde halkevinin şubelerine yeni üye yaptıranların sayısı şu şekildedir:

Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi: 1 avukat, 6 öğretmen, 2 tüccar, 1 işçi, 3 çiftçi gibi meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 13 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin içinde 1 kadın ve 12 erkek kayıt yaptırmıştır.

Güzel Sanatlar Şubesi: 1 doktor, 1 öğretmen, 1 tüccar, 7 işçi, 17 güzel sanatlar gibi meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 27 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin içinde 4 kadın ve 23 erkek kayıt yaptırmıştır.

Temsil Şubesi: 1 avukat, 1 doktor, 1 öğretmen, 7 tüccar, 16 işçi, 13 güzel sanatlar gibi meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 39 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin içinde 10 kadın 29 erkek kayıt yaptırmıştır.

Spor Şubesi: 1 doktor, 2 öğretmen, 30 tüccar, 12 işçi, 6 çiftçi, 28 güzel sanatlar gibi meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 79 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin hepsi erkeklerden oluşmaktadır.

Sosyal Yardım Şubesi: 3 avukat, 3 doktor, 9 tüccar, 3 çiftçi, 16 işçi, 10 güzel sanatlar gibi meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 44 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin içinde 6 kadın 38 erkek kayıt yaptırmıştır.

Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi: 10 öğretmen, 1 tüccar, 3 işçi gibi meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 14 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin içinde 2 kadın 12 erkek kayıt yaptırmıştır.

Kütüphane ve Yayın Şubesi: 1 avukat, 2 öğretmen, 15 tüccar, 19 işçi, 2 çiftçi, 8 güzel sanatlar gibi meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 47 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin içinde 5 kadın 42 erkek kayıt yaptırmıştır.

Köycüler Şubesi: 2 avukat, 4 öğretmen, 12 tüccar, 23 işçi, 105 çiftçi, 14 güzel sanatlar gibi meslek gruplarından oluşmakta ve toplam 160 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin hepsi erkeklerden oluşmaktadır (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2). Bu yıl içerisinde toplamda 28 bayan ve 423 erkek üye kaydı yapılmıştır.

2.4. Bafra Halkevi Binası

Halkevi binaları diğer kamu binaları gibi devletin varlığının ve gücünün temsilcisidir ve kent merkezlerinde valilik binasından sonra en önemli yapıdır. (Yeşilkaya, 1999, s. 140-141). Bu binalar CHP yönetim kurullarınca bulunur, döşenir ve düzenlenir (CHP Halkevleri Örneği, 1938, s.7).

Bafra Halkevi, Bafra ilçesi Gazipaşa mahallesinde eski bir binada faaliyete başlamıştır (BCA, 490.01.00.00.00 / 1774.1197.1). Lakin halkevi binalarının diğer kamu binaları gibi devletin varlığının ve gücünün temsilcisi (Yeşilkaya, 1999, s. 140-141) olması hasebiyle açılışından kısa bir süre sonra Bafra Halkevi binasının satılması ve yerine yeni bir halkevi binası yapılması yönünde karar alınmıştır. CHP Genel Yönetim Kurulu da 18 Temmuz 1935 tarihli toplantısında binanın durumunu incelemiş ve satışını uygun görmüştür (BCA, 490.01.00.00 / 1774.1197.1).

Yapılan satış sonucu Bafra Halkevi yeni bir bina yapımı için 10.5000 liralık bir bütçeye sahip olmuştur. Fakat bina yapımı için düşünülen arsanın durumu ile ilgili uzayan tartışmalar binanın yapım sürecinin aksamasına neden olmuştur (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2). Bunun üzerine Bafra Halkevi, 23 Haziran 1937'de Bafra CHP İlçe Teşkilatıyla beraber o yıllardaki adıyla Kargah günümüzdeki adıyla Cumhuriyet Mahallesi Hacı Zülfikar Bey Sokak'ta bulunan 25 numaralı binaya taşınmıştır (Bafrasesi, 23 Haziran 1937, s. 1).

300 lira kira bedeliyle, 5 oda ve 20 kişi kapasiteli bir salona sahip olan bu bina gerek şubelerin çalışmalarını rahat bir şekilde gerçekleştirebileceği gerekse halkın rahat bir şekilde toplanabileceği bir yapıdan uzaktır. Bu nedenle Halkevi'nin çalışmalarını ve verimini arttırma konusunda yetersiz kalmıştır (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2). Bafra Halkevi teşkilatı, gösteri ve konferans gibi toplu organizasyonları yapabileceği bir salonu olmadığından ilçe merkezinde bulunan okulların salonlarından yararlanmıştır.

Bafra Halkevi'ne 1937 yılında denetleme maksatlı gelen Mardin Milletvekili Hilmi Çoruk kaleme aldığı teftiş raporunda, Bafra Halkevi'nin esas bir binası olmadığını, kiralanarak faaliyetlerin yürütüldüğü binanın arzu edilen çalışmaların ortaya konulması açısından yeterli olmadığını bildirmiştir. Binanın yapılacağı mahallin bir an önce kararlaştırılarak çözüme kavuşturulması gerektiğinin altını çizmiştir (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2). Bu rapor doğrultusunda müstakil bir bina yapımı tekrar gündeme gelmiş ve çalışmalar başlatılmıştır. Belediye meclisi yaptığı toplantıda, halkevi yapımı için belediyenin bir arsa satın alıp bunu partiye hediye etmesine karar vermiştir (Bafrasesi, 15 Aralık 1937, s.1). Zira halkevi binalarının yapımı ve düzeni CHP yönetim birimlerinin sorumluluğundadır.

1940 yılında Bafra Halkevi'ni teftiş için gelen Erzurum Milletvekili Salim Altuğ da teftiş sonrasında kaleme aldığı yazısında, bina işinin ehemmiyetini şu şekilde ifade etmiştir:

> *"Senelerden beri nazariyat ve münakaşa ile vakit geçiren ve ellerinde çok iyi irat kaynağı olan binayı da sattıktan sonra yersiz ve yurtsuz kalan Bafra parti ve halkevini yakın bir zamanda bir binaya kavuşturmak için hiçbir gayret ve teşvikten geri durmadım. Mubayaa edilecek arsa için belediye bütçesinde tahsisatta mevcut olduğundan halkevi inşası için müttefikan münasip gördüğümüz 6000 metre murabbaında bir arsanın pazarlığı bu seferki ziyaretimde çok şükür netice pezir oldu. Mezkûr halkevinin bu sene inşası kabul buyrulduğu takdirde, Bafra Kereste Fabrikası'nın mevcudiyeti hasebiyle malzemenin ucuza mal edileceğini tahmin etmekteyim. Binaya olan ihtiyacı bu kadar tafsilattan sonra izahtan vareste addederim"* (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2).

Bu rapora rağmen II. Dünya Savaşı şartlarının etkisiyle olsa gerek halkevi binası yapımı konusunda süreç çok ağır ilerlemiştir. Nitekim savaşın bitmesi üzerine 1945 yılında Bafra Kaymakamı ve CHP İlçe Başkanı önderliğindeki heyet halkevi binası yapımı işini görüşmek maksadıyla Ankara'ya gitmiştir. CHP Genel Sekreter Vekili Nafi Atıf Kansu ile görüşme ve istişareler yapılmış; belirlenen iki arsa arasında kesin karar verilmediğinden dolayı bu işlerin uzadığı kanısına varılmıştır (Bafrasesi, 16 Haziran 1945, s. 1). Zira üzerinde bir halkevi binası inşa etmek maksadıyla belediye tarafından evvelce satın alınmış olan arsanın kasabadan uzak ve kenarda bulunması itibariyle maksadı temin edemeyeceğinden, çarşı içinde bulunan başka bir arsada yapılması konusunda fikirler ortaya çıkmıştır. Bu tartışmalar neticesinde Sinop Bölge Müfettişi Hikmet Işık'la yapılan görüşme sonucunda mevkii, konum, büyüklük ve başlıca sebeplerden dolayı çarşı içindeki arsanın satın alınması uygun değerlendirilmiştir (BCA, 490.01.00.00 / 1774.1197.1).

Yine o yıllarda eski CHP Genel Sekreteri Memduh Şevket Esendal bizzat bu arsa meselesi için Bafra'ya gelmiş ve yaptığı incelemeler neticesinde taksi durağı arsasından daha münasip bir yer bulunmadığı kanaatine varmıştır. Daha sonra Samsun milletvekillerinin bulunduğu bir grup da Bafra'ya gelmiş ve yaptıkları tetkikler neticesinde taksi durağı arsasından başka bir yerde Bafra'da halkevi binası yapmanın doğru olamayacağını yazılı ve sözlü olarak CHP Genel Sekterliğine bildirilmişlerdir (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2).

Nihayetinde çoktandır karar kılınamayan halkevi binası meselesi son olarak CHP Baş Mimarı Seyfi Sonat'ın Bafra'ya gelerek mahallen tetkiklerde bulunmasından sonra çözüme kavuşturulmuştur. Binanın çarşı içerisinde Cumhuriyet meydanına yakın taksi durağı olarak kullanılan arsaya kurulması kararı alınmıştır (Bafrasesi, 1 Eylül 1945, s. 1). Kasabanın en işlek ve en cazip konumunda bulunan 3.161 metre karelik taksi durağı arsası 24.000 lira gibi bedelle satın alınmıştır (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2). Arsa meselesi hallolduktan sonra 20 Mayıs 1946 tarihinde yeni halkevi binasının temel atma töreni icra edilmiştir. Törene Samsun Valisi Rüknettin Nasuhioğlu, Tümen Komutanı Rüştü Erdelhun, CHP Müfettişi Dr. Cemal Kazancıoğlu, Samsun Milletvekili Naşit Fırat, Samsun Belediye Başkanı Ahmet Eymir ile parti il ve merkez ilçe idare kurulları başkan ve üyeleri başta olmak üzere binlerce halk ve öğrenci iştirak etmiştir. Bafra CHP İlçe Başkanı Necati Bora ve Bafra Halkevi Başkanı Necmettin Esin tarafından temel atma

töreniyle ilgili Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'ye bir telgraf çekilmiştir. Telgrafta tüm Bafralıların heyecanını şu şekilde ifade etmişlerdir:

> *"Bugün Samsun ili ve yakın ilçelerimizden gelen davetlilerin ve binlerce Bafralının asil şahsiyetinize candan bağlılık tezahürleri arasında Halkevimizin temel atma töreni yapılmıştır. Halkımızın kahraman varlığınıza derin minnet ve şükranlarını ve çelikten bir kale gibi emirlerinizde bulunduklarının inancını sunar, saygıyla ellerinizden öperiz."*

Cumhurbaşkanı İsmet İnönü de cevabi telgrafında şunları ifade etmiştir: *"Halkevi temel atma töreni münasebetiyle gösterilen temiz duygulara teşekkür eder, yeni yapının sayın Bafralılara mutlu olmasını dilerim"* (Bafrasesi, 25 Mayıs 1946, s. 1).

Temel atma töreninden bir yıl sonra CHP Genel Sekterliğince halkevinin 1/100 ve 1/200 ölçekli planları hazırlatılarak Bafra'ya gönderilmiştir. Bu dönem içerisinde Bafra CHP İlçe İdare Kurulu kasasında 25.000 lira kadar para bulunmaktadır. CHP Genel Sekreterliğinin 38.000 lira yardımıyla birlikte toplamda 63.000 lira gibi parayla birinci kısım ve büyük salon inşaatına başlama kararı alınmıştır (Bafrasesi, 2 Kasım 1946, s.1). Yapılacak inşaatın keşif bedeli 197554 lira 70 kuruş olarak belirlenmiş ve Bafra CHP teşkilatı tarafından inşaatın bitimine kadar yüklenici firmanın, mühendis, mimar ve yüksek mühendis bulundurması, ihale bedelinin 115.000 lirası 1947 yılında geriye kalan kısmı da 1948 yılında ödenmesi gibi şartlar öne sürülmüştür. İhale 30 Temmuz 1947 Çarşamba günü saat 14.00'da Bafra CHP binasında planlanan komisyonca yapılmıştır. Yapılan ihalede halkevi binasının fuaye, gazino ile toplantı salonu ve müştemilâtı bloklarının inşasına istekli kimse çıkmamıştır. Geriye kalan kısım için ise Samsun müteahhitlerinden Necmettin Fahri Doğuyıldızlar talip olmuştur. O da bu iş için keşif bedeli olan 197554 lira 70 kuruşun yüzde 17 fazlasını istemiştir. Bu husus CHP Genel Sekreterliğine bildirilmiş ve oradaki yetkili birimler de bu teklifi uygun görmemiştir (Bafrasesi, 5 Temmuz 1947, s.1-2; 9 Ağustos 1947, s.1; 30 Ağustos 1947, s.1).

Bu gelişmeler sonucunda CHP Genel Sekreterliğinin 26 Ocak 1948 tarihli yazısıyla bütçe zarureti dolayısıyla inşaatın durdurulması kararı alınmıştır (BCA, 490.01.00.00 / 1774.1197.1). Daha sonra Bafra Halkevi binasının yeni bir plan ve bütçeyle yapılması yönünde karar alınsa da bu konuda ilerleme sağlanamamıştır (Bafrasesi, 1 Ocak 1949, s.1; 15 Ocak 1949, s.1) ve Bafra Halkevi müstakil bir binaya kavuşamamıştır.

2.5. Bafra Halkevi Mali Yapısı ve Bütçesi

Halkevleri halka hizmet gayesiyle herhangi bir karşılık beklemeden görev yapan kurumlar olarak kurulmuş ve çalışmalarında bu düşünceye büyük ölçüde bağlı kalmışlar, kendilerine ait bir geliri olmamıştır (Zeyrek, 2006, s. 37). Halkevlerinin gelirleri olmamasına karşın birtakım giderleri vardır. Örneğin memur ve hizmetlilerin aylıkları, elektrik, su, yakıt giderleri vb. gibi (Akkuş, 2004, s. 78). Bu bağlamda giderlerini karşılayabilmek, vatandaşa daha iyi hizmet götürebilmek ya da devamlılığın sağlanabilmesi için parasal kaynaklara gereksinimleri söz konusu olmuştur. Bu şartlar altında ilk başlarda Halkevleri bulundukları vilayetin CHP İdare Heyetlerine taleplerini bildirmiş ve onların kendilerine tahsis ettikleri bütçelere göre çalışmalarına devam etmişlerdir (Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi, 1940, s. 7). Lakin bu bütçe bir süre sonra evlerin çalışmalarında yetersiz hale gelmeye başlamıştır. Zira yıllar geçtikçe halkevlerinin sayıları artmış, devlet tarafından ayrılan bütçeler bölünmeye ve azalmaya başlamıştır (Özdemir & Aktaş, 2011, s. 252). Bu sorunlara çözüm olarak 1946 yılından itibaren Halkevlerinin ücretli gezi, müsamere, konser, spor aktiviteleri, temsil, balo ve film gösterileri tertip etmesine ve bu sayede ek gelir elde etmesine izni verilmiştir (Zeyrek, 2006, s. 38).

Bafra Halkevi bütçesi de Samsun Vilayet İdare Heyeti Reisliği tarafından her yıl için belediye, halkevi, parti ve hayır kurumları adına ayrı ayrı yayımlanan bütçe tahsisat cetveline göre belirlenmiştir (BCA, 490.01.00.00 / 1522.194.1). Nitekim arşiv belgelerine göre 1936 yılında Bafra Halkevi bütçesi 2.500 lira (BCA, 490.01.00.00 / 1522.194.1), 1937 yılında 2.200 lira (Bafrasesi, 7 Temmuz 1937, s. 2), 1938 yılında 2.200 lira (Bafrasesi, 11 Mayıs 1938, s. 1), 1939 yılında 2.600 lira, 1940 yılında 1.500 lira, 1941 yılında 1.600 lira, 1942 yılında 500 lira, 1943 yılında 1600 lira olarak belirlenmiştir (BCA, 490.01.00.00 / 1522.194.1). Görüldüğü üzere II. Dünya Savaşı şartlarının etkisiyle olsa gerek halkevine ayrılan bütçe miktarında azalmalar olmuştur.

Nitekim 1941 yılında Erzurum Milletvekili Salim Altuğ yapmış olduğu teftiş sırasında Bafra Halkevi'ne tahsis edilen ücret miktarına dikkat çekmiş, bu tahsisatın verimli bir iş görülmesi için yeterli olmadığını sadece kâtip, hizmetli, aydınlatma ve ısıtma masraflarını karşıladığını belirtmiştir (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2). Söz konusu bütçe sıkıntısı zaman zaman bölge esnafının yaptığı yardımlarla giderilmeye çalışılmıştır (Bafrasesi, 7 Ağustos 1943, s. 1).

2.6. Bafra Halkevi'ne Ziyarette Bulunan Önemli Şahsiyetler

1934 yılı ağustos ayında Başbakan İsmet İnönü, İktisat Vekili Mahmut Celal Bey ve beraberindeki elli kişi Bafra Halkevi'ni ve kereste fabrikasını ziyaret etmiştir (Halkınsesi, 16 Ağustos 1934, s. 1; Yeni asır, 17 Ağustos 1934 s. 1). Yine aynı yıl Erzurum Milletvekili Hüseyin Aziz Akyürek, Samsun Mıntıka Reisi Muhiddin Bey ve Samsun Halkevi Başkanı Hamit Erip Bey ile birlikte halkevini ziyarette bulunmuş ve Bafra'da ki spor faaliyetlerini yerinde tespit etmiştir (Vakit, 6 Eylül 1934, s. 9).

1935 yılı eylül ayında Samsun Valisi Fuad Tuksal, Bafra Halkevi'ni ziyaret etmiş ve halkevinin organize ettiği köy gezilerine katılmıştır (Cumhuriyet, 20 Eylül 1935, s. 6). Vali Fuad Tuksal, 1936 yılı temmuz ayında da Bafra'ya gelerek halkevinin düzenlemiş olduğu köy gezilerine katılım sağlamıştır (Tan, 12 Temmuz 1936, s. 4)

16 Nisan 1937'de Orgeneral Kazım Orbay, Korgeneral Galip Türker, Tümgeneral İbrahim Lütfi Karapınar ve Samsun Valisi Fuad Tuksal incelemelerde bulunmak için Bafra'ya gelmiştir. Misafirler Bafra'da bulundukları zaman içerisinde yapımı devam eden projeleri, birçok kamu binasını ve halkevini ziyaret etmiştir (Bafrasesi, 21 Nisan 1937, s. 1). 1937 yılı haziran ayında Samsun Kültür Direktörü Hamdi Hızal teftiş maksatlı olarak Bafra Halkevi'nde bulunmuştur. Ziyaretten sonra halkevi salonunda "Çocuk terbiyesinde aile muhitinin tesirleri" hakkında bir konferans da vermiştir (Tan, 8 Haziran 1937, s. 8). 1937 yılı eylül ayında CHP Samsun İli Teşkilatı'nı ve Halkevlerini teftiş etmek için Mardin Milletvekili Hilmi Çoruk Bafra'ya gelmiştir. Hilmi Çoruk parti ve halkevini denetleyip ilçeden ayrılmıştır (Bafrasesi, 8 Eylül 1937, s. 1). Yine bu yıl ekim ayında Bafra Ortaokulu açılışı için Bafra'ya gelen Samsun Valisi Fuad Tuksal tören bittikten sonra halkevini ziyaret etmiştir. Ziyaretinde çocuklarla sohbet etmiş ve belediyenin yemek davetine icabet etmiştir (Son posta, 10 Ekim 1937 s. 5). 19 Ekim 1937'de Samsun milletvekilleri Etem Tuncay, Ali Tunalı ve Mehmet Güneşdoğdu Bafra'ya gelmiştir. İlçe içerisinde birçok inceleme yaptıktan sonra halkevini de ziyaret etmişlerdir. Halkevinde tertip edilen toplantıya katılmışlar ve vatandaşlarla iki buçuk saat kadar sohbet etmişlerdir (Bafrasesi, 20 Ekim 1937, s. 1). 4 Aralık 1937'de Samsun Vali Muavini B. Orhan Güvenç ile Samsun Halkevi'ne mensup 30 kişilik bir grup Bafra'ya gelerek halkevini ziyaret etmiştir (Bafrasesi, 8 Aralık 1937, s. 1).

4 Mayıs 1938'de Samsun Kültür Direktörü Hamdi Hızal ilk ve orta okulları teftiş etmek maksatlı Bafra'ya gelmiş, akşam saatlerinde halkevine de ziyarette bulunarak aile toplantısına iştirak etmiştir (Bafrasesi, 11 Mayıs 1938, s. 1).

1939 yılı temmuz ayında Halkevleri Müfettişi Ahmet Andan Saygun teftişte bulunmak için Samsun'a gelmiştir. Bafra Halkevi'ni de teftiş eden Saygun halkevleri işleri hakkında görüşmeler yapmış ve dilekleri not ederek şehirden ayrılmıştır (Son posta, 28 Temmuz 1939, s. 5).

1940 yılı mayıs ayında CHP Müfettişi Erzurum Milletvekili Salim Altuğ denetleme ve inceleme yapmak için Bafra Halkevi'ni ziyaret etmiştir (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2).

1941 yılı şubat ve temmuz aylarında CHP Müfettişi Sivas Milletvekili Hikmet Işık denetleme ve inceleme maksadıyla Bafra Halkevi'ni iki kere ziyaret etmiştir (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2).

1942 yılı temmuz ayında CHP Müfettişi Sivas Milletvekili Hikmet Işık denetleme amacıyla Bafra Halkevi'ne gelmiştir (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2). 24 Ağustos 1942'de Cumhurbaşkanı İsmet İnönü Bafra'ya gelerek halkevini ziyaret etmiştir. İsmet İnönü, Bafra'da bulunduğu süre zarfında kaymakamlık, belediye, parti ve halkevinde bulunmuş, muhtelif meslek gruplarıyla görüşmeler yapmıştır (Cumhuriyet, 25 Ağustos 1942, s. 1; Bafrasesi, 26 Ağustos 1942, s. 2).

1943 yılı kasım ayında CHP Müfettişi Sivas Milletvekili Hikmet Işık denetleme amacıyla Bafra Halkevi'ne gelmiştir (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2).

2 Mart 1944'te halkevleri istişare heyeti azasından Bolu Milletvekili Hıfzırrahman Öğmen, Trabzon Milletvekili Süreyya Anamur ve Diyarbakır Milletvekili Osman Ocak Bafra'ya gelmiştir. Bu kişiler halkevinin faaliyetlerini incelemiş ve halk ile görüştükten sonra Samsun'a dönmüşlerdir (Bafrasesi, 4 Mart 1944, s. 1). 12 Haziran 1944'te Milli Şef İsmet İnönü'nün adına yaptırılan büstün temel atma töreni icra edilmiş ve törene Samsun Valisi Rüknettin Nasuhioğlu, Samsun Maarif Müdürü Necdet Evrimer ve Samsun Emniyet Müdürü Nevzar Armağan'da iştirak etmiştir. Tören bittikten sonra da Bafra Halkevi ziyaret edilerek temsil edilen gösteri izlenmiştir (Bafrasesi, 17 Haziran 1944, s. 1). 1944 yılı Eylül ayında CHP Genel Sekreteri Bilecik Milletvekili Memduh Şevket

Esendal yanında Kars Milletvekili Cevat Dursunoğlu birlikte Bafra'ya ziyarette bulunmuştur. Ziyaret esnasında halkevi kütüphanesi ve bina yapımı için düşünülen arsada incelemelerde bulunmuşlardır (Bafrasesi, 31 Eylül 1944, s. 1).

23 Nisan 1945'te Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı şerefine halkevi tarafından tertip edilen baloya Samsun Valisi Rüknettin Nasuhioğlu, Milli Eğitim ve Nafia Müdürleri de iştirak etmiştir (Bafrasesi, 28 Nisan 1945, s. 2). 1945 yılı temmuz ayında Çorum Milletvekili Cemal Kazancıoğlu ve Halkevleri Yüksek İstişare Heyeti Üyesinden Selahattin Batu Bafra'ya gelerek parti ve halkevi sahalarıyla ilgili çalışma ve tetkikler yapmıştır (Bafresesi, 14 Temmuz 1945, s. 1). 1945 yılı ekim ayında Çanakkale Milletvekili Selahattin Batu tarafından denetleme ve incelemelerde bulunmak maksadıyla Bafra Halkevi'ni ziyaret etmiştir (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2). 16 Kasım 1945'te Bayındırlık Bakanı Sırrı Day, Bafra Halkevi'ne gelmiştir. Burada bulunduğu süre zarfında CHP ilçe kongresi seçiminde bulunmuş, bakanlığı ilgilendiren meseleler hakkında çalışmalar yapmıştır (Bafrasesi, 17 Kasım 1945, s. 1).

31 Mart 1946'da Yardım Sevenler Cemiyeti Kurulu üyelerinden Ankara Milletvekili Mebrure Aksoley beraberinde Samsun Emniyet Müdürü Nevzat Armağan ile birlikte Bafra Halkevi'ne ziyarette bulunmuştur. Halkevi salonunda ilçenin ileri gelenleri ile görüşmeler yapmış ve Yardım Sevenler Cemiyeti'nin Bafra'da bir şubesinin açılmasına karar verilmiştir (Bafrasesi, 6 Nisan 1946, s. 1). 20 Mayıs 1946 tarihindeki yeni halkevi binası temel atma törenine de Samsun Valisi Rüknettin Nasuhioğlu, Tümen Komutanı General Rüştü Erdelhun, CHP Müfettişi Doktor Cemal Kazancıoğlu, Samsun Milletvekili Naşit Fırat, Samsun Belediye Başkanı Ahmet Eymir ile merkez ilçe idare kurulları başkan ve üyeleri katılmıştır (Ulus, 21 Mayıs 1946, s. 2; Bafrasesi, 25 Mayıs 1946, s. 1). 27 Haziran 1946'da Erzincan Milletvekili Şair Behçet Kemal Çağlar, CHP Bölge Müfettişi ve Çorum Milletvekili Doktor Cemal Kazancıoğlu Bafra'ya gelmiştir. Bu vekiller Bafra Halkevi'ni ziyaret etmiş ve halkevi önünde bir konferans vermiştir (Bafrasesi, 29 Haziran 1946, s. 1). 17 Ekim 1946 tarihinde Samsun Valisi Rükneddin Nasuhioğlu ve Samsun Milletvekili B. Cemil Bilsel Bafra'ya gelip, Halkevi inşaatı bölgesine giderek incelemelerde bulunmuştur. B. Cemil Bilsel inşaatın hemen başlaması lüzumuyla ilgili CHP Genel Sekreterliğinin dikkatini de çekmiştir (Bafrasesi, 19 Ekim 1946, s. 1).

15 Mart 1947'de Çalışma Bakanı Prof. Sadi Irmak, Samsun Valisi Orhan Sami Güvenç ve beraberindeki heyetle birlikte Bafra'ya gelmiştir. İlçede birkaç dizi ziyarette bulunmuş ve sonrasında halkevine geçmişlerdir. Burada vatandaşlarla sohbet eden heyet daha sonra Bafra'dan ayrılmıştır (Bafrasesi, 22 Mart 1947, s. 1). 23 Nisan 1947'de halkevi tarafından tertip edilen baloya Samsun Valisi Orhan Sami Güvenç misafir olarak katılmıştır (Bafrasesi, 26 Nisan 1947, s. 1). 1947 yılı ağustos ayında Bayındırlık Bakanı Cevdet Kerim İncedayı, Samsun Valisi Orhan Güvenç ve bazı komutanlarla birlikte Bafra'ya gelmiştir. Cevdat Kerim İncedayı halkevine de ziyarette bulunmuş ve burada Samsun-Bafra yolunun çalışmalarıyla ilgili vatandaşlara bilgi vermiştir (Bafrasesi, 23 Ağustos 1947, s. 1).

24 Ekim 1948'de Milli Savunma Bakanı Hüsnü Çakır, Milletvekili Mehmet Ali Yürükel, Samsun Valisi İzzettin Çağpar ve beraberindeki heyet Bafra Halkevi'ni ziyaret etmiştir. İlçe de birçok tetkiklerde bulunmuş ve halkevi inşası için yapılan çalışmaları yerinde kontrol etmişlerdir (Bafrasesi, 30 Ekim 1948, s. 1-2).

16 Eylül 1949'da Samsun Milletvekilleri Dr. Sadi Konuk, Muin Köprülü, Rıza Işıtan ve Hüseyin Berk Bafra'ya gelerek incelmelerde bulunmuş, halkevi binasında vatandaşlarla memleket meseleleri konusunda görüşmeler yapmışlardır (Bafrasesi, 17 Eylül 1949, s. 1).

3. BAFRA HALKEVİ ŞUBELERİNİN FAALİYETLERİ VE BAFRA HALKEVİ'NİN KAPATILMASI

3.1. Bafra Halkevi Şubelerinin Faaliyetleri

3.1.1. Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi'nin Çalışmaları

Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi kurulduğu zaman içerisinde 4 öğretmen, 1 avukat, 2 çiftçi, 2 tüccar ve 5 de diğer meslek dalları olmak üzere toplamda 14 üye barındırmaktaydı (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934, s.82-83). Şube ilk olarak eski eserlerle ilgili araştırma yapmış, buradaki öz Türkçe kelimeleri derlemiş, bölgede tarihi tetkiklerde bulunmuş, halkın umumi seviyesini yükseltecek konferanslar ve söyleyişiler vererek kuruluş amacına uygun çalışmalar yapmıştır (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934, s.15).

26 Eylül 1934'de yurdun her yerinde olduğu gibi Bafra'da da dil bayramının üçüncü yıl dönümü kutlanmıştır. Günüm anlam önemine binaen halkevinde tören tertip edilmiş ve ilçenin Cumhuriyet meydanında teşkil edilen radyo ile İstanbul ve Ankara illerinde verilen nutuklar dinlenmiştir (Zaman, 28 Eylül 1934, s. 2; Vakit, 5 Ekim 1934, s. 8). 26 Aralık 1934'te şubenin öncülüğünde inkılap şehidi Mustafa Fehmi Kubilay adına Bafra Halkevi salonunda kalabalık bir halk huzurunda anma töreni yapılmıştır (Bafra, 31 Aralık 1934, s. 1). Şube, 22 Şubat 1935'te de halkevlerinin kuruluş yıl dönümü için kutlama programı tertip etmiştir. Program içerisinde İsmet İnönü ve Necip Ali Küçüka'nın Ankara'daki törende yapmış olduğu konuşmalar radyodan tüm halka hoparlörle dinletilmiştir (Bafra, 20 Şubat 1935, s. 1).

Şube ilerleyen zamanlarda bilhassa dil alanında yaptığı araştırmalarla ön plana çıkmıştır. Nitekim halkın kendi arasında kullandığı fakat yazı dilinde kullanılmayan kelimeler toplanarak CHP Genel Sekreterliğine gönderilmiştir (BCA, 490.10.00.00 / 990.832.1).

Şube edebiyat alanında da Bafra içerisinde birçok araştırma ve çalışma yapmıştır. Nitekim halk bilgisinin değerini gösteren halk şairleri ve yazıları hakkında Köycülük Şubesi'nin tertip ettiği köy gezilerine iştirak etmiştir. Nebiyan Yaylası'nda köy ziyareti sırasında halkla temas edilmiş ve yöreye ait halk yaşayışının ne kadar aslına uygun olduğu görülmüştür (Halkevleri, 1932-1935, s.23). Yine bu ziyaretlerde oyun havaları toplanmış

dönüşte halkevine ait hoparlör vasıtasıyla ilçede yaşayan vatandaşlara duyurulmuştur. Ayrıca şube öğretmenleri tarafından çalışma yapılarak halk edebiyatı ile bugünün edebiyatı arasındaki farklılıkları içeren bir söylev verilmiştir. Yeni Türk ozanlarının besteledikleri eserlerden parçalar alınmış ve belli zamanlarda sesi güzel olan halkevi üyeleri tarafından hoparlör marifetiyle halka dinlettirilmiştir (BCA, 490.01.00.00 / 990.832.1).

Bafra ve çevresinde kayda değer tarihi eserlerin bulunmamasından ötürü şubenin millî tarihin mahallî safhalarıyla ilgili çalışmaları kısıtlı kalmıştır. Bununla birlikte şubenin bu konudaki en önemli çalışması Köprülü Mehmet Paşanın ailesi tarafından yaptırılan Mirza Bey camisinin üzerinde tarihi belli olmayan eski devirlere ait bir Kur'an-ı Kerim bulunması ve bunun muhafaza için Samsun Gazi Kütüphanesi'ne gönderilmesi olmuştur (BCA, 490.01.00.00 / 990.832.1; Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936, s. 20-21).

Şubenin Bafra tarihine yönelik araştırmaları da söz konusu olmuş ve bu araştırmalar Bafra Halkevi tarafından çıkarılan *Altın Yaprak*'ta 1 Şubat 1936 tarihinden itibaren Şinasi Önal, 1 Mart 1936 tarihinden sonra da Mahmut Üstüner tarafından "Bafra Tarihi Araştırmaları" başlığıyla yayımlanmaya başlanmıştır (Altın Yaprak, 1 Şubat 1936, s. 4-5; 1 Mart 1936, s. 6-7). Bunlardan farklı olarak şube zaman zaman davet ettiği konuklar aracılığıyla tarihi konularda konferans vermekten de geri kalmamıştır. Bu kapsamda halkevi salonunda 14-15 Şubat 1936 tarihlerinde Balıkesir Milletvekili Örge Evran'a "İnkilap ve İstiklal" başlıklı bir konferans verdirilmiştir. Konferans bölge halkında büyük bir merak ve heyecan uyandırmış ve 1800 kişilik yurttaş katılım sağlanmıştır (BCA, 490.01.00.00 / 1012.905.2).

Şubenin ilerleyen yıllardaki önemli faaliyetleri Dil Bayramı'nın kutlanması ve halkevlerinin kuruluş yıldönümleri törenlerini, çalışma alanıyla ilgili faaliyetleri organize etmek veya katılmak, söylev ve konuşmalarıyla törenlere katkı sağlamak olmuştur. Örneğin Dil Bayramı'nın dördüncü yıl dönümü 26 Eylül 1935'te 400 kişinin katıldığı törenle sinema bahçesinde kutlanmıştır. Tören esnasında şube üyelerinin Türkçenin önemini ve zenginliğini halka anlatma gayesiyle yapmış olduğu konuşmalar halkta heyecan uyandırmıştır. Ayrıca törene ilkokul öğrencileri de eşlik ederek istiklal ve kamutay söylemişlerdir (BCA, 490.10.00.00 / 990.832.1).

1936 yılı eylül ayında Dil Bayramı'nın beşinci yıl dönümü CHP ilçe teşkilatı, halkevi mensupları, sporcular ve diğer daire amirlerinin katılımıyla Bafra Cumhuriyet Meydanı'nda kutlanmıştır. Kutlamalar sırasında Ortaokul Müdürü İsmail Oğuz "Türk Dilinin Vasıfları" ve Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi Başkanı F. Yekta Çubukçuoğlu tarafından da "Türk Dilinin Kurtuluş Savaşı" başlıklı söylev verilmiştir. Yine Temsil Şubesi Başkanı Ahmet Çakın "Türk Dili Kurtulurken" isimli öz Türkçe bir şiir okumuştur. Söylev ve şiirlerden sonra halkevi bandosunun çaldığı Onuncu Yıl Marşı ile kutlamalar son bulmuştur (Altın Yaprak, 30 Eylül 1936, s.15).

Şube, 26 Eylül 1937'de Dil Bayramı'nın altıncı yıl dönümü kutlamak için halkevinde yapılan törendeki yerini almıştır. Türk Dil Kurumu adına radyoda verilen konferans dinlendikten sonra tören halkevi bandosunun çaldığı İstiklal Marşı ile başlamıştır. Halkevi şube başkanlarından Bedri Edis, "Türk Dili" isimli konferans verirken, ortaokul öğrencileri konuşma yapmış ve yine şube üyelerinden Mahmut Üstüner "Dil ve Tarih" konulu bir söylev vermiştir. Program halkın eşlik ettiği Onuncu Yıl Marşı ile son bulmuştur (Bafrasesi, 29 Eylül 1937, s. 1-2).

20 Şubat 1938'de Bafra Halkevi'nin açılışının beşinci yıl dönümü şerefine tören yapılmıştır. Tören açılışı Halkevi Başkanı Zihni Lokman tarafından yapılırken Dil, Edebiyat ve Tarih şubesi temsilcisi Mahmut Üstüner de bir söylev vermiştir. Ortaokul öğrencilerinin konuşmasından sonra konser verilmiş ve tören konserin bitiminde söylenen Onuncu Yıl Marşıyla son bulmuştur (Bafrasesi, 23 Şubat 1938, s. 1).

25 Şubat 1940'da halkevlerinin kuruluş yıl dönümü kutlama programında ilkokul öğretmenleri müsamere vermişlerdir. Ankara merkez teşkilatında icra edilen neşriyat radyo yayınıyla ve hoparlör vasıtasıyla halka dinletilmiştir (Bafrasesi, 28 Şubat 1940, s. 1). 26 Eylül 1940'da Dil bayramının dokuzuncu yıl dönümü Kızılırmak Okulu'nda halkevince hazırlanan zengin bir program ile kutlanmıştır. Kaymakam Eşref Ergut memurlar, halktan seçkin tabakalar ve yaklaşık 400-500 vatandaşın iştirak ettiği tören İstiklal Marşı ile başlamıştır. Hemen akabinde Dil, Edebiyat ve Tarih Komitesi Başkanı Bedri Edis, "Dil İnkılabımız" başlıklı bir söylev vermiştir. Söylevinde *"Ne mutlu sana, artık öz diline kavuşuyorsun, konuştuğun dille yazacak, yazdığın dille konuşacaksın"* şeklinde günün önemiyle ilgili duygularını ifade etmiştir. Daha sonra gençlerin hazırladığı temsil sahnelenmiş ve tören Onuncu Yıl Marşı ile sona ermiştir (Bafrasesi, 2 Ekim 1940, s. 1-2).

25-26 Eylül 1941'de Dil Bayramı'nın onuncu yıl dönümü olması münasebetiyle, Kızılırmak İlkokul sahnesinde bir program tertip edilmiştir. Programda Süleyman Türk tarafından "Terbiye", Haydar Aktaş tarafından da "Türk Dili" başlıklı bir konferans verilmiştir (Bafrasesi, 1 Ekim 1941, s. 2).

1942 yılı nisan ayında Samsun Halkevi Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi Başkanı Abdülkadir Karahan ve şube üyeleri Bafra'ya gelmiştir. Şube başkanı tarafından "Türk Milliyetçiliği" ve yine aynı şubeye mensup Mehmet Dobada tarafından da "Türk Dilinin Sadeleşmesi ve Olgunlaşması" konulu konferans verilmiştir (Bafrasesi, 15 Nisan 1942, s. 1). 26 Eylül 1942'de Türk Dil Kurultayı toplantısının on birinci yıl dönümü münasebetiyle akşam vakti Halkevinde "Dil Bayramı Programı" yapılmıştır. Ankara radyosu tarafından verilen söylevin bitmesine müteakip Necmettin Esin "Dil ve Edebiyatımız" konulu bir konferans vermiştir (Bafrasesi 23 Eylül 1942, s. 1; 30 Eylül 1942, s.1).

1943 yılında Bafra Halkevi Başkanı Necmettin Esin'in nutuklarından seçilmiş en iyi parçalar "Zaferden Sesler" ismiyle kitap haline getirilmiştir. Bu yapıt basıldıktan sonra Aziz Açıkgöz ticarethanesinde fikir ve edebiyat meraklısı vatandaşların istifadesine sunulmuştur (Bafrasesi, 5 Mayıs 1943, s. 1).

1944 yılı eylül ayında Samsun Tapu Sicil Müdürü B. Celal Agâh Uyanık tarafından halkevi salonunda "Tapu Sicil Hukuku ve Prensipleri" konulu bir konferans verilmiştir (Bafrasesi, 16 Eylül 1944, s. 1).

25 Şubat 1945'te halkevlerinin ve halkodalarının on üçüncü yıl dönümü Bafra Halkevi konferans salonunda kutlanmıştır. Törene katılanlara Başbakan Şükrü Saraçoğlu'nun nutku dinletilmiş, müteakiben Halkevi Başkanı Necmettin Esin günün anlam ve önemi belirten konuşma yapmıştır (Bafrasesi, 3 Mart 1945, s. 1). 1 Nisan 1945'te II. İnönü Zaferi'nin yirmi dördüncü yıl dönümü için kutlama töreni yapılmıştır. Program İstiklal Marşı ile başlamış ve akabinde Ortaokul Tarih Öğretmeni Mustafa Alev Zafer, II. İnönü Zaferi'nin tarihi önemi hakkında konferans vermiştir. Daha sonra halk türküleri gösterileri yapılmış ve şiirler okutulmuştur (Bafrasesi, 14 Nisan 1945, s. 2). Yine aynı yıl 24 Temmuz'da halkevi binasında Lozan Antlaşması'nın yıl dönümü törenle kutlanmıştır (Bafrasesi, 28 Temmuz 1945, s.1).

Dil Bayramı'nın on üçüncü ve on dördüncü yıl dönümü kutlamaları halkevinde hazırlanan törenle icra edilmiştir. Her iki programda Halkevi Başkanı Necmettin Esin, günün anlamına uygun "Türk Dili'nin Üstün Değeri" adında konferans vermiştir (Bafrasesi, 31 Eylül 1944 s.1; 29 Eylül 1945, s.1). 24 Şubat 1946'da ise halkevlerinin açılışının on dördüncü yıl dönümü kutlama programı Bafra Halkevi tören salonunda icra edilmiştir. İlçe protokol üyelerinin katılımı ile başlayan tören CHP Genel Sekreteri Nafi Atuf Kansu'nun Ankara'da verdiği söylevin radyodan dinletilmesiyle sona ermiştir (Bafrasesi, 2 Mart 1946, s.1).

Dil Bayramı'nın on altıncı yıl dönümü kutlamaları halkevi tarafından verilen bir müsamere ile kutlanmıştır. Törende Necmettin Esin'in yaptığı konuşma dışında, ziyaret maksatlı ilçeye gelen Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay'a da söz verilmiş ve kendisi günün anlamına binaen bir konuşma yapmıştır (Bafrasesi, 27 Eylül 1947 s.1)

10 Kasım 1949 Perşembe günü Atatürk'ün vefatının on birinci yıl dönümü olması münasebetiyle saat dokuzu beş geçe Bafra Halkevi'nde anma töreni yapılarak Ulu Önder anılmıştır (Bafrasesi, 12 Kasım 1949, s.1). 19 Şubat 1950 Pazar günü halkevlerinin açılış yıl dönümünde kutlama töreni tertip edilmiş ve Kızılırmak İlkokulu Başöğretmeni Fehmi Yekta Çubukçu günün anlam ve önemini belirten konuşma yapmıştır (Bafrasesi, 25 Şubat 1950, s.1).

Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi bunların dışında Türklüğün tarihi onurunu halka benimsetmek, yurt savunması için yapılan savaş kahramanlıklarını anlatmak, millî bayramları coşkuyla layık olduğu derecede kutlamak için programlar düzenlemek ve bu günlerin önemine binaen halkı aydınlatmak için edebi konferanslar vermekten de geri durmamıştır. Bu kapsamda 23 Nisan Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı gibi millî günlerde konuşmalar yapılmış, konferanslar verilmiş ve şiirler okunmuştur. Şube üyeleri, Bafra Askerlik Şubesi tarafından tertip edilen 30 Ağustos Zafer Bayramı törenlerine katılmaktan (BCA, 490.01.00.00 / 990.832.1), Dil Bayramı, Lozan günü, Tayyare Bayramı gibi yurdun her yerinde kutlanan etkinlikleri düzelmemekten geri kalmamıştır (Altın Yaprak, 28 Şubat 1937, s. 18).

3.1.2. Güzel Sanatlar Şubesi'nin Çalışmaları

Güzel Sanatlar Şubesi'ne kuruluş esnasında 2 öğretmen, 2 doktor, 5 tüccar, 13 sanatkâr, 2 işçi, 1 çiftçi ve 15'i diğer meslek gruplarından olmak üzere toplamda 40 kişi üyelik kaydı yaptırmıştır (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934, s.106-107). Şube ilk yıllarında daha çok müzik üzerine çalışmalar yapmış, Bafra Halkevi salonunda aile geceleri tertip etmiş, bu gecelerde konser vermiş, memlekette içtimai hayatın ilerlemesi için tedbirler almıştır (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934, s. 15; Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1935, s.17).

Şubenin bu gayretlerine rağmen müzik konusundaki çalışmaları gerek enstrüman ve gerekse bu enstrümanları kullanacak kişilerin olmamasından dolayı yetersiz kalmıştır. Şube yöneticileri bu sorunu gidermek için ilk etapta bando teşkilatı kurmak istese de istenilen sonucu alamamışlardır. Nitekim enstrümanların temini için gerekli para ve eleman tedarik edilmiş olmasına rağmen bu aletlerin İstanbul'dan temininde aksaklık yaşanmıştır. Bu süreçte keman derslerine ağırlık verilmiş ve bazı dönemlerde de hoparlör vasıtasıyla müzik yayını yapılmıştır (BCA, 490.10.00.00 / 990.832.1; Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936, s.20-21). Aile geceleri, toplantı, konferans, tören ve müsamerelerde keman ve piyanoyla konserler vermiş ve bu konserler hoparlörlerle halka dinletilmiştir (Altın Yaprak, 1 Mart 1936, s.8).

Güzel Sanatlar Şubesi'nin bir bando teşekkül etmesi 1936 yılı ağustos ayını bulmuştur. Bandonun içerisinde ilk olarak 10 parçalık bir enstrüman yer almış ve Bafra Halkevi üyelerinden mürekkep bir takım oluşturulmuştur (Altın Yaprak, 31 Ağustos 1936, s. 16). Nihayetinde bir bandoya sahip olan şube fakir çocuklar yararına Bafra aile sinemasında tertip edilen sünnet törenine katılmaktan geri kalmamış ve burada küçük çaplı bir konser vermiştir (Akşam, 20 Ocak 1937 s. 9).

1937 yılı şube içerisinde bir caz takımı teşkil edildiği (Altın Yaprak, 28 Şubat 1937, s. 17), gençlere müzik sevgisini aşılamak ve enstrümanları tanıtmak amacıyla bando, keman ve mandolin gibi çeşitli kursların açıldığı bir dönem olmuştur (Tan, 10 Nisan 1937 s. 8). Ayrıca Bafra Halkevi diğer yıllardan farklı olarak bu tarihten itibaren milli günlerde yapılan tören ve konserlere, toplantılara, hayır ve spor kulüplerinin müsamerelerine bando ile katılmaya başlamıştır (Altın Yaprak, 28 Şubat 1937, s. 17).

Örneğin Güzel Sanatlar Şubesi, 21 Nisan 1937'de Şair Abdülhak Hamid Tarhan adına düzenlenen anma programında bando takımıyla yerini almış ve burada matem havası çalmıştır (Bafrasesi, 28 Nisan 1937, s. 2). 1 Mayıs 1937'de Çarşamba Halkevi'nin yapmış olduğu ziyarette bando takımı da törenindeki yerini almış ve misafirleri için karşılama havası çalmıştır (Bafrasesi, 5 Mayıs 1937, s. 1). 14 Temmuz 1937'de halkevi salonunda yapılan aile toplantısında şubenin müzik kısmı bir gösteri icra etmiştir (Bafrasesi, 28 Temmuz 1937, s.1). 30 Ağustos 1937'de düzenlenen Zafer Bayramı kutlama programında halkevi bandosu hazır olarak bulunmuş ve tören programını başarılı bir şekilde icra etmiştir (Bafrasesi, 1 Eylül 1937, s. 2). Cumhuriyetin on dördüncü yıl dönümü münasebetiyle düzenlenen ve günün anlamına binaen Tasköy'de inşa edilen Atatürk anıtının açılışının yapıldığı tören bando takımının çaldığı İstiklal Marşı ile başlamıştır (Bafrasesi, 29 Ekim 1937, s. 2). 4 Kasım 1937'de Çetinkaya Köprüsü'nün açılışı münasebetiyle düzenlenen ve birçok devlet erkanından önemli şahsiyetlerin katıldığı törende şube müzik kolu bando ekibi de hazır bulunmuştur (Bafrasesi, 10 Kasım 1937, s. 1-2). Güzel Sanatlar Şubesi, köylü vatandaşların izlemesi için "Türk İnkılabı" isimli filmi ücretsiz olarak sinema salonunda izletmiştir (Bafrasesi, 15 Aralık 1937, s. 1) Türk Kızılay Cemiyeti'nin kuruluşunun 60. yıl dönümü adına 23 Aralık 1937'de Cumhuriyet Meydanı'nda düzenlenen töreni yine halkevi bandosu çaldığı milli marşlarla şenlendirmiştir (Bafrasesi, 15 Aralık 1937, s. 1).

1938 yılında Güzel Sanatlar Şubesi haftanın belirli günlerinde milli havaları çalmış, halkın ilmi ve sanatsal güzellikleri hissetmeleri amaçlanmıştır (Son Posta, 12 Ocak 1938 s. 5). Her hafta cumartesi günü akşamları halkevinde aile toplantıları yapılması kararı alınınca caz takımı da çaldığı parçalarla bu toplantılara iştirak etmiş (Bafrasesi, 4 Mayıs 1938, s. 2) ve davetlilere müzik ziyafeti yaşatmıştır (Bafrasesi, 11 Mayıs 1938, s. 1).

1940 yılında Güzel Sanatlar Şubesi üyeleri ve Kasım Karaaslan önderliğinde Karagöz ve Orta Oyunu gösterileri için çalışmalar yapılmıştır (Bafrasesi, 25 Eylül 1940, s. 1). 20 Kasım 1940 Çarşamba gününden itibaren halkevinde keman kursu açılmış, istekli olan vatandaşların katılımı sağlanarak keman enstrümanının incelikleri anlatılmıştır (Bafrasesi, 20 Kasım 1940, s. 2).

Bando takımı 1941 yılbaşı akşamı dolayısıyla düzenlenen etkinlikte de yerini almış (Bafrasesi, 7 Ocak 1941, s. 1) ve halkevi idare heyetince tertip edilen çaylı aile toplantılarına da iştirak etmiştir (Bafrasesi, 29 Ocak 1941, s. 1). 1941 yılı nisan ayında

ise şube tarafından keman kursu açılmıştır. Halkevi bünyesinde yapılacak derslerin saatleri pazartesi ve cuma günleri 17.00-18.00 saatleri arasında olacak şekilde planlanmıştır (Bafrasesi, 16 Nisan 1941, s. 2).

Açıkçası Güzel Sanatlar Şubesi bu tür etkinliklerde faal olarak yerini alırken Tokat Halkevi bando öğretmenlerinden Mehmet Kalpak'ın oradaki görevinden ayrılıp Bafra Halkevi'nde göreve başlamasıyla bando takımının 1943 yılından itibaren çalışmaları daha da canlanmıştır. Çünkü yeni bando öğretmeni her çeşit enstrümanı çalabilmekte, enstrümanlardan faydalanmak ve bandonun heyecanını yaşamak isteyen Bafralı gençlere elinden geldiğince yardımcı olmaktadır (Bafrasesi, 27 Ocak 1943, s. 1) Ayrıca Mehmet Kalpak bando takımın malzemelerini düzenlemekte ve elbiselerin dikim işini de çözmektedir (Bafrasesi, 20 Şubat 1943, s. 1).

1943 yılı mart ayında şube yeni bir faaliyet olarak üyelerinden Öğretmen Refika Gökçay önderliğinde sadece kadınların katılabileceği bir mandolin kursu açmıştır. Mandolin enstrümanları kısmen halkevi demirbaşı ve kısmen de çalışan üyelerin malı olarak kabul edilmiştir. Halkevi bünyesinde yapılacak olan mandolin derslerinin saatleri pazartesi günleri 14.30-17.00, çarşamba günleri de 15.30-17.00 arasında olacak şekilde ayarlanmıştır (Bafrasesi, 13 Mart 1943, s. 3).

Yine bu dönemde 13-17 Mart 1943 tarihlerinde düzenlenen aile toplantılarına cazın ve bandonun kudreti, mahalli rakslar, oyunlar, monologlar, şiirler ve eğlenceler ayrı bir güzellik katmıştır (Bafrasesi, 27 Mart 1943, s. 2). Özellikle 29 Ocak 1944'te tertip edilen aile toplantısında Mehmet Kalpak öncülüğünde verilen konser büyük alkış almıştır (Bafrasesi, 5 Şubat 1944, s.1).

Şube, 25 Şubat 1945'te düzenlenen halkevlerinin kuruluşunun yıl dönümü etkinliğinde de yine bando takımıyla ön saflarda yer almıştır. Halkın yoğun ilgi gösterdiği etkinlik bandonun icra ettiği müzik dinletisiyle son bulmuştur (Bafrasesi, 3 Mart 1945, s. 1).

23 Nisan 1947'de Bafra Halkevi tarafından Kızılırmak İlkokulu Salonu'nda bir balo düzenlenmiş ve baloya Bafralıların misafiri olarak Samsun Valisi Orhan Sami Güvenç'te katılmıştır. Baloda bando takımı eşliğinde mahalli oyunlar, danslar, piyano ve monolog gösterileri yapılmıştır. Misafirlerden Doğan Güvenç tarafından keman eşliğinde klasik parçalar çalınmış, Vali Orhan Sami Güvenç bir konuşma yapmış ve konuşmasının

sonunda Mustafa Kemal Atatürk'ün en çok sevdiği "Dağ Başını Duman Almış" şarkısını baloya katılan misafirler ve bando eşliğinde birlikte söylemiştir (Bafrasesi, 26 Nisan 1947, s. 1).

Güzel Sanatlar Şubesi bando takımının çalışmaları civar ilçelerden de duyulmuş ve bando takımı Samsun, Çarşamba, Alaçam Halkevleri tarafından toplantılarda, gösterilerde, törenlerde ve balolarda performans sergilemek üzere davet edilmiştir. Söz konusu davetlere katılım bazı enstrümanları tamire muhtaç hale getirince bu sorun CHP Genel Sekreterliği'nden alınan 500 liralık mali destekle çözülmeye çalışılmış ve böylece bando takımı faaliyetlerine devam etmiştir (BCA, 490.01.00.00 / 1042.1007.1).

3.1.3. Temsil Şubesi'nin Çalışmaları

Temsil Şubesine kuruluş esnasında 1 doktor, 4 öğretmen, 1 avukat 10 tüccar, 1 işçi, 7 çiftçi, 2 sanatkâr ve 30 diğer meslek gruplarından olmak üzere toplamda 56 kişi üyelik kaydı yaptırmıştır (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934, s. 86-87). Şube 1934 yılı itibariyle aktif olarak çalışmaya başlayan ve çalışmalarına gençleri de katan şube, Bafra Gençlerbirliği Spor Kulübü'nün 6.yaşına basması şerefiyle halkevi gösteri salonunda düzenlenen baloda "Zafer Yıldızları" isimli piyesi sahnelenmiştir (Vakit, 20 Haziran 1934 s.6; Akşam, 21 Haziran 1934 s. 6). Yine 1934 yılında Bafra Halkevi'nin Alaçam nahiyesine yapmış olduğu ziyarette Temsil Şubesine bağlı heyet, Alaçam halkına "İstiklâl" konulu bir piyes sahnelemiştir (Vakit, 2 Eylül 1934 s. 9; Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1935, s.20-21).

1935 yılında ise 30 Ağustos Zafer Bayramı kutlamalarında halkevi salonunda düzenlenen programda, halktan ve işyardan oluşan gençler "İstiklal ve Sönen Ümit" isimli piyesi sahnelemişlerdir. Bu gösteri 280 kişi tarafından izlenmiştir. 28 ve 29 Aralık 1935 akşamı Samsun Lisesi'nde okuyan Bafralı gençler Temsil Şubesi'nin katkılarıyla "Beş Devir" isimli piyeslerini 550 kişinin bulunduğu bir ortamda icra etmişlerdir (BCA, 490.10.0000 / 990.832.1; Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936, s.20-21).

Bu etkinliklere rağmen Temsil Şubesinin çalışmalarının önündeki en büyük engel temsilde rol alacak bayan üyelerinin bulunamaması olmuştur. Her ne kadar bayan öğretmenlerden bu konuda yardım istenmişse de her defasında olumsuz yanıt alınmıştır (BCA, 490.10.00.00/990.832.1). Bu durumdan dolayı Bafra Halkevi'nde oynanması

gereken bazı oyunlar şube faaliyetlerinde rol alacak kadınların bulunmamasından dolayı iptal edilmiştir. Ayrıca 1936 yılında "Destan, İnkılap Çocukları, İstiklal, Sönen Ümit, Şeriye Mahkemesi" gibi bazı piyesler bu durumdan ötürü tekrar sahnelenmek zorunda kalmıştır (Altın Yaprak, 1 Mart 1936, s. 8). Nitekim 1936 yılı çalışmalarında on iki temsil sahneye koyan Temsil Şubesi, 1937 yılından itibaren kadın üyelerin temsillerde rol alması ve çalışmalara dahil olmasıyla birlikte bu sayıyı artırmıştır (Altın Yaprak, 28 Şubat 1937, s.17).

16 Ocak 1937'de Zihni Lokman başkanlığında temsil, güzel sanatlar ve spor şubesinden oluşan 27 kişilik heyet Çarşamba Halkevi'ni ziyaret etmiştir. Bu ziyarette temsil şubesi "İstiklal" piyesi, "Şeriye" ve "Mahcuplar" adlı komedileri sahnelemiştir. Monolog gösterimi yapıldıktan sonra tertip edilen gecenin sonuna gelinmiştir (Kurun, 29 Ocak 1937 s. 6-Son Posta, 1 Şubat 1937 s.5-Tan, 3 Şubat 1937 s.8). Halkevlerinin açılış yıldönümü münasebetiyle halkevi salonunda yapılan programda da Temsil Şubesi tarafından "Himmet'in Oğlu" opereti oynanmıştır. Açıkçası kadınların katılımıyla verilen ilk temsili teşkil eden "Himmet'in Oğlu" gösterimi davetliler tarafından çok beğenilmiştir. Bu gösterimde yetenekleriyle öğretmen Hayriye Pekesen ve Necmiye Soybilge çok başarılı olmuşlardır (Tan, 13 Mart 1937 s. 8).

21 Nisan 1937 tarihinde Bafra Halkevi tarafından Şair Abdülhak Hamit Tarhan'ın ölümü münasebetiyle Kızılırmak Okulu gösteri salonunda düzenlenen "Hamit Gecesi" isimli anma töreninde merhumun "Tarık" isimli eserinden bir parça Temsil Şubesi tarafından sahnelenmiştir (Bafrasesi, 28 Nisan 1937 s. 2). Çarşamba Halkevi üyelerinin Bafra Halkevi'ni ziyaret sırasında da "Kahraman" piyesi ve "Zoraki Tabip" komedisi sahnelenmiştir (Bafrasesi, 5 Mayıs 1937, s.1; Ulus, 14 Mayıs 1937 s. 5; Tan, 17 Mayıs 1937 s. 5).

1939 yılında temsil şubesi tarafından Bafra sinemasında bir piyes oynanmış ve temsilde öğretmen, öğrenci ve işyar birçok şube üyesi yer almıştır. Sahnelerin eski bir emektarı olan ve halkevi çatısı altında çalışan B. Kasım'da "Bacı" rolünü iyi bir şekilde oynaması halk tarafından büyük alkış almıştır (Son Posta, 13 Haziran 1939 s. 5). 24 Temmuz 1939 Pazartesi günü akşamı Lozan Antlaşması'nın yıl dönümü münasebetiyle sinema bahçesinde konferans verilmiş ve "Şeriatçası" komedisi temsil edilmiştir (Bafrasesi, 26 Temmuz 1939, s. 1). İzmir Dikili'de meydana gelen deprem felaketi

yararına da 1939 yılı ekim ayında Temsil Şubesi tarafından halkevi salonunda "Sekizinci Piyesi" temsil edilmiştir (Bafrasesi, 18 Ekim 1939, s. 2).

24 Temmuz 1940 Çarşamba günü Lozan Antlaşması'nın yıl dönümü nedeniyle hazırlanan kutlama programında Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi ve şiirler okunmuş, "İstiklal" piyesi de sahnelenmiştir (Bafrasesi, 31 Temmuz 1940, s. 1).

1 Şubat 1941 Cumartesi günü Temsil Şubesi tarafından Kızılırmak Okulu'nda konferans ve müsamere verilmiştir. İstiklal marşına müteakip Ortaokul Müdürü İ. O. Çörüş "Vatan, Millet, Vazife" konulu konferans vermiştir. Konferanstan sonra "Kanun adamı ve Has Bahçe" isimli komedi eseri temsil edilmiştir. Bu oyunda Kâşif Başkaya, Ahmet Çakın, Öğretmen Fethi Arık, Muhlis Çakmaklı, Sadi Uysal ve Mümtaz Seçkin isimli gençler büyük başarı göstermiştir (Bafrasesi, 5 Şubat 1941, s. 1). Halkevlerinin açılışının 9. yıl dönümü 23 Şubat 1941 Pazar günü halkevinde güzel bir törenle kutlanmış ve burada Temsil Şubesi tarafından hazırlanan piyes sahnelenmiştir (Bafrasesi, 26 Şubat 1941, s. 1). Temsil Şubesi tarafından 4 Mayıs 1941 Pazar günü de Kızılırmak İlkokulu müsamere salonunda "Zehirli Kucak" adında bir piyes sahnelenmiştir (Bafrasesi, 14 Mayıs 1941, s. 1).

1942 yılında Samsun Halkevi sanatkârlarından 12 kişilik bir grup başkanları Lütfü Tekin ile birlikte Bafra Halkevi'ne ziyarette bulunmuştur. Misafirlerin şerefine şehir lokantasında ziyafet verilmiş ve tiyatro salonunda "Yanlış Yol" piyesi ve müteakiben "Mahcuplar Komedisi" temsil edilmiştir (Son Posta, 6 Nisan 1942 s. 4).

30 Ocak 1943 tarihinde gençler tarafından "Himmetin oğlu" başlıklı piyes temsil edilirken (BCA, 490.01.00.00/ 990.832.1), 13-14 Şubat 1943 tarihlerinde Temsil Şubesi tarafından iki defa müsamere verilmiştir. Müsamere, nutuk, piyes, şiir, monolog ve komedi ile zenginleştirilmiş bu gösteri üç buçuk saat sürmüştür. Program sırasında Halkevi Başkanı Necmettin Esin hitabet sanatının tarihçesi ve Türkiye'deki büyük hatipler konulu bir nutuk vermiştir (Bafrasesi, 20 Şubat 1943, s. 1). Temsil Şubesi, 27 Şubat 1943'te "Has Bahçe" (Bafrasesi, 3 Mart 1943, s. 2). 17 Nisan 1943'te "Kör" (Bafrasesi, 21 Nisan 1943, s. 1), 15 Mayıs 1943'te "Vatan Yolunda" (Bafrasesi, 19 Mayıs 1943, s. 2), 1944 yılı haziran ayında da "İmralı'nın İnsanları" isimli piyesi yüzlerce insanının önünde sahnelemiştir (Bafrasesi, 10 Haziran 1944, s. 1).

Temsil Şubesi, II. İnönü Zaferi'nin yıl dönümü münasebetiyle1 Nisan 1946 tarihinde Bafra Halkevi'nde düzenlenen törende de yerini almış ve ilk defa bu törende "Cumhuriyet" adlı üç perdeden oluşan bir temsil sahnelemiştir. Bu temsilde şubeye üye öğretmenlerden Refik Bilge ve Zeki Metiner, gençlerden Nurettin Özbakır, Ali Kol, Niyazi Erdil ve Zühtü Beker sahne almıştır (Bafrasesi, 6 Nisan 1946, s.1).

29 Mart 1947 tarihinde Çarşamba Halkevi'nden 35 kişilik bir grup Dr. Ferhun Kut başkanlığında Bafra İlçesi'ni ziyarete geldiğinde Çarşambalı gençler "Bir İlan Hatası" ve "Gömdüğüm O Cihan" isimli temsilleri sahnelemişlerdir (Bafrasesi, 5 Nisan 1947, s.1). Açıkçası Temsil Şubesi faaliyetlerini gün geçtikçe arttırmış ve 1947 yılı eylül ayı içerisinde de beş temsil sergilemiştir (BCA, 490.01.00.00 / 1042.1007.1).

1949 yılı eylül ayında Gerze Halkevi ve Spor Kulübü gençleri Bafra İlçesi'ni ziyaret ettiğinde Temsil Şubesi ziyaret vesilesiyle yüzlerce davetlinin hazır bulunduğu sinema salonunda "Ergenekon" isimli bir piyes sahnelemiştir (Bafrasesi, 3 Eylül 1949, s.1).

3.1.4. Spor Şubesi'nin Çalışmaları

Spor Şubesine kuruluş esnasında 4 öğretmen, 8 sanatkâr, 42 tüccar, 7 işçi, 14 çiftçi ve 42'si diğer meslek dalları olmak üzere toplamda 117 kişi üyelik kaydı yapmıştır (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934, s. 114-115). Spor Şubesi'nin ilk icraatı Bafra'da faaliyet gösteren Gençlerbirliği ve Bafra Spor Futbol Kulüplerini himayesine alarak bölgedeki sportif faaliyetlerin gelişmesi yönünde bir çalışma yürütmek olmuştur (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934, s. 15). Sporcuların daha iyi şartlarda antrenman yapabilmesi ve kendileri geliştirebilmesi için futbol sahası yapılması konusunda girişimlerde bulunmuştur. Bu girişimler karşılık bulmuş ve Bafra Belediyesi, Hasbahçe mevkiinde bulunan 1700 m2 arazinin kiralanarak spor sahası yapılmasına karar vermiştir (Milliyet, 26 Mayıs 1934, s.7).

Spor sahası yapıldıktan sonra kulüpler büyük bir seyirci kitlesi önünde iki defa futbol maçı ve bir defa da gösteriş müsabakası düzenlemiştir (Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936, s.20-21). Ayrıca 24 Kasım 1935'te Çocuk Esirgeme Kurumu yararına Bafra Spor ve Gençlerbirliği Kulüpleri arasında futbol maçı yapmıştır.

Bafra Sporun galibiyetiyle sonuçlanan maçta Çocuk Esirgeme Kurumu 110 lira 60 kuruş hasılat elde etmiştir (Altın Yaprak, 1 Aralık 1935, s.12).

Spor Şubesi, Bafra Spor ve Gençlerbirliği Kulüplerinin 1935 yılı bölgesel lig maçlarına katılımlarını sağlayarak bölge ve ülke futbolunun daha ileri seviyelere gelmesini amaçlamıştır. Şube futboldan farklı olarak atletizm ve voleybol gibi branşlarla ilgili çalışmalar da yapmıştır. Zira Hasbahçe Spor Sahası futbolun yanı sıra atletizm yapmaya, voleybol oynamaya ve at yarışı yapılmasına uygun olarak tasarlanmıştır. Müsabakalar rahat bir şekilde izlenebilsin diye de sahanın etrafı kapatılmış ve halkın müsabakaları rahat bir şekilde izleyebilmesi için 200 kişinin oturabileceği bir tribün yaptırılmıştır (BCA, 490.10.00.00 / 990.832.1).

Bafra'da sportif faaliyetlerin rahat bir şekilde yürütülmesi yolunda büyük bir uğraş veren Spor Şubesi zaman zaman diğer halkevleriyle çeşitli maçlar yapmıştır. Örneğin Sinop Halkevi'ne mensup sporcularla yapılan futbol maçını 2000'den fazla seyirci izlemiş ve maç Bafra Halkevi sporcularının galibiyetiyle sonuçlanmıştır. Merzifon Halkevi sporcularıyla yapılan maç ise beraberlikle bitmiştir. Spor Şubesi çeşitli etkinlikler ve kutlamalarla yer almaktan da geri kalmamıştır (BCA, 90.10.00.00 / 990.832.1). Ayrıca Sinop Halkevine iade-i ziyarette bulunmak için 15 Ağustos 1936 düzenlenen gezide de Bafra Halkevi ile Sinop Halkevi sporcuları arasında voleybol maçı yapılmış ve müsabaka beraberlikle sonuçlanmıştır (Altın Yaprak, 31 Ağustos 1936, s. 15). Aynı şekilde Çarşamba Halkevi'ne yapılan ziyarette de Bafra ve Çarşamba sporcuları bir voleybol müsabakası düzenlemiş ve müsabaka Bafralı sporcularının galibiyetiyle sonuçlanmıştır (Kurun, 29 Ocak 1937, s. 6).

Spor Şubesi adına 1937 yılı himayelerinde bulunan futbol takımlarının katıldığı ve yoğun futbol müsabakaların yapıldığı bir dönem olarak ön plana çıkmıştır. Örneğin 6 Haziran 1937'de bölge şampiyonluğu maçında Samsun Demirspor ile Bafra Gençlerbirliği karşı karşıya gelmiş ve karşılaşma Bafra Gençlerbirliği'nin 3-0'lık galibiyetiyle sonuçlanmıştır (Bafrasesi, 9 Haziran 1937, s. 2). Ayrıca Bafraspor da Samsun İdman Yurdunu 2-0 yenerek bölge şampiyonu olmuştur (Bafrasesi, 16 Haziran 1937, s. 3).

1938 yılı şube adına Bafra'nın mevcut iki spor kulübü olan Bafra Spor ve Gençlerbirliği takımlarının 1938 yılının birleşerek "Bafra Gençlik Kulübü" adını aldığı

ve bu yeni futbol kulübün renklerinin kırmızı-lacivert olmasına karar verildiği bir yıl olmuştur (Bafrasesi, 16 Mart 1938, s.1). Birleşme sonrası Bafra Gençlik Kulübü, Spor Şubesi'nin de desteğiyle bir bütün olarak mücadele etmiş ve müsabakalarda çoğunlukla galip gelmiştir. Örneğin 2 Temmuz 1944'te Samsun 19 Mayıs Gençlik Kulübü ile yapılan maçı Bafra Gençlik Kulübü 6-2 skorla kazanmıştır (Bafrasesi, 2 Aralık 1944, s.1). 26 Kasım 1944'te Çarşamba Gençlik Kulübü ile oynanan futbol müsabakasında Bafra Gençlik Kulübü 2-1'lik skorla galip gelmiştir (Bafresesi, 2 Aralık 1944, s.1). 15-16 Kasım 1945'ta Trabzon İdman Ocağı Kulübü ile yapılan iki futbol müsabakasının ilkini Trabzon ekibi 4-2, ikincisini ise Bafra ekibi 3-1 kazanmıştır (Bafrasesi, 17 Kasım 1945, s. 1).

Spor Şubesi, 1 Aralık 1946'da Bafra ilçesinde 4000 metrelik "Mohaç Kır Koşusu" düzenlemiş ve koşuya 21 atlet katılım sağlamıştır. Koşuda Bafra Gençlik Kulübü sporcularından Kâmil Zincir 10,5 dakikalık derecesiyle birinci olmuştur (Bafrasesi, 7 Aralık 1946, s. 1).

1947 yılı mayıs ayında düzenlenen grup maçlarında Bafra Gençlik Kulübü sporcular Zonguldak şampiyonu Kömür Sporu 3-2'lik ve 4-2'lik skorlarla yenmeyi başarmıştır (Bafrasesi, 10 Mayıs 1947, s. 1). 1949 yılı aralık ayında Bafra Gençlik Kulübü, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Futbol Takımıyla yapılan müsabakayı 3-2 kazanmıştır (Bafrasesi, 31 Aralık 1949, s. 1). Nihayetinde Spor Şubesi'nin desteğiyle sürekli kendini geliştiren Bafra Gençlik Kulübü, Samsun Bölge Şampiyonu olmuştur. Mayıs 1950'de Sivas'ta düzenlenen grup birinciliği maçlarına katılmıştır. İlk maçında Sivas Demirspor Kulübünü 4-1, ikinci maçında ise Tokar Spor Birliği Kulübünü 4-1 yenmiştir. Son olarak Trabzon Orman Ocağı ile 3-3 berabere kalarak turnuvayı grup ikincisi olarak tamamlamıştır (Bafrasesi, 27 Mayıs 1950, s. 1).

3.1.5. Sosyal Yardım Şubesi'nin Çalışmaları

Sosyal Yardım Şubesine kuruluş esnasında 5 doktor, 3 avukat, 18 tüccar, 3 sanatkâr, 5 işçi, 14 çiftçi ve 43 diğer meslek gruplarından olmak üzere toplamda 91 kişi üyelik kaydı yaptırmıştır (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934, s. 90-91). Şubenin ilk önceliği Bafra merkez ve köylerinde bulunan zor durumdaki insanlara yardımcı olmak olmuştur (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934, s.15). Ziyaret edilen köylerde şube üyelerinden Doktor Cavit Bey sıhhi konularla ilgili konferans vermiş, ayrıca fakir hastaları ücretsiz muayene etmiştir (Vakit, 17 Temmuz

1933 s. 6). Yine Cavit Bey ziyaret edilen Kaydalapa Köyü'ndeki hasta vatandaşları muayene ederek reçetelerini yazmıştır (Vakit, 17 Ağustos 1933 s. 6). Bafra Halkevi'nin Alaçam'a yapmış olduğu ziyarette de müracaatta bulunan 25-30 kadar fakir hastanın muayeneleri yapılmış ve reçeteleri verilmiştir (Vakit, 2 Eylül 1934 s. 9; Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1935, s.17).

1935 yılı Sosyal Yardım Şubesi adına haftanın belli günlerinin fakir hastalara ayrıldığı ve bu hastaların kendi bünyelerindeki doktorlar tarafından ücretsiz muayene edildiği ve reçetelerini verildiği bir dönem olmuştur. Şube ayrıca Köycüler Şubesi'nin düzenlediği tüm köy gezilerine katılmış ve doktorları aracılığıyla ücret talep etmeden bölgedeki yoksulları ve yetimleri muayene ettirmiştir. İmkânları çerçevesinde bazı hastalara reçeteleri verilmiş, bazılarına da ilaç dağıtılmıştır (BCA, 490.10.00.00 / 990.832.1; Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936, s.20-21).

Şube bunların dışında Bafra'da fakir bir ailenin yıkılan evini yeniden inşa etmek için 30 lira kadar destekte bulunmuştur. Bafra ve çevre okullarında eğitim gören yetim çocukların Cumhuriyet Bayramı için giydirilmesi ve giderlerinin karşılanması işini üstlenmiştir (BCA, 490.10.00.00 / 990.832.1; Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936, s.20-21). Mübadele sonucu Bulgaristan'dan gelen muhacir vatandaşlara sosyal yardım yapmış ve morallerini yüksek tutmak için gösteri tertip etmiştir (Bafra, 20 Ocak 1935, s. 1; Zaman, 21 Ocak 1935 s.7; Yeni Asır, 21 Ocak 1935 s. 3). Bu gösterilerin sonunda toplanan 300 lira Sosyal Yardım Şubesi tarafından muhacirlere yardım olarak dağıtılmıştır (Bafra, 20 Şubat 1935, s. 1).

Sosyal Yardım Şubesi 1936 yılında da benzer faaliyetlerine devam ederek hem şehirde hem de kırsaldaki muhtaç vatandaşlara ücretsiz sağlık muayenesi yapmış ve birçoğuna ilaçlarını dağıtmıştır. Bafra Çocuk Esirgeme Kurumu'nda kalan çocuklara kitap ve elbise yardımında bulunulmuştur. Şube, Bafra'ya gelen muhacir vatandaşlarla yakından ilgilenmeye devam etmiş ve toplanılan yetmiş adet yorgan teslim edilmiştir (Altın Yaprak, 28 Şubat 1937, s.18; Ulus, 6 Mayıs 1937 s. 5).

Şubenin sosyal faaliyet çalışmaları sadece kendi bölgesiyle sınırlı kalmamıştır. Nitekim 1938 yılında Kırşehir ve Yozgat illerinde meydana gelen deprem felaketinden etkilenen vatandaşlar için yardım toplama kampanyası yapılmıştır. Halkevi başkanı Zihni Lokman ve şube başkanlarından İsmail Oğuz yardım kampanyasında aktif olarak yer

almış ve kampanya sonunda 500 lira toplanılarak ihtiyaç sahibi vatandaşlara gönderilmiştir (Bafrasesi, 11 Mayıs 1938, s. 1). Yine Sosyal Yardım Şubesi, 1942 yılında yardıma muhtaç 235 vatandaşa 470 lira nakdi yardımda bulunmuştur (Bafrasesi, 11 Mart 1942, s. 1; Vakit, 16 Mart 1942 s. 3).

Şube'nin bu faaliyetleri, haftada bir gün doktorların yoksul hastaları ücretsiz muayene etmesi ve şube üyelerinden iki kişinin Çocuk Esirgeme Kurumu'nda çalışması vatandaşların halkevine karşı olan sevgisini arttırmada önemli bir etken olarak yerini almıştır (BCA, 490.10.00.00 / 1002.870.2). Sosyal Yardım Şubesi yoksul vatandaşların ücretsiz muayene edilmesi işine 1943 yılında da devam etmiş ve kendi bünyesinde bulunan doktorlar vasıtasıyla çarşamba günlerini bu iş için ayırmıştır (Bafrasesi, 13 Şubat 1943, s. 1). 1944 yılında muayene gün sayısı arttırılmış ve yardıma muhtaç hastalar haftanın üç günü (pazartesi, çarşamba, cuma) 13.30-15.30 saatlerinde ücretsiz muayene edilmiştir. Ayrıca fakir hastalara eczanelerden ücretsiz ilaç yardımı da yapılmıştır (Bafrasesi, 4 Mart 1944 s. 1).

Şube zaman zaman önemli günlerde balolar da düzenlemiştir. Örneğin 23 Nisan 1944'te ve 23 Nisan 1945'te Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı şerefine balolar tertip etmiştir. Programa Samsun Valisi Rüknettin Nasuhioğlu, Milli Eğitim ve Bayındırlık Müdürleri ve ilçe protokolü katılmıştır (Bafrasesi, 29 Nisan 1944, s. 2; 21 Nisan 1945, s. 1; 28 Nisan 1945, s. 2).

Şubenin bu çalışmaları karşılık Bafralı gençler de 1947 yılı ocak ayında şube menfaatine yeni sinema binasında bir müsamere vermiştir. Bu müsamerede "Ceza Erkek Kukla ve Yapışkanlar" isimli piyesler temsil edilmiş, milli oyunlar oynanmış ve şarkılar okunmuştur. Gençlerin sosyal yardım yararına düzenlemiş oldukları etkinlikler halk tarafından coşkuyla karşılanmış ve takdir edilmiştir (Bafrasesi, 18 Ocak 1947, s. 1).

3.1.6. Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi'nin Çalışmaları

Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesine kuruluş esnasında 16 öğretmen, 6 tüccar, 1 çiftçi ve 11 diğer meslek gruplarından olmak üzere toplamda 34 kişi üyelik kaydı yapmıştır (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934, s. 110-111). Şubenin ilk faaliyetlerinden birisi Bafra Halkevi gösteri salonunda "Halkçılık ve Yeni Türkiye" konulu bir konferans verdirmek (Akit, 9 Temmuz 1933 s. 8), diğeri ise halkevi bünyesinde bir Almanca kursu açmak olmuştur (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet

Raporları Hulasaları, 1934, s. 15). Şube üyesi bir Almanca öğretmeninin gayretleriyle açılan bu kurs 1934 yılı boyunca devam etmiştir (Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1935, s. 17).

1935 yılı şube adına Almanca kursunun yanı sıra cezaevindeki mahkûmlar için okuma yazma kursunun açıldığı bir dönem olmuştur. Görevlendirilen eğitmenler tarafından haftanın belirli gün ve saatlerinde yaklaşık yetmiş mahpusa eğitim verilmiştir (Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936, s. 20-21; BCA, 490.10.00.00 / 990.832.1).

1936 yılında şube vatandaşlara Almanca kursu vermeye devam ederken (Altın Yaprak, 28 Şubat 1937, s. 18), 1937 yılında ise A ve B adlı bir kurs ile Zehirli Gazlardan Korunma Kursu açılmıştır. A kursuna hiç okuma yazma bilmeyenler katılacak, B kursunda yurt bilgisi, Türkçe, hesap ve hayatla ilgili bilgiler öğretilecektir. Zehirli Gazlardan Korunma Kursuna okuma yazma bilen herkes katılabilecektir (Tan, 10 Nisan 1937 s. 8; Bafrasesi, 14 Nisan 1937 s. 4).

1940 yılı şube açısından biçki ve dikiş kursunun açıldığı, kursa katılım sağlayan vatandaşların el işçiliğiyle yaptığı ürünleri halka göstermek için halkevinde ilk defa sergi tertip edildiği bir dönem olmuştur (Bafrasesi, 17 Nisan 1940, s. 1). Yine bu yıl içerisinde memurlara, pasif korunma ve paraşütçülük kursu açılmış, köylerde vatandaşlara da dersler verilerek pasif korunma tedbirleri alınmıştır (Bafrasesi, 24 Temmuz 1940, s. 1).

Şube açısından 1941 yılında dikiş ve nakış kursularının dört aylık bir dönemde salı ve cuma günleri 13.00-17.00 saatleri arasında verildiği bir dönem olmuştur. Halkevi'nin bir salonu ders günleri ve saatlerinde tamamen kurs katılımcılarına tahsis edilmiş ve kursa elliye yakın kursiyer katılım sağlamıştır (Bafrasesi, 4 Haziran 1941 s. 2; Bafrasesi, 30 Temmuz 1941, s. 1).

1942 yılında dikiş ve nakış kurslarından farklı olarak şube tarafından ücretsiz olarak matematik, muhasebe ve yabancı dil kursların açıldığı bir yıl olmuştur (Bafrasesi, 28 Ocak 1942, s. 2). 1943 yılının başlarında ise kasaba hastanesinin yakınında bulunan okuma odasında yeni kurslar açılmış, kadınlara kadın öğretmenler, erkeklere de erkek öğretmenler tarafından dersler verileceği duyurulmuştur (Bafrasesi, 27 Ocak 1943, s. 1; BCA, 490.01.00.00 / 990.832.11).

1944 yılında şube üyelerinden Öğretmen Münevver Teştaşar okuma kursu açmış ve yalnız kadınlara mahsus olan bu kursa 43 kadın iştirak etmiştir (Bafrasesi, 19 Şubat 1944, s. 1). Yılsonuna doğru da erkekler için okuma, yazma ve hesap kursları açılmıştır. Kurslardan bir tanesi merkez okulunda, diğeri ise cezaevinde faaliyet göstermiştir. Sadece erkeklere mahsus olan bu kurslar üç ay sürmüş ve haftanın üç günü (Pazartesi, Çarşamba, Cuma) devam etmiştir (Bafrasesi, 9 Aralık 1944, s.1). Kursa katılan vatandaşları teşvik etmek ve daha fazla vatandaşın kursa katılımını sağlamak maksadıyla kursu bitiren vatandaşlara diploma verilmiştir (BCA, 490.01.00.00 / 1058.1062.4).

1949 yılında şube açısından biçki ve dikiş kurslarını başarıyla bitiren öğrencilerin Bafra Halkevinde biçki-dikiş sergisi açtığı bir dönem olmuştur. Sergi sayesinde öğrenciler yaptıkları eserleri halka göstermenin gururunu yaşamıştır (Bafrasesi, 28 Mayıs 1949, s. 2). Yine bu dönemde Kurslar Şubesi kontrolünde Kızılırmak İlkokulu salonunda suni çiçek kursu açılmış, uzman kişiler idaresinde 100'den fazla kadının devam ettiği bu kurs büyük bir rağbet görmüştür (Bafrasesi, 11 Haziran 1949, s. 1).

3.1.7. Kütüphane ve Yayın Şubesi'nin Çalışmaları

Kütüphane ve Yayın Şubesi'ne kuruluş esnasında 5 öğretmen, 1 avukat, 1 sanatkâr, 31 tüccar, 2 işçi, 3 çiftçi ve 38 diğer meslek gruplarından olmak üzere toplamda 81 kişi üye kaydı yaptırmıştır (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934, s. 94-95). Şube ilk yıl itibariyle 540 kitaptan oluşan kütüphanesini umuma açık bulundurmuş, birçok gazete ve dergiye abone olmak suretiyle vatandaşlara okuma zevkini aşılamak için çaba sarf etmiştir (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934, s. 15-16).

Şube adına 1935 yılı kütüphaneden yararlanan kişi sayısını artırmak amacıyla CHP Genel Merkezinden ve diğer halkevlerinden gönderilen kitap, mecmua ve gazetelerinin her an vatandaşların kullanımına açık tutulduğu bir dönem olmuştur. Ayrıca Bafra Cumhuriyet meydanına bir hoparlör kurdurtarak halkevinin tüm çalışmalarının vatandaşlara kolayca ulaştırabilmesini sağlamıştır. Bu hoparlör aracılığıyla Anadolu Ajansı'nın verdiği bilgiler ve kasabada olup biten meseleler vatandaşlara aktarılmıştır. Bu sayede vatandaşların sadece halkevi çalışmalarından haberdar olması değil, ülke gündemiyle ilgili doğru bilgiye ulaşması da sağlanmıştır. Bunların dışında Köycüler Şubesi'nin yapmış olduğu köy gezilerine katılım sağlamış, orada yaşayan vatandaşlara

ücretsiz olarak kitap, mecmua ve gazete dağıtmıştır (BCA, 490.10.00.00 / 990.832.1; Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936, s. 20-21).

Şube yaptığı çalışmalarla okuyucu sayısını arttırmıştır. Nitekim şube kayıtlarına göre 1935 yılı itibariyle şube kütüphanesinden 18 subay, 120 öğretmen, 257 memur, 230 öğrenci, 550 işçi, 670 çiftçi ve 145 serbest meslek olmak üzere toplam 1990 kişi yararlanmıştır. Faydalanılan kaynakların 1670'i gazete ve mecmua, 38'i tarih, 130'u edebiyat, 10'u felsefe, 31'i coğrafya, 42'si sosyal bilimler, 41'i dil, 23'ü sanat, 25'i müspet ve tabii ilimler, 80'i diğer konular olarak kayıtlara geçmiştir. Toplamda 1220 yayın okuyucunun istifadesine sunulmuştur (BCA, 490.10.00.00 / 990.832.1).

Şüphesiz şubenin 1935 yılında yaptığı en önemli çalışma *Altın Yaprak* adında bir dergi çıkarmak olmuştur. Hükümetin ve Bafra Halkevi'nin yaptığı çalışmaların paylaşıldığı ve önemli fikirlerin okuyucuya aktarıldığı bir kaynak niteliğindeki (BCA, 490.10.00.00 / 990.832.1; Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936, s. 20-21) bu derginin ilk sayısı 29 Ekim 1935 tarihinden itibaren neşredilmeye başlanmıştır. Önceleri on beş günde bir çıkarılan dergi 15 Mayıs 1936 tarihinden itibaren aylık olarak basılmış ve 30 Eylül 1937 tarihli yirmi dokuzuncu sayısından itibaren de yayın hayatını sona erdirmiştir. Bafra'nın kültürel ve sosyal yaşamına canlılık getiren *Altın Yaprak Dergisi* Cumhuriyet değerlerinden devrimlere, edebiyattan tarihe, eğitim politikalarından ekonomiye kadar geniş bir yelpazede makaleler yayınlayarak vatandaşları bilinçlendirmede hususunda önemli rol oynamıştır (Altın Yaprak, 29 Ekim 1935-30 Eylül 1937).

Okuyucu sayısının arttırmak ilkesiyle hareket eden Kütüphane ve Yayın Şubesi'nin 1937 yılı itibariyle kütüphanesinde yer alan eser sayısı 181 adet tarih, 266 adet Türkçe ve Edebiyat, 45 adet hukuk, 98 adet felsefe, 106 adet zirai, 352 adet estetik, 24 adet sağlık, 19 adet yabancı, 283 adet hikâye-roman ve 232 adet diğer yayınlar olmak üzere toplamda 1606'yı bulmuştur (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2). Bu bağlamda bu dönemde halkevi kütüphanesi epeyce zenginleşmiş ve vatandaşların istediği her kitabı bulma imkânı sağlanmıştır. Günlük ve haftalık olarak, Ankara, İstanbul ve Anadolu gazete ve bilhassa bütün halkevi dergilerini okuyucular kütüphanede istedikleri şekilde takip etmiş ve bir yıl içinde 4018 vatandaş kitap ve dergilerden faydalanmıştır. Kütüphane haftanın her günü sabahleyin 09.00-19.30 ve akşamları 20.30-22.30 saatlerinde hizmet vermiştir (Altın Yaprak, 28 Şubat 1937, s.18; Bafrasesi, 7 Temmuz 1937, s. 2).

1939 yılı şube açısından pek verimli geçmemiştir. Zira halkevi binasının taşınma meselesi şubenin çalışmalarında bazı aksamalara neden olmuş ve hatta bu taşınma sürecinde bazı kitaplar da kaybolmuştur (BCA, 490.01.00.00 / 1048.1027.3). Nitekim yeni bir binaya taşınma süreci bitince Halkevi Başkanı Nesimi Barkın, CHP Genel Sekreterliğine yazdığı yazıda kütüphanedeki kitap sayısının artırılmasını, ellerinde Karagöz'e ait eserler varsa Bafra Halkevi'ne gönderilmesini talep etmiştir. Verilen cevapta talep edilen eserlerin toplanmaya başladığı bildirilmiştir (BCA, 490.01.00 / 925.601.1).

20 Nisan 1941 Pazar günü Bafra Halkevi içerisinde yeni bir okuma odasının açılışın yapıldığı bir gün olmuştur. Tören esnasında Kütüphane ve Yayın Şubesi Başkanı Süleyman Türk duygularını şu şekilde dile getirilmiştir:

> *"Aziz arkadaşlar, Dünyada okumanın en büyük ihtiyaç olduğunu anlamayan tek bir insan kaldığını artık tasavvur edemeyiz. İnsanlar ne kadar âlim olurlarsa olsunlar ömürlerinin sonuna kadar yine okumak, bu nimetlerden yine istifade etmek ihtiyacındadırlar. Kitap en sevimli ve en faydalı bir arkadaş bir şefiktir. Kitap bilgisizliği yok eder yerine saadet temin eden, bahtiyar kılan malumatı, irfanı çoğaltır. İşte, Halkevinin hazırladığı kitaplar, mecmualar, hepsi birer ilim ve feyiz kaynaklarıdır. Bu kaynakları bir araya toplamak vazifesi Halkevine terettüp ederken onlardan azami derecede istifade etmek vatanın, milletin her sahada beklediği terakki ve tefeyyüzü ispat etmek işi de muhterem halkımıza düşer. Şurasını minnet ve şükran duygularımla ifade etmek isterim ki: okuma odasını açmak için halkımız, nakdi teberruda bulunmak ve sair yardımlar yapmak suretleriyle büyük alaka göstermiştir. Bu hal kıymetli eserlerle dolu olan masalarımızın asla boş kalmayacağına canlı bir olmakta ve bizlere güven vermektedir. Bafra Halkevi, halkın her bakımdan ilerlemesi için daima lüzumlu eserleri celp etmek ve bunlara etajerlerinin zenginliğini artırmak kararındadır. Bafra Halkevi, eksiklerini tamamlamakla başladığı işleri kemale erdirmek azmindedir. Cesaretle söyleyebilirim ki: Halkevinin idarecileri olan diğer kollardaki arkadaşlarım, Cumhuriyet Halk Partisinin prensipleri içinde tam bir heves ve randımanla çalışmaktadırlar. Pek yakında tahakkuk ettirilecek geniş programları vardır. Halkevi, her işte muvaffak olabilmek için muhterem halkımızdan alâka ve devam beklemektedir. Yaşasın cumhuriyet, yaşasın maarif, yaşasın büyüklerimiz."* (Bafrasesi, 23 Nisan 1941, s. 1).

CHP Genel Sekreterliği de okuma odasının açılmasıyla ilgili olarak gönderdiği yazıda, halkevlerinin olabildiğince çok kitap ve okuma materyalleri ile donatılmasının önemli olduğunu ve bu sebeple ilgili okuma odasının eldeki imkânlar dâhilinde desteklenmesi gerektiğinin ifade etmiştir (BCA, 490.01.00 / 925.601.1).

Halkevi idare heyeti de söz konusu talep doğrultusunda yeni açılan okuma odasına günlük beş farklı gazete getirilmesi kararı almış ve bu gazeteler kütüphanenin envanterinde bulunan diğer eserlerle birlikte vatandaşın hizmetine sunulmuştur. Bafra Halkevi ve Cumhuriyet Meydanı'nda bulunan hoparlörler vasıtasıyla vatandaşların yayınlardan istifade etmesi sağlanmıştır (Bafrasesi, 12 Kasım 1941, s. 1). Yapılan takviyelerle 1943 yılına gelindiğinde okuma odası devamlı surette birçok gazeteyi,

mecmuayı ve kitabı Bafra halkının istifadesine sunan bir yapıya dönüştürülmüştür. Ayrıca CHP Genel sekreterliğince muntazam surette gönderilen eserler ile halkevince temin olunan dergiler ve kitaplar kütüphanenin zenginliğini artırmıştır (Bafrasesi, 28 Nisan 1943, s.1).

1943 yılı mayıs ayında ise Bafra'ya üç saat uzakta bulunan Sulaş Köyünde, Kütüphane ve Neşriyat Şubesine bağlı bir komite ile idare edilen ikinci bir okuma odası açılmıştır. Açılışta Kaymakam Nazım Üner, Halkevi Başkanı Necmettin Esin, CHP Bafra İlçe Reisi İshak Özkan, Kütüphane ve Neşriyat Şubesi Başkanı Süleyman Türk ve şube komite üyeleri ve bando takımı hazır bulunmuştur. Şube Başkanı Süleyman Türk açılış sırasında şunları söylemiştir:

> *"Halkevi eline aldığı ilim-irfan meşalesini köyünüzün içine, hatta ayağınıza kadar getirmek suretiyle Cumhuriyetin feyiz ve nur dolu kaynaklarından birini daha size açıyor. Medeni âlemde devletimize lâyık fertler olabilmemiz için mektepli, mektepsiz, şehirli, köylü hepimiz her zaman okumak, göremediğimiz, bilmediğimiz şeyleri anlamak mecburiyetindeyiz. Servet dolu topraklarımızın verimli kabiliyetlerini öğrenip fazla istifade etmek, yaşayış esaslarını tanzim edip yükselmek için lüzumlu malûmatı bu kitaplarda bulacaksınız."* (Bafrasesi, 29 Mayıs 1943, s. 1).

1944 yılı mart ayında da Bafra'nın en geniş yerleşim yeri olan Gazipaşa mahallesinde üçüncü okuma odasının açılışı yapılmıştır. Şube Başkanı Süleyman Türk, bu açılışta da "*Her insan, hangi meslekte olursa olsun ömrünün sonuna kadar durmadan okumak zorunda ve bildiğini başkalarına da öğretmek borcu altındadır*" şeklindeki sözleriyle okuma alışkanlığının önemine değinmiştir (Bafrasesi, 4 Mart 1944, s. 1).

1944 yılı ağustos ayına gelindiğinde Bafra Halkevi kütüphanesin kitap adedi 4000'e ulaşmış ve şubenin gayretli çalışmaları neticesinde kitapların tasnif ve tanzim işi bitmiştir (Bafrasesi, 5 Ağustos 1944 s. 2). Ayrıca kütüphaneyi daha kullanışlı hale getirmek ve vatandaşların azami ölçüde faydalanmasını sağlamak için akşam saatlerinde de açık tutulmasına karar verilmiştir. Yapılan düzenlemeye göre okuma saatleri öğleden sonra 14.00-17.00 saatlerinde, akşamları ise 18.00-21.00 saatlerinde olacak şekilde belirlenmiştir. Kütüphanenin en büyük eksiği olan fiş ve fihrist işleri de şube üyeleri tarafından ciddiyetle ele alınmış ve mevcut problemlerin önüne geçilmiştir (Bafrasesi, 11 Aralık 1948, s.1).

3.1.8. Köycüler Şubesi'nin Çalışmaları

Köycüler Şubesine kuruluş esnasında 3 doktor, 5 öğretmen, 2 avukat, 8 sanatkâr, 14 tüccar, 16 işçi, 98 çiftçi ve 30 diğer meslek gruplarından olmak üzere toplamda 176 kişi üyelik kaydı yaptırmıştır (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934, s. 98-99). Şube kuruluşundan itibaren köylü vatandaşların sağlık sorunlarıyla ilgilenmiş, maddi durumu zayıf olanların muayenelerini yaptırmış ve ilaçlarını temin etmiştir. Resmî kurumlarla olan işlerini kolaylaştırmaya çalışmış ve dilekçeleri ücret alınmadan yazdırılmıştır. Köylerde yaşayan şehit ailelerine de maaş bağlanması için resmi makamlara girişimde bulunulmuştur (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934, s. 16).

Köycüler Şubesi kuruluş ilkesi doğrultusunda köylere seyahatler düzenlemeye de başlamıştır. İlk seyahat kalabalık bir kafile halinde yaya olarak yapılmış ve bu seyahate CHF ile Bafra Halkevi idare heyeti ve diğer şube üyeleri de katılmıştır. İlk ziyaret ilçeye 7 km uzaklıkta bulunan Kümpet'e yapılmıştır. Orada bulunan harap bir hamam ile bir türbe incelenmiş ve bunların tarihi bir kıymeti hakkında bilgi edinilmiştir. Kafile akşama yakın Mardar köyüne giderek köylüleri toplamış ve onlarla çeşitli mevzular etrafında sohbet etmişlerdir. Köylülere halkevinin ve bu seyahatlerin gayesi, burada kendilerine ne gibi yardımlar yapılacağı sade bir dille anlatılmıştır. Görüşmelerden sonra halkevi sporcuları köy meydanında futbol oynamış ve oyunu izleyen köy gençlerine spor hakkında bilgiler vermiştir. Köyleri ve köylü vatandaşlarını tanımak, onlara doğru yolu göstermek, tarihi incelemeler yapmak, spor faaliyetini artırma düşüncesiyle yapılan bu seyahat, köylüler üzerinde çok güzel tesirler uyandırmıştır. Köylülerin kafileyi çok içten ve samimi bir şekilde karşılaması halkevi idare heyetini seyahatler konusunda cesaretlendirmiştir (Vakit, 4 Temmuz 1933 s. 6).

Şube buradan edindiği tecrübe neticesinde köy ziyaretlerini ilk etapta ilçeye yakın köylerde başlatmayı, ilerleyen zamanlarda da uzak köyler için yapmayı planlamıştır. Ziyaret edilen köylere hediye olarak Türk bayrağı götürülmesi, götürülen bayrağın yetkililer tarafından törenle köyün meydanında göndere çekilmesi ve daha sonrasında her cuma günü bütün köy halkının katılımıyla bayrak merasimi yapılması yönünde karar da almışlardır (Vakit, 4 Temmuz 1933 s. 6).

Alınan karar çerçevesinde ilk seyahat Kaymakam Halil Mümtaz Bey, Cumhuriyet Halk Fırkası, Halkevi İdare Heyeti ve şubelerin komite temsilcilerinin de bulunduğu 30 kişilik bir kafilenin iştiraki ile Kaydalapa köyüne yapılmıştır. Bafra Halkevi Köycüler Şubesi temsilcisi Sırrı Bey meydanda toplanan köy halkına, bu seyahatin sebeplerine, amaçlarının ne olduğuna, halkevinin köylülere ve köylülerin de halkevine olan karşılıklı vazifelerine dair açıklamalarda bulunmuştur. Bayrak sevgisi üzerinde durmuş ve Bafra'da ilk bayrak çekme töreni bu köyde yapılmıştır. Törenden sonra köylülere her cuma günü sabahtan bütün köy halkının katılımı ile bayrağın göndere çekilip, akşamüzeri de aynı merasimle indirmesi hususu telkin edilmiştir. Halkevinin programı dâhilinde köyün umumi ve hususi dilekleri dinlenmiş ve bunları yerine getirmek için notlar alınmıştır. Ayrıca bu ziyarette Doktor Cavit Bey hasta köylüleri muayene ve tedavi ederek ihtiyaç duyulan ilaçların reçeteleri yazmıştır. Bu ilaçlar Halkevi tarafından ücretsiz bir şekilde teslim edilmiştir (Son Posta, 7 Ağustos 1933 s. 4; Vakit, 17 Ağustos 1933 s. 6; Milliyet, 18 Ağustos 1933 s. 5).

Köycüler Şubesi, Kızılırmak Köprüsü'nün geçilebilecek bir hale gelmesiyle birlikte 1934 yılı ağustos ayında Alaçam nahiyesini ziyaret etmiştir. Yine kalabalık bir heyetle yapılan bu gezi bütün nahiye halkı tarafından büyük bir ilgiyle takip edilmiştir. Bafra Halkevi adına bir kişi bu seyahatin gayesini, halkevlerinin ne maksatla açıldığını sade bir lisanla anlatmış, gösterilen güzel kabule ve misafirperverliğe teşekkür etmiştir (Haber, 27 Ağustos 1934 s. 8; Vakit, 2 Eylül 1934 s. 9). Gezi esnasında yine maddi durumu kötü olan otuza yakın hasta vatandaş ücretsiz bir şekilde muayene edilmiş ve ilaçları temin edilmiştir (Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1935, s. 17).

Şube 1935 yılında köy gezilerine devam etmiş ve bu bağlamda 1 Eylül Pazar günü Nebiyan ve çevresindeki köylere bir gezi tertip edilmiştir. Samsun Valisi'nin de yer aldığı ve 200'den fazla atlı grubun katıldığı gezide, ziyaret edilen köylerde halk ile faydalı konular hakkında sohbet edilmiş, inkılapların amacını anlatan söylevler verilmiştir. Kafilede iki doktor ve iki eczacı tarafından hasta köylüler muayene edilerek ilaçları temin edilmiştir. Köylülere çeşitli konularda kitaplar, broşürler, gazeteler ve Cumhuriyet Halk Partisi programları dağıtılmış, yaşlılara kasket ve fakir çocuklara da şeker verilmiştir (Ulus, 11 Eylül 1935 s. 3-Kurun, 11 Eylül 1935 s.5-Yeni Asır, 11 Eylül 1935 s. 3-Son Posta, 11 Eylül 1935 s. 8-Tan, 13 Eylül 1935, s. 6-Cumhuriyet, 14 Eylül 1935, s. 6).

Şubenin ikinci büyük köy gezisi 7-9 Eylül 1935 tarihlerinde Nebiyan yaylasına olmuştur. Gezi, Samsun Valisi Fuat Tuksal ve beraberinde 320 kişilik bir grubun katılımıyla gerçekleştirmiştir. Önceki gezilerden daha fazla kişinin yer aldığı ve seyahat kapsamında Dededağı, Darboğaz, Kösedik ve Gazibeyli köylerine uğranıldığı gezide halkevi bünyesindeki şube kollarından birçok üye de hazır bulunmuştur. Köylüler kafileyi büyük bir sevinç ve ilgiyle karşılarken, çocuklar da ellerinde bayraklar eşliğinde şarkılar söyleyerek misafirleri selamlamıştır. Samsun Valisi çocuklardan birkaçını yanına çağırmış ve onlara bayrak sevgisi hakkında bilgi aktarımında bulunmuştur. Vali köylülerin sorun ve isteklerini dinlemiştir. Daha sonra köylülere kasket, kitap, şeker dağıtılmış, kafilede yer alan doktor tarafından hastalar muayene edilerek ilaçları verilmiştir (Akşam, 30 Eylül 1935 s. 6; BCA, 490.01.00.00 / 990.832.1).

Köycüler Şubesi Başkanı Fehmi Yağcı başkanlığında 1935 yılı Ekim ayı içerisinde düzenlenen ve 100 atlıdan oluşan kafilede iki doktor ve iki eczacı da hazır bulunmuştur. Kafile yanına köylülere verilmek üzere yeteri kadar ilaç, kasket, şekerleme, kitap, Cumhuriyet Halk Partisi programı, halkevi broşürü, çeşitli gazete ve mecmua almayı da ihmal etmemiştir. Kafileye halkevi şube kollarından en az birer temsilci katılırken, uğranılan köylerde yine hastalar muayene edilmiş, ilaçları verilmiş, götürülen eşyalar dağıtılmış, ihtiyar heyetleri ve muhtarlar da dâhil olmak üzere köylüler ile sohbet edilmiş ve dilekleri alınmıştır (Akşam, 2 Ekim 1935 s. 8).

22 Aralık 1935 tarihinde Ağcaalan ve Yeraltı köyleri gibi göçmenlerin yaşadığı yerlere yapılan seyahatte ise göçmen vatandaşların durumları hakkında inceleme yapılmış, Sosyal Yardım Şubesi'nin de katılımıyla 70 adet yorgan ve çeşitli eşya yardımında bulunmuştur (BCA,490.01.00.00 / 990.832.1; Son Posta, 25 Aralık 1935 s. 8).

1936 yılı Bafra köylerinin kuraklıkla mücadele ettiği bir yıl olarak tarihe geçerken, köylü vatandaşların çektikleri sıkıntıyı yakından gören Bafra Halkevi Köycüler Şubesi yaşanan sorunlara çözüm bulmak amacıyla Sosyal Yardım Şubesi ile birlikte hemen harekete geçmiştir. Kurulan komitelerle bir taraftan kasabada yapılacak yardımların verimli olması için uğraş verilmiş, diğer taraftan da Bafra'ya bağlı tüm köylerin bu işle meşgul olması sağlanmıştır (Altın Yaprak, 15 Mart 1936, s.12). Nihayetinde şube kolunun çalışmaları ve hayırsever vatandaşların katkılarıyla 60 ton tahıl toplanmış ve toplanan tahıl kuraklıktan etkilenen köylülere dağıtılarak büyük bir krizin önüne geçilmiştir (Altın Yaprak, 28 Şubat 1937, s.18).

Köycüler Şubesi bu dönem gerçekleştirdiği gezilerinde de köylülere giyecek, kasket, kitap ve gazete dağıtmış, bayrak sevgisinin aşılamış, iktisadi, zirai, toplumsal ve kültürel sahalarda öğütler vermiş ve vatandaşların dertlerini dinlemiştir. Sosyal Yardım Şubesiyle birlikte koordineli çalışarak göçmen vatandaşlarla yakından ilgilenmiş ve imkânları çerçevesinde ihtiyaçlarını temin etmiştir (Altın Yaprak, 28 Şubat 1937, s.18).

1937 yılı Köycüler Şubesi adına İlçe Kaymakamı idaresinde köy muhtarları ile toplantıların yapıldığı, köylerin kalkınması, köy işleri, köy yardımları, numune tarlaların köylü tarafından işletilmesi, ekonomi ve kültürel anlamda fikir alışverişinde bulunulduğu bir dönem olmuştur (Bafrasesi, 19 Mayıs 1937, s. 2; 8 Eylül 1937, s. 1).

Köycüler Şubesi, 15 Ekim 1939 Pazar günü Martıkale, Sulaştaş ve Tasköy köylerine büyük bir gezi tertip etmiş ve geziye kaymakam vekili B. Selahatin Doğu, Doktor Aziz Doğan ve birçok halkevi üyesi iştirak etmiştir. Gezi esnasında sel felaketinden zarar gören köylülere şube başkanı ve ziraat memuru tarafından ürün ekiminin artırılmasına yönelik bir konferans verilmiştir. Yine tüm hastalar muayene edilmiş, köyün ve köylünün sorunları hakkında istişarelerde bulunulmuş, nasihatler verilerek kitap ve gazete dağıtılmıştır (Bafrsasesi, 18 Ekim 1939, s. 1; Son Posta, 2 Kasım 1939 s. 10).

23 Nisan 1941 tarihinde Köycüler Şubesi düzenlemiş olduğu etkinlikle, Martıkale köyü ilkokulundan 25 öğrenciyi Bafra İlçesi'ne getirmiş, yemek ikramında bulunmuş ve sonrasında sinema salonunda film izletmiştir (Bafrasesi, 30 Nisan 1941 s. 2). 6 Mayıs 1941 Salı günü Gökçeağaç köyüne bir ziyaret tertip edilmiştir. Halkevi mensupları ve ilçeden birçok kişinin katıldığı gezide Gökçeağaç köy konağı ziyaret edilmiş ve köylü halktan toplanan vatandaşlarla, sohbet edilerek yakından ilgilenilmiştir (Bafrasesi, 14 Mayıs 1941, s. 1).

Şubenin 1943 yılındaki önemli çalışmalarından birisi Numune köyünden Martıkale köyüne 3 km mesafeden köylülerin de yardımlarıyla içme suyu getirilmesini organize etmek olmuştur (Bafrasesi, 21 Temmuz 1943, s. 1) Köycüler Şubesi 1944 yılında Bafra kaymakamı, CHP ilçe reisi, halkevi başkanı ve azaları, bando takımı ile birlikte Sulaş Köyü'ne gezi tertip edilmiş ve köyde bulunan okuma odasına yeni kitaplar bırakılmıştır (Bafrasesi, 18 Kasım 1944 s. 1).

1945 yılı yurdun dört tarafında olduğu gibi Bafra Halkevine adına da kendisine bağlı halk odalarının açıldığı bir yıl olmuştur. Nitekim 25 Şubat 1945'te Bafra İlçesine bağlı çeşitli köylerde on beş halk odası açılmıştır. Bu odaların açıldığı köyler; Çağşur, Darboğaz, Dededağı, Dedeli, Gazibeyli, İlyaslı, Kaydalapa, Keresteci, Kolay, Mardar, Martıkale, Örencik, Sulaş, Sürmeli ve Tosköy olmuştur. Köycüler şubesi diğer şubelerle birlikte bu halk odalarının ihtiyaçlarını giderme gayreti içerisinde olmuştur (Bafrasesi, 3 Mart 1945, s. 1). 20 Mayıs 1945 tarihinde ise Köycüler Şubesi'nin koordinesinde Kızılırmak'a yakın bir alanda at yarışı ve pehlivan güreşleri düzenlenmiştir (Bafrasesi, 26 Mayıs 1945, s. 1).

3.2. Bafra Halkeviyle İlgili Teftiş Raporları

Halkevleri faaliyette oldukları zaman içerisinde kuruluş ilkelerine uygun hareket edip etmediğine dair periyodik olarak denetlenmiştir. Yapılan denetimlerde imkânları olup da çalışmayan teşkilatlar tenkit edilmiş, buna karşılık iyi çalışanlar da övülmüştür. Denetimler isteksizleri ve gönülsüz teşkilatların zorla çalışmalarını sağlamak için yapılmış faaliyetler değildir. Tam tersine halka hizmet yolunda gönülden çalışan idealistlerin sıkışıp kaldıkları engelleri ortadan kaldırmak, önlerini açmak, eksikliklerini tamamlamak, düşünce ve duygu hürriyetlerini halka anlatarak vatandaşların gelişimi yönünde kullanmasını sağlamaktır. Amaç Halkevlerini idare edenlerin teşkilatlarıyla ilgili tanzim edilen raporlarda kendilerini görmeleri ve buna göre tedbir almalarına katkı sunmaktadır (CHP Halkevleri ve Halkodaları 1932-1942, s.22). Söz konusu gayeler etrafında Bafra Halkevi teşkilatı da dönem dönem teftiş edilirken ulaşabildiğimiz arşiv belgelerine göre teftiş sayısı ve teftişlerle ilgili raporlar şu şekilde kaleme alınmıştır:

3.2.1. 1937 Tarihli Teftiş Raporu

Bafra Halkevine yönelik ilk teftiş Mardin Milletvekili Hilmi Çoruk tarafından 1937 yılında yapılmıştır. Hilmi Çoruk teftişle ilgili hazırladığı raporda, ilk olarak Bafra Halkevi idare yönetimi ve şube yöneticileri hakkında bilgi vermiştir. Bu meyanda Bafra Halkevi Başkanı Zihni Lokman'ın çok çalışkan biri olduğunu ve ilçede etkin çalışmalara imza attığını belirtmiştir. Ancak kendisinin Bafra Belediye Başkanlığı ile CHP İlçe Teşkilatı Sekreterlik görevini yürütmesinden dolayı işinin çok olduğunu ve bu nedenle onun yerine kendisi gibi çalışkan birinin yerine geçmesinin daha doğru olacağını ifade etmiştir. Hemen akabinde de Bafra Halkevi'nin faaliyetlerini yapabilmesi adına ihtiyaç duyduğu

maddi desteğin sadece belediye ve CHP ilçe teşkilatı tarafından karşılandığı üzerinde durulmuştur. Tütün üretim merkezi olan Bafra'da verimin ve satışın iyi olduğu dönemlerde maddi durumu iyi olan tütün tüccarlarından da yardım temini konusunda girişimlerde bulunması gerektiğine vurgu yapılmıştır (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2).

Bafra Halkevi bünyesinde yer alan şube kolları hakkında ise bunların faaliyetlerinin kuruluş amaçları bakımından yeterli olduğuna değinilmiştir. Halkevi içerisinde Müze ve Sergi Şubesi'nin olmadığına dikkati çekmekle beraber böyle bir şubeye ihtiyaç olmadığını da bildirmiştir. Yayınlar açısından Bafra ilçesinde Bafrasesi ve Güzel Bafra isimli gazetelerin çıktığını, bu gazetelerin sahiplerinin partiye mensup kişiler olduğunu, halkevi bünyesinde de Altın Yaprak isimli bir derginin çıkarılarak ücretsiz olarak dağıtımının yapıldığını not edilmiştir. Bu arada ilçede ikamet eden Arnavut ve Kürt vatandaşların varlığından dolayı dil konusunun oldukça önemli olduğunun ve dil konusundaki eğitimlerde Halkevi'ne büyük iş düştüğünün altı çizilmiştir.

Hilmi Çoruk'un hazırladığı raporda en önemli konulardan birisi de Bafra Halkevi bina melesi olmuştur. Hilmi Çoruk bu hususta kaleme aldığı metinde, halkevinin kiralık olarak kullandığı binanın, şubelerin çalışma faaliyetlerini tam olarak yerine getirebilmesi ve büyük katılım gerektiren programlarda halkın rahat bir şekilde yer alabilmesi açısından elverişli olmadığından bahsetmiştir. Binanın bu durumundan dolayı halkevi faaliyetlerine yeterli katılım sağlanamadığına ve bina işinin bir an önce çözüme kavuşturulması gerektiğine vurgu yapmıştır (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2).

3.2.2. 1940 Tarihli Teftiş Raporu

Bafra Halkevine yönelik ikinci ve üçüncü teftiş CHP Amasya Bölgesi Müfettişi Erzurum Milletvekili Salim Altuğ tarafından 1940 yılında yapılmıştır. Salim Altuğ bu yıl içerisinde Bafra Halkevi'ni iki kez teftiş etmiş ve 2 Mayıs 1940 tarihli ilk teftiş raporunda, Bafra CHP İlçe Teşkilatı'ndaki durgunluk ve ilgisizliğin halkevi çalışmalarına da sirayet ettiğinden bahsetmiştir. Söz konusu durumun "Halkevlerinin Yıldönümü" ve "İnönü Zaferi" gibi önemli gün ve törenlerin ruhsuz ve cansız bir şekilde kutlanmasına etki ettiği üzerinde durmuştur. Salim Altuğ tespitlerini sadece kaleme almakla kalmamış ve duruma müdahale de etmiştir. Bafra Halkevi'nin kendisinden beklenilen vazifeleri yapması, maksat ve gayeye göre hareketini temin maksadıyla İlçe kaymakamı, CHP ilçe teşkilat yöneticileri ve ilçede görev yapan öğretmenlerle parti salonunda "Halkevi" mevzulu bir

toplantı yapmıştır. Toplantı da içinde bulundukları durgunluk halinden yine kendi yaptıkları çalışmalarla kurtulacağını örneklerle açıklamıştır (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2).

Salim Altuğ raporunun devamında Bafra Halkevi İdare Heyetine mensup kişilerinin işlerinin ehli olduğunu, eski halkevi başkanının temiz ve idealist bir genç olmasına rağmen ticari ve ailevi vaziyeti dolayısıyla başarılı olamadığını belirtmiştir. Eski başkanın bu nedenle görevinden çekilmek mecburiyetinde kaldığını itiraf ettiğini ve yeni halkevi başkanından ümitli olduğunu bildirmiştir. Şube kollarının bölge haklının durumuna göre çalışmalarına orantılı bir şekilde devam ettiğini ve bu faaliyetlerde maddi ihtiyaçlar hâsıl olursa Bafra Belediyesi bütçesinden temin edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Halkevi'nin hesap, demirbaş ve kütüphane defterlerinin doğru ve intizamlı olduğunu, ancak ilçe kütüphanesinin halinin perişan bir halde bulunduğunu ve bununla ilgili çalışmaların derhâl yapılması gerektiğini aktarmıştır. Son olarak da bina meselesine değinmiş ve Bafra Halkevi'nin verimliliğini artırmak için yeni bir bina inşaatına bir an önce başlanması gerektiğine vurgu yapmıştır (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2).

Salim Altuğ, Bafra Halkevi'ne yaptığı ikinci teftiş sonrası kaleme aldığı raporda hem CHP teşkilatı mensuplarının hem de ilçede görev yapan kamu görevlilerinin Halkevi'ne yoğun ilgi gösterdiğini ve şubelerde görev aldığını belirtmiştir. Çalışmalara ilginin arttırdığı bu dönemde Bafra Belediyesi tarafından Halkevi'ne tahsis edilen 800 liralık bütçenin verimli iş görülmesi için yetmediği üzerinde durmuştur. Bu bütçeyle ancak hademe, kâtip, ısıtma ve aydınlatma masraflarını karşılandığını izah etmiştir. Halkevi idare heyetinde bulunan başkan ve üyelerin tahsil görmüş doktor, öğretmen gibi meslek gruplarına mensup kişilerden oluştuğunu ve mevcudun en iyisi olduğu belirterek, ayrıca hesap, demirbaş ve kütüphane defterlerinin doğru muntazam ve nizamnameye uygun olarak tutulduğunu vurgulamıştır. Raporun sonunda Bafra Halkevi bünyesinde faaliyet gösteren sekiz şubenin başarılı çalışmalar yaptığına değinmiş ve halkevinin en büyük sorununun bina yapım meselesi olduğunu ve şimdiki binanın muhit üzerinde iyi bir tesir bırakmadığını ifade etmiştir (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2).

3.2.3. 1941 Tarihli Teftiş Raporu

Bafra Halkevi'ne yönelik dördüncü ve beşinci teftiş CHP Sinop Bölgesi Müfettişi Sivas Milletvekili Hikmet Işık tarafından 1941 yılında yapılmıştır. Hikmet Işık ilk teftişi sonrası kaleme aldığı 12 Şubat 1941 tarihli raporunda, Bafra CHP İlçe Teşkilatı yöneticilerinin Bafra Halkevi'ne karşı olan ilgisizliği üzerinde durmuştur. Halkevi'ni canlı ve hareketli çalıştırma yolundaki tedbirlerin ihmal edildiğinden ve CHP İlçe Başkanı Kâmil Çuhacı'nın ihtiyaca uygun olarak tedbirler alamadığından bahsetmiştir. Halkevi idare heyetinde bulunan üyelerin çalışmalar konusunda alâkalarını kuvvetlendirdikleri takdirde verimli işler yapacaklarını, çünkü aldıkları işi en iyi şekilde ortaya koyabilecek yetenekte olduklarını yazmıştır (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2).

Hikmet Işık raporunun devamında Bafra Halkevi şube kollarının muhitin ihtiyaçlarına uygun teşkilatlandığını ve fazlaca şube açılmasına gerek olmadığını ifade etmiştir. O da diğerleri gibi Bafra Halkevi için yeni bir bina yapılıp, faaliyetlerinin orada devam etmesi gerektiği konusuna dikkat çekmiştir. 300 lira ile kiralanan Halkevi binasının bulunduğu mahallin halkın yoğun olarak kullandığı alandan uzak olması ve müştemilatının bir halkevi olarak kullanılmaya müsait olmaması nedeniyle halkevi faaliyetlerinin ve çalışmalarının olumsuz yönde etkilendiğinin altını çizmiştir. Binanın vatandaşın rahat bir şekilde yararlanabileceği bir bölgeye yapılması gerektiğini vurgulamıştır (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2).

Hikmet Işık ikinci teftişi sonrası kaleme aldığı 20 Temmuz 1941 tarihli raporunda ise CHP ilçe teşkilat üyelerinin Bafra Halkevi faaliyetlerine karşı ilgisinin artığını, bu ilginin devam ettiği sürece şube üyelerinin faaliyet anlamında istek ve üretkenliklerinin artacağını belirtmiştir. Bafra Halkevi yönetim teşkilatına seçilenlerin görevlerinde ehil olduklarını ve ilk teftişe göre çalışmaların daha canlı ve verimli olduğu üzerinde durmuştur. Raporun sonunda da Halkevine bağlı şubelerin mahallin ihyacını karşılayacak düzeyde olduğunu ve bu bağlamda vatandaşların halkevine ve okuma odalarına karşı ilgisinin artığını vurgulamıştır (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2).

3.2.4. 1942 Tarihli Teftiş Raporu

Bafra Halkevi'ne yönelik beşinci teftiş 1942 yılında olurken bu teftiş yine Hikmet Işık tarafından yapılmıştır. Hikmet Işık teftiş sonrası kaleme aldığı 15 Temmuz 1942 tarihli raporunda, Bafra Halkevi'nin genel durumunu geçen yıla göre umut verici ve

başarılı bulduğunu ifade etmiştir. Halkevi'nin teşkilat, iç işleri ve faaliyetler bakımından talimatlara uygun hareketi konusunda epeyce ilerlemenin göze çarptığını dile getirmiştir. Hükümet amir ve memurlarının Halkevi'ne alakalarının ve çalışmalara katılımlarının memnun edici seviyede olduğuna değinmiştir. Bafra Halkevi Başkanı Necmeddin Esin ve idari kadroda görev alan üyelerin işinin ehli olduğunu, halkevi bünyesindeki mevcut şubelerin bölgenin ihtiyaçlarına cevap verecek güçte ve düzeyde olduğunu belirtmiştir (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2).

Hikmet Işık, raporunun devamında teşekkül edilmeyen Tarih ve Müze Şubesi'nin talimatnamede belirtilen görevlerini diğer şubelerin yapılabileceğini, bu sebeple Tarih ve Müze Şubesi'nin açılmasına gerek olmadığını izah etmiştir. Halkevi'nin hesap işlerinin talimatlara uygun yapıldığının, vezne ve diğer hesap kayıtlarının iyi seviyede olduğunun görüldüğünü dile getirmiştir. Kütüphane defterinin olduğundan ve kütüphanenin talimatlara uygun tasnif edildiğinden bahsetmiştir. Hikmet Işık, Bafra Halkevi'ndeki eksiklikler olarak ise konferansların planlı yapılmamasını, vatandaşların dikkatini çekecek genişlikte tertip edilmemesini ve ilk altı aylık dönemde yapılan iki temsilin az olmasını göstermiştir. Çalışmalarla ilgili tüm sorumluluğun Halkevi başkanı ve bir arkadaşının üzerinde kaldığına dikkati çekmiştir (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2).

3.2.5. 1943 Tarihli Teftiş Raporu

Bafra Halkevi'ne yönelik altıncı teftiş 1943 yılında olurken bu teftiş yine Hikmet Işık tarafından yapılmıştır. Hikmet Işık teftiş sonrası kaleme aldığı 2 Kasım 1943 tarihli teftiş raporunda, Bafra Halkevi'nin son aylar içindeki çalışmalarının oldukça hızlandığına ve gün geçtikçe Bafra'da olumlu müdahalelerin yapıldığına değinmiştir. Bu hızlanmanın özellikle Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün Bafra Halkevi'ne geldiği zaman gençlere daha hızlı ve gayretli olmaları gerektiği yönünde ilham verecek konuşmalar yapmış olmasından kaynaklı olduğunu belirtilmiştir. Bu ilhamın bölge aydınlarını, partilileri ve gençleri Halkevi etrafında toplanmaya ittiğini, maddi eksikliklerin ikmali ve manevi cephede ellerinden geleni yapmak için uğraş vermesine etki ettiğine dikkati çekmiştir (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2).

Hikmet Işık raporunun devamında, Halkevi Başkanı Necmeddin Esin ve idare heyetinde bulunan gençlerin görevinin önemini bilen, üstlendiği sorumluluğu yerine getirebilecek münezzeh kişilerden oluştuğunu ifade etmiştir. Şube kollarının yapmış

olduğu çalışmalarda hem kuruluş gayesine hem de muhitin ihtiyaçlarına uygun olarak hareket ettiğini aktarmıştır. Genel olarak Bafra Halkevi faaliyetlerini yerinde ve memnun edici bulmuş, bu çalışmaların daha ileri seviyelere gelmesi için yeni bir bina ve gösteri salonuna ihtiyaç olduğunun altını çizmiştir (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2).

3.2.6. 1945 Tarihli Teftiş Raporu

Bafra Halkevi'ne yönelik yedinci teftiş Çanakkale Milletvekili Selahattin Batu tarafından 1945 yılında yapılmıştır. Selahattin Batu teftişle ilgili 4 Ekim 1945'te kaleme aldığı raporunda, Bafra Halkevi binası melesi üzerinde durmuş ve *"Karadeniz Bölgesinin en zengin ve mağrur kasabalardan biri olan Bafra'nın Halkevi, dar, küçük ve perişan bir binaya sıkışmış vaziyettedir"* demek suretiyle durumun ehemmiyetini açıklamıştır. İlçenin aydın halktan kişilerle birlikte yeni bir halkevi binası inşa etmek ve hayata geçirmek için bütün olanaklara sahip olduğunu, bina meselesinde fazla gecikmeye mahal vermeden parti mimarlarının da yardımıyla bunun bir çözüme kavuşturulması gerektiğine değinmiştir (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2).

Bafra Halkevi söz konusu teftişler doğrultusunda çeşitli iyileştirmelerle faaliyetlerine devam ederken Demokrat Parti'nin (DP) iktidara gelmesiyle tüm halkevleri gibi Bafra Halkevi için de kapanış süreci başlamıştır.

3.3. Bafra Halkevi'nin Kapatılışı

DP'nin 1950 yılında yapılan milletvekilliği seçimini kazanmasıyla birlikte Halkevlerinin geleceği meselesi ciddi bir şekilde gündeme getirilmiştir. Bunun üzerine CHP teşkilatı bir vekilini DP yöneticileriyle görüşme yapması konusunda görevlendirmiştir. Böylece CHP Milletvekili Faik Ahmet Barutçu, Halkevleri meselesinin çözüme kavuşturulması konusunda ilk temasları başlatmıştır. Bu temaslar her iki parti tarafının karşılıklı görüş ve önerilerde bulunduğu 19 Temmuz 1951 tarihine kadar sürmüştür (Zeyrek, 2006, s.114-118).

Görüşmelerde CHP tarafından Halkevlerinin bir tesis haline getirilmesi ve mülkiyetinden çıkarılması teklifine karşılık, DP meclis grubu tarafından 24 Temmuz 1951 tarihinde müsadere kararı verilmiştir. Bu müsadere kararıyla CHP'nin Halkevleriyle birlikte bütün gayrimenkul mallarını devlete aktarılması öngörülmüştür (Samsun, 28 Temmuz 1951, s. 2). DP yetkilileri bu kararın hemen akabinde de söz konusu durumla

ilgili Anayasa, İçişleri, Maliye, Adalet ve Bütçe komisyonlarına rapor hazırlayıp göndermiştir. Özellikle Anayasa komisyonu konunun bir an önce mecliste görüşülmesi ve karara bağlanması gerektiğini bildirmiştir (Zeyrek, 2006, s.125).

Bunun üzerine DP Grup Başkan Vekili Refik Şevket İnce, 8 Ağustos 1951 tarihinde partisine mensup 7 milletvekili ile birlikte "Resmi Daire ve Müesseselerin Siyasi Partilere Bedelsiz Mal Devir Edemeyeceklerine ve Bu Daire ve Müesseselerin Münfesih Derneklere Ait Olup Siyasi Partilere Terkedilmiş Olan Gayrimenkul Mallara Bu Partiler Tarafından Genel Menfaatler için Yaptırılmış Olan Binaların Sahiplerine ve Hazineye İadesi" başlıklı kanun tasarısını Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) arz etmiştir. Kanunun oylamasına TBMM'de yer alan 487 milletvekilinden o gün mecliste bulunan 342 milletvekili katılmış ve oylamada 342 milletvekilinden 339'u evet, 3'ü hayır oyu kullanılmıştır (TBMM Tutanak Dergisi, 8 Ağustos 1951, s.693-744). Oy çokluğuyla kabul edilen bu kanun meclisten sonra Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın onayına sunulmuş ve 11 Ağustos 1951 tarihli Resmî Gazetede yayımlandıktan sonra yürürlüğe girmiştir (Resmî Gazete, 11 Ağustos 1951, s.1781-1782; Samsun, 14 Ağustos 1951, 1-2). Yayımlanan kanun maddesiyle birlikte tüm Türkiye'deki Halkevleriyle birlikte Bafra Halkevi'nin de faaliyetlerine son verilmiştir.

4. BAFRA HALKEVİ DERGİSİ: "ALTIN YAPRAK"

4.1. Derginin Yayım Hayatının Tarihçesi

Bafra Halkevi açılışının ikinci yılında halkevinin çalışmalarını anlatmak ve cumhuriyet değerlerini halka aktarmak gayesiyle 29 Ekim 1935 tarihinde "*Altın Yaprak*" adında dergi çıkarmıştır (BCA, 490.01.00.00 / 990.832.1.). Derginin yayın direktörü Niyazi Doğu olurken, dergiyle ilgili çalışmalar Kütüphane ve Neşriyat Şubesi kontrolünde yürütülmüştür. Maddi çıkar gütmeyen derginin ilk yıllardaki satış ücreti 10 kuruş, yıllık ücreti de 225 kuruş olarak belirlenmiştir. Dergisinin nüshaları çeşitli matbaalarda basılmıştır. Nitekim 1. sayısından itibaren 8. sayısına kadar Samsun Güneş Basımevi'nde, 9. sayısından 16. sayısına kadar Bafra Vatan Basımevi'nde, 17. sayısından 19. sayısına kadar Bafra Tan Basımevi'nde ve 20. sayısından 29. sayısına kadar yine Bafra Vatan Basımevi'nde basılmıştır. Derginin 15 günde bir yayımlanması amaçlansa da dergi 13. sayısından itibaren ayda bir yayımlanmaya başlamış, 30 Eylül 1937 tarihindeki 29. sayısıyla da yayım hayatına son vermiştir. Derginin bu tarihten itibaren yayımlanmama nedenini Bafrasesi gazetesinin çıkarılmasıyla ilişkilendirmek mümkündür. Zira bu gazete Halkevi ve Partiyi teşkil eden elemanların elindedir ve CHP ile halkevlerinin mesaisi ve yayın işini üzerine almıştır (BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2; Arslan & Çevik, 2021, s. 923). Yayımlandığı süre boyunca Cumhuriyet değerlerinden inkılaplara, tarih ve edebiyattan ekonomiye, Bafra'yla ilgili haberlere kadar birçok konuda makale neşretmek suretiyle halkı bilinçlendirme yönünde faaliyet gösteren Altın Yaprak Dergisi'nde ele alına başlıca konular ise şunlar olmuştur:

4.2. Dergide Ele Alınan Başlıca Konular

4.2.1. Bafra ile İlgili Yazılar

Altın Yaprak Dergisi ilk sayısından itibaren Bafra ile ilgili haberlere yer vermeye başlamış ve bu bağlamda ilçede kurulan barodan, şehir telefonlarının kurulacağından ve nüfus sayımı yapıldığından bahsetmiştir (Altın Yaprak, 29 Ekim 1935, s. 11-16).

Derginin dördüncü sayısında ki "Şarcılık ve Şar Planı" başlıklı Kaymakam Kadir Sözen'in kaleme aldığı yazıda, Bafra'nın coğrafi konumundan söz edilerek bölgenin daha ileri götürülmesi, yenilenmesini ve gelişmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. İlçenin en önemli gelir kaynaklarından olan tütün üretiminin artırılması gerektiği, ilçedeki parkların

ve bahçelerin insanların rahat edeceği, dinlenebilecekleri ve gürültüden uzak alanlarda olması gerektiğine değinilmiştir (Altın Yaprak, 15 Aralık 1935, s. 8).

Derginin beşinci sayısındaki "Şarcılık ve Şar Planı" başlıklı yazıda, Bafra'da yaşanılan kanalizasyon sorununa değinilmiş ve bununla ilgili çözümler aranmıştır. Bafra'nın konum itibariyle düz olmasının kanalizasyonun akmasında sorun teşkil ettiği ve bu nedenle şehrin Dededağ tarafına doğru kaydırılabileceği önerilmiştir. Ayrıca okul bahçelerinin geniş ve gürültüden uzak olması gerektiği bir kez daha vurgulanmıştır. Bafra'da bir meydan ihtiyacının olduğunun ve uygun bir alanın meydan olarak değerlendirilmesi gerektiğinin altı çizilmiştir (Altın Yaprak, 1 Ocak 1936, s.7-8).

Derginin altıncı sayısında "Çorak Ormanları ve Balık Gölü" başlıklı yazıda, Kızılırmak'ın Çorak ormanlarına taşıdığı toprak ve Balık Gölü'nün oluşum sebepleri üzerinde durulmuştur. Bu gölün Bafra'ya vereceği zararı önlemek için alınacak tedbirler sıralanmış ve Cumhuriyetin gücü ile bu alanların kurtulacağı ümit edilmiştir. Yine bu sayıda Bafra için yeni şehir planlarının yapılacağı dile getirilmiştir (Altın Yaprak, 15 Ocak 1936, s. 4).

Derginin yedinci sayısında "Engiz Köyünde Kuraklık" başlıklı yazıda, Bafra'ya bağlı Engiz Köyü sakinleri eleştirilmiştir. Zira köylüler çok verimli ve bol suyu olan bir coğrafyaya sahip olmasına rağmen yağmur yağmaması sonucu kuraklık sorunu yaşamışlardır. Bu kuraklığı su kanallarından akan ırmak suyunu tarlalara taşınmak suretiyle gidermek mümkün olmasına rağmen köylüler bunu yapmaktan acizdir. Dergi yazının sonunda susuzluktan dolayı sıkıntıya giren köylüye Halkevi olarak yardıma her zaman hazır olduklarını bildirmiştir. Yine bu sayıda Nebiyan Dağı'ndan Bafra şehir merkezine içme suyu getirilmesi maksadıyla bir heyet tarafından çalışmaların yapıldığı haberi verilmiştir (Altın Yaprak, 1 Şubat 1936, s. 6-11).

Altın Yaprak'ın dokuzuncu sayısında Bafra halkının kullandığı içme suyuna yer verilmiştir. İçme suyunun temiz olmasının öneminden bahsedilen yazıda, Bafra'ya gelen suların belediye tarafından incelendiği ve içmeye değer bulunmadığı bilgisi paylaşılmıştır. Çözüm olarak artezyen yapılmasını öneren dergi editörü suyun bütün insanlık için önemine vurgu yapmıştır (Altın Yaprak, 1 Mart 1936, s. 1). Ayrıca "Bafra Kasabası Mıntıkasında Işıkların Söndürülme ve Maskelenmesi Hakkında Beyannamedir"

başlığı altında Bafra'da elektriklerin kesileceği bildirilmiştir (Altın Yaprak, 1 Mart 1936, s. 15-16).

Derginin onuncu sayısında Bafra'ya bağlı Kolay köyünün coğrafi konumu, nüfusu ve sosyal yapısı tanıtılmıştır. Pehlivanları ile ünlü olan köyde kadın hayatı, erkek hayatı, çocuk hayatı, ahlak telakkileri, içki ve kumar, maddi durumları, evlenme ve boşanma vakaları, kültür ve iktisadi durumu ele alınarak köyün monografisi çıkarılmıştır (Altın Yaprak, 15 Mart 1936, s. 9).

Derginin on birinci sayısında Kolay köyünün tanıtıma devam edilmiştir. Kolay köyünün Bafra'ya bağlı diğer köylere nispeten sosyal ve statü olarak daha gelişmiş bir köy olduğu üzerinde durulmuştur. Özellikle muhtarlık seçiminin kadınlar oy kullanmadığı için tekrar yapıldığından bahsedilmiştir. Kaymakam nezaretinde kadın, erkek, yaşlı ve genç ne kadar oy kullanabilecek yurttaş varsa hepsinin sandık başına geldiğini ve kasaba da neşeyle karşılandığını bildirmiştir. Böylece okurların Bafra köyleri halkı hakkında bir fikir edinmesi amaçlanmıştır (Altın Yaprak, 1 Nisan 1936, s. 8, 12).

Derginin on ikinci sayısındaki "İlçemizin Değeri" adlı yazıda, Bafra'nın ve Bafralıların kültürel olarak diğer il ve ilçelerle mukayese edildiği görülmekte ve burada Bafra'nın üstünlüğü vurgulanmaktadır. Bir toplumun ilerleme göstergesi sayılan beş esas (mektep, seyahat, radyo, sinema ve tiyatro) örneklerle açıklanmış, Bafra halkının gezmeyi çok sevmesi ve Avrupa seyahatlerine gitmesi kültür bakımından ileri bir seviyede olduğuna yorumlanmıştır. Yine bu sayıda "Bengü Köyü" başlıklı yazıda Bafra'ya bağlı Bengü köyünün monografisi yapılmıştır. İçerisinde 300 hane ve 1475 nüfusu bulunan bu köyün Bafra'ya 42 km uzaklıkta olduğundan, tarihinden, eğlenme biçimlerinden, yaşam tarzlarından, kültür vaziyetinden ve okur-yazar oranlarından bahsedilmiştir (Altın Yaprak, 15 Nisan 1936, s. 7-11).

Derginin on üçüncü sayısında 11 Eylülde açılacak ve 22 gün sürecek olan İzmir Fuarına, Bafra halkının tütünüyle, siyah havyarı ve kerestesiyle katılmak için sabırsızlandığını belirtmiştir. Bafralı yurttaşların fuara katılımının sıradan bir ziyaretin ötesinde ulusal bir görev değeri kazandığı belirtilmiştir. Dergi bu sayısında "Bengü Köyü" adlı yazının devamını neşretmiştir. Birinci yazıya ek olarak muhabere vaziyeti, geçim kaynakları, hayvan sayısı, ziraat bilgisi, köyün yeri ve köylünün sıhhati, çocuk doğum ve ölümleri, yiyecek-içecek içeriği, kuyular, lağımlar gibi temizlik konularına yer

verilmiştir (Altın Yaprak, 15 Mayıs, 1936, s. 10-13). Ayrıca "Şar Haberleri" başlıklı yazıda, şehrin güzelleştirilmesi için planlı çalışma yapılmasının önemi vurgulanmıştır. Yangın gereçleri, ışık ve ısınma işleri, şehrin temizliği, pazar yerlerinin onarımı, mezarlıkların temizliği, kaldırım ve yol çalışması gibi konulara dikkat çekilmiştir (Altın Yaprak, 15 Mayıs, 1936, s. 15-16).

Dergi on dördüncü sayısında Bafra'ya bağlı köylerden Çağşur köyünü tanıtmıştır. İçerisinde 94 hane ve 471 nüfusu bulunan bu köyün Bafra'ya 38 km uzaklıkta olduğundan, tarihinden, eğlenme biçiminden, yaşam tarzından, mali durumundan, köylünün sıhhatinden, tarımsal faaliyetlerinden bahsedilerek okuyucunun köy hakkında bilgi sahibi olması sağlanmıştır (Altın Yaprak, 30 Haziran 1936, s. 10-11).

Derginin on beşinci sayısında "Bafra'da Ziraat İşçiliği ve İşçilerin Genel Bakımdan Durumu" başlıklı yazıda, Bafra'ya çalışmak için mevsimlik ziraat işçileriyle ilgili bilgi verilmiştir. Zira Bafra ürün çeşitliliği ve verim bakımından zengin olmasına rağmen ürünlerin hasadı için yeterli nüfusa sahip değildir ve bu eksiklik mevsimlik işçilerle giderilmektedir. Bu işçilere yerel ağızda "hizmetçi, sağacı, çoban, kökçü, çiftçi, sürücü, yarıcı, tütün işçisi ve taycı gibi isimler verildiği yazılmıştır. Köy tanıtımları kapsamında Kaydalapa köyünün tanıtımı yapılmıştır. Bafra'ya 7 km uzaklıkta bulunan, 130 haneli ve 685 nüfuslu bu köyle tarihi, yaşam tarzı, maddi durumu, okur-yazar oranı, hayvan sayısı, doğum ve ölüm oranları ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Ayrıca köydeki gençlerin spora olan meraklarına ve güreş tutkularına yer verilmiştir (Altın Yaprak, 31 Temmuz 1936, s. 6-9).

Derginin on altıncı sayısındaki "Bafra'dan Sinop'a" başlıklı yazıda, iki bölgenin panoraması gözler önüne serilmiştir. Birbirine 5-6 saatlik mesafede bulunan komşu bu iki yerleşim yerinin mesafesi ele alınmış ve Karadeniz'in bu hırçın iki şehrinin doğası okuyucuyla paylaşılmıştır. Yazının sonunda da Sinop surlarının gizemini çözme işinin Cumhuriyet'in gözü pek evlatlarına düştüğünün altı çizilmiştir (Altın Yaprak, 31 Ağustos 1936, s. 4-5). Bir başka yazıda Bayındırlık Bakanı Ali Çetinkaya'nın Bafra'ya gelişini "Bayındırlık Bakanı Şehrimizde" başlıklı yazıyla aktarılmıştır. Ali Çetinkaya'nın hükümet konağı, belediye ve parti binalarını ziyaret ettikten sonra Kızılırmak köprüsü, su işleri ve bataklıkların kurutulması konusunda bölge halkıyla istişarede bulunduğu ifade edilmiştir (Altın Yaprak, 31 Ağustos 1936, s. 15).

Derginin on yedinci sayısındaki "Ova-Dağ Köyleri ve Ormanlar" başlıklı yazıda, Bafra'nın köyleri ova ve dağ köyleri olarak ikiye ayrılmış, bu köylerin yapı malzemesi, geçim kaynağı, yiyecek içecek temini ve devlete ödedikleri vergi mukayese edilmiştir. Ayrıca bu köylerin yaşadığı sorunların çözümünde dair öneriler sıralanmış ve hükümetin bu sorunları çözümleyebilecek güçte olduğu belirtilmiştir (Altın Yaprak, 30 Eylül 1936, s. 10).

Derginin on sekizinci sayısındaki "Tepe ve Dağ Köylerinde Tetkikler" başlıklı yazıda, Bafra bölgesindeki tepe köyleri incelenmiştir. Bölgenin batı yakasında kalan köyler "Ötegeçe", diğerleri "Berigeçe" olarak adlandırılmıştır. Cumhuriyet hükümetinin köy seferberliği başlattığı o dönemde yokluk içerisindeki köyler ve köylülerin durumuna dikkat çekilmek istenmiştir (Altın Yaprak, 29 Ekim 1936, s. 6-7). "İlçebayımız Ayrıldı" başlıklı yazıda ise Kaymakam Kadir Sözen ve eşinin Bafra'dan ayrılmalarından duyulan üzüntü aktarılmıştır. İlçeye katkıları dışında halkeviyle de yakından ilgilenen Kadir Sözen ve eşinin onuruna halkevinde bir çay ziyafeti düzenlendiğinden bahsedilmiş ve ilçe adına onlara teşekkür edilerek yeni görevlerinde başarılar dilenmiştir (Altın Yaprak, 29 Ekim 1936, s. 23).

Derginin on dokuzuncu sayısında Bafra'nın yeni kaymakamının Mahmut Nedim Aker olduğu ve kendisinin ilçeye teşrif ettiği haberi verilmiştir (Altın Yaprak, 30 Kasım 1936, s. 19).

Derginin yirminci sayısındaki "Bafra İçin" başlıklı yazıda, Bafra keşfedilmeyi bekleyen bir hazineye benzetilmiştir. Sayısız doğal nimete sahip olan bu cennet köşesinin sakinlerinden de yüksek bir kültür şuuru beklendiği ifade edilmiştir (Altın Yaprak, 31 Aralık 1936, s. 2-3).

Derginin yirmi birinci sayısındaki "Ziraat İşlerinde Bafra" başlıklı yazıda, yeşilin cömertliği, Bafra'nın toprak yapısı ve iklim tipi ele alınmıştır. İlçenin doğu, batı, kuzey ve güneyindeki toprak yapısı örneklenirken, doğru tarım yöntemleriyle sıtma yuvası haline gelen çorak topraklardan da verim alınabileceği vurgulanmıştır. Zirai eğitimin önemine değinilen yazıda, tütün yetişmediği zamanlardaki açığın tarıma kazandırılan bu çorak topraklar sayesinde kapatılabileceği belirtilmiştir (Altın Yaprak, 31 Ocak 1937, s.11-12).

Derginin yirmi ikinci sayısındaki "Tasköy" başlıklı yazıda, Bafra ilçesine bağlı Tasköy köyünün konumu, nüfusu, tarihi, kültür durumu, örf ve adetleri gibi hususlar okuyucuya aktarılmıştır (Altın Yaprak, 28 Şubat 1937, s. 14-16).

Derginin yirmi üçüncü sayısında Tas köyü tanıtılmaya devam etmiştir. Önceki bilgilere ek olarak köyün sağlık ve iktisadi durumu hakkında bilgi verilmiştir (Altın Yaprak, 31 Mart 1937, s. 12-14).

Derginin yirmi yedinci ve yirmi sekizinci sayıları birlikte neşredilirken bu sayıda, Bafra'ya bağlı Gümenüs köyü tanıtılmıştır. Gümenüs köyünün diğer köylerden ayıran yönlerine, tarihine, insanına ve söylenen halk türkülerine yer verilmiştir (Altın Yaprak, 31 Ağustos 1937, s. 14-17).

Derginin yirmi dokuzuncu sayısındaki "300 Sene Önce Samsun ve Bafra" başlıklı yazıda, Evliya Çelebi'nin kaleme aldı Seyahatname aldığı eserden alınan bir bölüme yer verilmiştir. Dönemin şartlarında Samsun ve Bafra anlatılmıştır (Altın Yaprak, 30 Eylül 1937 s. 4-5).

4.2.2. Edebiyatla İlgili Yazılar

Altın Yaprak Dergisi ilk sayısından itibaren şiir, hikâye ve roman gibi edebiyat ile ilgili çalışmalara da yer vermeye başlamıştır. Bu bağlamda ilk sayısında Galib Naşid Arı adlı şairin "Halkevimiz" başlıklı şiiri okuyucuya aktarılmıştır. Şiirde Halkevleri övülürken, Atatürk'e beslenen sevgiye yer verilmiş ve Halkevlerine bağlı dokuz şube koluna atıfta bulunulmuştur. Yine bu sayıda F. Yekta Çubukçu'nun Cumhuriyet ülküsü ve Atatürk sevgisinin yüceltildiği, yurda saldıranlar ile Türk'ü hiçe sayanların edebi bir dille eleştirildiği "Cumhuriyet Töreni" adlı şiire de yer verilmiştir (Altın Yaprak, 29 Ekim 1935, s. 6-10).

Derginin ikinci sayısında, Behçet Kemal Çağlar'ın "Tekrar Bulduğum Kardeşime" başlıklı şiiri okuyucu ile paylaşılırken, şiirde Türklerin yekpare bir biçimde tek bir çatı altında birleşeceği umudu işlenmiştir (Altın Yaprak, 15 Kasım 1935, s. 3).

Derginin üçüncü sayısında "Kanatlanan Gönüller" başlıklı ve Türklük kavramının işlendiği bir hikâye okuyucu ile buluşmuştur (Altın Yaprak, 1 Aralık 1935, s. 7). Şiir olarak da Ali Ertan'ın "Şairi Dinle" ve Taşat Yetkin'in "Bir Kalenderin Felsefesi" şiirlerine yer verilmiştir (Altın Yaprak, 1 Aralık 1935, s. 8). F. Yekta Çubukçuoğlu'nun

“Melek” adındaki halk romanının tefrikası da derginin son yazısı olarak yerini almıştır (Altın Yaprak, 1 Aralık 1935, s. 12). Bu romana derginin son sayısına kadar her sayıda yer verilirken romanda, Rus ordularına karşı ülkelerini korumak için askere giden Adnan ve Nuri’nin geride bıraktıkları ailelerinin yaşadıkları zorlukları ve salgın hastalıklarla mücadelesi konu edinilmiştir.

Derginin dördüncü sayısında, Susi Can’ın Türk kültürü ve Türk ulusu temalarını işlediği “Gençlik Marşı” okuyucu ile buluşmuştur (Altın Yaprak, 15 Aralık 1935, s. 3).

Derginin beşinci sayısında, Vehbi Cem Aşkun’un bayrak teması etrafında Türklük, vatan ve bağlılık gibi yardımcı temaları işlediği “Bayrak” şiirine yer verilmiştir (Altın Yaprak, 1 Ocak 1936, s. 4). Derginin bir başka sayfasında Alphonse Daudet’in “Korniy Ustanın Sırrı” adlı eserinin Türkçe çevirisi yer almıştır (Altın Yaprak, 1 Ocak 1936, s. 9-10).

Derginin altıncı sayısında Fikret Vardarlı’nın kaleme aldığı “Duyuşlar” yazısı “Köylü Köşesi” başlığı altında sunulmuştur. Ulamaca köyünde Yavuz adında bir çocuğunun hayatından kesit sunulan yazıda köy ve köylünün yaşamı kısa bir hikâye ile okura anlatılmıştır (Altın Yaprak, 15 Ocak 1936, s. 6). Yine bu sayıda şiirlere çokça yer verilirken şiirlerin ilki T. Yetkin’in kaleme aldığı ve deniz temasının işlendiği “Deniz” adlı şiir olmuştur. Diğer şiirler ise Ali Ertan’ın “Kırık Kanatlara” ile Sait Kubilay’ın “Köyüm” isimli şiirleridir (Altın Yaprak, 15 Ocak 1936, s. 7, 10). Yine bu sayıda beşinci sayıda başlayan Alphonse Daudet’in “Korniy Ustanın Sırrı” adlı eserinin kalan bölümünün Türkçe çevirisi verilmek suretiyle eserin aktarımı son bulmuştur (Altın Yaprak, 15 Ocak 1936, s. 8).

Derginin yedinci sayısında Vehbi Cem’in “Bir Türk Çocuğu Diyor Ki” başlıklı şiiri ile Ali Ertan’ın “Memedin Mektubu” şiiri okuyucuyla paylaşılmıştır. Kemal Demiray’ın Fransızca’dan çevirdiği “Sağlıca Eski Günler” yazısı ile Mehmed Turhan’ın kaleme aldığı on tane halk mânisi de bu sayıdaki yerini almıştır (Altın Yaprak, 1 Şubat 1936, s. 2-11).

Derginin sekizinci sayısında Vehbi Cem Aşkun tarafından “Atatürk’ün Köyünde Uçak Günü” piyesinden alınan bir manzume paylaşılmıştır. Yine aynı sayfada Sait Kubilay’ın “Göklerin Oğlu” adlı bir şiiri de okuyucu ile buluşmuştur (Altın Yaprak, 15 Şubat 1936, s. 8).

Derginin dokuzuncu sayısında Vehbi Cem Aşkun'un "Halkevleri İçin" başlıklı şiiri Bafra Halkevi'nin yıl dönemine özel olarak yayımlanmıştır. Türklere özgü nazım şekli olan "koşma" örneklerine de yer verilmiştir (Altın Yaprak, 1 Mart 1936, s. 12-13).

Derginin onuncu sayısında beş adet şiire yer verilmiştir. Bunlardan ilki F. Yekta Çubukçuoğlu'nun "Pervanelerin Sesi" adlı şiiridir ve burada Türk çocuğuna öğütler vardır. İkincisi Ş. Çakırsoy'un "Son Ümit" şiiri olup, üçüncü şiir ise Sait Kubilay'ın "Baş Ettik" şiiridir. Bu şiirde Türk ülküsünü içinde barındıran Cumhuriyet fikri işlenmiştir. Dördüncü ve son şiir Y. H. Karamustafa'nın "Kızılay İçin" başlıklı şiiridir ve burada Kızılay'ın Türk kültüründeki yeri konu edinmiştir (Altın Yaprak, 15 Mart 1936, s. 6-8).

Derginin on birinci sayısında şiirleri görmek mümkündür. Nitekim bu şiirlerden "Böyle Yaraşır" isimli şiir Ş. Çakırsoy tarafından yazılmış ve şiir dizelerinde Türklük vurgusu bir at ile özdeşleştirilmiştir. Türk milletinin savaşçı yanını sembolize eden at figürü üzerinden Orta Asya'dan itibaren tüm Türklere çağrı yapan bir dille şahlanma zamanının geldiği vurgulanmıştır. Sait Kubilay tarafından kaleme alınan "Köylere Akın" adlı şiirde ise köye dönüş ve köylülerin yaşayış biçimleri aktarılmış, Cumhuriyetin getirilerinden duyulan memnuniyet dile getirilmiştir. Ne kadar zor olsa da köydeki eski akışkanlıkların yıkılıp devrimin ve Cumhuriyetin gücüyle yeni bir paydada buluşma ülküsü işlenmiştir. Bu sayıda Ahmet Şükrü tarafından derlenen koşmalar da yerini almıştır. Karacaoğlan'dan alınan güzelleme konulu koşmayla halk edebiyatının değerleri hatırlatılırken, Dadaloğlu'ndan alınan koçaklama konulu koşmalarda kahramanlık vurgusu yapılmıştır. Şiirlerin halkın anlayabileceği yalın bir dille kaleme alınmasını da dikkat edilmiştir. (Altın Yaprak, 1 Nisan 1936, s.7-10).

Derginin on ikinci sayısında yine şiirler ön planda olmuştur. Bu şiirlerden Vehbi Cem Aşkun'un "Gelin" adlı şiirinde Türklük ve Atatürk ülküsü üzerinden birlik olmaya çağrı yapılmıştır. Okuyucuya yüce bir ideal uğruna bir arada olup, var gücüyle yurda bayram coşkusu getirme arzusu hissettirilmeye çalışılmıştır. Sait Gürpınar'a ait "Mazı Sesleri" adlı şiirde de şair, doğanın insana huzur veren yanını Mazı ağaçlarını şahit göstererek oldukça sade bir dille anlatmıştır (Altın Yaprak, 15 Nisan, s. 6).

Derginin on üçüncü sayısında ilk olarak Vehbi Cem Aşkun'un "Silvanlı Şaire" adlı şiirine yer verilmiştir. Silvanlı şiirinde bir çoban üzerinden Türk olmanın ve Türk yurdunda yaşamanın güzelliklerini anlatmıştır. Dergi de ikinci olarak Sait Gürpınar'ın

“Akında Türk” adlı şiiri okuyucuyla buluşmuştur. Türklük vurgusunun işlendiği şiir dizelerde, birlikte hareket eden Türklerin önünde hiçbir kuvvetin duramayacağı anlatılmıştır (Altın Yaprak, 15 Mayıs 1935, s.2-5).

Derginin on dördüncü sayısında Cem Aşkun’a ait olan şiirde “Ant” adlı şiire yer verilmiştir. Yazar şiirinde yerli malı kullanmanın önemini, Türk’ün tek dostunun yine bir Türk olabileceği fikrini ve birlik olarak tüm zorlukların aşılabileceği duygusunu işlemiştir. Şiir okuyucu heyecanlandıracak akıcı bir dil ve söylev havası içerisinde yazılmıştır (Altın Yaprak, 30 Haziran 1936, s. 9).

Derginin on beşinci sayısında karşımıza Fevziye Kars tarafından kaleme alınan “Anama” adlı şiir çıkmaktadır. Yazar şiirinde annesinin kaybından duyduğu üzüntüyü, hasret, yalnızlık ve ölüme duyduğu sitemi aktarmıştır (Altın Yaprak, 31 Temmuz 1936, s. 5).

Dergi on altıncı sayısında ilk olarak Sait Gürpınar’a ait olan “Atama” adlı şiiri okuyucu ile buluşturmuştur. Yazar şiirinde Türklerin koşullar ne denli zor olursa olsun bağımsızlığını korumak için her şeyini ortaya koyacağını anlaşılır bir dille aktarmıştır (Altın Yaprak, 31 Ağustos 1936, s. 3). İkinci olarak da Vehbi Cem Aşkun’un “Öğüt” adlı şiiri okuyucu ile buluşturulmuştur. Özgürlük temasının işlendiği şiirde oldukça sade bir dil tercih edilmiştir (Altın Yaprak, 31 Ağustos 1936, s. 8).

Dergi on yedinci sayısında da iki tane şiire yer vermiştir. Bunlardan “Dil Devrimi” adlı şiir Vehbi Cem Aşkun tarafından kaleme alınırken, şiirde Türkçe dünya dillerine kaynak olarak işlenmiş ve Türk kültür varlığının üstünlüğü ele alınmıştır. Bir diğer şiir ise Sait Gürpınar’ın “Köylüm” adlı şiiri olmuştur. Şiirde “‘Dün-Bugün-Yarın’” üçlemesi içerisinde Türk köylüsünün kendisini yoktan var etme mücadelesi gayet sade ve akıcı bir dille dizelere dökülmüştür (Altın Yaprak, 30 Eylül 1936, s. 2-6). Yine bu sayıda dağ köylerinden derlenen anonim “Maniler”e yer verilmiştir. Halk kültürünü ve konuşma dilini yansıtan bu manilerde sevgiliye duyulan aşk ve özlem temaları ağır basmaktadır (Altın Yaprak, 30 Eylül 1936, s. 13).

Derginin on sekizinci sayısında da önceki sayılarda olduğu gibi şiir ön planda olmuştur. Bu şiirlerden Vehbi Cem Aşkun tarafından kaleme alınan “Kutlu Gün” adlı şiirde, Atatürk Cumhuriyeti’ne duyulan bağlılık halkın anlayabileceği günlük konuşma diliyle işlenmiştir. A.Ç tarafından kaleme alınan “Özlem” adlı şiirde, sevgilinin

dönmeyişinin şairin ruhunda açtığı derin yaralar anlatılmıştır. Sait Gürpınar'a ait "29 Birinci Teşrin" adlı şiirde, eski rejimini yıkılıp yeni rejimin doğuşu üzerinde durulmuştur. Dizelerde Türklük ve bağımsızlık temaları ön planda tutulmuştur. Yazar, "Güçlü Bir Devrim" adlı başlıklı şiirinde de Cumhuriyet'in getirdiği yenilikleri coşkun bir dille okuyucuya aktarmıştır. Ş. Çakırsoy ise "Saygılar Sana" isimli şiirinde, yeni rejimin ulusun talihini tümden değiştireceğine olan inancından bahsetmiştir. Ayrıca bu sayıda "Derlemeler" başlığı altında dağ köylerinden derlenen ve sevgiliye duyulan özlemin işlendiği dörtlüklere yer verilmiştir (Altın Yaprak, 29 Ekim 1936, s. 2-24). Yine bu sayıda Vehbi Cem Aşkun tarafından yazılan "Türk Devrimi" adlı üç bölüm üç perdeden oluşan ulusal piyes okuyucu ile buluşmuştur. Diğer sayılarda da yayımlanmaya devam edecek olan bu piyeste Cihan harbinden sonra Türkiye'nin panoramasını ve Türk devrimlerini konu edinmiştir (Altın Yaprak, 29 Ekim 1936, s. 28-29).

Derginin on dokuzuncu sayısında da birçok şiire yer verilirken Vehbi Cem Aşkun tarafından yazılan "Şehit Eribeye Ağıt" başlıklı şiirde, Eribe'nin kaybından duyulan derin üzüntü dile getirilmiştir. "Dönenler" başlıklı şiirinde ise şair, derin bir ümitsizlik temasını işlemiştir. "Sana Geliyoruz" başlıklı şiirde Halil Aytekin, Antakya gençliğine seslenmiş, yeniliğe ve özgürlüğe kanat açan Türk milletinin duygularından söz etmiştir. Halil Aytekin "Yıldızlar" adlı şiirinde de sade bir dille pastoral temaları işlemiştir. Sait Gürpınar, "Genç Arkadaş" başlıklı şiirinde Türk gençlerine seslenmiş ve hür yaşama tutkusu ile göklere hâkim olma arzusunu doğal bir söyleyişle dile getirmiştir. "Güçlü Bir Devrim" isimli şiirinde de Türklerin diğer medeniyetlere birçok konuda öncülük ettiğine vurgu yapmıştır (Altın Yaprak, 30 Kasım 1936, s. 2-15).

Derginin yirminci sayısı önceki sayılarda olduğu gibi şiirin çokça yer bulduğu bir sayı olmuştur. Bu şiirlerden "Kubilay" adlı şiir, Salih Zeki Aktay tarafından mesnevi nazım biçimiyle yazılmış ve şair şiirinde, genç Türkiye Cumhuriyeti'nin tanık olduğu önemli olaylardan biri olan Kubilay olayından duyduğu üzüntüyü aktarmış ve onun ülküsünün cumhuriyetçi vatanperverler tarafından yaşatılacağı duygusunu işlemiştir. Vehbi Cem Aşkun'a ait olan "Bugün" adlı şiirde, saltanatın eleştirilmesi ve Cumhuriyetin övülmesi söz konusu olmuştur. "Yayla Dilberi" adlı şiir Sait Gürpınar tarafından kaleme alınırken şiirde, aşk teması yoğun bir lirizmle okura sunulmuştur. "Mignon" adlı şiir ise Volfgang Ghöte'nin "Vilhelm Meister" adlı kitabından alınmıştır. K. Demirkan tarafından Türkçeye çevrilen şiirde, İtalyan bir kız olan Mignon'un kaçırılması hikâyesi,

Migno'nun kendisini kurtaran kişiye ve yaşadığı yurda duyduğu özlem anlatılmak suretiyle yurt sevgisi ve milli hisler ön plana çıkarılmıştır. Bu sayıda yer alan son şiir ise Sefer Aytekin'in tarafından yazılan "Mendil" isimli şiir olmuştur. Şair şiirinde mendili insanın bir dert ortağı şeklinde sembolize edip, lirik bir anlatımla okuyucuya sunmuştur (Altın Yaprak, 31 Aralık 1936, s. 4-14).

Derginin yirmi birinci sayısında yer verilen şiirlerden "Şair Mehmet Akif" başlıklı şiir Vehbi Cem Aşkun tarafından kaleme alınmış ve yazar şiirinde, Mehmet Akif Ersoy'un ölümünden duyduğu üzüntüyü dile getirmiştir. Mehmet Akif'in islamcı ve milliyetçi yönünü vurgulayarak söylemlerindeki kudretinden övgüyle söz etmiştir. Şairin kaleminden dökülen İstiklal Marşı'nı Türk milletine bırakılmış yüce bir miras olarak değerlendirmiştir (Altın Yaprak, 31 Ocak 1937, s. 4). Vehbi Cem Aşkun,un "Gönül" başlıklı şiirinde ise ömründeki gönül kırgınlıklarını sade bir dille anlatmıştır. Sait Gürpınar'ın "Yayla Kızı" isimli şiirinde ise sevgili portresi okura detaylı olarak sunulmuştur. "Yunus Emre'ye" adlı şiir, S. Aytekin tarafından kaleme alınırken şair dizelerinde "Yanık Pirim Yunus Emrem" diye seslendiği ozana duyduğu özlemi tıpkı Yunus gibi arı bir Türkçeyle aktarmıştır. Sait Gürpınar "Güçlü Bir Devrim" adlı şiirinde Türk dilinin ve soyunun üstünlüğünü edebi sanatlar yardımıyla okuyucu ile buluşturmuştur. "Dalgalar" adlı şiir K. Demirkan tarafından kaleme alınırken, Cihat Varol'un "Maniler" başlıklı yazısında aşk ve doğa temaları sade bir dille işlenmiştir (Altın Yaprak, 31 Ocak 1937, s. 9-13).

Derginin yirmi ikinci sayısında yayımlanan şiirlerden Mustafa Seyit Sütüven'e ait "Şıpşıp" adlı şiirde, Edremit civarındaki şıpşıp ismindeki mabed ile ilgili duygular ve düşünceler okuyucuyla buluşturulmak istenmiştir. "Antakya İçin" adlı şiir S. Aytekin tarafından kaleme alınırken, şiirde Antakya'nın anavatana katılma sürecine değinilmiştir. "Hatay Bayramı" adlı şiir Sait Gürpınar tarafından yazılırken, şiirde Hatay'ın Anavatana katılma süreci işlenmiş, katılma sonrası oluşan coşku ve mutluluk okuyucuya aktarılmıştır. Sait Gürpınar "Efem" isimli şiirinde de hayat ile ilgili öğütlerine ve duygularına yer vermiştir (Altın Yaprak, 28 Şubat 1937, s. 8-20).

Derginin yirmi üçüncü sayısında yer alan şiirlerden "Derlemeler" başlıklı şiire baktığımızda yazar isminin yer almadığı ve şiirinin nasihat niteliği taşıdığı görülmektedir. S. Aytekin'in "Denizde Fırtına Var" isimli şiirinde deniz teması işlenmiştir. Sait Gürpınar'ın "Türkmen Kızı" ve "Menba" şiirlerine baktığımızda Türkmen Kızı şiirinin

lirik tarzda yazıldığı ve Türkmen kızına beslenen aşkın anlatıldığını görülmektedir. Menba şiirinde ise su teması akıcı ve yalın bir Türkçe ile aktarılmıştır (Altın Yaprak, 31 Mart 1937, s. 4-15).

Derginin yirmi dördüncü sayısında da şiir çalışmalarına çokça yer verilmiştir. Bu şiirlerden Sefer Aytekin'in "Bir Deniz ki" adlı şiiri coşku ve heyecan uyandıran bir manzume niteliğindedir. Buna karşılık şair "Darlık" adını taşıyan şiirinde karamsar bir üslup kullanmıştır. Vehbi Cem Aşkun'un "Koca Sinan" isimli şiirinde Türk ulusunun yüce kudretiyle yetişmiş Mimar Sinan kaleme alınmıştır. Sait Gürpınar'ın "Gönül" şiiri gönül teması üzerinden dörtlükler halinde oluşturulmuş ve lirik tarzda yazılan şiirde edebî estetik kaygısı gözetilmemiştir. Bu sayıda yer verilen anonim niteliğinde şiirlerden "Dalgalar" şiirinde, dalgaların hiddeti ile insanların duygusu benzetilmiştir. "Anam" manzumesi kaybedilen annenin ardından yakılan ağıt gibidir ve anneliğin değeri yüceltilmiştir. "Emine" şiiri ise lirik tarzda yazılmıştır. Şiirlerin dışında yer verilen başka bir çalışma ise A. Çörüş'ün "Büyük Şairin Ölümü" başlıklı yazı olmuştur. Yazar burada Türk Edebiyatı'nın önemli isimlerinden usta şair Abdülhak Hamit Tarhan'ın vefatından duyulan üzüntüyü işlemiş ve onun ölümsüzlüğünü vurgulamıştır (Altın Yaprak, 30 Nisan 1937, s. 2-12).

Derginin yirmi beşinci sayısında üç tane şiire yer verilirken, bu şiirlerden "Akşam Garibliği" adlı şiir Ayşe Görüş tarafından kaleme alınmış ve şiirde, gece kavramının şairde yarattığı duygular aktarılmıştır. Vehbi Cem Aşkun'un "Gönül" isimli şiirinde pişmanlık ve kırgınlık duygularının yoğunluğu ile yaşamın zor yönlerine değinilmiştir. Yine aynı şairin "Kara Bahtım" isimli şiirinde, sitemkâr dizeler okuyucuyla buluşturulmuştur (Altın Yaprak, 31 Mayıs 1937, s. 2-16).

Derginin yirmi altıncı sayısında da şiirlere yer verilmeye devam edilmiştir. Bu şiirlerden "Çocuk" şiiri Sait Gürpınar'a ait olup, şiirde çocuk teması sade bir dille kaleme alınmıştır. Vehbi Cem Aşkun'un Kazım Uzel'e yazdığı "Sarışın Güzel Kadın" şiir ise lirik tarzda yazılan bir şiirdir. Kemal Güneş'in "Çoban" şiiri ise pastoral tarzda yazılan bir şiir olarak karşımıza çıkmaktadır (Altın Yaprak, 30 Haziran 1937, s. 2-6). Bu sayıda Dr. Nuri Dicitcioğlu'nun Bafra gençlerine ithafken yazdığı "Rüya" isimli çalışmada kendisine yer bulmuştur. Burada yazar Türk ulusunun yüceliğini kendi rüyası üzerinden aktarmıştır (Altın Yaprak, 30 Haziran 1937, s. 3-6). Bunun dışında yatılı mektepte okuyan

bir çocuğun anısının paylaşıldığı ve Şakir Ziya'nın kaleme aldığı "Niyet Şekeri" isimli hikâye de okuyucu ile buluşturulmuştur (Altın Yaprak, 30 Haziran 1937, s. 10-12).

Derginin birlikte yayımlandığı yirmi yedi ve yirmi sekizinci sayısında ise birçok edebi çalışmaya yer verilmiştir. Bu çalışmalardan "Münakkid Buhranı" başlıklı eseri Vehbi Cem Aşkun kaleme almış ve yazıda edebiyatımızda o dönem itibariyle gelişmemiş olan tenkit türü konu alınmıştır. Yazarın "Türksün Arkadaş" isimli şiirinde ise Türklük teması işlenmiştir. Ayrıca bu sayıda Sefer Aytekin'in "Dağ Pınarı", Sefer Aytekin'in "Toprağa Dönüş" ve Cudi Sezener'in "Derenin Taşlarında" başlıklı şiirleri de okuyucu ile buluşturulmuştur. Bu şiirlerde bahar ayının doğaya kazandırdığı yenilikler, kâinatın kusursuz düzeni ve canlı yaşamının sonu gibi konulara temas edilmiştir (Altın Yaprak, 31 Ağustos 1937, s. 1-20).

Derginin yirmi dokuzuncu sayısında ise Basri Gocul'un "Övgüleme", Sefer Aytekin'in "Sürgün", Vehbi Cem Aşkun'un "Dokunmayın" başlıklı şiirlerine yer verilmiştir. "Övgüleme" başlıklı şiirde bir efenin kahramanlığı ve yiğitliği coşkulu bir şekilde övgülerle anlatılmıştır. "Sürgün" şiirine baktığımızda yalnızlık konusu işlenmiş ve çevresi tarafından unutulduğunu düşünen şairin karamsar ruh hali anlatılmıştır. Yine "Dokunmayın" adlı şiirde, kişilerin içinden gelen duygulara müdahale etmeden özgürce yaşamaları gerektiği vurgulanmıştır (Altın Yaprak, 30 Eylül 1937 s.7-12)

4.2.3. Tarih ile İlgili Yazılar

Altın Yaprak Dergisi'nde tarih üzerine yayımlanan ilkyazı Şinasi Önal tarafından kaleme alınan "Bafra Bilgisi" başlıklı yazı olmuştur. Derginin yedinci sayısından itibaren okuyucuyla buluşan bu yazıda Bafra'nın geçmişine ait bilgilere yer verilmiştir. Yazar seri olarak devam ettireceği çalışmasının ilk bölümünde Bafra tarihinin çok eskiye dayandığı üzerinde durmuştur. İlk çağlarının bilinmemesinden dolayı Amazonlar hakkındaki mitolojik yazılardan yola çıkılarak Bafra Tarihi hakkında daha doğru bilgilere ulaşılabileceğine dikkati çekmiştir. Bölgede M.Ö. 7.yüzyılda "Togayitler" diye bir kavmin hâkim olduğundan bahsetmiştir. Yine bu dönemde Fenikelilerin Karadeniz'de gemilerle dolaştığına ve Bafra'yı keşfedip bu coğrafyada hüküm sürmüş olabileceğine değinmiştir. Ayrıca Yunanlıların Anadolu'ya hâkim olduğu dönemde bölgede birbirleriyle savaşan grupların bulunduğunu ve bunlardan "Punt" adındaki grubun Samsun coğrafyasına hâkim olduğunu yazmıştır. O dönemde Bafra'nın Puntlara ait bir

şehir olduğunun bilindiği ve buradaki Punt hâkimiyetinin bölgenin Romalıların eline geçmesiyle son bulduğunu ifade etmiştir (Altın Yaprak, 1 Şubat 1936, s.4-5).

Derginin sekizinci sayısında Şinasi Önal'ın kaleme aldığı yazının devamına yer verilmiştir. Şinasi Önal, bu yazısında Bafra coğrafyasının Romalıların kontrolünden İranlılara onlardan tekrar Romalılara, daha sonra Araplara ve son olarak Türklerin eline geçtiğine değinmiştir. Türklerin buraya gelmesiyle birlikte Bafra'da sırasıyla Selçuklular, İlhanîler, Candaroğulları ve Osmanlı Devleti'nin hüküm sürdüğünü ifade etmiştir. Osmanlı Devleti'nin dağılma döneminde Karadeniz'deki Rumların bölgede Pontus Rum Devleti kurmak için girişimlerde bulunduğunu ve bu teşebbüse Bafra'da ki Rumların da destek verdiğinden bahsetmiştir. Rumların Türklere karşı büyük bir katliam başlattığı acı dolu günlerin Mustafa Kemal Paşa'nın başlattığı bağımsızlık meşalesi ile son bulduğunu ve Bafra halkının rahat bir nefes aldığını dile getirmiştir. Şinasi Önal yazısının sonunda Bafra'daki tarihi eserleri değerlendirmiş, bunları lahit, farklı dönemlere ait mezar, türbe ve camii olarak sınıflandırmıştır (Altın Yaprak, 15 Şubat 1936, s. 4-5).

Altın Yaprak Dergisi'nde tarih üzerine yayımlanan ikinci yazı Mahmut Üstüner'in "Bafra Tarihi Araştırmaları" başlıklı yazısı olmuştur. Derginin dokuzuncu sayısından itibaren yer verilmeye başlayan yazının bu bölümünde, Bafra'nın Canik bölgesinde önemli bir yer olduğu ve bu durumu anlamak için bölgenin geçmişinin incelemesi gerektiği vurgulanmıştır. Bafra'da farklı hükümdarlıklar ve devletlerin hüküm sürmesi nedeniyle bölge hakkında çok sayıda esere ulaşılacağına dikkati çekmiştir. Yazar daha sonra da Bafra bölgesinde hüküm süren devletlerin yaşam tarzlarını ve geçim kaynakları hakkında bilgi vermiştir (Altın Yaprak, 1 Mart 1936, s. 6-7).

Mahmut Üstüner'in "Bafra Tarihi Araştırmaları" konulu yazısı derginin onuncu sayısında da devam etmiştir. Bu bölümde "Bafiros" limanı hakkında bilgi verilmiş, limanın önemi ve büyüklüğünden bahsedilmiştir. Bölgede hüküm süren Kapadokyalılar, İraniler, Büyük İskender Devleti, Romalılar ve Bizanslılar üzerinde durulmuş, yöneticilerin bilgileri tasnif edilmiş ve yazının sonunda Bafra'nın Bizans döneminde öneminin artığı ifade edilmiştir (Altın Yaprak, 15 Mart 1936, s. 4-5).

"Bafra Tarihi Araştırmaları" konulu yazı derginin on birinci sayısında da yer almıştır. Bu bölümde Selçuklu döneminde Pont bölgesi olarak adlandırılan yerin hangi seferler sonucu ele geçirildiği, Danişmendilerin bölgeye ne zaman egemen olduğu ve

hüküm sürdükleri yerler hakkında okuyucu bilgilendirilmiştir. Yazar Samsun bölgesinde hüküm süren devletlerle ilgili doğru tespitlerde bulunmak için tarihi eserlerin incelemesinin gerektiğini ifade etmiştir (Altın Yaprak, 1 Nisan 1936, s.4-5).

Derginin on ikinci sayısında da Mahmut Üstüner'in "Bafra Tarihi Araştırmaları" konulu yazısına devam edilmiştir. Bu bölümde Selçuklu Devleti'nin bölgede hüküm sürdüğü zamanlarda Bafra'nın Amasya Beyi'nin hükmünde olduğundan bahsedilmiştir. Bafra'da İlhanı Devleti'nin hüküm sürdüğü dönemle ilgili bilgiler verilmiş ve daha sonra bölgenin Osmanoğulları'na geçtiğini belirtmiştir (Altın Yaprak, 15 Nisan 1936, 4-5).

Derginin önceki sayılarında neşredilen "Bafra Tarihi Araştırmaları" başlıklı yazıya on üçüncü sayıda da yer verilmiştir. Yazar bu bölümde Bafra'da Fenikelilerin ve İyonyalıların hüküm sürdüğü dönem de liman ve ticaret iskelesi olarak kullanılan bölgenin yıkılıp dağıldığı ve bunlara ait sadece mermer kalıntılarının kaldığını belirtmiştir. Asar ve Kapuya bölgesindeki mağaraların fiziksel özellikleri konusunda da okuyucuya bilgi vermiştir (Altın Yaprak, 15 Mayıs 1936, s. 3-5).

Mahmut Üstüner "Bafra Tarihi Araştırmaları" konulu yazısına derginin on dördüncü sayısında da devam etmiştir. Yazarın önceki sayıda işlediği mağaraların konumu ve fiziksel özellikleri konusuna burada da yer vermiştir. Yazar, Bafra'nın Kabaçukur, Sohuçukuru, Tependelik ve Martıkale bölgelerinde yapılan incelemeler sonrasında kale ve mağara kalıntılarının ortaya çıktığından bahsetmiştir. Ayrıca bölgedeki kilise ve mezarlar hakkında okuyucuyu bilgilendirmiştir (Altın Yaprak, 30 Haziran 1936, s. 3-4).

Derginin on beşinci sayısında da "Bafra Tarihi Araştırmaları" başlıklı yazı yayımlanmaya devam etmiştir. Yazar bu bölümde kaleme aldığı metnin ikinci kısmına başladığını okurlarına duyurmuştur. Kızılırmak'ın döküldüğü yerin her iki kısmında çok verimli arazilerin olduğundan bahsetmiş ve bu bölgeye yakın "Göründü" isimli bir köyün pazarlar sayesinde ün kazandığını belirtmiştir. Bafra için tarih boyunca Bavra, Bağra, Bafira, Bafiros gibi isimlerinin kullanıldığını belirterek bu isimleri tarihsel metotlarla açıklamaya çalışmıştır (Altın Yaprak, 31 Temmuz 1936, s. 3-4). Yine bu sayıda tarih üzerine yayımlanan üçüncü yazı olarak çıkan "Esnaflığın Tarihçesi" adlı yazıda ise tarihteki ilk esnaflara, fabrikaların kuruluşuna ve ticaretin yaygınlaşmasıyla esnaflık zincirinin gitgide zayıflamasına değinilmiştir. Selçuklulardan miras kalan Ahilik

teşkilatının Osmanlı Devleti'nde Lonca teşkilatına dönüştüğü ifade edilmiştir (Altın Yaprak, 31 Temmuz 1936, s. 12).

"Bafra Tarihi Araştırmaları" başlıklı derginin on altıncı sayısında yer almaya devam etmiştir. Yazar bu bölümde, Bafra'nın kuzeyinde bulunan türbe mevkii diye adlandırılan yerde Emirza Bey ve ailesine ait bir türbeden bahsetmiştir. Türbenin yapısal özelikleri, çevresinde bulunan mezarlar ve mezar taşı yazılarına ait bilgiler verilmiştir. Daha sonra da Bafra'da bulunan tarihi eser olarak adlandırabileceğimiz taş köprü, hamam, su yolları, mağara ve tarihi katıntıları bölgesel olarak sınıflandırmıştır (Altın Yaprak, 31 Ağustos 1936, s. 6-7). Yine bu sayıda "Esnaflığın Tarihçesi" başlıklı yazıya da yer verilmiş ve bu bölümde İstanbul esnaflarının tarihi aktarılırken o dönemde yapılan sayıma göre esnaf gruplarının tasnifi paylaşılmıştır. Esnaflara edilen nasihat okuyucuya birebir aktarılmış ve yolsuzluk yapan esnafın Lonca'dan alacağı cezalardan bahsedilmiştir. Yazar son olarak da Osmanlı döneminde kültür, musiki, ahlak ve birçok konudaki ikilikten Cumhuriyet sayesinde kurtulan yüce Türk milleti fertlerinin hiçbir sınıf ayrımı olmaksızın sanat ve ticaretin her çeşidiyle uğraşabilmesinden duyduğu sevinci aktarmıştır (Altın Yaprak, 31 Ağustos 1936, s. 13-14).

"Bafra Tarihi Araştırmaları" konulu yazı on yedinci sayıda da devam etmiştir. Mahmut Üstüner bir önceki sayıda bahsettiği Hızır ve Emirza Bey türbesine ait bilgi vermeyi sürdürmüştür. Türbe şekil ve biçim yönünden ele alınırken, türbe çevresinde, Alaçam istikametinde ve Vezirköprü istikametinde bulunan tarihi eserler hakkında bilgi verilmiştir. Son olarak da Osmanlı Devleti zamanında bölgede görev yapmış valilerin isimlerini okuyucuyla paylaşmıştır (Altın Yaprak, 30 Eylül 1936, s. 7-8).

Derginin önceki sayılarında olduğu gibi on sekizinci sayısında da "Bafra Tarihi Araştırmaları" yerini almıştır. Mahmut Üstüner bu bölümde Meşrutiyet döneminin yenilikleri olarak Bafra'da hükümet binasının, askeri kışlaların ve mekteplerin yenilendiğinden bahsetmiştir. Hemen akabinde ise Meşrutiyet döneminden sonra yurdun her yerinde savaşların meydana geldiği üzerinde durmuş, bu savaşların sonucunda Bafra halkının düştüğü kötü durumu ve bölgede kalan yurttaşların mücadelesini aktarmıştır. Yine bu sayıda yer alan ve derginin tarih üzerine yayımlanan dördüncü yazısı olarak çıkan yazı ise Dr. Necmettin Divitçioğlu tarafından kaleme alınan "Zalim Temurlenk" adlı makale olmuştur. Biyografik bir bakış açısıyla tarihte bir yolculuk yaptıran bu makale de Timur'un zulümleri aktarılmıştır. Tarihte adı vahşi, hunhar ve zalim sözcükleriyle anılan

Timur'un bilinmeyen yönlerine dikkat çeken yazar onun şaireliğine, adil yanına ve Türklük şuuruna atıfta bulunmuştur. Tarihte Türk nasyonalizminin yıkıcısı olarak anılmasının büyük bir algı yanıltması olarak bilinçli bir şekilde yapıldığının altını çizmiştir (Altın Yaprak, 29 Ekim 1936, s. 12-18).

"Bafra Tarihi Araştırmaları" başlıklı yazı derginin on dokuzuncu sayısında da devam etmiştir. Bu bölümde yazar I. Dünya savaşı döneminde Bafra ve çevresinde bulunan Rumların Türk halkına yaptıkları baskı ve zulümleri anlatmıştır. Pontus devleti kurma hayalı olan Rum çetelerinin kendi içlerinde örgütlenerek yolları kestiğinden ve köylere baskınlar yaparak halkı hunharca katlettiğinden bahsetmiştir (Altın Yaprak, 30 Kasım 1936, s. 7-8).

Derginin yirminci sayısında da Mahmut Üstüner'in "Bafra Tarihi Araştırmaları" başlıklı yazısı her zaman olduğu gibi yerini almıştır. Yazar bu bölümde bir önceki yazısında kaleme aldığı Pontus Rum çetelerinin Türk halkına yaptığı işkenceleri anlatmayı sürdürmüştür. Katliamdan nasibini alan köyleri konumlarına göre Çağşur, Sarpun, Koşaca, Kuşkayası, Sarıköy, Engiz, Hecinli, Karaköy, Mermer ve Kasnakçı olarak sıralamıştır. Son olarak da halkın bu zulme sabrettiğini "Bir yay gibi gerilen sinirlerin ok atıcının tetiğini çekmesini" beklediğini belirterek yaşanan olaylarda vatandaşın duygusunu dile getirmiştir (Altın Yaprak, 31 Aralık 1936, s. 9-10).

"Bafra Tarihi Araştırmaları" başlıklı yazı derginin yirmi birinci sayısında da yayımlanmaya devam etmiştir. Lakin bu bölümde yeni bir konuya temas edilmemiş ve Mahmut Üstüner'in kaleme aldığı yazılarla ilgili, Millî Mücadele döneminde büyük hizmetleri geçen Bafra Halkevi'nin ilk başkanı Mustafa Önder tarafından Bafra Halkevi'ne gönderilen mektuba yer verilmiştir. Mustafa Önder mektubunda Bafra tarihi konusunda yapılan araştırmalarla ilgili destekle bulunamadığının üzüntüsünü dile getirmiştir. Daha sonra da geçmiş sayılardan itibaren devam eden çalışmalarının ehemmiyetini ifade etmiş ve Mahmut Üstüner'e övgülerde bulunarak başarısını kutlamıştır (Altın Yaprak, 31 Ocak 1937, s. 5-6).

Dergi yirmi ikinci sayısında tarih üzerine yayımlanan beşinci yazı olan "Hatay Zaferi" başlıklı makaleye yer vermiştir. İ. O. Çörüş tarafından kaleme alınan metinde, Hatay'ın Türkiye'ye katılması gerekliliği, Hatay'ın Anavatan'a katılma süreci ve bu süreçte yaşanılanlar okuyucuya aktarılmış olup, Mustafa Kemal Atatürk'ten övgüyle söz

edilmiştir. Yine bu sayıda derginin önceki sayılarında neşredilen Mahmut Üstüner'in "Bafra Tarihi Araştırmaları" başlıklı yazısı da yer almıştır. Yazar bu bölümde Millî Mücadele döneminde Bafra'da faaliyet gösteren derneklerden ve onların toplantılarından bahsetmiştir (Altın Yaprak, 28 Şubat 1937, s. 7-10).

"Bafra Tarihi Araştırmaları" başlıklı yazı derginin yirmi üçüncü sayısında da yer almaya devam etmiştir. Mahmut Üstüner bu bölümde, Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin Karadeniz bölgesindeki çalışmaları ve vatan savunmasının kudreti üzerinde durmuştur. Kuvâ-yi Milliye ruhun ortaya çıkmasıyla birlikte işgal güçlerinin Samsun ve Bafra'dan çekildiğini, Pontus Rum çetelerine de düzenli ordu güçleriyle müdahale edildiğini ve başarı kazanıldığını bildirmiştir (Altın Yaprak, 31 Mart 1937, s. 7-9).

Derginin yirmi dördüncü sayısında "Bafra Tarihi Araştırmaları" başlıklı araştırma yazılarına devam edilirken ilk olarak da 15. Fırka Komutanı Şefik Avni'nin hazırlamış olduğu "Küçük Harpler Hakkında Talimat" adlı esere yer verilmiştir. Derginin tarih üzerine yayımladığı altıncı yazı olan bu eserde savaş sırasında yapılması ve uyulması gereken kurallar okura anlatılmıştır (Altın Yaprak, 30 Nisan 1937, s. 6-7).

Dergi yirmi beşinci sayısında I. Oğuz Çörüş'ün kaleme aldığı "19 Mayıs" başlıklı yazıya yer vermiştir. Aynı zamanda derginin tarih üzerine yayımladığı yedinci yazı olan bu metinde 19 Mayıs 1919'un öneminin okuyucuya aktarılması amaçlanmaktadır. Yazıda Mustafa Kemal Paşa'nın 19 Mayıs'ta Samsun'a ayak basmasıyla başlayan Millî Mücadeleyi zorunlu kılan koşullara değinilmiş, Mustafa Kemal Paşa'nın yüklendiği misyon ve kişiliğinden övgüyle bahsedilmiştir. Yazar, 19 Mayıs gününün Türk gençliğene ve spora adanmasını, çünkü kurucu fikirlerin gençliğe emanet edildiği ve gençliğin bu emanete sahip çıkmak için zihnen ve bedenen güçlü olması gerektiği üzerinde durmuştur. Bu bağlamla Cumhuriyet-gençlik-spor üçgeninin okuyucu zihninde kalıcı olması gayesi güdülmüştür. Yine bu sayıda Mahmut Üstüner'in "Bafra Tarihi Araştırmaları" konulu yazısı her zamanki gibi yerini almış ve bu bölümde Müdafaa-i Milliye teşkilatına dahil olan oymakların vazifelerine ait talimatlara yer verilmiştir (Altın Yaprak, 31 Mayıs 1937, s. 3-7).

Derginin yirmi yedi ve yirmi sekizinci sayılarının birlikte neşredildiği sayıda ise Ş. Alışık'ın kaleme aldığı "Vaz'ıtakvim ve Menşeitevarih Risalesinden Bir Parça" başlıklı metine yer verilmiştir. Derginin tarih üzerine yayımladığı sekizinci yazı olan bu metinde,

Türklerin kullandığı eski takvimlerden bahsedilmiş ve birbirinden etkilenen medeniyetler konu edinmiştir (Altın Yaprak, 31 Ağustos 1937, s. 4)

Derginin yirmi dokuzuncu sayısında ise "Büyük Tarih Kurultayı" başlıklı yazıda, 20 Eylül 1937'de Dolmabahçe Sarayında icra edilen II. Türk Tarihi Kurultayı müzakerelerinin halkevinin hoparlörüyle halkla paylaşıldığı ifade edilmiştir (Altın Yaprak, 30 Eylül 1937, s. 16).

4.2.4. Millî Günler ve Kutlamalarla ile İlgili Yazılar

Altın Yaprak Dergisi ilk sayısından itibaren millî günler ve bayramlar ile alakalı yazılara yer vermiş ve bu yazılar genellikle millî günlerin denk geldiği zaman dilimi içerisinde yayımlanmıştır. Bu bağlamda derginin ilk sayısında F. Yekta Çubukçu, "Ulusun Eşsiz Töreni" başlıklı yazısına yer verilmiş ve burada yazar, on iki yıl önce kurulan Türkiye Cumhuriyeti'ne övgüler sunmuştur. Cumhuriyeti "Türk değişiminin ve kurtuluşunun özü" olarak tanımlamış ve yazısının sonunda Türk gençlerine, "*Türk genci: bütün sinende taşan, benliğini saran ve seni Türk olduğun için övündüren bu bayramı kutlarken sesinin yettiği kadar sevincini duyur, bayram et kardaş*" diye öğütte bulunmuştur (Altın Yaprak, 29 Ekim 1935, s. 5). Dergi yine bu sayısında halkı hükümet konağında düzenlenecek olan Cumhuriyet Bayramı balosuna davet etmiş, bayram programının içeriğine dair bilgileri aktarmıştır (Altın Yaprak, 29 Ekim 1935, s. 15).

Dergi ikinci sayısında Cumhuriyet Bayramı'nın Bafra'da coşkulu bir şekilde kutlandığından bahsetmiş, bayramın üç gün boyunca devam ettiğini ve herkesin kutlamalardan memnun kaldığını okuyucularıyla paylaşmıştır (Altın Yaprak, 15 Kasım 1935, s. 10).

Dergi on üçüncü sayısında "Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" başlıklı yazısında, yurdun her köşesinde olduğu gibi Bafra'da da bayramın gurur ve sevinçle kutlandığını ifade etmiştir. Okulların ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun bayramla ilgili hazırlamış olduğu gösterilerin şehirde uyandırdığı coşku anlatılmıştır (Altın Yaprak, 15 Mayıs 1936, s. 18).

Derginin on dördüncü sayısında F. Yekta Çubukçuoğlu tarafından yazılan "19 Mayıs" adlı metne yer verilmiştir. 19 Mayıs'ın Samsun için bir devrimin başlangıcı olduğuna ve saltanatı yerle bir eden Cumhuriyetin ayak seslerinin en yakından buradan

işitildiğine değinmiştir. Yazar metnini Türk milletin 19 Mayıs ruhuna bağlılığını ilelebet sürdüreceğine olan inancını vurgulayarak sonlandırmıştır (Altın Yaprak, 30 Haziran 1936, s. 6).

Derginin on beşinci sayısında "Montrö Zaferi Şehrimizde Nasıl Kutlandı" başlıklı bir makale yer alırken, bu metinde 20 Temmuz 1936'da imzalanan Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin Bafra'da uyandırdığı yankılar kaleme alınmıştır. Sözleşmenin önemi halka anlatılmıştır (Altın Yaprak, 31 Temmuz 1936, s. 16).

Derginin on altıncı sayısında "30 Ağustos" başlıklı yazıda, Türk'ün adını tarihe altın harflerle yazdırdığı bu şanlı zafer, halkın mücadele arzusu ve sarsılmaz ümidi okuyucuya büyük bir coşkuyla aktarılmıştır (Altın Yaprak, 31 Ağustos 1936, s. 1). "Zafer Bayramı Nasıl Kutlandı" başlıklı metinde ise ilçede düzenlenen Zafer Bayramı kutlama töreninin heyecanından bahsedilmiştir. Bafra halkının yoğun ilgili gösterdiği törende, günün anlam önemi belirten konuşmaların yapıldığı, öğrenciler eşliğinde şiirler okunduğu ve ilçedeki yetkili kişiler tarafından söylev verildiği belirtilmiştir. Büyük Zafer onuruna CHP tarafından askerlik şubesinde bir balo tertip edildiği de ifade edilmiştir (Altın Yaprak, 31 Ağustos 1936, s. 14).

Derginin on yedinci sayısında "Dil Bayramı" adlı yazı editör tarafından kaleme alınırken, bu metinde Dil inkılabının dördüncü yılında Cumhuriyetin hızlı yükselişiyle beraber devrimin insanlar üzerindeki etkileri anlatılmıştır. Dil inkılabı diğer tüm inkılapların temeli olarak görülmüş ve milli dil şuuruna sahip fertlerin her alanda başarılı olabileceği vurgulanmıştır. Bu sayıda yine İ. Oğuz tarafından Dil kurultayında yapılan konuşma okurla paylaşılmıştır. İ. Oğuz konuşmasında Türk tarihine kazandırılan tüm diğer şerefli günler gibi 26 Eylül 1936 tarihindeki Dil Bayramın da tarihteki yerini aldığını dile getirmiştir. Atatürk'le başlayan altın devrim çağının ve Türk'ün özüne ulaşma çabasının 1932 yılında kurulan Türk Dil Kurumu ile somut bir hal aldığına değinmiştir. Bundan sonraki tüm kurultayları Türk dilinin ve Türk medeniyetinin bir zaferi olarak saydığını, Atatürk'e beslediği saygı ve şükranın tüm bu devrimler ışığında günden güne arttığını ifade ederek sözlerini sonlandırmıştır (Altın Yaprak, 30 Eylül 1936, s.1-4).

Dergi on sekizinci sayısında okurları "Cumhuriyet" başlıklı yazıyla karşılamıştır. Editör imzalı bu yazıda, Cumhuriyetin 13. yıldönümünde de bu rejime duyulan sarsılmaz

inanç coşkulu cümlelerle okura aktarılmıştır. Türk milletinin benimsediği cumhuriyet rejiminin onu hak ettiği mertebeye ulaştıracak en aydınlık yol olduğunun altı çizilmiştir. 13 yıllık cumhuriyet, on üç yaşında gözü pek, yenilikçi, Türklük şuuruyla dolu ve Atatürkçü çizgide bir çocukla sembolize edilmiştir (Altın Yaprak, 29 Ekim 1936, s. 1-2).

Dergi yirmi dördüncü sayısında Nisan sayısı olmasından mütevellit 23 Nisan Bayramı üzerinde durmuştur. 23 Nisan 1920 günü TBMM'nin milletin mukadderatını ve hâkimiyetini kendi eline aldığı mukaddes bir gün olarak değerlendirilmiştir. Yazının sonunda ise "*Demek oluyor ki Cumhuriyet, Büyük Atanın gençliğe en kıymetli bir vaidası, 23 Nisan da çocuklara en değerli bir armağanıdır. Çocuğu ihmal etmemek ve ona layık olduğu değeri vermek hepimiz için bir millet ve bir vatan borcudur*" demek suretiyle mesaj verilmiştir (Altın Yaprak, 30 Nisan 1937, s. 1-2)

Derginin yirmi beşinci sayısında Cudi Sezener'in kaleme aldığı "19 Mayıs Gecesi" başlıklı yazıda, 19 Mayıs ile ilgili duygular, benzetmeler ve betimlemeler anlaşılır bir dil ile okuyucuyla buluşturulmuştur (Altın Yaprak, 31 Mayıs 1937, s. 8-9). "19 Mayıs" başlıklı ve editör tarafından kaleme alınan metinde ise Bafra ilçesindeki 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı kutlamalarındaki izlenimler okuyucuya aktarılmıştır (Altın Yaprak, 31 Mayıs 1937, s. 14-16).

Dergi yirmi dokuzuncu sayısında Bedri Edis tarafından kaleme alınan "Dil Bayramı" başlıklı yazıya yer vermiştir. Yazıda Cumhuriyetle birlikte yüksek gücüne kavuşan Türklerin dil gelişimiyle de bu gücünü arttırdığı üzerinde durulmuştur. Türklerin saltanatla birlikte sarsılan anadilinin Cumhuriyetle birlikte yeniden güçlendirilmeye çalışıldığına vurgu yapılmıştır (Altın Yaprak, 30 Eylül 1937 s. 6-7).

4.2.5. Sağlık ile İlgili Yazılar

Altın Yaprak Dergisi bazı sayılarında halk sağlığına yönelik yazılara da yer vermiştir. Örneğin dergi beşinci sayısında sporun insan sağlığı için öneminden bahsedilmiş ve Halkevlerinin spora verdiği öneme vurgu yapılmıştır (Altın Yaprak, 1 Ocak 1936, s. 6).

Derginin altıncı sayısında Ali Erdoğan Kazanoğlu tarafından kaleme alınan "Niçin Bir Zehirli Gaz Sosyetemiz Yok" başlıklı yazı okuyucu ile buluşmuştur. Metinde zehirli gazların yol açtığı problemlere karşı halkı bilinçlenmek amacıyla uzman personeller

yetiştirmek gerektiği üzerinde durulmuştur. Zehirli gazların insan sağlığı üzerinde yol açabileceği tahribattan örnekler verilerek her ilde hatta her ilçede birer tesis kurulması gerektiği önerisinde bulunulmuştur (Altın Yaprak, 15 Ocak 1936, s. 3).

Derginin on dördüncü sayısında okuru karşılayan ilkyazı "Urayın Sağlık İşlerinin Önemi" başlıklı yazıdır. Yazıda urayın yani belediyenin sağlıkla ilgili üstlenmiş olduğu görevlerin başında halkın sağlığını korumanın ve halkı tehdit edebilecek unsurları ortadan kaldırmanın olduğuna değinilmiştir. Urayın, halkın yiyeceği, içeceği, eğlencesi ve gezmesi gibi her şeyle bizzat alakadar olması ve bunlarla ilgili sağlık tedbirlerini alması gerektiğine vurgu yapmıştır. Yazara göre uray eğer bunu yapamıyorsa işine hile karıştıran bir esnaftan hiçbir farkı yoktur (Altın Yaprak, 30 Ağustos 1936, s. 1).

Dergi on sekizinci yazısında Dr. Selim Haksel tarafından kaleme alınan "Sıtma Öğütleri" başlıklı yazıyı okuyucularıyla paylaşmıştır. Eski saltanat döneminde insan sağlığını yok sayan zihniyete karşı Cumhuriyetin çabalarını özetleyen bu yazıda, o dönemde halk sağlığını tehdit eden en büyük düşman olarak görülen sıtmanın detayları anlatılmıştır. Kızılırmak, Yeşilırmak, Çarşamba ve Bafra gibi göllerin sıtma potansiyelini arttırdığından ve sıtmalı kişilerin belirgin özelliklerinden bahsedilmiştir. Sıtma Mücadele Teşkilatı ve Sıtma Kanunu hakkında bilgi verilerek Cumhuriyetin halk sağlığına verdiği önem anlatılmıştır (Altın Yaprak, 29 Ekim 1936, s. 21-23).

Dergi on dokuzuncu sayısında ise "Sıtma Öğütleri" başlıklı yazının devamı yer almıştır. Yazar bu bölümde sıtma hastalığın tanımını yapmış ve hastalığa sebep olan sivrisineklerin özellikleriyle ilgili bilgi vermiştir (Altın Yaprak, 30 Kasım 1936, s. 13-14).

4.2.6. Eğitim ile İlgili Yazılar

Altın Yaprak Dergisi bazı sayılarında eğitim ve öğretim ile alakalı yazılara da yer vermiştir. Nitekim dergi ilk sayısında A. Bedri Edis'in kaleme aldığı "Ulusal Eğitim" başlıklı yazıyı okuyucularıyla buluşturmuştur. Cumhuriyetten önceki eğitim sisteminin eleştirildiği metinde öncelikli olarak Osmanlı İmparatorluğu döneminde sürdürülen eğitim modeli eleştirilmiş ve Cumhuriyetin eğitim ülküsünün yüce Türk milletine yakışır bir sistem olduğu dile getirilmiştir. Atatürk'ün büyük bir eğitici olduğundan ve Cumhuriyet gençliğinden de pedagoji ile yetişmiş ülkücü bir gençlik olmasını

istediğinden bahsetmiştir. Metnin sonunda da Halkevlerinin Türk gençliğine yardım edecek bir eğitim yuvası olduğuna dikkat çekilmiştir (Altın Yaprak, 29 Ekim 1935, s. 7).

Derginin dördüncü sayısında gençliğin en önemli derdinin okuma ihtiyacı olduğu vurgulanmıştır. "Okumak İhtiyacı" başlıklı yazıyla da her yurttaşa aydınlık bir gelecek sunmak için gençlere hatta şehirde yaşayan herkesin okuma alışkanlığı kazanması gerektiği ifade edilmiştir. Çok ağır savaşlar yaşayan Türk ulusunun çocuklarına kültürlü olmak için okumanın yakışacağı salık verilmiştir (Altın Yaprak, 15 Aralık 1935, s. 2-3).

Derginin beşinci sayısında Ali Erdoğan Kazanoğlu'nun "Bravo Çocuklar" başlıklı yazısına yer verilmiştir. Yazıda Türk ulusunun ilerlemesinde okulların ve daha da önemlisi öğretmenlerin katkısı üzerinde durulmuş ve çocuklara eğitim hayatında başarılar dilenmiştir (Altın Yaprak, 1 Ocak 1936, s. 5).

Dergi beşinci sayısında Falih Rıfkı Atay'ın Ülkü'de kaleme aldığı "Bilgi Menfaati" isimli yazıya yer vermiştir. Falih Rıfkı Atay yazısında endüstri ülkelerinde gazete okumanın önemini vurgularken Türkiye'deki memurların ve gençlerin kitap okumamasını eleştirmiştir. Gazete ve kitapların okuma oranı arttığında batının ilminin yakalayabileceğine vurgu yapmıştır (Altın Yaprak, 15 Ocak 1936, s. 1).

Derginin yedinci sayısında A. Bedri Edis'in "Halkevleri Kültürün Kaynağıdır" başlıklı yazısı okuyucu ile buluşmuştur. Metinde Halkevlerinin Atatürk'ün getirdiği yenilikler ışında eğitim öğretim faaliyetlerine gönüllü olarak destek olacağı bilgisini paylaşmıştır. Okuma yazma bilmeyenlere okuma yazma, yabancı dil öğrenmek isteyenlere dil, fen konusunda eksiklik duyanlara da fenle ilgili konularda destek olunabileceği haber verilmiştir (Altın Yaprak, 1 Şubat 1936, s. 3).

Derginin sekizinci sayısında "Halkevleri Kültür Kaynağıdır" başlıklı yazı yine yerini almıştır. A. Bedri Edis burada okumanın öneminden bahsetmiş, genç yaşlı demeden herkesi Halkevi kütüphanesine davet ederek onlara okuma alışkanlığı aşılamak istemiştir. "*Arkadaş: çok oku, öğren, çok yaz, kurtuluşumuzun özgüde olduğunu unutma*" şeklinde sözleriyle de kurtuluşun insan eliyle olduğunu ve bu elin güçlenmesi için okumanın ve yazmanın şart olduğunu ifade etmiştir (Altın Yaprak, 15 Şubat 1936, s. 3).

Derginin onuncu sayısında "Eğitim ve Köylerimiz" başlıklı yazıda, Türkiye nüfusunun %75'inin köylerde yaşadığından ve köylerin ilerlemesi gerektiğinden

bahsedilmiştir. Gelişimin nasıl olması gerektiği Fin, Meksika ve Bulgaristan köylerinden örnekler verilerek anlatılmıştır. Halkevlerinin kurulduğu günden itibaren köye değer veren bir kurum olduğu ve kutsal bir ödev olarak her fırsatta köylünün eğitilmesini, gelişmesini ve kültürlü hale gelmesini savunduğu ifade edilmiştir (Altın Yaprak, 15 Mart 1936, s. 1-2).

Derginin on birinci sayısında okuru karşılayan ilkyazı "Orta Okul" başlıklı metin olmuştur. Metinde Kültür Bakanlığı tarafından Bafra'da bir ortaokul kurma fikrinin halkta uyandırdığı büyük sevinç ve halkın projenin hayata geçirilmesi için yaptığı fedakârlık anlatılmıştır. Halkın iki gün içerisinde beklenilenden fazla bir meblağı denkleştirme hususunda ülkü birliği yaptığından, ortaokulun varlığının halkın kültür yolunu aydınlatmakla kalmayıp tarımda alanında da Bafra'yı ileriye taşıyacağından bahsedilmiştir (Altın Yaprak, 1 Nisan 1936, s.1).

Derginin on üçüncü sayısında yeni okullar açılmasının bölge adına öneminden bahsedilmiş ve Alaçam Gümenüz, Kolay, Gazibey, Selemelik, Mardar ile Darboğaz köylerinde Kültür Bakanlığı'nın onayladığı yazılara göre köy okulu yapılacağı bildirilmiştir (Altın Yaprak, 15 Mayıs 1936, s.16-17).

Derginin on altıncı sayısında F. Yekta Çubukçuoğlu'nun "Üçüncü Dil Kurultayı" adlı yazısına yer vermiştir. Bu yazıda Osmanlıcanın melez ve uydurma bir dil olduğu vurgusu yapılarak Türk'ü yüceltecek tek dilin Türkçe olduğu belirtmiştir. Türk devriminin ana dil meselesini aydınlatmak adına verdiği mücadeleden takdirle söz edilmiş ve 24 Ağustos'ta Dolmabahçe'de yapılacak 3. Büyük Kurultay'ın Türk dilini yüklerinden arındırma çalışmalarına rehberlik edeceği ifade edilmiştir (Altın Yaprak, 31 Ağustos, 1936, s. 2). Yine bu sayıda H.S tarafından kaleme alınan "Orta Okul Açılırken" başlıklı metin de okuyucu ile buluşmuştur. Metinde Bafra'da ortaokul açılacağının kesinleşmesinden dolayı halkın duyduğu sevinç anlatılmış, ilerlemenin temel koşulu olarak görülen eğitim davasının Cumhuriyet döneminde açılan birçok eğitim kurumuyla taçlandırıldığına vurgu yapılmıştır (Altın Yaprak, 31 Ağustos, 1936, s.10).

Derginin on yedinci sayısında F. Yekta Çubukçuoğlu'nun "Dilimiz En Yüksek ve Ana Kültür Dilidir" başlıklı yazısı yayımlanırken, bu yazıda Dil Devrimi ve 26 Eylül 1932'de Atatürk'ün önderliğinde toplanan Türk Dil Kurultayı'nın çalışmaları

anlatılmıştır. Güneş Dil Teorisi sayesinde Türkçe'nin diğer dillere kaynak olabilecek yönünün de ispat edildiğini dile getirilmiştir (Altın Yaprak, 30 Eylül 1936, s. 5-6).

Derginin on dokuzuncu sayısında okuyucuları "Okul, öğretmen ve öğrenci" başlıklı yazı karşılamıştır. Editör imzalı bu yazıda, okul ve öğretmenin ideal insan tipi üzerindeki etkilerinden söz edilmiş ve öğretmenlerin öğrencilere sözlerinden ziyade davranışlarıyla örnek olması gerektiği vurgulanmıştır (Altın Yaprak, 30 Kasım 1936, s. 1-2).

Derginin yirminci sayısındaki eğitimle alakalı "Ulusal Eğitim Alanında Öğretmene Düşen Ödev" başlıklı yazı Oğuz Çürüş tarafından kaleme alınmıştır. Yazar makalesinde toplum mühendisi sayılabilecek öğretmenlerin tarihte üstlendiği kılavuzluk vazifesinin milliyet şuurunun oluşumundaki öneminin altını çizmiştir (Altın Yaprak, 31 Aralık 1936, s. 7-8).

Derginin yirmi birinci sayısında Oğuz Çörüş'ün "Demokrasi ve Eğitim" isimli yazısına yer verirken, yazar bu metninde demokrasinin tanımı ekseninde geçmişte ve o dönem içerisindeki demokratik farklılıkları ele almıştır. Eğitimde demokrasinin etkisi üzerinde durmuş ve bir yönetim biçimi olarak demokrasiyi tanımlamaya çalışmıştır (Altın Yaprak, 31 Ocak 1937, s. 3).

Derginin yirmi ikinci sayısında da "Demokrasi ve Eğitim" başlıklı metnin devamına yer vermiştir. Oğuz Çörüş, bu bölümde demokrasi yönetiminin uygulanmasında eğitimli kitlelere ihtiyaç olduğunu okuyucuya aktarmıştır. Demokrasi ve eğitim arasındaki bağı örneklerle açıklayan yazar, yeni eğitim öğretim tarzlarının demokrasinin gelişimine de katkısı olacağından bahsetmiştir (Altın Yaprak, 28 Şubat 1937, s. 3).

4.2.7.Ekonomi ile İlgili Yazılar

Altın Yaprak Dergisi ekonomi ile ilgili yazılara da bazı sayılarında yer vermiştir. Örneğin derginin üçüncü sayısında Samsun İl Kurulu'nda 1935 yılı bütçelerinin görüşüldüğünü, 1934 yılı hesaplarının gözden geçirildiğini, Kızılırmak'ta bir köprü ve elektrik işi üzerine çalışmalar yapıldığını anlatmıştır (Altın Yaprak, 1 Aralık 1935, s. 11).

Derginin dördüncü sayısında Ulusal Ekonomi ve Biriktirme Haftası dolayısıyla Bafra halkından gerekli hassasiyeti göstermesi istenmiş ve bununla ilgili Bafra Halkevi'nin gerekli tedbirleri aldığı dile getirilmiştir (Altın Yaprak, 15 Aralık 1935, s.12).

Derginin yedinci sayısında Samsun il kurulunda 1936 yılı vergi ve resimler tarifesi, maktu cezaların tespiti, yasaklar talimatnamesi, belediye hududunun tadili, bekayanın incelenmesi ve evrakı varide gibi bütçe görüşmeleri yapıldığı bildirilmiştir (Altın Yaprak, 1 Şubat 1936, s. 11).

Derginin on birinci sayısında yer alan "Ekonomi" başlıklı yazıda hükümetin beş yıllık kalkınma programının Türk endüstrisini getireceği nokta izah edilmeye çalışılmıştır. Doğunun en ücra köyünden batının en ileri noktasına kadar tesir edeceği umulan bu ekonomik planın yerli yerli ekonomiyi canlandıracağı ve dışa bağımlılığı azaltacağı ön görülmüştür. İthal ürünlerin kanıksamaya başlandığı bu dönemde atılacak yerli adımların Türk'ün ekonomiye yön verebileceği ümidini yeşerttiği ve bu uğurda halkı heyecanlandırdığı ifade edilmiştir. Bu durumun somut bir örneği olarak Bafra'daki tütün ekim alanı gösterilmiştir (Altın Yaprak, 1 Nisan 1936, s. 3). Yine bu sayıda yer alan "Bafra Kereste Fabrikası ve İstihsal Kudreti" isimli metinde, ilçeye kazandırılan bu fabrikanın Bafra'nın kalkınmasında ve istihdam sağlanmasında faydalı olduğuna değinilmiştir. Bununla birlikte fabrikanın 8-9 ay çalışmasının geriye 3-4 aylık zaman diliminde işçilerin boş kalmasına ve başka işlerde çalışamamasına sebebiyet verdiğine, bu bağlamda işçilerin ve ailelerinin düzenli bir gelirden mahrum kaldığına dikkat çekilmiştir. Yazının sonunda ise söz konusu mağduriyetin giderilmesi için hükümetin ve müessesenin gerekli tedbirleri alarak işçilerin ve ailelerinin gelir dengesinin korunması gerektiğinin altı çizilmiştir (Altın Yaprak, 1 Nisan 1936, s. 6).

Derginin on dördüncü sayısındaki "İyi ve Ucuz İstihsâl" başlıklı yazıda, Bafra'nın ekim kabiliyeti ve hacmi değerlendirilmiştir. Bafra'nın ekonomik hayatının tütün ekimine bağlı olması nedeniyle ilk amacın tütün rekoltesi ve yüksek kalitede mahsul elde etmek olduğu üzerinde durulmuştur. Bölgedeki bankaların uygun kredi olanaklarıyla üreticilerin kredi sorununu çözmesi ve Tarım Kredi Kooperatiflerinin yaygınlaşması gerektiği ifade edilmiştir (Altın Yaprak, 30 Haziran 1936, s. 4-5).

Dergi on sekizinci sayısında O.Ç tarafından kaleme alınan "Ulusal Ekonomi Üzerine Bir Etüd" isimli bir yazıya yer vermiş ve ülkenin ekonomik gidişatının nasıl olması gerektiği sorusuyla başlayan bu yazıda, 15. yüzyılda ortaya atılan Merkantilist yaklaşım ile 18. yüzyıldaki Fizyokrasi mukayese edilmiştir. Her iki sistemin de geleceğinin olmadığı okura örneklerle izah edilmiştir (Altın Yaprak, 29 Ekim 1936, s. 3).

Derginin on dokuzuncu sayısında "Ulusal Ekonomi" başlıklı yazının devamına yer verilmiştir. Yazar burada dünyadaki sosyalist ve liberal ekonomi politikalarını eleştirmiş Türkiye'ye en uygun modelin ulusal ekonomi olduğunu vurgulamıştır. Yerli üretim ve tüketimi teşvik edecek adımların atılmasının gerekliliğinden bahsetmiştir (Altın Yaprak, 30 Kasım 1936, s. 3-4). Bedri Edis tarafından yazılan "Ekonomi Haftası" başlıklı metinde ise Osmanlı Devleti'nden kalan ekonomik sorunların hükümet tarafından beş yıllık kalkınma planlarıyla çözülmeye çalışıldığı, bu bağlamda Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti'nin kurularak yerli malı kullanımının teşvik edildiği anlatılmıştır. Yurdu koruyan en büyük güç olan orduyu ayakta tutanın ekonomi olduğuna dikkat çekilmiştir (Altın Yaprak, 30 Kasım 1936, s. 9-14).

Derginin yirminci sayısında "Tasarruf Haftası Münasebetiyle" başlıklı yazı yer alırken Cudi Sezener tarafından kaleme alınan bu yazıda, Osmanlı Devleti'ne zorla kabul ettirilen gümrük sisteminin bugünkü Türkiye ekonomisine apaçık zarar verdiği dile getirilmiştir. Milli sanayiye ket vuran bu anlayışın yerli malı üretimi ve tüketimiyle düzelebileceği ve bu bağlamda çocukluktan itibaren herkese yerli malı kullanımının özendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir (Altın Yaprak, 31 Aralık 1936, s. 12-14).

Derginin yirmi dokuzuncu sayısında Cudi Sezener'in kaleme aldığı "Aile Bütçesi" başlıklı makale okuyucu ile buluşmuştur. Bütçe planlamasının öneminden bahsedilen yazıda, planlı yaşamanın önemi ve aile bütçesi hesabının her statüden ailenin tutması gerektiği üzerinde durulmuştur (Altın Yaprak, 30 Eylül 1937 s. 9-12).

4.2.8. Bafra Halkevi'nin Çalışmaları ile İlgili Yazılar

Altın Yaprak Dergisi birinci sayısından itibaren bağlı olduğu Bafra Halkevi'ne ait çalışmalara da sıklıkla yer vermiştir. Örneğin ilk sayısında "Amacımız" başlıklı altında, Bafra halkına ve özellikle gençliğine halkevinin ideolojisinden ve hedeflerinden bahsedilmiştir (Altın Yaprak, 29 Ekim 1935, s. 3). Daha sonra da bando takımının teşkiliyle ilgili çalışmaların başladığı bildirilmiş ve Bafra Halkevi'nin köylere atlı kafilelerle yapmış olduğu ziyaretler anlatılmıştır (Altın Yaprak, 29 Ekim 1935, s. 13-16).

Derginin ikinci sayısında, Türk kültürünün yayılması ve güçlenmesinde halkevlerinin öneminden ve bu bağlamda Bafra Halkevi'nde üzerine düşen sorumluluğu yerine getireceğine vurgu yapmıştır (Altın Yaprak, 15 Kasım 1935, s. 4).

Dergi üçüncü sayısında, Bafra Kaymakam Kadir Sözen'e Bafra Halkevi'ne sunduğu katlılardan dolayı teşekkür etmiş ve Türk gençliğinin çalışkanlığı ve azmi Bafra'daki gençler üzerinden anlatılmaya çalışılmıştır (Altın Yaprak, 1 Aralık 1935, s. 5).

Derginin dördüncü sayısında, Bafra Halkevi Köycüler ve Sosyal Yardım Şubesi tarafından göçmenlere verilmek için yorgan bağışı kabul edildiği bildirilmiştir (Altın Yaprak, 15 Aralık 1935, s.11).

Derginin beşinci sayısında bir önceki sayıda bildirilen bağışların toplandığı ve Halkevi Köycüler Şubesi'nin göçmenlerin bulunduğu köylere giderek yorganları dağıtıkları ve vatandaşların bu ilgiden memnun kaldırdıkları ifade edilmiştir (Altın Yaprak, 1 Ocak 1936, s.11).

Derginin altıncı sayısında Bafra Halkevi'nin ihtiyaç sahipleri kişilere yardım etmek amacıyla bir kol kurduğunu ve bu kolun işlevini sürdürmesi için yardım beklendiğini belirtilmiştir. Samsun Valisi Fuat Tuksal'ın evin komite üyelerini toplayarak yeni yapılacak halkevi binası hakkında görüşmeler yaptığını dile getirilmiştir (Altın Yaprak, 15 Ocak 1936, s. 2-12).

Derginin yedinci sayısında, Halkevinin kurduğu Temsil koluna katılması için gençlere çağrı yapmış, Halkevi'nde çalışan gençlerin yanında kadınların da sesini duyurması gerektiği salık verilmiştir. Bafra Halkevi gençlerinden büyük tiyatrocuların çıkabileceğine vurgu yapılmıştır (Altın Yaprak, 1 Şubat 1936, s. 1).

Derginin dokuzuncu sayısında, "Evimizin Yıldönümü" başlığı altında Halkevi'nde açılan kollar tanıtılmış ve bunların yaptıkları çalışmalardan bahsedilmiştir (Altın Yaprak, 1 Mart 1936, s. 3-4).

Derginin onuncu sayısında, kuraklıktan dolayı ekip biçemeyen köylünün geçim sıkıntısı anlatılmış ve köylülere hükümetin yanı sıra Köycülük Şubesi ile hayırsever vatandaşların yardım ettiği bildirilmiştir (Altın Yaprak, 15 Mart 1936, s. 12).

Derginin on birinci sayısında, "Bir Gösterit" başlığı altında Bafra Halkevi'nin kimsesiz çocuklar için düzenlediği piyesle alakalı bilgi vermiştir. Toplumun ve aile kavramının dışında kalan bu çocukların hazırlanan piyes sayesinde dertlerinden biraz

olsun uzaklaştığı ve yüzlerinde tebessümlerle seyre daldığı ifade edilmiştir (Altın Yaprak, 1 Nisan 1936, s. 12).

Derginin on ikinci sayısında, sağlam kafa sağlam vücut ideali üzerinden bir değerlendirme yapmış ve yurt genelinde spor evlerinin sayısını arttırmak için sarf edilen çabadan sarf etmiştir. Bu konuda kendilerini de iş düştüğü dile getirilmiştir (Altın Yaprak, 15 Nisan 1936, s. 1).

Derginin on üçüncü sayısında Halkevi Spor Şubesi'ne bağlı iki futbol takımın Samsun bölgesinde başlayan lig maçlarına iştirak ettiği haber verilmiştir (Altın Yaprak, 15 Mayıs 1936, s. 18).

Derginin on altıncı sayısında, 15 Ağustos'ta Bafra'yı ve Bafra gençliğini Sinop'a tanıtmak için yola çıkan kafilenin yolculuğundan, iki taraf arasında yapılan spor müsabakalarından ve halkevi tarafından sergilenen müsamereden bahsedilmiştir (Altın Yaprak, 31 Ağustos 1936, s. 9).

Derginin on yedinci sayısında, Muhittin Yurdakul tarafından kaleme alınan "Bafralılara" adlı yazıda, Bafra Halkevi tarafından Sinop'a düzenlenen geziden duyulan memnuniyeti dile getirilmiş ve Halkevi'nin Bafra-Sinop gençliğini kaynaştırdığına ve Türk'ün birlik beraberlik damarına vurgu yapılmıştır (Altın Yaprak, 30 Eylül 1936, s. 9).

Derginin on sekizinci sayısında "Evimiz Neler Yapıyor" başlıklı yazıda, üçüncü yılını dolduran Bafra Halkevi'nin sunduğu imkânlardan söz edilmiştir. Halkevi'nin bando takımı, piyesler, dershane, kütüphane, yerli malı sergileri, müşkül durumdaki halka yardım, kültürel ve eğitsel köy gezileri gibi birçok alanda çalışmalarını gitgide artan bir hevesle sürdüreceği aktarılmıştır (Altın Yaprak, 29 Ekim 1936, s. 25).

Dergi on dokuzuncu sayısında, "Halkevi Başkanlığı" konulu yazısında Bafra Halkevi başkanlığına Zihni Lokman'ın seçildiğini bildirmiştir (Altın Yaprak, 30 Kasım 1936, s. 20).

Derginin yirmi ikinci sayısında, Bafra Halkevi'nin kuruluşu dolayısıyla hedef ve beklentiler okuyucuya aktarmıştır. Halkevi'nin kendi bünyesindeki şubeler bazında yaptığı çalışmalardan bahsedilmiştir. Hatay Mitingi, kuruluş yıldönümü kutlaması ve Halkevi'nin seçimle belirlenen komite üyeleri okuyucuyla paylaşılmıştır. "Ağaç sevgisi ve Halkevleri" başlıklı M. Yener tarafından kaleme alınan makalede de halka ağaç

sevgisini daha güçlü bir şekilde aşılamanın yolları aranmış, bu amaçla mekteplere ve halkevlerine düşen sorumluluklar irdelenmiştir (Altın Yaprak, 28 Şubat 1937, s. 4-24).

Dergi yirmi üçüncü sayısında, Türk milletini diğer milletlerin üstünde tutan birlik ve beraberliğe vurgu yaparak Bafralıları Halkevi'ne üye olmaya davet etmiştir (Altın Yaprak, 31 Mart 1937, s. 3-4).

Derginin yirmi beşinci sayısında, Bafra Halkevi'nin Çarşamba Halkevi'ne yaptığı ziyarete yer verilmiş ve ziyaret sırasında iki adet tiyatro oyunu sergilendiği, eğlenceli ziyafetler verildiği ve Halkevleri arasında bir voleybol müsabakası düzenlendiği bilgileri aktarılmıştır. "Halkevi ve Öğretmen" başlıklı yazıda da ilçede görev yapan öğretmenlerin Temsil, Dil-Edebiyat ve Kitapsaray-Yayın Şubelerinin çalışmalarına yapmış olduğu desteklerden bahsedilmiştir (Altın Yaprak, 31 Mayıs 1937, s. 10-13).

Dergi birlikte neşrettiği yirmi yedi ve yirmi sekizinci sayısında, Kazım Anar tarafından kaleme alınan "Halkevleri ve Söylev" başlıklı yazıya yer vermiştir. Söylevlerin bir devletin devrimlerinde öneminin vurgulandığı makalede Türk ulusunun her devrin devrimini başarı ile gerçekleştirdiğinin altı çizilmiştir. Okuma yazma gibi söylev konusunun da önemli olduğu ve bu bağlamda Bafra Halkevi'nin de bu konuya gereken önemi verdiği ifade edilmiştir (Altın Yaprak, 31 Ağustos 1937, s. 11-12).

4.2.9. Diğer Konularda ile İlgili Yazılar

Altın Yaprak Dergisi'nde yukarıda bahsi geçen başlıklar dışında çeşitli konulara dair yazılara yer verildiği de görülmektedir. Örneğin F. Yekta Çubukçu, "Ulusun Eşsiz Töreni" başlıklı makalesinde cumhuriyet rejimini övmüş ve Cumhuriyeti "Türk değişiminin ve kurtuluşunun özü" olarak görmüştür (Altın Yaprak, 29 Ekim 1935, s. 5). İsmail Işın, "Ağaç Sevgisi" isimli yazısında ağaçların bilinçsiz bir şekilde kesilmesinden duyduğu hüznü dile getirmiştir (Altın Yaprak, 29 Ekim 1935, s. 8). İlhan Orhon, "Bir Görüş ve Düşünüş" adlı makalesinde yurt ve ulusa beslenen sevgiyi konu almıştır. Kültürün yayılmasında ve giderek zenginleşmesinde köylerin ve köylülerin büyük yeri olduğunun altını çizmiştir. Halkevlerinin bu amaca hizmet ettiğini ayrıca fedakârca hizmet etmeye hazır fertleri bünyesine topladığını belirtilmiştir (Altın Yaprak, 29 Ekim 1935, s. 9).

Derginin ikinci sayısındaki "Neşe İstiyoruz" başlığı altında, Türk kültürünün yüceliğinin Cumhuriyetle yeniden yükseldiği bu yükselme de Atatürk'ün sayesinde olduğu ifade edilmiştir. Türk'ün kendi ülküsünden ziyade hiçbir şeye ihtiyacı olmadığı, ihtiyaç duyduğu gücü kendinden aldığı fikri okura sunulmuştur. Saltanatla yok sayılan Türk kadınının Cumhuriyetle birlikte eski çağlarda olduğu gibi tekrar sözünün geçtiğine ve varlığının tanındığına vurgu yapılmıştır (Altın Yaprak, 15 Kasım 1935, s. 1-2). Yine bu sayıda İhsan Orhon, "Dilimiz İçin Öğütlerimiz" yazısında, Türkçeye giren yabancı sözcüklerin kullanılmaması gerektiğini savunmuş, bunu kullanmakta direten kişilere Türklük bilincinin aşılaması gerektiğine ve onların bu sayede düzeleceğine değinmiştir (Altın Yaprak, 15 Kasım 1935, s. 5-6). Muzaffer Yener, "Yurdun Yeşil Örtüsü" başlıklı makalesinde ormanın ve ormancılığın önemini vurgulanmıştır. Cumhuriyetle birlikte kurulan Tarım Bakanlığı'na bağlı ormancılık teşkilatına dair bilgiler maddeler halinde paylaşılmıştır. Türk gencinin ormanına sahip çakması ve yeşili daima sevmesi gerektiği öğütlenmiştir (Altın Yaprak, 15 Kasım 1935, s. 7-9).

Derginin üçüncü sayısında F. Yekta Çubukçuoğlu'nun kaleme aldığı "Perde Arkasında" isimli yazıda, saltanatla ezilen Türk kadının cumhuriyetle birlikte tekrar yükselişi konu alınmıştır. Türk ulusunda kadın ve erkeğin el ele vererek daha güçlü yerlere geleceği ve Cumhuriyetle birlikte kara peçenin artık kalktığı söylenmiştir (Altın Yaprak, 1 Aralık 1935, s. 6).

Derginin dördüncü sayısındaki "5 Bininci Kanun" adlı yazıda, Cumhuriyetle birlikte kadınlara verilen seçme ve seçilme hakkı konu alınmıştır. Kadınların toplumdaki öneminin vurgulandığı yazıda, Osmanlı İmparatorluğu döneminde itibarını kaybeden kadının Cumhuriyetle birlikte eski gücüne kavuştuğu bilgisi yer almıştır (Altın Yaprak, 15 Aralık 1935, s. 5-6). "İnkılap Gençliği" başlıklı yazıda, Cumhuriyetin ilanı ile birlikte getirilen inkılapların Türk ulusuna olan faydaları anlatılmış ve Türk gençlerinin inkılaplarına sahip çıkacağı fikri okur ile paylaşılmıştır (Altın Yaprak, 15 Aralık 1935, s. 7). Yine bu sayıda İhsan Orhun, "Ulusların Yaşama Şartları ile Yıkılması Yok Olması Sebepleri Nelerdir?" başlıklı makalesinde bir ulusun ulus olabilmesi için ideallerinin değişmemesi ve genel yaşayış içerisinde zaman geçtikçe kendini güncelleyebilmesi gerektiğinden bahsetmiştir (Altın Yaprak, 15 Aralık 1935, s. 9-10). A. Erdoğan Kazanoğlu, "Bir Okul Kurağı" isimli yazısında, Türk insanının inancı ve kudretliyle

yapamayacağı hiçbir şeyin olmadığı fikrinizi işlemiş, köylerin önemine değinmiş ve bu konuda halkı şevke getirmek istemiştir (Altın Yaprak, 15 Aralık 1935, s. 11).

Derginin beşinci sayısındaki "Kubilay İçin" başlıklı yazıda, Türk gençliğine kendisini Cumhuriyetten ayıracak ve Türklükten vazgeçirecek her şeye karşı kılıcını kınından çıkarma çağrısı yapılmıştır (Altın Yaprak, 1 Ocak 1936, s. 1-2).

Derginin yedinci sayısında İhsan Orhon'ın "Yalan" isimli kaleme aldığı yazıda, yalan söylemenin ve yalana ortak olmanın topluma ve ulusa verebileceği zararları ele almıştır (Altın Yaprak, 1 Şubat 1936, s. 10).

Derginin sekizinci sayısındaki "Su" başlıklı yazıda, suyun medeniyetin kaynağı olduğundan, yaşamsal faaliyetlerde ve hayatın sürdürülmesinde suyun öneminden, insanların suyun etrafında yerleşim kurduğundan bahsedilmiştir. Suyun din ve devlet açısından önemine değinilmiştir. F. Yekta Çubukçuoğlu, "Yüksel Türk" isimli makalesinde atasözlerinin nasıl meydana geldiği ve öneminden söz etmiştir. Atatürk'ün Türk halkına emanet bıraktığı sözleri hatırlatarak Türk gencine bu sözlere sahip çakması ve Atatürk'ün gösterdiği hedefte ilerlenmesi gerektiği konusunda nasihatler verilmiştir (Altın Yaprak, 15 Şubat 1936, s. 1-2).

Derginin on birinci sayısında F. Yekta Çubukçuoğlu, "Ülkü Yolcuları" başlıklı yazısında, Halkevlerinin amacına ulaşabilmesi için eve bağlı kollarda yer alan gençlerin bilinçli olması üzerinde durmuştur. Kolektif bilinç anlayışıyla hareket etmenin önemi vurgulanmış ve gençlerin bu kollara sadece kayıt olmaları değil tüm benlikleriyle kendilerini vermeleri ve pragmatist bir anlayışla hareket etmelerinin önemine vurgu yapılmıştır (Altın Yaprak, 1 Nisan 1936, s. 2).

F. Yekta Çubukçuoğlu derginin on ikinci sayısında yer verilen "Kızılırmak" adlı makalesinde, Kızılırmak'ın Bafra'yı zaman zaman tehdit etmesinden ve halkın yaşayışını güçleştirmesinden söz etmiştir. M. Yener tarafından kaleme alınan "Türkiye Ormanları" başlıklı yazıda, Türkiye'de orman tahribatlarının önlenememesi ve orman muhafızlarının yaşadığı zorluklara değinilmiştir. Orman varlığının azalmasında tahta ihtiyacı için bilinçsiz bir şekilde ağaç kesilmesinin, ormanların yerleşime açılmasının ve hayvan otlatmanın etkisinden bahsetmiştir. Orman muhafızlarının zabıt kayıtlarına mahkemelerin kayıtsız kalmasının ve suçluların gereken cezayı almamasının orman

tahribatı arttırdığına dikkat çekilmiştir. Çözüm olarak da Orman Jandarma Karakolları kurulması gerektiği önerilmiştir (Altın Yaprak, 15 Nisan 1936, s.3-9).

Derginin on üçüncü sayısındaki "Havamız ve Gençlik" konulu bir yazıda, ılık bir bahar havasının insan ruhunun derinliklerinde uyandırdığı güzel hislerden, verdiği yaşama zevkinden ve yurdun güzelliğine duyulan hayranlıktan söz edilmiştir. Havanın, yurdun ve Türk gençliğinin birbirinden ayrı düşünülemeyeceğini ve güzel bir havanın yeşerteceği umutların altı çizilmiştir. Yeryüzündeki bu yeniliğe karşın göklerde kuvvetli olmanın önemi vurgulamış ve ilerlemenin en büyük koşulunun göklere hâkim olmak olduğu belirtilmiştir (Altın Yaprak, 15 Mayıs 1936, s. 1-2). Yine bu sayıda "Türk Kuşu" başlıklı F. Yekta Çubukçuoğlu tarafından kaleme alınan yazıda, Türk gençliğinin havacılık konusunda ilerlemesi gerektiğinden ve Türk Hava Kurumunun çalışmalarından bahsedilmiştir. Bafralıların bu yüce kuruma her türlü desteği seve seve sağlayacağı ifade edilmiştir (Altın Yaprak, 15 Mayıs 1936, s. 8-9).

Derginin on dördüncü sayısında Fuat Gözaydın tarafından kaleme alınan "Tay Yetiştirmek" başlıklı makalede, tay yetiştiriciliğiyle ilgili bilgi eksikliğinden kaynaklanan zayiatların daha fazla büyümemesi adına alınması gereken tedbirlerden söz edilmiştir. Doğumundan itibaren bir tay için gerekli koşullar en ince ayrıntılarıyla izah edilmiş, tayın doğum anı, beslenme şekli, hastalıkları, açık havada kalma süresi, tımarı ve kaldığı ahırdaki koşullar örneklenerek okuyucu bu konuda bilgilendirilmiştir (Altın Yaprak, 30 Haziran 1936, s.12-14).

Derginin on beşinci sayısındaki "At Yetiştirmek" başlıklı yazıda, atların yetiştirme yerinin koşullarına ve ahırda besleme mecburiyetine göre yem masraflarına değinilmiştir. Damızlık kısrakların ağır işlere koşulmamasına ve yetiştiricinin yetiştirme ilmine hâkim olmasının önemine vurgu yapılmıştır. Atın ırkına ve cinsine göre muamele edilmesi ve ırsi kusurlarının göz ardı edilmemesi gerektiği üzerinde durulmuştur (Altın Yaprak, 31 Temmuz 1936, s. 13-14).

Derginin on altıncı sayısında bir kez daha yer verilen "At Yetiştirmek" adlı yazının bu bölümünde damızlık atların cinsine göre birleştirme metotları aktarılmıştır. Hayvanın sağlık durumun önemli olduğu ve mizacın gen yoluyla aktarıldığı belirtilmiştir. İyi bir kısrakta bulunması gereken özellikler maddeler halinde okuyucuya sunulmuştur (Altın Yaprak, 31 Ağustos 1936, s. 11).

Derginin on sekizinci sayısındaki "Öz Dilden Toplamalar ve Birkaç Kural" adlı makalede, yazar seçmiş olduğu elli kadar sözcüğün etimolojik açıdan incelemesini okura sunarken bu sözcüklerin Türkçe'nin unutulmaya yüz tutmuş sözcükleri olduğunu da ifade etmiştir (Altın Yaprak, 29 Ekim 1936, s. 10-11).

Derginin on dokuzuncu sayısında M. Yener tarafından kaleme alınan "Cumhuriyet Abideleri" başlıklı yazıda, gericiliğe savaş açan Cumhuriyetin getirdikleriyle Anadolu'nun büründüğü yeni çehrenin uyandırdığı hayranlık işlenmiştir (Altın Yaprak, 30 Kasım 1936, s. 5-6). İhsan Orhon'un kaleme aldığı "Cemiyetlerin ve Fertlerin Milliyetleri" başlıklı yazıda ise cemiyet birliğinin kan, kültür ve dil bağıyla oluştuğu, fert milliyetinin ise kişinin kalbinin hangi medeniyet için çarpıyorsa onunla oluştuğu belirtilmiştir. Selçuklu, Osmanlı ve günümüz Türkiye'sinden örnekler verilerek dil bağının kopmasının milliyet kavramını yok edecek en büyük etken olduğu vurgulanmıştır (Altın Yaprak, 30 Kasım 1936, s.10-12).

Derginin yirminci sayısında "Yeni Yıl Başlarken" isimli metinde 14 yaşına giren Cumhuriyet çocuğuna karşı sorumlulukların ne kadarının yerine getirilebildiği üzerinde durulmuş ve bu konuda Türk halkına olan güven anlatılmıştır (Altın Yaprak, 31 Aralık 1936, s. 1).

Derginin yirmi birinci sayısındaki "Köy" başlıklı yazıda, Kemalist demokrasinin köyleri kaldırma çabası ve köylüye verilen değer işlenmiştir. Türk toplumunun temel taşı olarak görülen köylerin ekonomi, sağlık, bayındırlık ve kültür gibi alanlarda da desteklenmesinin milli bir görev olduğu vurgusu yapılmıştır (Altın Yaprak, 31 Ocak 1937, s. 1-2).

Derginin yirmi üçüncü sayısındaki "Türk Kadını" isimli makalede, Türk kadının yüceliğinden, kutsallığından ve şefkatli oluşundan bahsedilmiştir. Türklerin insanlığa yaptığı katkının yarısının Türk kadınına ait olduğunun altı çizilmiştir (Altın Yaprak, 31 Mart 1937, s. 1-2). Dr. Necmettin Divitçioğlu, "Bizim Asya" başlıklı yazısında, uzun zamandır saltanat hastalığına yakalanan Türk milletinin Cumhuriyetle birlikte tekrar sağlığına kavuştuğu üzerinde durmuştur. Bu iyileşmenin inkılaplar sayesinde olduğuna dikkat çekilmiştir. Asya'da yaşayan hiçbir devletin birbiri ile yabancı olmadığı hepsinin yekpare bir vücut olduğu düşüncesi savunulmuş ve sömürgeci anlayış kınanmıştır (Altın Yaprak, 31 Mart 1937, s. 5-6). Bu sayıda yine Z. Samsunluoğlu'nun kaleme aldığı "Sevgi

ile Korku" isimli metinde, doğuda din eğitimi adı altında korku ve şiddetle eğitilen nesillerin ilerlemeyeceği, bir çocuğun korku eğitimi ile değil ancak sevgi gösterilerek eğitim alabileceği savunulmuştur. Türk ulusunun yeni inkılapları gölgesinde büyüyen çocukların varlıkları ve vicdanları hür büyüyerek vazifelerini hem zevk hem de bir sevinç içinde yerine getirecekleri vurgulanmıştır (Altın Yaprak, 31 Mart 1937, s. 10-11).

Derginin yirmi dördüncü sayısındaki "Kendini Bil" başlıklı yazıda, Sokrat'ın felsefesinin doğuşu ve "kendini bil" kelimelerinin öneminden bahsedilmiştir. Hiçbir şeyi bilmeyen insanların her şeyi bilirim diye iddia bulunması delilik olarak gösterilmiş, bilmediği bir şeyi biliyormuş gibi yapmanın da insana verdiği zarar verdiği dile getirilmiştir (Altın Yaprak, 30 Nisan 1937, s. 4).

Derginin yirmi beşinci sayısındaki "Mümtaz Sınıf" başlıklı makalede, Cumhuriyet sonrası devrimin halktan beklediği akılcı, bilimsel, eşitlikçi düşünceye vurgu yapılarak ayrıcalıklı sınıfların eski manası ile günümüzde yer almadığı belirtilmiştir (Altın Yaprak, 31 Mayıs 1937, s. 1-2).

Derginin yirmi altıncı sayısında F. Yekta Çubukçuoğlu'nun "Kapasite Meselesi" yazısı ise Cumhuriyet rejimine geçen Türk ulusunun çalışma hayatında kapasitesini tam kullanması ve ülkeyi muasır seviyelere ulaştırmak için çabalaması gerektiği anlatılmıştır (Altın Yaprak, 30 Haziran 1937, s. 9).

Derginin yirmi yedi ve yirmi sekizinci sayılarında yer alan "Ailede Çocuk Terbiyesi" isimli metinde, çocuğa verilen terbiyenin öneminden ve aile tarafından başlanan bu eğitimin gelecek nesilleri de etkileyeceğinden bahsedilmiştir. Ailenin çocuk terbiyesindeki tesiri ailenin maddi cephesi ve ailenin içtimai cephesi olarak ikiye ayrılarak geniş çaplı ele alınmıştır (Altın Yaprak, 31 Ağustos 1937, s. 5-10). "Havza Kaplıcaları" yazısında da Havza'da bulunan kaplıcalarının yapım ve onarımının başladığı haberi verilmiştir. Ayrıca suyun değerlerine ait sayısal veriler, ısı derecesi ve içindeki minerallere dair genel bilgiler paylaşılmıştır (Altın Yaprak, 31 Ağustos 1937, s. 18-19).

Derginin yirmi dokuzuncu sayısındaki "Kadın ve Sosyete" başlıklı makalede, kadının özgürlüğü ve toplumdaki konumu ele alınmıştır. Özellikle Cumhuriyet Türkiye'sinde kadının hür olduğuna, siyasi, içtimai ve iktisadi alanda her hakka sahip olduğundan bahsedilmiştir. Medeniyetin ancak kadınla sağlanabileceği vurgulanarak yazı sona erdirilmiştir (Altın Yaprak, 30 Eylül 1937 s.1-3). "Göz Yaşları" isimli metinde ise

göz yaşlarının insan hayatındaki önemi üzerinde durulmuştur. Gözün görme işlevinden başka sessiz konuşan bir dil olduğu savunulmuş, gözlerin her şeyi anlattığına ve bakışların manasına değinilmiştir (Altın Yaprak, 30 Eylül 1937 s. 8).

4.3. Dergideki Yazıların Kritiği

29 Ekim 1935 tarihinde çıkarılmaya başlanan Altın Yaprak dergisi yirmi dokuz sayıdan oluşmakta ve bu sayılarda toplam 310 yazı veya makale bulunmaktadır. Yazıların içeriklerine baktığımızda genellikle Bafra ilçesinin köyleri, ilçeyle ilgili faaliyetler, tarihi tetkikler, eğitimle ilgili çalışmalar, resmî bayram kutlamaları ve ziyaretlerin ele alındığı görülmektedir. Ayrıca Halkevi bünyesinde gerçekleşen faaliyetler ve halka hizmet amaçlı açılan şubeler tanıtılarak bu şubelerin faaliyetlerine dair bilgiler paylaşılmıştır.

Dergide yer alan edebî yazılara baktığımızda Türklük, cumhuriyet, hürriyet, Atatürk'ün ilke ve inkılapları gibi konulara daha fazla temas edildiği görülmektedir. Bu durumun nedenini saltanat rejiminden cumhuriyet rejimine geçen Türk ulusuna cumhuriyet bilincinin aşılanmak istenmesi olarak açıklamak mümkündür. Ayrıca Türk kadınının evdeki, cephedeki ve yönetimdeki gücü okura anlatılarak kadınların sosyal hayattaki yerini tam olarak alması gibi bir gaye de izlenmiştir. Türk ulusunun gücü hemen hemen her yazıda vurgulanmıştır.

Dergideki tarihle ilgili önemli yazılar ise daha çok yerel tarih üzerine olmuştur. Nitekim İlk Çağ'dan itibaren Bafra tarihini anlatıldığı metinlerde Bafra ve çevresinde hüküm süren devletler, onların yöneticileri ve bıraktıkları eserler hakkında bilgi verilmiştir. Osmanlı Devleti'nin yıkılış sürecinde Pontus Rum çetelerinin Bafra'da yapmış olduğu katliamlara karşı verilen mücadeleden bahsedilmiştir. Bafra tarihi dışında Timur'un hayatı, esnaflığın tarihçesi, Hatay'ın anavatana katılması, 19 Mayıs tarihinin önemi gibi konularla ilgili makaleler de dergide kendisine yer bulmuştur.

Derginin bazı sayılarında milli bayramlar, icra edilen törenler ve kutlama programlarıyla ilgili yazılara yer verilmiş, Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Çocuk Bayramı, Zafer Bayramı ve Dil Bayramı gibi özel günlerle ilgili vatandaşı bilgilendirici ve milli şuuru yükseltecek makaleler kaleme alınmıştır.

Dergi bunların yanı sıra sağlık, aile planlaması, ağaçlar, suyun önemi, tarım ve kalkınma planları, ekonomi programları, gençlerin Türk istikbali için önemi, kadınların

gelecek kuşakları yetiştirme konusundaki payı konulara da yer vermek suretiyle halkı her yönden aydınlatıcı ve onlara yol gösterici bir amaç da gütmüştür. Özellikle Türk milletinin cumhuriyet rejimiyle birlikte daha aydınlık ve daha umutlu bir yaşama kavuştuğu tezini işlemiştir. *Altın Yaprak* genel olarak da milli bilincin, Atatürk ilke ve inkılaplarının, cumhuriyet rejiminin halk tarafından benimsenmesi için yoğun bir uğraş vermiştir.

SONUÇ

Halkevleri, Cumhuriyet rejimini ve onun değerlerini halka anlatabilmek ve vatandaş ile devlet arasındaki kopukluğu gidermek amacıyla Mustafa Kemal Atatürk'ün talimatıyla kurulmuştur. 1932 yılında ilk olarak 14 ilde açılışı yapılan bu kurumlar, yapısal olarak değerlendirildiğinde yarı resmî, işleyiş bakımından da günümüzdeki sivil toplum örgütleri gibi çalışmışlardır. Her yıl güçlenerek büyüyen bu kuruluşların sayısı kapatıldığı 1951 yılında Londra Halkevi ile birlikte 479'u bulmuştur. Kapatıldığı güne kadar Cumhuriyet değerlerini halka anlatmak, yönetim ve halk arasındaki bağı kuvvetlendirmek ve çağdaş bir toplam adına önemli çalışmalar yapan bu kuruluşlardan bir tanesi de Samsun'un bir ilçesi olan Bafra'da açılmıştır.

24 Şubat 1933'te yani birçok il merkezinde halkevinin olmadığı bir dönemde açılışı yapılan Bafra Halkevi ilk etapta Güzel Sanatlar, Temsil, Spor, Sosyal Yardım, Halk Dershaneleri ve Kurslar, Kütüphane ve Yayın, Köycüler gibi yedi şubesiyle birlikte çalışmalara başlamıştır. Birkaç ay sonra da Dil-Edebiyat ve Tarih Şubesi'nde kuruluşu tamamlanmış ve Bafra Halkevi faaliyetlerinin sona erdiği 1951 yılına kadar bu sekiz şubeyle faaliyetlerini sürdürmüştür.

Halkevi'nin açılışını büyük heyecanla karşılayan Bafra halkı bu yapının bir parçası olmak için harekete geçmiş ve doktoru, avukatı, öğretmeni, tüccarı, işçisi ve çiftçi gibi her kesimin katılımıyla Bafra Halkevi'nin gelişmesine katkı sağlamışlardır. Halkevi şube kollarından Dil-Edebiyat ve Tarih Şubesi; dil konusunda yaptığı çalışmalarla ön plana çıkmıştır. Halk arasında günlük yaşamda kullanılmasına rağmen yazı dilinde kullanılmayan kelimeler toplanarak merkeze göndermiştir. Dil bayramları her yıl kutlanmış ve bununla ilgili konferanslar tertip edilmiştir. Bazı eserler toplanarak kitap haline getirilmiş, fikir ve edebiyat konusunda meraklı vatandaşlara dağıtılmıştır. Köy gezilerinde halk şiirleri ve yazıları konusunda araştırmalar da yapılmıştır. Tarih konusundaki çalışmaları ise bölge tarihi konusunda yeni bilgilerin ortaya çıkmasında katkı sağlamıştır.

Güzel Sanatlar Şubesi; çalışmalarında en çok müzik konusuna ağırlık vermiştir. İlk yıllarda bando takımı teşkil etmekte zorluklar yaşamışsa da 1936 yılından itibaren bu sorun çözülmüş ve bando takımı milli bayramlarda, anma günlerinde ve özel günlerde sahne almışlardır. Bu şube tarafından aile geceleri de tertip edilirken, bu gecelerde

enstrümanların tedarikiyle birlikte keman, mandolin, keman dinletileri yapılmıştır. Müziğe ve güzel sanatlara hevesli olan kişiler için kurslar açılmak suretiyle yeteneklerinin geliştirilmesi amaç edinmiştir.

Kültürel etkinlikleri görev addeden Temsil Şubesi; belirli gün ve haftalarda törenler düzenlemiş, bulunduğu bölgelerde tiyatro, piyes, ortaoyunu, karagöz, monolog ve milli oyunlar sahnelemiştir. Bu temsillerde gençlerin önlerini açarak onların kendileri göstermesine ve yeteneklerini sunmasına imkân sağlamıştır. Bu gösterilerle kadın ve erkek her kesimden binlerce Bafralı bir araya getirilmiş, sosyalleşmek ve kaynaşmak için imkanlar yaratılmıştır.

Bafra'da sporun gelişmesine vesile olan Spor Şubesi himayesinde bulanan Bafraspor ve Gençlerbirliği kulüplerini katıldıkları organizasyonlarda başarılı sonuçlar elde edebilmesi için imkanları dâhilinde desteklemiştir. Kiraladığı bir arsayı spor sahası hâline getirerek gençlerin spora ve beden hareketlerine ilgisini arttırma ve onların rahat bir şekilde sportif faaliyetlerde bulunabilmesi yolunda önemli bir adım atmıştır. Spor şubesi çalışmalarını sadece futbolla sınırlamamış, voleybol, atletizm ve güreş gibi değişik spor branşlarında da bölgede öncü çalışmalara imza atmıştır.

Sosyal Yardım Şubesi; kimsesiz, fakir vatandaşlara maddi ve manevi yardım yapmak, diğer şubelerle ortak birlikte kasaba ve köylerdeki fakir hastaların muayeneleri yaptırıp ilaçlarını temin etmek, yetim çocukların eğitim masrafları karşılamak gibi çalışmalarıyla vatandaşla devlet arasındaki bağı kurma yolunda önemli hizmetlerde bulunmuştur.

Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi; kuruluş amaçları içerisinde yer alan "yapacağı derslerle halkın bilgisini arttırma, okuma-yazma ve yetiştirme faaliyetlerinde bulunma, belirli meslekleri öğretme ve el becerilerini geliştirme" ilkesi doğrultusunda hareket etmiştir. Bu bağlamda vatandaşların gelişimi için yabancı dil, okuma ve yazma, biçki, dikiş ve nakış, yurt bilgisi, pasif korunma, matematik, muhasebe, paraşütçülük ve zehirli gazlardan korunma vb. kurslarla onların gelişimine katkı sağlamıştır.

Kütüphane ve Yayın Şubesi; merkezden gönderilen kitap, dergi ve gazeteleri yurttaşların her an istifadesine sunmak için tedbirler almıştır. Kütüphanenin kapılarını devamlı açık tutarak, öncelikle köylüler olmak üzere tüm vatandaşların yararlanmasını sağlamıştır. Köycülük Şubesi'nin düzenlemiş olduğu köy seyahatlerine katılıp orada ki

vatandaşlara kitap, dergi, gazete ve broşürler dağıtmıştır. Vatandaşların okuma alışkanlığının geliştirilmesi amacıyla belirli mahallerde okuma odaları açmış ve diğer halkevlerinden geri kalmayarak "*Altın Yaprak*" namıyla bir dergi de çıkarmıştır.

Köycüler Şubesi; tertip ettiği köy gezileriyle Halkevi'nin köylünün yanında olduğunu göstermek, onların kültür seviyesini yükseltmek, cumhuriyet değerlerini anlatmak, vatan ve bayrak sevgisini aşılamak yönünde çalışmalar yapmıştır. Diğer şube kollarından üyelerin de katıldığı gezilerde, köylülerin dertleri dinlenmiş, giyecek ve yiyecek yardımı yapılmış, öncelikle yaşlılar olmak üzere tüm hasta vatandaşların muayeneleri yapılarak reçeteleri verilmiştir. Nitekim bu gezilerle şehirli ile köylü arasındaki sevgi ve dayanışma kuvvetlenmiştir.

Kuruluşundan itibaren tüm şubeleriyle birlikte Halkevlerinin kuruluş amaçları doğrultusunda çalışmalar yapan Bafra Halkevi'nin bir başka önemli çalışması ise *Altın Yaprak* dergisini çıkarması olmuştur. 29 Ekim 1935'te yayımlanmaya başlayan ve 30 Eylül 1937'deki 29. sayısıyla yayım hayatına son veren *Altın Yaprak* Dergisi bu zaman zarfında Bafra halkına Cumhuriyetin değerlerini ve inkılapları benimsetmek yolunda önemli hizmetleri sunmuştur. Nüshalarında çeşitli alanlarda yapılan araştırmalara yer vererek, sosyal ve kültürel meselelerin üstüne eğilerek okuyucularını edebi ve tarihi yönden bilinçlendirmiştir. Ayrıca başta Bafra olmak üzere çeşitli konulardaki yazılarıyla, edebiyat ve tarihle alakalı makaleleriyle, millî günler ve bayramları anmasıyla, sağlık, eğitim-öğretim, ekonomi içerikli metinleriyle, Bafra Halkevi'nin çalışmalarından halkı haberdar etmesiyle kendisinden beklenilen çalışmaları başarıyla yerine getirmiştir.

Sonuç olarak Bafra Halkevi kuruluşundan itibaren on sekiz yıl boyunca tüm şube kollarıyla birlikte Halkevlerinin kuruluş amaçları doğrultusunda elindeki imkanlar dahilinde faaliyetlerini başarılı bir şekilde sürdürmüştür. Cumhuriyet değerlerini yaymak ve yaşatmak hedefiyle her tabakadan vatandaşla temas kurmaya çalışmış ve yaptığı tüm bu çalışmalarla Bafra'nın sosyal ve kültürel faaliyetlerinin gelişimine önemli bir katkı yapmıştır.

KAYNAKÇA

AKKUŞ, M. (2004). *Bursa Halkevi ve Uludağ Dergisi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü.

Akşam, 1934, Haziran 21.

Akşam, 1935, Eylül 20.

Akşam, 1935, Ekim 2.

Akşam, 1937, Ocak 20.

Akşam, 1941, Şubat 24.

Akit, 1933, Temmuz 9.

Altın Yaprak Dergisi (Ekim 29, 1935). 1. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Kasım 15, 1935). 2. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Aralık 1, 1935). 3. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Aralık 15, 1935). 4. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Ocak 1, 1936). 5. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Ocak 15, 1936). 6. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Şubat 1, 1936). 7. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Şubat 15, 1936). 8. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Mart 1, 1936). 9. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Mart 15, 1936). 10. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Nisan 1, 1936). 11. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Nisan 15, 1936). 12. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Mayıs 15, 1936). 13. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Haziran 30, 1936). 14. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Temmuz 31, 1936). 15. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Ağustos 31, 1936). 16. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Eylül 30, 1936). 17. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Ekim 29, 1936). 18. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Kasım 30, 1936). 19. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Aralık 31, 1936). 20. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Ocak 31, 1937). 21. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Şubat 28, 1937). 22. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Mart 31, 1937). 23. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Nisan 30, 1937). 24. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Mayıs 31, 1937). 25. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Haziran 30, 1937). 26. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Ağustos 31, 1937). 27-28. Sayı.

Altın Yaprak Dergisi (Eylül 30, 1937). 29. Sayı.

ARIKAN, Z. (1999). "Halkevlerinin Kuruluşu ve Tarihsel İşlevi". *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, *XI* (23), 261-281.

ARSLAN, G., & ÇEVİK, M. (2021). "Bafra Halkevi ve Faaliyetleri" (1933-1951). *Karadeniz Araştırmaları*, *18*(72), 905-936.

AYAR. M. (2010). "Bafra'da Osmanlı Dönemine Ait Modern Eğitim Kurumlarına iki Örnek: Zükur Erkek ve İnas Kız Rüşdiyeleri", *Uluslararası Karadeniz İncelemeleri Dergisi*. *VII* (8), 67-90

AYDIN, A. (1994). "Cumhuriyet Döneminde Serbest Cumhuriyet Fırkası Deneyimi". *Marmara İletişim Dergisi*, (8), 261-275.

BCA (TC Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başbakanlığı Cumhuriyet Arşivi), 490.01.00 / 925.601.1.

BCA, 490.01.00.00 / 973.766.3.

BCA, 490.01.00.00 / 990.832.1.

BCA, 490.01.00.00 / 1002.870.2.

BCA, 490.01.00.00 / 1012.905.2.

BCA, 490.01.00.00 / 1042.1007.1.

BCA, 490.01.00.00 /1048.1027.3.

BCA, 490.01.00.00 / 1058.1062.4.

BCA, 490.01.00.00 / 1522.194.1.

BCA, 490.01.00.00 / 1774.1197.1.

Bafra, 1934, Aralık 31.

Bafra, 1935, Ocak 20.

Bafra, 1935, Şubat 20.

Bafrasesi, 1937, Nisan 14.

Bafrasesi, 1937, Nisan 21.

Bafrasesi, 1937, Nisan 28.

Bafrasesi, 1937, Mayıs 5.

Bafrasesi, 1937, Mayıs 25.

Bafrasesi, 1937, Haziran 9.

Bafrasesi, 1937, Haziran 16.

Bafrasesi, 1937, Haziran 23.

Bafrasesi, 1937, Temmuz 7.

Bafrasesi, 1937, Temmuz 14.

Bafrasesi, 1937, Temmuz 28.

Bafrasesi, 1937, Eylül 1.

Bafrasesi, 1937, Eylül 8.

Bafrasesi, 1937, Eylül 22.

Bafrasesi, 1937, Eylül 29.

Bafrasesi, 1937, Ekim 20.

Bafrasesi, 1937, Kasım 10.

Bafrasesi, 1937, Aralık 8.

Bafrasesi, 1937, Aralık 15.

Bafrasesi, 1938, Şubat 23.

Bafrasesi, 1938, Mart 16.

Bafrasesi, 1938, Mayıs 4.

Bafrasesi, 1938, Mayıs 11.

Bafrasesi, 1939, Temmuz 26.

Bafrasesi, 1939, Ekim 18.

Bafrasesi, 1940, Şubat 28.

Bafrasesi, 1940, Mart 27.

Bafrasesi, 1940, Nisan 17.

Bafrasesi, 1940, Temmuz 24.

Bafrasesi, 1940, Temmuz 31.

Bafrasesi, 1940, Eylül 25.

Bafrasesi, 1940, Ekim 2.

Bafrasesi, 1940, Kasım 20.

Bafrasesi, 1941, Ocak 7.

Bafrasesi, 1941, Ocak 29.

Bafrasesi, 1941, Şubat 5.

Bafrasesi, 1941, Şubat 12.

Bafrasesi, 1941, Şubat 26.

Bafrasesi, 1941, Nisan 16.

Bafrasesi, 1941, Nisan 23.

Bafrasesi, 1941, Nisan 30.

Bafrasesi, 1941, Mayıs 14.

Bafrasesi, 1941, Haziran 4.

Bafrasesi, 1941, Temmuz 30.

Bafrasesi, 1941, Eylül 24.

Bafrasesi, 1941, Ekim 1.

Bafrasesi, 1941, Kasım 12.

Bafrasesi, 1942, Ocak 28.

Bafrasesi, 1942, Mart 11.

Bafrasesi, 1942, Nisan 15.

Bafrasesi, 1942, Ağustos 26.

Bafrasesi, 1942, Eylül 23.

Bafrasesi, 1942, Eylül 30.

Bafrasesi, 1942, Aralık 2.

Bafrasesi, 1943, Ocak 27.

Bafrasesi, 1943, Şubat 3.

Bafrasesi, 1943, Şubat 20.

Bafrasesi, 1943, Mart 3.

Bafrasesi, 1943, Mart 13.

Bafrasesi, 1943, Mart 27.

Bafrasesi, 1943, Nisan 21.

Bafrasesi, 1943, Nisan 28

Bafrasesi, 1943, Mayıs 5.

Bafrasesi, 1943, Mayıs 13.

Bafrasesi, 1943, Mayıs 19

Bafrasesi, 1943, Mayıs 29

Bafrasesi, 1943, Temmuz 21.

Bafrasesi, 1943, Ağustos 7.

Bafrasesi, 1944, Şubat 5.

Bafrasesi, 1944, Şubat 19.

Bafrasesi, 1944, Mart 4.

Bafrasesi, 1944, Nisan 29.

Bafrasesi, 1944, Haziran 10.

Bafrasesi, 1944, Haziran 17.

Bafrasesi, 1944, Ağustos 5.

Bafrasesi, 1944, Eylül 16.

Bafrasesi, 1944, Eylül 31.

Bafrasesi, 1944, Kasım 18.

Bafrasesi, 1944, Aralık 2.

Bafrasesi, 1944, Aralık 9.

Bafrasesi, 1945, Mart 3.

Bafrasesi, 1945, Mart 24.

Bafrasesi, 1945, Nisan 14.

Bafrasesi, 1945, Nisan 21.

Bafrasesi, 1945, Nisan 28.

Bafrasesi, 1945, Mayıs 26.

Bafrasesi, 1945, Haziran 16.

Bafrasesi, 1945, Temmuz 14.

Bafrasesi, 1945, Temmuz 28.

Bafrasesi, 1945, Eylül 1.

Bafrasesi, 1945, Eylül 29.

Bafrasesi, 1945, Kasım 17.

Bafrasesi, 1946, Mart 2.

Bafrasesi, 1946, Nisan 6.

Bafrasesi, 1946, Mayıs 25.

Bafrasesi, 1946, Haziran 29.

Bafrasesi, 1946, Ekim 19.

Bafrasesi, 1946, Aralık 7.

Bafrasesi, 1947, Ocak 18.

Bafrasesi, 1947, Mart 22.

Bafrasesi, 1947, Nisan 5.

Bafrasesi, 1947, Nisan 26.

Bafrasesi, 1947, Mayıs 10.

Bafrasesi, 1947, Temmuz 5.

Bafrasesi, 1947, Ağustos 9.

Bafrasesi, 1947, Ağustos 30

Bafrasesi, 1947, Eylül 27.

Bafrasesi, 1948, Ekim 30.

Bafrasesi, 1948, Aralık 11.

Bafrasesi, 1949, Ocak 1.

Bafrasesi, 1949, Ocak 15.

Bafrasesi, 1949, Mayıs 14.

Bafrasesi, 1949, Mayıs 28.

Bafrasesi, 1949, Haziran 11.

Bafrasesi, 1949, Eylül 3.

Bafrasesi, 1949, Eylül 17.

Bafrasesi, 1949, Kasım 12.

Bafrasesi, 1950, Şubat 25.

Bafrasesi, 1950, Mayıs 27.

Bafra İkiztepe-Nerik (Vezirköprü) Kültür Yolu. (2015). (E.Demirel, Haz.). Samsun: Bafra Belediyesi Yayınları.

CHF Halkevleri Talimatnamesi (1932). Ankara: Hâkimiyet-i Milliye Matbaası.

CHP Halkevleri Öğreneği (1938). Ankara: Recep Ulusoğlu Basımevi.

CHP Halkevleri ve Halkodaları 1932-1942. Ankara

CHP Halkevleri ve Halkodaları 1940. Ankara.

CHP Halkevleri ve Halkodaları 1942 Çalışmaları. (1943) Ankara: Ulus Basımevi.

CHP 1945 yılında Halkevleri ve Halkodaları. (1946) Ankara.

CHP 16'ıncı Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları (1948). Ankara: Ulus Basımevi.

CHP 17'inci Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları (1949). Ankara: Ulus Basımevi.

CHP 18'inci Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları (1950). Ankara: Ulus Basımevi.

Cumhuriyet, 1931, Mart 25.

Cumhuriyet, 1932, Ocak 16.

Cumhuriyet, 1932, Şubat 14.

Cumhuriyet, 1932, Şubat 20.

Cumhuriyet, 1932, Şubat 21.

Cumhuriyet, 1932, Haziran 25.

Cumhuriyet, 1935, Eylül 14.

Cumhuriyet, 1935, Eylül 20.

Cumhuriyet, 1942, Ağustos 25.

Cumhuriyet, 1944, Şubat 21

Cumhuriyet, 1945, Şubat 26.

Cumhuriyet, 1947, Şubat 24.

ÇEÇEN, A. (2018). *Halkevleri*. Ankara: Tarihçi Kitabevi Yayınları.

GOLOĞLU, M. (2017). *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi-I 1924-1930: Devrimler ve Tepkiler*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

GÜLCÜ, N. (2016), *Antalya Halkevi ve Faaliyetleri (1932-1951),* Yayımlanmamış Doktora Tezi. Antalya: Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

GÜMÜŞ, H. (2007). *Millî Mücadele'de Samsun*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Samsun: Ondokuzmayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Haber, 1934, Ağustos 27.

Hakimiyet-i Milliye, 1932, Şubat 20.

HALICI, Ş. (2004). "Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın Kuruluşu Sırasında Ali Fethi (Okyar) Bey ile Mahmut Esat (Bozkurt) Beyin Polemikleri". *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, XX (59), 429-451.

Halkevi Çalışmaları Talimatnamesi (1940). Ankara: Zerbamat Basımevi.

Halkevleri 1932-1935: 103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı, Ankara.

Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi (1940). Ankara: Zerbamat Basımevi.

Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları (1934). Ankara: Hakimiyeti Milliye Matbaası.

Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları (1935). Ankara: Ulus Basımevi.

Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları (1936). Ankara: Ulus Basımevi.

Halkevleri 1936 Yılında Nasıl Çalıştı (1937). Ankara: Ulus Basımevi.

Halkınsesi, 1934, Ağustos 16.

Halkınsesi, 1938, Şubat 21.

Kuruluşlarının Yıldönümü Halkevleri (1932-1951-1963), (1963). İstanbul: CHP İl Gençlik Kolu Yayını.

Kurun, 1935, Şubat 23.

Kurun, 1935, Eylül 11.

Kurun, 1937, Ocak 29.

Milliyet, 1933, Ağustos 18.

Milliyet, 1934, Şubat 24.

Milliyet, 1934, Mayıs 26.

Resmî Gazete, 1951, Ağustos 11.

OLGUN, K. (2010) CHP Müfettiş Raporlarına Göre Birinci Yılında Halkevlerinin Gerçek Durumu, *6.Uluslararası Atatürk Kongresi*, C.2, Ankara: Atam Yayınları.

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı Bafra İlçe Raporu, (2018). (E. Arslanbay, Haz.). Samsun.

ÖZDEMİR, Y., & AKTAŞ, E. (2011). "Halkevleri (1932'den 1951'e)". *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (45), 235-262.

Samsun, 1946, Ocak 11.

Samsun, 1951, Temmuz 28.

Samsun, 1951, Ağustos 14.

Son Posta, 1933, Ağustos 7.

Son Posta, 1935, Eylül 11.

Son Posta, 1935, Aralık 25.

Son Posta, 1936, Mart 31.

Son Posta, 1937, Şubat 1.

Son Posta, 1937, Ekim 10.

Son Posta, 1938, Ocak 12.

Son Posta, 1939, Haziran 13.

Son Posta, 1939, Temmuz 28.

Son Posta, 1939, Kasım 2.

Son Posta, 1941, Şubat 12.

Son Posta, 1942, Nisan 6.

Son Posta, 1942, Haziran, 18.

ŞİMŞEK, U., KÜÇÜK, B. & TOPKAYA, Y. (2012). "Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikalarının İdeolojik Temelleri". *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume,*7/4, 2809-2823.

Tan, 1935, Eylül 13.

Tan, 1936, Temmuz, 12.

Tan, 1936, Ağustos, 23.

Tan, 1937, Şubat 3.

Tan, 1937, Mart 13.

Tan, 1937, Nisan 10.

Tan, 1937, Mayıs 17.

Tan, 1937, Haziran 8.

Tan, 1942, Şubat 20.

TBMM Tutanak Dergisi (Ağustos 8, 1951). 2. Cilt. 3. Birleşim.

TUNA, I. (2018). "Halkevi Dergiciliğine Bir Örnek: Bafra Halkevi Dergisi Altın Yaprak Dergisi (1935-1936)". *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (72), 585-596.

Ulus, 1935, Eylül 11.

Ulus, 1936, Şubat 24.

Ulus, 1936, Mart 30.

Ulus, 1937, Şubat 22.

Ulus, 1937, Mayıs 6.

Ulus, 1937, Mayıs 14.

Ulus, 1946, Mayıs 21.

Vakit, 1932, Şubat 20.

Vakit, 1933, Ocak 24.

Vakit, 1933, Şubat 24.

Vakit, 1933, Şubat 25.

Vakit, 1933, Mart 15.

Vakit, 1933, Temmuz 4.

Vakit, 1933, Temmuz 17.

Vakit, 1933, Ağustos 17.

Vakit, 1934, Haziran 20.

Vakit, 1934, Eylül 2.

Vakit, 1934, Eylül 6.

Vakit, 1934, Ekim 5.

Vakit, 1942, Mart 16.

Vakit, 1943, Şubat 22.

YAŞAR, A. (1994). *Bafra'nın Şehir Coğrafyası*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yeni Asır, 1934, Ağustos 17.

Yeni Asır, 1935, Ocak 21.

Yeni Asır, 1935, Eylül 11.

YEŞİLKAYA, N. Ş. (1999). *Halkevleri: İdeoloji ve Mimarlık*, İstanbul: İletişim Yayınları.

Zaman, 1934, Eylül 28.

Zaman, 1935, Ocak 21.

ZEYREK, Ş. (2006). *Türkiye'de Halkevleri ve Halkodaları*, Ankara: Anı Yayınları.

EKLER

Ek 1: Bafra Halkevi'nin Açılış Günü

Kaynak: Altın Yaprak, 1935, Ekim 29.

Ek 2: Bafra Halkevi 1933 yılı Kurucu Heyeti

Kaynak: 31 Aralık 2022 tarihinde https://www.bafrakolaylilardernegi.com/Makale/31/17 internet adresinden alınmıştır.

Ek 3: Bafra Halkevinin İlk Başkanı Kolaylı Hacı Mustafa Önder

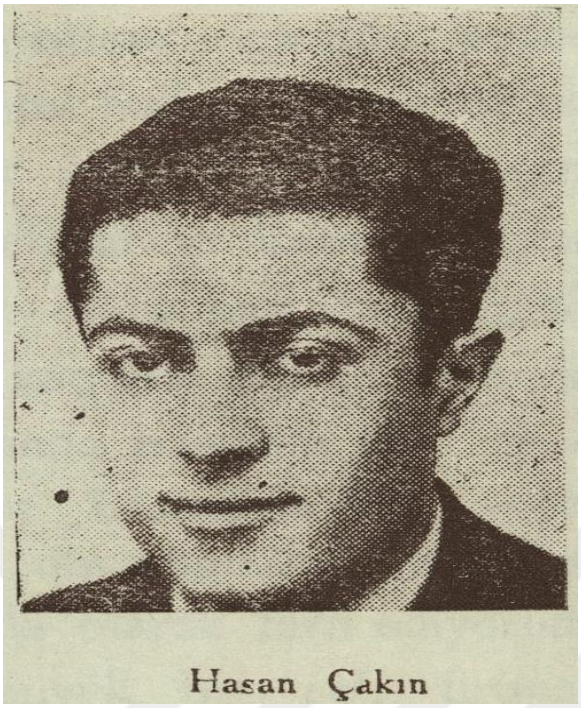
Kaynak: 31 Aralık 2022 tarihinde https://www.bafrahabergazetesi.com/kose-yazisi/356/hititlerden-gunumuze-anadolu-birligi.html internet adresinden alınmıştır.

Ek 4: Bafra Halkevi'nin İkinci Başkanı Zihni Lokman

Kaynak: Bafrasesi, 1937, Kasım 10.

Ek 5: Bafra Halkevi'nin Üçüncü Başkanı Hasan Çakın

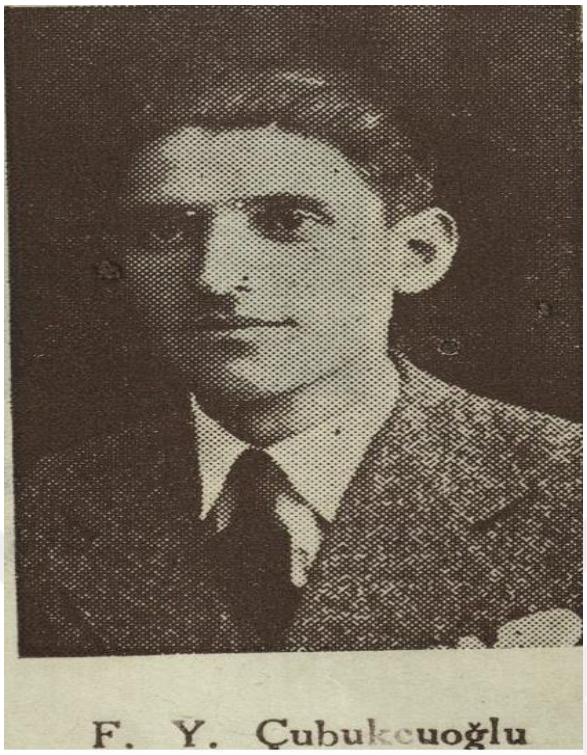
Kaynak: Altın Yaprak, 1936, Kasım 29.

Ek 6: Bafra Halkevi'nin Beşinci Başkanı Necmettin Esin

Kaynak: Bafrasesi, 1948, Mart 13.

Ek 7: Bafra Halkevi'nin Altıncı Başkanı F. Yekta Çubukçuoğlu

Kaynak: Altın Yaprak, 1936, Ekim 29.

Ek 8: Bafra Halkevi'nin 1935 Yılı Yönetim Kurulu

Kaynak: Altın Yaprak, 1935, Aralık 15.

Ek 9: Bafra Halkevi'nin 1937 Yılı Yönetim Kurulu

Kaynak: Altın Yaprak, 1937, Nisan 30.

Ek 10: Bafra Halkevi 30 Ağustos Zafer Bayramı Kutlamaları

Kaynak: Altın Yaprak, 1936, Eylül 30.

Ek 11: Bafra Halkevi'nin Köy Gezileri (Martıkale Köyü)

Kaynak: Altın Yaprak, 1936, Eylül 30.

Ek 12: Halkevleri Açılış Töreninde Bulunan Bafra Halkı

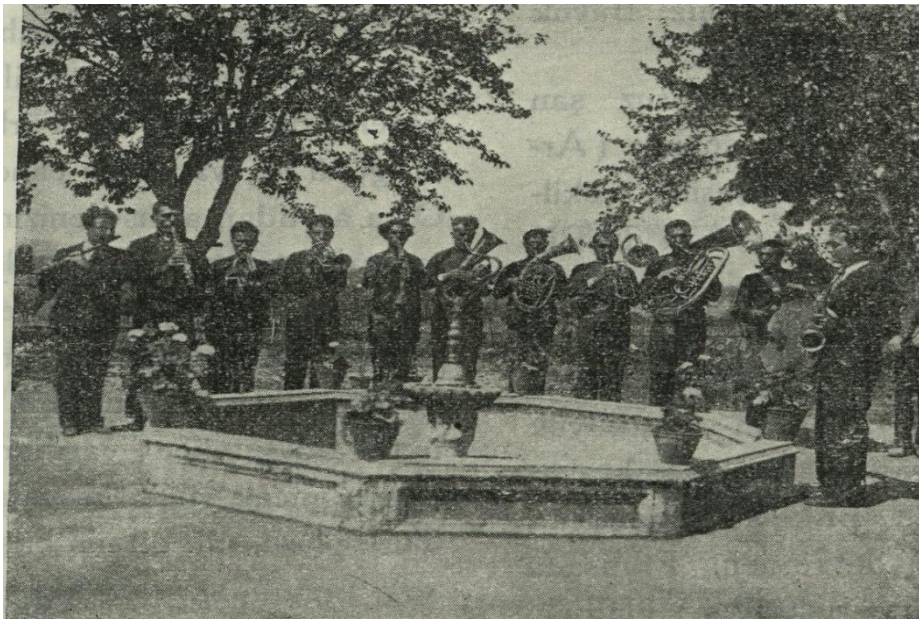
Kaynak: Altın Yaprak, 1936, Mart 4.

Ek 13: Bafra Halkevi'nin Alaçam Gezisi

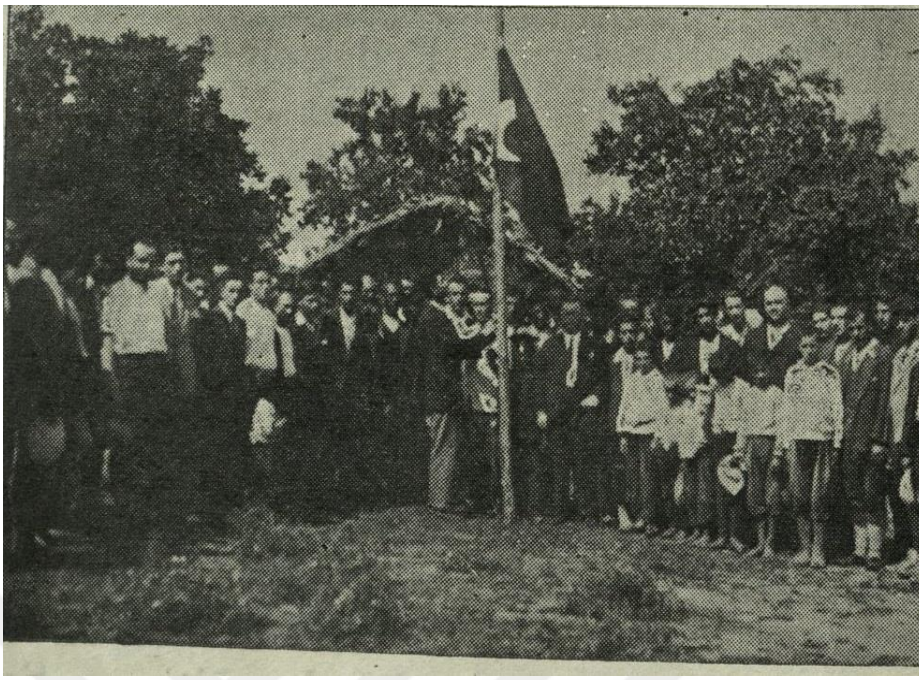
Kaynak: Vakit, 1934, Eylül 2.

Ek 14: Bafra Halkevi Bandosu

Kaynak: Altın Yaprak, 1936, Eylül 30.

Ek 15: Bafra Halkevi'nin Köy Gezilerinde Tertip Ettiği Bayrak Töreni

Kaynak: Altın Yaprak, 1935, Ekim 29.

Ek 16: Çarşamba Halkevi'nin Yapmış Olduğu Ziyaret

Kaynak: Altın Yaprak, 1937, Mayıs 31.

Ek 17: Bafra Halkevi'nin Köy Gezileri (Teke Sarmaşık Köyü)

Kaynak: Altın Yaprak, 1935, Kasım 15.

Ek 18: Bafra Halkevi'nin Köy Gezileri (Nebiyan Dağında)

Kaynak: Altın Yaprak, 1935, Kasım 15.

Ek 19: Bafra Halkevi'nin Köy Gezileri (Kızılırmak Üzerinde)

Köy gezintilerinden Kızıl Irmak üzerinde

Kaynak: Altın Yaprak, 1935, Aralık 15.

Ek 20: Bafra Halkevi'nin Köy Gezileri

İlbayımızında katıldığı Köy gezilerimizden

Kaynak: Altın Yaprak, 1935, Aralık 15.

Ek 21: Bafra Halkevi'nin Köy Gezileri

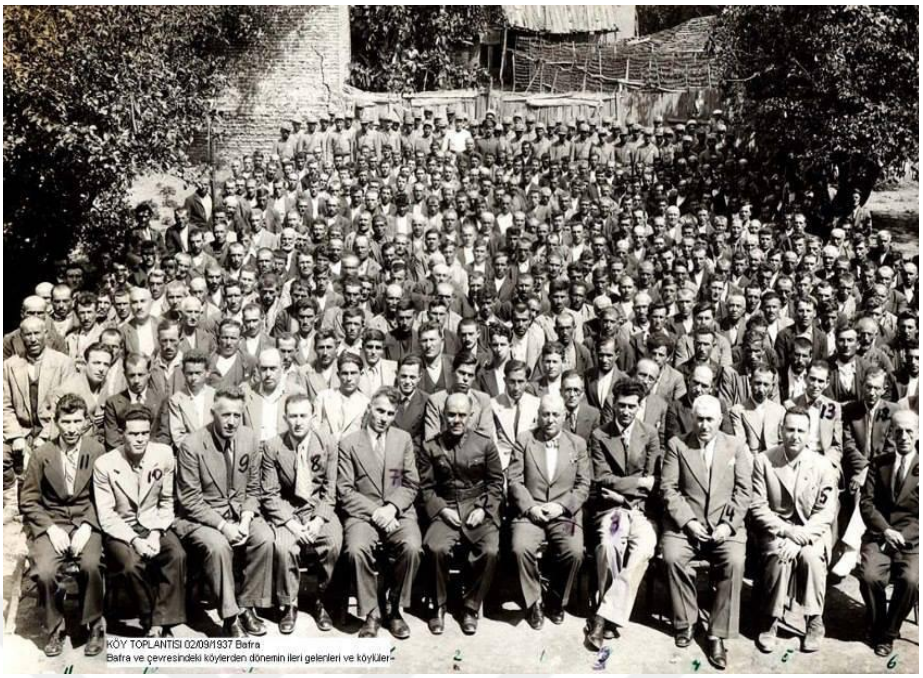
Kaynak: Altın Yaprak, 1935, Aralık 15.

Ek 22: Bafra Halkevi'nin Köy Gezileri (Nebiyan Dağında)

Kaynak: Altın Yaprak Dergisi, 15 Ocak 1936

Ek 23: Bafra Halkevi'nde Yapılan Köy Toplantısı

Kaynak: Bafrasesi, 1937, Eylül 8.

Ek 24: Bafra Halkevi'nin Sinop Gezisi

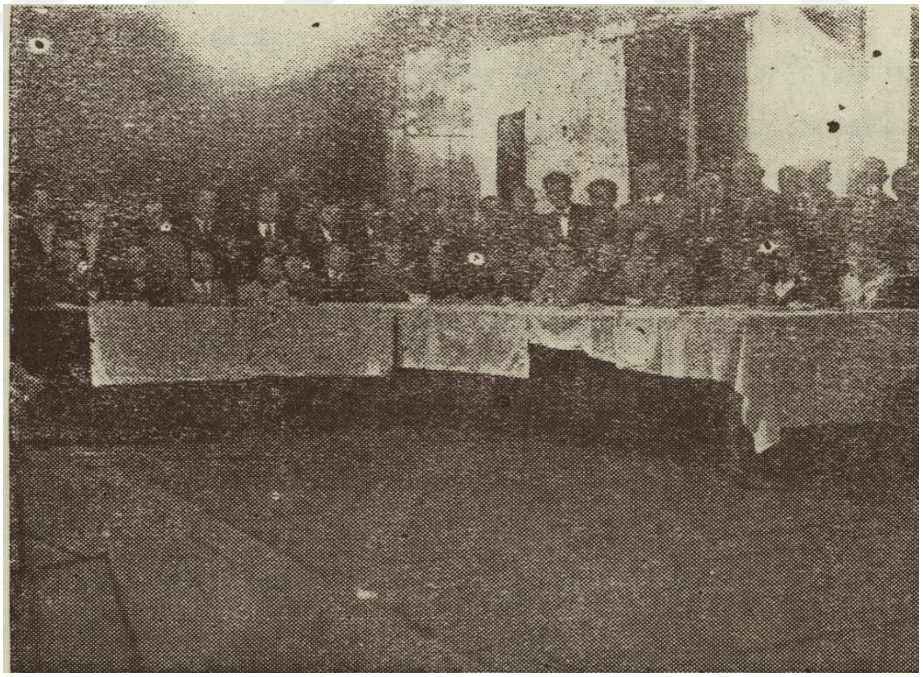
Kaynak: Altın Yaprak, 1936, Kasım 29.

Ek 25: Bayındırlık Bakanı Ali Çetinkaya'nın Halkevi'ni Ziyareti.

Kaynak: Altın Yaprak, 1936, Kasım 29.

Ek 26: Bafra Kaymakamı Kadir Sözen'in Ayrılışının Şerefine Halkevi Tarafından Düzenlenen Yemek

Kaynak: Altın Yaprak, 1936, Ekim 29

Ek 27: Bafra Halkevi'nin Köycüler Şubesi

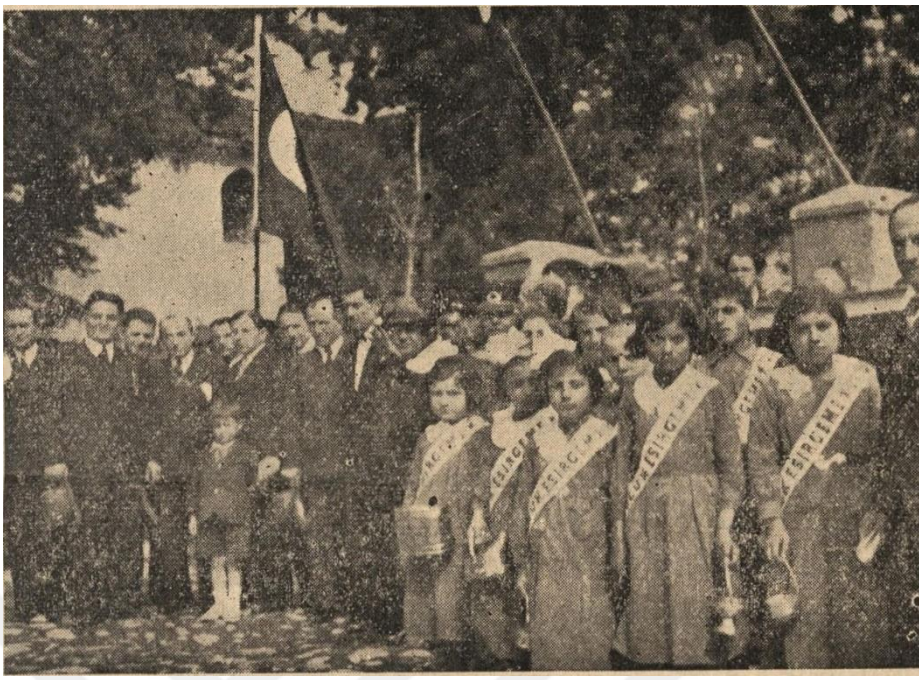
Kaynak: Bafra Yerel Tarih Grubu Arşivinden, 31 Aralık 2022 tarihinde https://www.facebook.com/groups/bafrayereltarihgrubu internet adresinden alınmıştır.

Ek 28: Bafraspor Futbol Takımı

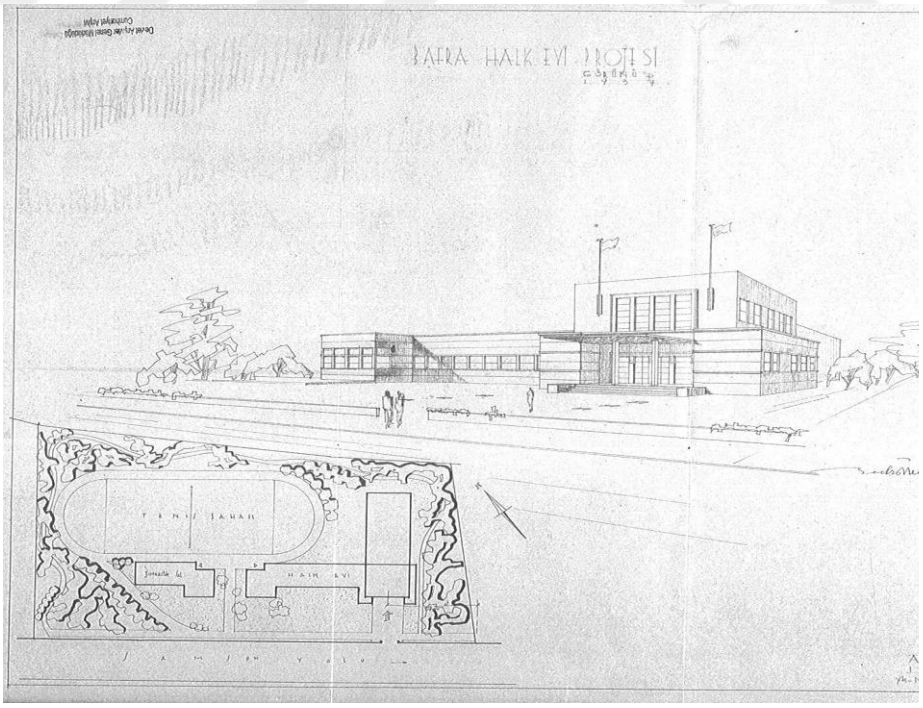
Kaynak: Tan, 1935, Eylül 3.

Ek 29: Bafra Halkevi Üyelerinin Bulunduğu 23 Nisan Kutlamaları

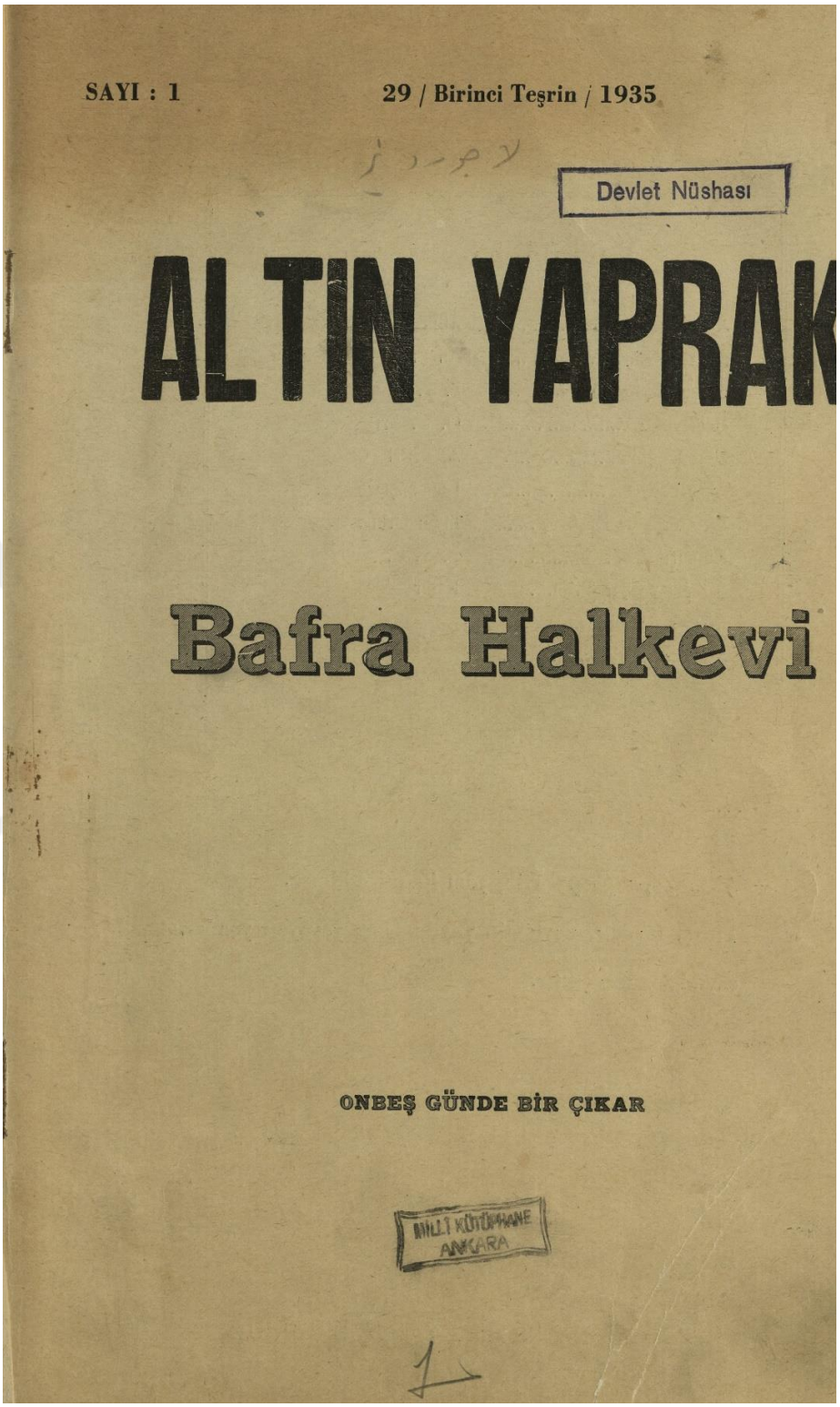
Kaynak: Bafrasesi, 1937, Mayıs 26.

Ek 30: Bafra Halkevi Binasına Ait Proje

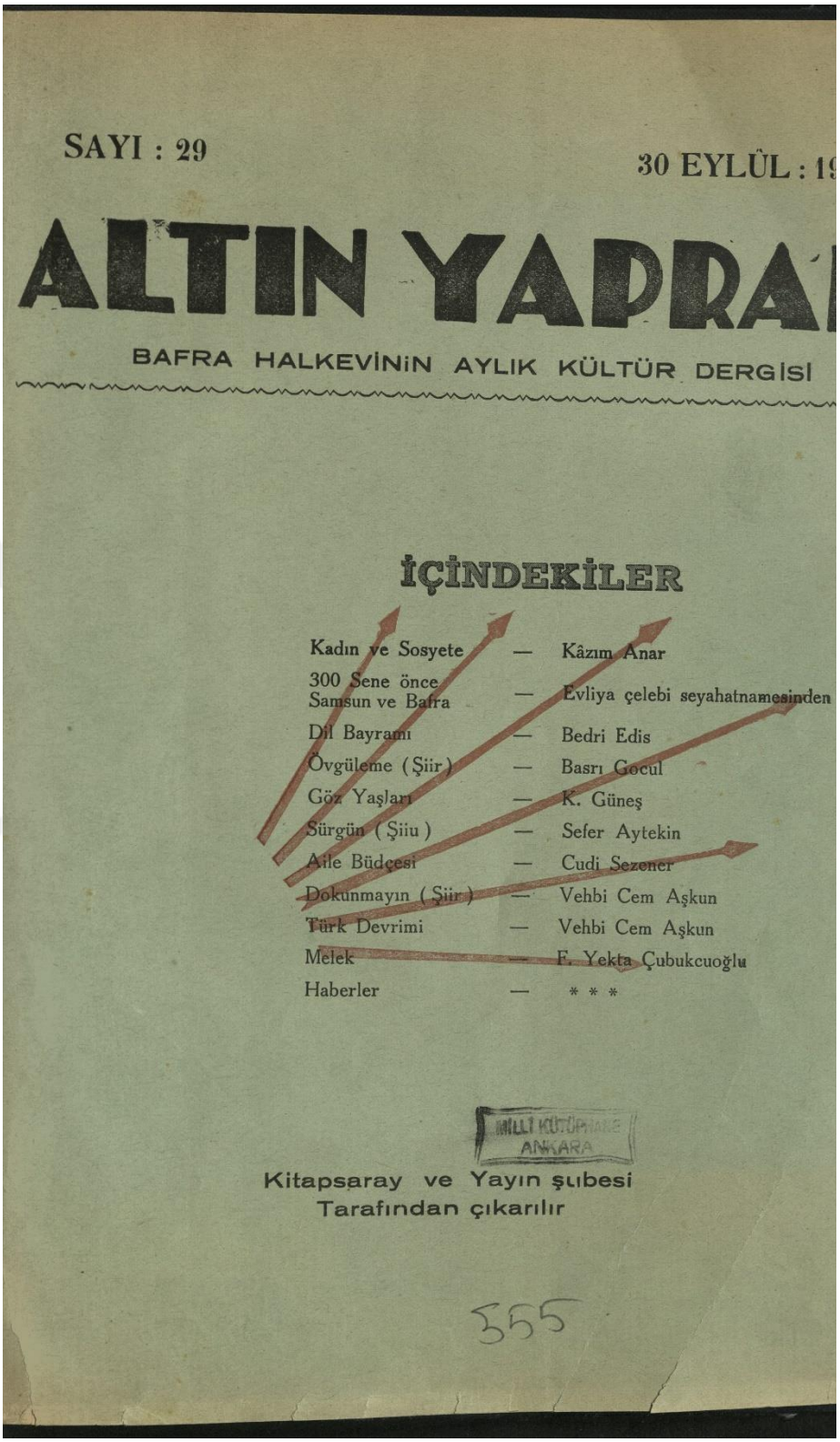
Kaynak: BCA, 490.01.00.00 / 1774.1197.1.

Ek 31: Altın Yaprak Dergisi'nin 1. Sayısı Nüshası Kapağı

Kaynak: Altın Yaprak, 1935, Ekim 29.

Ek 32: Altın Yaprak Dergisi'nin 29. Nüshası Kapağı

SAYI : 29

30 EYLÜL : 19

ALTIN YAPRA

BAFRA HALKEVİNİN AYLIK KÜLTÜR DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

Kadın ve Sosyete	—	Kâzım Anar
300 Sene önce Samsun ve Bafra	—	Evliya çelebi seyahatnamesinden
Dil Bayramı	—	Bedri Edis
Övgüleme (Şiir)	—	Basrı Gocul
Göz Yaşları	—	K. Güneş
Sürgün (Şiiu)	—	Sefer Aytekin
Aile Büdçesi	—	Cudi Sezener
Dokunmayın (Şiir)	—	Vehbi Cem Aşkun
Türk Devrimi	—	Vehbi Cem Aşkun
Melek	—	F. Yekta Çubukcuoğlu
Haberler	—	* * *

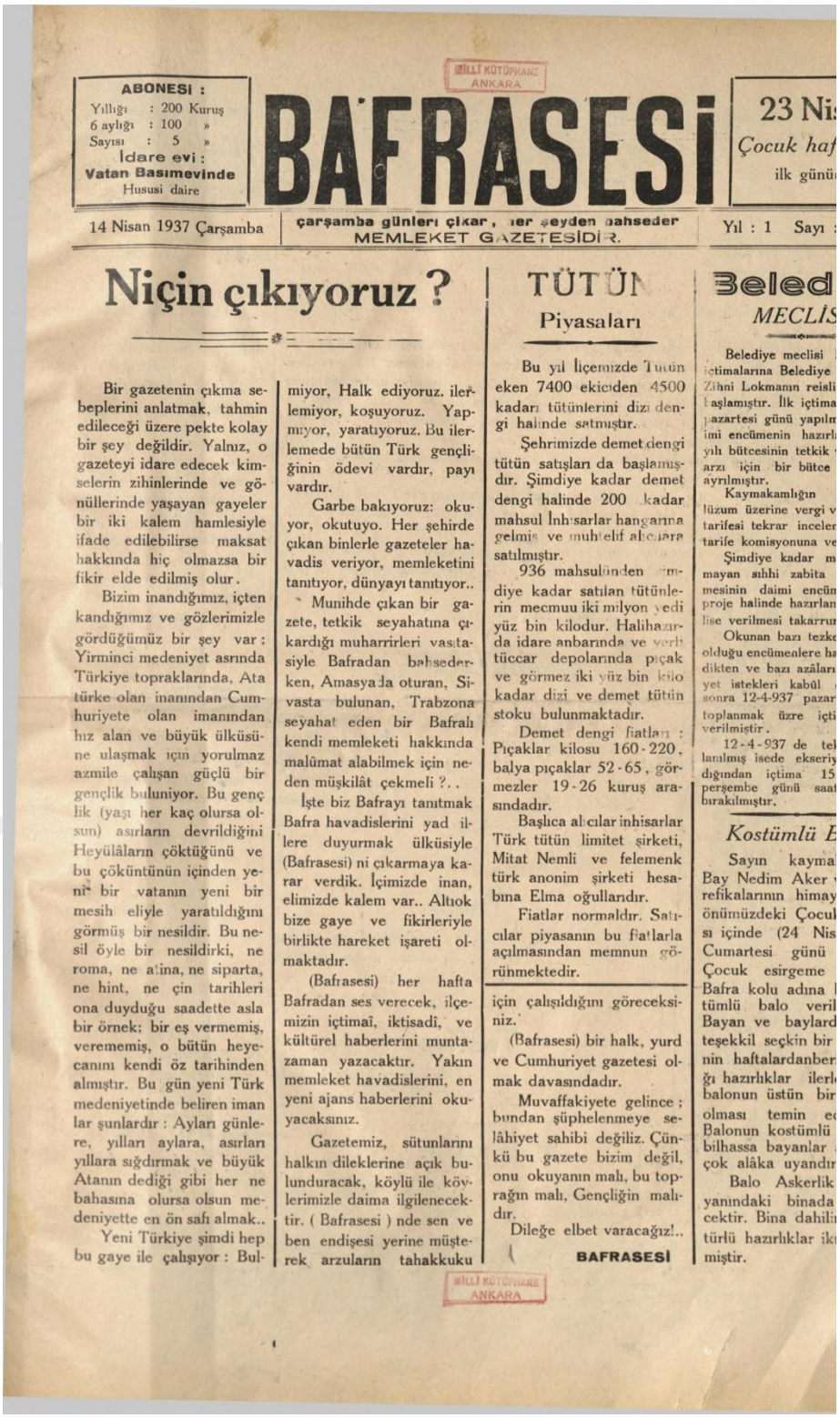
MİLLİ KÜTÜPHANE
ANKARA

Kitapsaray ve Yayın şubesi
Tarafından çıkarılır

355

Kaynak: Altın Yaprak, 1937, Eylül 30.

Ek 33: Bafrasesi Gazetesi'nin İlk Nüshası Birinci Sayfası

MİLLÎ KÜTÜPHANE ANKARA

ABONESİ :
Yıllığı : 200 Kuruş
6 aylığı : 100 »
Sayısı : 5 »
İdare evi :
Vatan Basımevinde
Hususi daire

BAFRASESİ

23 Ni
Çocuk haf
ilk günü

14 Nisan 1937 Çarşamba | çarşamba günleri çıkar, her şeyden bahseder MEMLEKET GAZETESİDİR. | Yıl : 1 Sayı :

Niçin çıkıyoruz ?

Bir gazetenin çıkma sebeplerini anlatmak, tahmin edileceği üzere pekte kolay bir şey değildir. Yalnız, o gazeteyi idare edecek kimselerin zihinlerinde ve gönüllerinde yaşayan gayeler bir iki kalem hamlesiyle ifade edilebilirse maksat hakkında hiç olmazsa bir fikir elde edilmiş olur.

Bizim inandığımız, içten kandığımız ve gözlerimizle gördüğümüz bir şey var : Yirminci medeniyet asrında Türkiye topraklarında, Ata türke olan inanından Cumhuriyete olan imanından hız alan ve büyük ülküsüne ulaşmak için yorulmaz azmile çalışan güçlü bir gençlik buluniyor. Bu genç lik (yaşı her kaç olursa olsun) asırların devrildiğini Heyülâların çöktüğünü ve bu çöküntünün içinden yeni bir vatanın yeni bir mesih eliyle yaratıldığını görmüş bir nesildir. Bu nesil öyle bir nesildirki, ne roma, ne atina, ne siparta, ne hint, ne çin tarihleri ona duyduğu saadette asla bir örnek: bir eş vermemiş, verememiş, o bütün heyecanını kendi öz tarihinden almıştır. Bu gün yeni Türk medeniyetinde beliren iman lar şunlardır : Ayları günlere, yılları aylara, asırları yıllara sığdırmak ve büyük Atanın dediği gibi her ne bahasına olursa olsun medeniyette en ön safı almak..

Yeni Türkiye şimdi hep bu gaye ile çalışıyor : Bulmiyor, Halk ediyoruz. ilerlemiyor, koşuyoruz. Yapmiyor, yaratıyoruz. Bu ilerlemede bütün Türk gençliğinin ödevi vardır, payı vardır.

Garbe bakıyoruz: okuyor, okutuyo. Her şehirde çıkan binlerle gazeteler havadis veriyor, memleketini tanıtıyor, dünyayı tanıtıyor..

Munihde çıkan bir gazete, tetkik seyahatına çıkardığı muharrirleri vasıtasiyle Bafradan bahsederken, Amasyada oturan, Sivasta bulunan, Trabzona seyahat eden bir Bafralı kendi memleketi hakkında malûmat alabilmek için neden müşkilât çekmeli ?..

İşte biz Bafrayı tanıtmak Bafra havadislerini yad illere duyurmak ülküsiyle (Bafrasesi) ni çıkarmaya karar verdik. İçimizde inan, elimizde kalem var.. Altıok bize gaye ve fikirleriyle birlikte hareket işareti olmaktadır.

(Bafrasesi) her hafta Bafradan ses verecek, ilçemizin içtimaî, iktisadî, ve kültürel haberlerini muntazaman yazacaktır. Yakın memleket havadislerini, en yeni ajans haberlerini okuyacaksınız.

Gazetemiz, sütunlarını halkın dileklerine açık bulunduracak, köylü ile kövlerimizle daima ilgilenecektir. (Bafrasesi) nde sen ve ben endişesi yerine müşterek arzuların tahakkuku için çalışıldığını göreceksiniz.

(Bafrasesi) bir halk, yurd ve Cumhuriyet gazetesi olmak davasındadır.

Muvaffakiyete gelince : bundan şüphelenmeye selâhiyet sahibi değiliz. Çünkü bu gazete bizim değil, onu okuyanın malı, bu toprağın malı, Gençliğin malıdır.

Dileğe elbet varacağız!..

BAFRASESİ

TÜTÜN
Piyasaları

Bu yıl İlçemizde Tütün eken 7400 ekiciden 4500 kadarı tütünlerini dizi dengi halinde satmıştır.

Şehrimizde demet dengi tütün satışları da başlamışdır. Şimdiye kadar demet dengi halinde 200 kadar mahsul İnhisarlar hangarına gelmiş ve muhtelif alıcılara satılmıştır.

936 mahsulünden şimdiye kadar satılan tütünlerin mecmuu iki milyon yedi yüz bin kilodur. Halihazırda idare anbarında ve serbest tüccar depolarında pıçak ve görmez iki yüz bin kilo kadar dizi ve demet tütün stoku bulunmaktadır.

Demet dengi fiatları : Pıçaklar kilosu 160-220, balya pıçaklar 52-65, görmezler 19-26 kuruş arasındadır.

Başlıca alıcılar inhisarlar Türk tütün limitet şirketi, Mitat Nemli ve felemenk türk anonim şirketi hesabına Elma oğullarıdır.

Fiatlar normaldır. Satıcılar piyasanın bu fiatlarla açılmasından memnun görünmektedir.

Beled
MECLİS

Belediye meclisi
içtimalarına Belediye
Zihni Lokmanın reisli
başlamıştır. İlk içtima
pazartesi günü yapılm
imi encümenin hazırl
yılı bütcesinin tetkik
arzı için bir bütce
ayrılmıştır.

Kaymakamlığın
lüzum üzerine vergi v
tarifesi tekrar inceler
tarife komisyonuna ve

Şimdiye kadar m
mayan sıhhi zabita
mesinin daimi encün
proje halinde hazırlan
lise verilmesi takarrur

Okunan bazı tezke
olduğu encümenlere ha
dikten ve bazı azâları
yet istekleri kabûl
sonra 12-4-937 pazar
toplanmak üzre içti
verilmiştir.

12-4-937 de tel
lanılmış isede ekseriy
dığından içtima 15
perşembe günü saat
bırakılmıştır.

Kostümlü B

Sayın kayma
Bay Nedim Aker
refikalarının himay
önümüzdeki Çocul
sı içinde (24 Nis
Cumartesi günü
Çocuk esirgeme
Bafra kolu adına
tümlü balo veril
Bayan ve baylard
teşekkül seçkin bir
nin haftalardanber
ğı hazırlıklar ilerl
balonun üstün bir
olması temin e
Balonun kostümlü
bilhassa bayanlar
çok alâka uyandır

Balo Askerlik
yanındaki binada
cektir. Bina dahili
türlü hazırlıklar ik
miştir.

MİLLÎ KÜTÜPHANE ANKARA

Kaynak: Bafrasesi, 1937, Nisan 14.

Ek 34: Bafrasesi Gazetesi'nin Son Nüshası Birinci Sayfası

CUMARTESİ
28
Ocak 1950
10 KURUŞ
ABONE
Senelığı : 800 kuruştur.
6 aylığı :150 ,,
Sayı : 475 Yıl : 18

BAFRASESİ

Cumartesi Günleri Çıkar
ONBEŞ GÜNLÜK SİYASİ MEMLEKET GAZETESİDİR

Sahibi : Ali
Neşriyatı İdare
Süleyman
Basıldığı yer :
Her Nevi
İdare Müdürlüğün
Basılmıyan
Geri ve

MAARİF SEFERBERLİĞİ

Yazan : Süleyman Türk

Bir milleti kalkındırmak için her şeyden evvel maarifini ilerletmek lâzımdır. Şüphesiz ki fikren geri kalmış bir topluluğun önüne makine çıkarmadan önce o topluluğu buna ihtiyaç hissettirecek mertebeye ulaştırmak, milletlerin kalkınması için daha esaslı ve daha emin bir yoldur.

Bugün milletçe anlamış bulunuyoruz ki biz, muasır medeniyet seviyesinden çok gerilerdeyiz. Bir kaç şehrimizin umrana kavuşmuş olması veya medeni tesislerimizin peydarpey artmakta bulunması aradaki muazzam farkı kapatamaz. Evet asırlarca, her bakımdan, ihmal edilmiş bir memleket ve milleti kısa zamanda kalkındırmak pek güç bir mesel-dir Geçmişe bakarak, Cumhuriyet devrinde yaptıklarımız ise, bilhassa, dışardan görenleri hayran bırakacak kadar büyük işlerdir. Bunları kabul etmekle beraber kendi bünyemizden daha pratik şekillerle ve daha sür'atli bir kalkınma yolu bulabileceğimize kaniiz

Halen Millî Eğitimin her şubesinde bir inkişaf vardır. San'at okulları veya kursları gibi doğrudan doğruya halk içine yayılan yetiştirici vasıtaların sayısı da çoğalmaktadır. Fakat köy okulları davasında henüz yolun yarısındayız. Bundan başka şehirlerde, kasabalarda, köylerdeki büyük toplulukların önüne yetiştirici ve ilerletici vasıtalar sermiş değiliz. Bunlardan mahrum olan gençler, en kıymetli vakitlerini kahvelerde, gazinolarda yalnız boş yere israf etmekle kalmıyor, fikren dahi köreliyor.

Gerçi Halkevleri, çeşitli kollarıyla her derecedeki insanı yetiştirip ilerletebilir bir teşekkül olarak açılmıştır. Maalesef bu da ilk ihız ve hararetini kaybetmiş, partiler arasında ihtilâf mevzuu olmuş durumdadır. Artık Halkevlerine siyasî kanaatı ne olursa olsun herkesi cezp ve burada vazife alanları teşvik eder yeni bir veçhe verilmedikçe çok iyi niyetlerle meydana getirilen bu teşekkülden beklenilen faydayı sağlamanın kabil olamıyacağı kesin surette anlaşılmıştır.

Küçük milletlerden Finleri, büyüklerden Amerikalıları misal olarak alırsak kalkınmalarında halk dershanelerinin ve halk öğretmenlerinin başlıca amil olduklarını görürüz. Bizde de vazifeli, vazifesiz münevver adedinin, milletin büyük kısmı üzerindeki bilgisizliği yok edecek raddeye çıktığını gurura müşahede etmekteyiz. Ancak bu sınıfı teşkilâtlandırıp harekete getirmek lâzımdır. Bunun için de her tarafta Halk dershaneleri, Halk Enstitüleri gibi gece mektepleri açarak her tabakadaki insanı bunların ışığı altına çekmemiz icap eder.

Son Unesco haberlerine göre Şili'de traktörlere bağlı kamyonlar, radyo ve sinema makineleriyle mücehhez birer okul halinde köylere yayılıyor, bir tarafdan traktörler çift sürerken, öbür tarafdan köylüler radyo ve sinema ile tenvir ediliyor, seyyar öğretmenler de okuma yazma öğretiyor. Biz bu gün bu kadarını yapamazsak bile okulu olmayan her hangi bir köye seyyar bir öğretmen gönderir, Halkodasında, yoksa mescit önünde, oda yoksa bir ağaç gölgesinde hem okuma yazma öğretebilir, hem de köyün çeşitli yönlerden kalkınmasına yarar bilgiler verdirebiliriz.

Şehir ve kasabalarda da Halk Dershaneleri ve Halk Enstitüleri açarak gençliği, memleketin terakki ve tealisi üzerinde daha faydalı hale sokabiliriz.

Bu davada vazife alacakları öğretmenlerden, diğer memurlardan, boşda olan aydınlardan ve hatta emekliye ayrılmış kimselerden seçmek pekâlâ mümkündür. Bunlara verilecek ücret veya tazminat meselesine gelince : bu kabil dershanelerin yılda altı ayhk bir devre için açık tutulduğunu, bu müddet zarfında yirmi bin öğretmen istihdam edildiğini ve bu öğretmenlere esas vazifelerinden aldıkları maaş ve ücretlerden ayrı ayda altmış net (150) lira ücret veya tazminat verilmesi lâzım geldiğini farzetsek, on sekiz milyon lira kadar bir para tutar. Bu paranın devlet bütçesinde yerini yapmak mümkün olmasa bile yılda Tekel'in yirmi milyon kilo mamul tütün sattığına göre beher sigara paketine kırk para zam yapılsa on milyon lirası bundan ve öbürü de bunun gibi cüzi ilâvelerle diğer mükeyyafattan veyahut heyeti umumiyesi başka kaynaklardan belki daha kolaylıkla, temin edilebilir.

Bir kere bu cihaz kurulduktan sonra memlekette boş ve işsiz tek münevver kalmayacak, her sınıf halk. kat'i ve topyekûn bir kalkınma hamlesinin feyzi ve nuru içine alınmış olacaktır. Yeter ki Hükümetçe tekmil yurd için böyle bir maarif seferberliği ihtiyacı kabul edilip benimsensin ve harekete geçilsin. 3

SUİŞİ

Şehir suyunun artizyenle temini cihetine gidildiği, bu yolda atılkuyu açıldığı ve bunlardan dördünün iş'a yarar vaziyette çıktığı malûmdur.

Suyun âsâisi, tasyiri için de tıpkı simi gibi esas şebeke üzerinde bazırlanan projesi ilgili bakanlıklarca tasdik edilmiştir. Bu hususta 20 I - 950 tarihinde Belediyemize aşağıdaki telgraf gelmiştir.

"Su projeniz tasdikden müsbet olarak çıkmıştır,, Artiziyen

Şehirler arası Telefon Muhaberesi

24 - 1 - 1950 tarihinden itibaren Bafra merkezinde de şehirlerarası telefon muhaberesi başlamıştır. Halen Samsun merkezinin görüştüğü bütün şehirlerle görüşülebilecektir.

YEŞİLAY ÇALIŞMALARI

Yeşilay Bafra Şubesinin devamlı gayretleri neticesi olarak Samsun merkezinde üye sayısı bir hayli artmıştır. Yakında burada da kuvvetli bir şubenin teşekkülü beklenmektedir..

Tütün Piyasası

30 Ocakta açılacak Karadeniz 1949 mahsulü Tütün Piyasası için hazırlıklar ilerlemiştir. Bir kaç gün evvel ekicilere makbuz verilerek derambara başlanmıştır.

Tekel'in selâhiyetli zevatı, Ecnebi alıcıların müdür ve eksperleri bölgemize gelmiş bulunuyorlar. Ege piyasasının müstahsil memnun edici şekilde yeni erişi, bölgemiz piyasasında da iyi gideceğine bir emâret sayılmaktadır.

Müstahsillerimiz, piyasası açılacak tütünleri ağır masraf ve külfetler hahasına elde etmişlerdir. Bu uğurda Bankalara, tacirlere karşı büyük borçlar altına girmişlerdir. Bundan başka Samsun, Bafra gibi iktisadî hareketi yalnız tütüne bağlı olan yerlerde her sınıf iş sahibi bu piyasaları beklemektedir.

Yeni satışların, memleket hesabına hayırlı bir tarzda cereyan etmesini dileriz.

Mahmu

Kolunda
sebebiyle İş
Ticaret ve
Başkanı Say
reçen Bafra

Mesut b

Tütün t
B. Eşref Ç
çocuğa dün
Yasemin ad
cakla berab
canınız dört
sahip olmuş
lâdı isteyip
miyoruz. Fa
na uzun ön
ler dilerken
nın erkek ol

Yeni N

On aydı
bul'da mu
yıntanan
Safa'nın
memleket
Cinsi telâ
yaratan S
Bilgiler Me
ocak say
arze dilmiş
hada Ord.
Tunç, Pro
Hakkı S
Dr. Sadi
Burhan Ön
lletlerarası
tercüme ya
tadır.
Gene bu sa
gine göre
kadar abon
20 tenzilât
altı aylık :

Tedarik ed
rüşlük pos
linde (P.
adresinden

PERİHA
Hastala
Dr. Maid
rıldığı ev
hanesind

(Büyü
lesi, Tah
No 10

ÖZ GEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Murat Çevik

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Aldığı Sertifikalar :

Uzmanlık Alanı : Türkiye Cumhuriyeti Ana Bilim Dalı

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Kamu Yönetimi	Anadolu Üniversitesi	2013-2018
Y. Lisans	Tarih	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	2020-

Görevler:

Görev Unvanı	Görev Yeri	Yıl

Eserler:

A. Uluslararası hakemli dergilerde yayımlanan makaleler:

A1.

B. Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında (p*roceedings*) basılan bildiriler:

C. Yazılan ulusal/uluslararası kitaplar veya kitaplardaki bölümler:

C1. Yazılan ulusal/uluslararası kitaplar:

C1.1. ……..……...……

C2. Yazılan ulusal/uluslararası kitaplardaki bölümler:

C2.1……..……

D. Ulusal hakemli dergilerde yayımlanan makaleler:

Arslan, G., & Çevik, M. (2021). Bafra Halkevi ve Faaliyetleri (1933-1951). *Karadeniz Arastırmaları, 18*(72), 905-936.

D1……

E. Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında basılan bildiriler:

E1.

F. Sanat ve tasarım etkinlikleri:

F1…….

G. Diğer yayınlar: *(Yukarıdaki maddelerde yer alan başlıklardaki kategorilere girmeyen ve belirtilmek istenen tüm eserler bu maddenin altında belirtilecektir.)*

G1……